

Bulletin advokacie
1956-2016

držitel prestižního ocenění
Právníký časopis ČR
2011, 2012, 2014 a 2015

od 2014
RECENZOVANÝ
CASOPIS

6 2016

Bulletin advokacie

Státní podpora a základní lidská práva: řízení o státní podpoře a právo na řádný proces • Evidence svěrenských fondů • (Ne)pocitivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení • Miranda warning (jako) z třetí cenové • Pojištění občanského majetku a osob pro advokáty, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky •

V Y D Á V Á Č E S K Á A D V O K Á T N Í K O M O R A

**Kongres „Nové soukromé právo“
poprvé v Ostravě – podrobnosti o vystoupení
předních českých civilistů čtete na str. 6–9.**

**ZÁKON
O REGISTRU
SMLUV
Čtete str. 26–30.**

Komentáře Wolters Kluwer

Nejrozsáhlejší komentářová řada

K dispozici také jako knihovna v systému ASPI

VYCHÁZÍ JIŽ BRZY

Zákon o zadávání veřejných zakázek Zákon o registru smluv Komentář

Vilém Podešva a kolektiv

Praktický a věcný komentář autorského kolektivu pod vedením JUDr. Viléma Podešvy Vám pomůže spolehlivě se připravit na zadávání veřejných zakázek podle nového předpisu - zákona o zadávání veřejných zakázek č. 134/2016 Sb., který nabyde účinnosti již od 1. 10. 2016.

Součástí knihy je také komentář ke zcela novému zákonu č. 340/2015 Sb., o registru smluv, který nabývá účinnosti již 1. 7. 2016.

Autoři podrobně komentují všechna ustanovení, jasně definují jednotlivé typy veřejných zakázek a formulují doporučení pro jejich užití v konkrétních případech. Upozorňují na rozdíly oproti stávající právní úpravě v zákoně č. 137/2006 Sb., včetně komentáře přechodných ustanovení, a dávají návod k řešení i nejasných a potenciálně sporných ustanovení. Kde je to možné, citují i nadále použitelnou judikaturu a rozhodnutí Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže.

Vychází v červenci 2016

Celý komentář bude k dispozici také v ASPI

Objednávejte již nyní na
www.wolterskluwer.cz/obchod

Bulletin advokacie

Bulletin advokacie vydává
Česká advokátní komora v Praze
(IČ 66 000 777)
v agentuře **impax**, spol. s r. o.
www.impax.cz

Časopis zapsaný do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik ČR.
Vychází 10x ročně, z toho 2 dvojčísla (1-2, 7-8).
Přetisk povolen jen se souhlasem redakce.

Adresa redakce:

Česká advokátní komora
Národní třída 16, 110 00 Praha 1
telefon: 221 729 011, fax: 224 932 989
e-mail: bulletin@cak.cz, www.cak.cz
IČ: 66000777
DIČ: CZ 66000777

Redakce:

Předseda redakční rady: JUDr. Petr Toman
Šéfredaktor: JUDr. Pavel Blanický
Výkonné redaktorky: PhDr. Ivana Cihlářová,
JUDr. Hana Rýdlová
Tajemnice redakce: Eva Dvořáková

Redakční rada:

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
prof. JUDr. Alexander Bělohávek, Dr.h.c.,
prof. JUDr. Jan Dědič,
prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc.,
prof. JUDr. Aleš Gerloch, CSc.,
JUDr. Vojen Güttler,
JUDr. Vladimír Jirousek,
JUDr. Ladislav Krym,
prof. JUDr. Zdeněk Kučera, DrSc.,
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.,
prof. JUDr. Karel Marek, CSc.,
doc. JUDr. Pavel Mates, CSc.,
JUDr. Michal Mazanec,
Mgr. Robert Němec, LL.M.,
prof. JUDr. Naděžda Rozehnalová, CSc.,
prof. JUDr. Pavel Šámal, Ph.D.,
JUDr. Michal Žižlavský

Objednávky předplatného zasílejte na adresu:

ČAK, Národní třída 16, 110 00 Praha 1,
e-mail: dvorakova@cak.cz
Cena výtisku včetně dvojčísle je 90 Kč,
zvýhodněné roční předplatné 850 Kč
kromě poštovného, balného a DPH. Advokátům
a advokátním koncipientům se rozesílá zdarma.
S reklamacemi při problémech s distribucí
se obraťte na pí Dvořákovou, e-mail
dvorakova@cak.cz, tel. 221 729 045.

Inzertní služby zajišťuje agentura

IMPAX, spol. s r. o. Objednávky inzerce
zasílejte na adresu agency@impax.cz,
případně volejte na tel. 244 404 555 nebo
na 606 404 953. Media kit a další informace
naleznete na internetových stránkách
www.impax.cz.

Celé znění každého čísla vychází též
na internetu (www.cak.cz). Předáním rukopisu
redakci vyjadřuje autor souhlas se zveřejněním
také na stránkách www.bulletin-advokacie.cz
a v právních informačních systémech
spolupracujících s ČAK.

Toto číslo vyšlo 20. 6. 2016 v nákladu
16 550 výtisků.

Obálka: foto Petr Sznappa – kongres „Nové
soukromé právo“ v Ostravě, 2. 6. 2016

Tisk: Impax, spol. s r. o.

MK ČR E 6469
ISSN 1210-6348 (print)
ISSN 1805-8280 (online)

Úvodník

Vladimíra Glatzová: **Kam kráčíš, česká advokacie?** 3

Aktuality

Bezpečnostní rámy: nekonečný příběh Michal Žižlavský 4
**ČAK společně se zástupci vlády a profesních komor hodnotila
zapojení do legislativního procesu** Hana Rýdlová 5
Kongres „Nové soukromé právo“ v Ostravě Hana Rýdlová 6
Inovative Legal Service Forum 2016 Hana Rýdlová 10
Právník roku 2016 vyhlášen 12
Česká advokacie v letech 1920-1943 Stanislav Balík 13
Aktuálně v právu Hana Rýdlová 16

z právní teorie a praxe

Články

**Státní podpora a základní lidská práva: řízení o státní podpoře
a právo na řádný proces** Luboš Tichý, Petra Joanna Pipková 17
Úvod do zákona o registru smluv Michal Vítek 26
Evidence svěřenských fondů Tomáš Plíhal 30
Miranda warning (jako) z třetí cenové Vladimír Janošek 33
(Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení
Adam Sigmund 35
Z judikatury
K otázce posouzení neplatnosti smlouvy o smlouvě budoucí 38
**K výkladu subjektivní promlčecí lhůty podle § 106 odst. 1 zákona
č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve prospěch poškozeného** 40
Možnost použití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu 42
Krajní nouze; trestněprávní povaha zvířete 52
Předběžné opatření – umístění dětí 55

Z odborné literatury

Petr Bezouška, Milan Hulmák, Jindřich Psutka, Tomáš Doležal:
Soudní judikatura ve světle nového občanského zákoníku
(Bohumil Havel) 57
Petra Polišínská a kol.: **Trestní právo procesní. Výběr z důležitých
soudních rozhodnutí v trestním právu za období leden 2014
až květen 2015** (Ivo Keisler) 57
Alena Macková, Ladislav Muzikář a kol.: **Zákon o zvláštních řízeních
soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou** (Martin Foukal) 58
Lukáš Vymazal: **Zástavní právo v novém občanském zákoníku**
(Kryštof Čermák) 60
František Weyr: **Teorie práva** (Renata Rázková) 61
Bulletin slovenskej advokácie přináší... 62

z advokacie

Sloupek Karla Čermáka

Toccatà d-moll BWV 565 63

Z české advokacie

Z kárné praxe Jan Syka	64
Odešli do nebeské síně	64
Pojištění občanského majetku a pojištění osob pro advokáty, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky Zdeněk Turek	65
Z jednání představenstva ČAK icha	66

Z Evropy

„Workshop on Lawyers' Specialisation“ v Katowicích Lenka Vidovičová	67
Společný seminář ČAK a ERA, tentokrát na téma „Listina základních práv EU v praxi“ Alžběta Recová	69

informace a zajímavosti

Měli byste vědět

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve vzdělávacích a školicích střediscích ČAK	73
Pozvánka na dva semináře o insolvenčním právu	74
Pozvánka na konferenci „Marketingové právo v sociálních médiích“	75
Jeden z největších světových simulovaných soudních sporů v Brně Jan Dohnal	76
Čierno-biele súboje: IX. ročník turnaja „Advokát Chess Open Bratislava 2016“ Júlia Dernerová, Katarína Marečková	77
Pozvánka na 19. sportovní hry české advokacie	79

Nakonec

O hledání spravedlnosti Petr Hajn	81
Kresba Lubomíra Lichého	82
Víte, že... Stanislav Balík	82
Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

ZIZLAVSKÝ

Insolvenční správci se zvláštním povolením

Testy insolvence

» příležitost ke spolupráci «

www.zizlavsky.cz

michal@zizlavsky.cz

Instrukce autorům

**Vážení autoři časopisu
Bulletin advokacie,**

žádáme vás, abyste své příspěvky redakci posílali pokud možno ve formátu programu Microsoft Word (RTF nebo DOC), a to nejlépe elektronickou poštou na adresu bulletin@cak.cz.

Texty:

Formát zasláných příspěvků by měl odpovídat řádkování 1, písmo Times New Roman, velikost 12. V žádném případě nepoužívejte funkci Automatické číslování, Automatické odrážky ani další speciální formátování textu. Odstavce oddělujte jenom enterem. Vyznačování v textu provádějte pouze tučně nebo kurzivou, v žádném případě nepište proložení, nepoužívejte podtrhávání textů ani verzálky! Poznámky a vysvětlivky k textu tvořte výhradně pomocí funkcionality programu MS Word „Poznámky pod čarou“.

Tabulky:

Tabulkové údaje formátujte pomocí tabulátorů.

Fotografie a obrázky:

Pokud k článku chcete připojit obrazové podklady, zašlete je zvlášť ve formátu JPG, TIF nebo eps. Barevné fotografie by měly mít rozlišení nejméně 300 dpi při velikosti, v jaké se budou reprodukovat, zasláné portrétní fotografie by měly mít nejméně 400 x 500 pixelů. Obrázky v žádném případě nevkládáte přímo do dokumentů!

Redakce uvítá zejména články kratšího až středního rozsahu. **K příspěvku připojte vždy stručné shrnutí v rozsahu nejvýše deseti řádků.** Citace a odkazy provádějte dle platných bibliografických norem. Případné vyžádané autorské korektury se provádí elektronicky, e-mailem.

Ke každému příspěvku dále připojte

- čestné prohlášení, že článek nebyl dosud publikován
- svoji **barevnou** portrétní fotografii
- telefonické spojení
- korespondenční adresu
- rodné číslo
- bankovní spojení pro vyplacení honoráře
- informaci o svém profesním působení, případně akademické, pedagogické či vědecké tituly
- sdělení, zda jste plátcem DPH
- sdělení, zda chcete zaslat po zlomu korektury

Redakce si vyhrazuje právo stylistických, jazykových a technických úprav textů.

Kam kráčíš, česká advokacie?

Kdysi jsem četla článek pojednávající o kvalitě advokátních kanceláří a o tom, jak si správně vybrat tu nejlepší. Autor radil hledat takovou kancelář, kde se klientům bude věnovat partner. Nikoliv kancelář, ve které se na projektu učí mladí a nezkušení, byť ambiciózní a talentovaní právníci. Moje řeč!

Advokacie je jedním z oborů, který zaznamenal v posledních letech obrovský vzestup kvality. Styl práce řady kanceláří je na mezinárodní úrovni. Ale jeden trend

je zarážející. Mnozí partneři berou kancelář jako byznys, který založili a teď nechávají vydělávat. Svou úlohu vidí hlavně v získávání klientely, občas se objeví na jednání, ale práci pro klienty přenechají mladším.

Postoj partnerů předních světových právnických firem je jiný. Partnerem se stanete, pokud jste špičkový právník. Vaší úlohou je zúročit léty nabyté know-how ve službě klientům a učit tomu mladší kolegy. Práci shánět musíte také, ale spíše tím, že klienty zaujmete svými zkušenostmi, než tím, že je pozvete na golf. Právnícké firmy mají dlouhou tradici, zakladatelé jsou 100 let po smrti a starší partneři nemají žádné výsady. Naopak jsou pod tlakem mladších, dravějších, a ani ve snu by je nenapadlo, že si už své odpracovali a teď mohou zvolnit. Ostatně jim to neumožňují ani klienti. Ti chtějí vidět v čele týmů partnery, kteří mají rozhled a životní zkušenosti, a na teorii nabitě absolventy se spoléhají neradi. Řada velkých korporací si dává do mandátní smlouvy ustanovení, že čas koncipientů se neúčtuje.

Čeští klienti do této fáze náročnosti ještě zdaleka nedospěli. Většina z nich se zajímá hlavně o cenu, velkou roli při výběru hraje i marketing a hlavně osobní kontakty. Aspekty jako seniorita týmu předem řeší jen ti nejvíce sofistikovaní z nich. Proto se u nás partneři mnohých advokátních kanceláří věnují pouze rozvoji byznysu. Krátkodobě to vede k většímu komerčnímu úspěchu, než kdyby seděli v kanceláři a pracovali. Ale mně by přišlo škoda odhodit klientskou práci, zrovna když už vím, jak má vypadat. Myslím, že v roli právníka jsem klientům užitečnější než v roli byznys developera. Zvláště nerozvíjím-li jejich byznys, nýbrž jen svůj vlastní.

JUDr. VLADIMÍRA GLATZOVÁ,
členka představenstva ČAK

Bezpečnostní rámy: nekonečný příběh

VE DNECH 9. A 10. KVĚTNA 2016 SE KONALA DVACÁTÁ OSMÁ SCHŮZE PŘEDSTAVENSTVA ČAK. PŘEDSTAVENSTVO SE ZABÝVALO MIMO JINÉ OPĚTOVNĚ PROBLEMATIKOU OSOBNÍCH PROHLÍDEK ADVOKÁTŮ PŘI VSTUPU DO SOUDNÍCH BUDOV.

Prohlídkám advokátů se věnovala již únorová schůze představenstva. Informoval jsem o tom v březnovém Bulletinu advokacie. Slíbil jsem, že představenstvo bude nadále sledovat praxi jednotlivých soudů při provádění kontrol a vzal jsem si na starost vyhodnocení stížností advokátů. V mezidobí učinil tajemník ČAK oficiální dotaz na předsedu Okresního soudu v Jihlavě a požádal jej o sdělení jména advokáta, který měl vstoupit do budovy soudu se zbraní. Ta to informace totiž zazněla v médiích jako argument pro to, že prohlídky advokátů jsou potřebné. Na květnové schůzi tajemník informoval o tom, že předseda soudu odmítl sdělit komoře jméno tohoto advokáta. Před pár dny se však stala ještě jedna věc, která upoutala média. Příslušníci justiční stráže u Okresního soudu v Břeclavi údajně našli dýku u jiného advokáta. Více se o tom dočtete na www.cak.cz v sekci Aktuální informace.

Zmíněné dva případy nastolují aktuální otázku, zda lze pochopení jednotlivce přičítat celé profesní skupině. Nejprve se ale vrátím k tomu, nač si advokáti nejčastěji stěžují. V březnovém Bulletinu jsem vás požádal, abyste informovali vedení ČAK o nevhodných postupech justiční stráže. A vaše reakce nasvědčují tomu, že justiční stráž skutečně používá při kontrole advokátů nevhodné postupy. Možná si tím tak trochu i zpeřuje jinak nudný výkon služby.

Nejčastěji jste si stěžovali na příkazy vysvlékat opasek z kalhot, když stačí použít ruční scanner. Je to ponižující, jak píše jeden z vás, když advokát stojí ve vstupních prostorách soudu, drží si jednou rukou kalhoty a druhou sbírá aktovku se spisy, talár a opasek. Já k tomu dodávám, že to platí dvojnásob, když vedle rámu volně prochází státní zástupce, který míří do stejné jednací síně jako advokát.

Kde je důstojnost obhájce v trestní věci, který spěchá do jednací síně a navléká si přitom pásek do kalhot, zatímco klient běží vedle něj s jeho věcmi? Dokáže se koncentrovat na začátek hlavního líčení stejně dobře jako relaxovaný státní zástupce?

Jedna advokátka výstižně podotkla, že opasek plní nejen funkci dekorativní, ale i funkci zajišťovací. Popsala proces, jak si musela sejmut pásek před zraky veřejnosti, justiční stráže a vřady přítomných kamer, musela projít bezpečnostním rámem, posbírat opasek, kabelku, tašku a objemný spis a pak pospíchat na toaletu, aby si zde vše odložila a opasek znovu nasadila. Jiný veřejně známý advokát (pozornost justiční stráže se nevyhýbá cele-

britám) popsal, jak si musel odložit ve svém pokročilém věku kromě bot i šle, což vedlo k pádu jeho kalhot a on bavil svými trenýrkami přítomné obecnost obého pohlaví. Ze stížnosti další advokátky pochopíte, jak snadno lze „rozhodit“ ženu těsně před jednáním: Stačí, když ji vyzvete tři minuty před zahájením líčení k tomu, aby si vydala kovovou sponu z pečlivě upraveného účesu. Zdá se, že justiční stráž je tvůrčí a práce jí baví.

Ale zpět k těm dvěma nešťastníkům. Za poslední léta o jiných případech nevím. I kdyby měli dva advokáti (z 12 000 advokátů, kteří navštěvují 100 soudů) skutečně u sebe náhodou nůž, nevěřím, že jej měli proto, že chtěli někomu ublížit. Pokud porušili právní normu, mohou za to být postizeni. Na druhou stranu to neznámá, že mají být preventivně podezříváni všichni advokáti. Možná si vzpomenete na případ soudce, který byl přistižen, jak před vynesením rozsudku vykrádal advokátům aktovky a kabáty. Přesto to nevedlo k plošným prohlídkám všech soudců, kteří opouštěli soudní budovy, zdali nevynášejí kradenou věc.

Pro ty z vás, kdo se setkají s nevhodným postupem justiční stráže, aniž sami cokoli poruší, mám jeden podnět. Nahlédněte do zákona o soudech a soudcích. Tam se dočtete (v paragrafu se šťastným číslem „7“), že do budovy soudu nebo na místo, kde soud jedná, je zakázáno vstupovat se zbraní nebo s jinými předměty, které jsou způsobilé ohrozit život nebo zdraví anebo pořádek. To se nevztahuje na soudce a příslušníky ozbrojených sil. Dále se dočtete, že každý (jiný) je povinen podrobit se osobní prohlídce a prohlídce všech věcí, které má u sebe, za účelem zjištění, zda neporušuje uvedený zákaz. A pak je zde výslovně uvedeno: „Tato povinnost se nevztahuje na státní zástupce, advokáty, notáře a soudní exekutory, nestanoví-li předseda příslušného soudu jinak.“

Zkuste si vytvořit vlastní názor na to, co znamenají ta slova: „nestanoví-li předseda soudu jinak“. Já jsem toho názoru, že ani předseda soudu nemůže rozhodovat svévolně. **Odporuje prosté logice, aby mohl po časově neomezenou dobu na základě volné úvahy stanovit výjimku pro celou jednu vyjmenovanou profesní skupinu (advokáty), ač stejné omezení nevztáhne na druhou vyjmenovanou skupinu (státní zástupce).** Tomu říkám profesní diskriminace. Výjimka nemůže být pravidlem. Výjimka slouží výjimečným situacím. Nemůže být paušální. Dočasně je možná (pro všechny), například když probíhá soud s nebezpečnou zločineckou skupinou. V jednotlivých případech je odůvodněna u konkrétní osoby, která již jednou zákaz porušila, například vstoupila do budovy se zbraní. Není však možné trvalé a plošné zavedení osobních prohlídek celé profesní skupiny, u které zákon vylučuje prohlídky a priori.

Česká advokátní komora věc dále sleduje a hodlá činit další kroky. Pravdou však je, že přímá újma na právech vzniká při výkonu advokacie vždy jednotlivému advokátovi, resp. jeho klientovi. Pokud se tedy rozhodnete v konkrétní věci sami dále pracovat s mým podnětem, budu rád, když o tom vyrozumíte vedení ČAK na e-mailovou adresu sekr@cak.cz.

♣ JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ, člen představenstva ČAK

ČAK společně se zástupci vlády a profesních komor hodnotila zapojení do legislativního procesu

Na snímku z tiskové konference zleva: Ing. Pavel Křeček, předseda České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě, ministr Jiří Dienstbier, předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň a prezident České lékařské komory MUDr. Milan Kubek.

**PŘEDSEDA VLÁDY BOHUSLAV SOBOTKA
A MINISTR PRO LIDSKÁ PRÁVA, ROVNÉ
PŘÍLEŽITOSTI A LEGISLATIVU JIŘÍ DIENSTBIER
VE STŘEDU 25. KVĚTNA 2016 OD 14 HODIN
NA ÚŘADU VLÁDY ČR DEBATOVALI
S ČAK A ZÁSTUPCI DALŠÍCH JEDENÁCTI
PROFESNÍCH KOMOR ZŘÍZENÝCH ZÁKONEM
O PROHLoubENÍ VZÁJEMNÉ SPOLUPRÁCE.**

Jednání navázalo na loňské historicky první setkání zástupců státu a profesních komor, které se konalo 3. 3. 2015 (*BA informoval* v č. 3/2015) a které potvrdilo nutnost zapojení profesních komor do legislativního procesu jako nových připomínkových míst.

Letošní diskuse se věnovala zejména reflexi této skutečnosti po roční praktické zkušenosti. Výsledky šetření spokojenosti představil ministr Jiří Dienstbier. Řekl, že dotazovaní hodnotili zapojení do legislativního pokroku jako pozitivní krok. „Jsem rád, že oboustranně je to hodnoceno dobře, i když to má své limity. Určité výhrady se objevily k reálnému vlivu na podobu legislativy,“ prohlásil ministr.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň, stejně jako všichni další představitelé profesních komor, velmi vítá možnost setkání s premiérem i ministrem pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu. Vysoce hodnotil zejména vládní knihovnu elektronické legislativy (eKLEP), která umožňuje přístup k novelizacím zákonů. Bolavé místo však vidí v tom, že ČAK chybí zpětná vazba, o připomínkách už se zástupci advokacie nechce nikdo diskutovat, nedostávají bohužel ani informaci o tom, jak s jejich návrhy bylo naloženo. Ostatně na onu špatnou legislativní komunikaci s Ministerstvem spravedlnosti si ČAK stěžuje dlouhodobě. Na setkání padl také zásadní požadavek na to, aby zástupci komor byli žádáni o připomínky ke všem zákonům a novelizacím, které se výkonu jejich profese týkají.

Zazněly kritické hlasy ale i ze stran dalších profesních komor. Zástupci České lékařské komory, České stomatologické komory, Komory veterinárních lékařů ČR i České komory autorizovaných techniků a inženýrů činných ve výstavbě poukazovali na neutěšenou situaci kolem soudních znaleců, kdy stávající zákon podle nich neřeší základní problémy, tedy že by soudní znalec měl mít nejen odbornou kvalifikaci, ale také reálnou praxi v oboru.

Předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň, stejně jako ministr Dienstbier a další zástupci profesních komor, rovněž otevřel často zmiňované téma neoprávněného výkonu činnosti v oboru, které se negativním způsobem dotýká drtivě většiny komor. „Je bez diskuse, že výkon profese musí být regulován, ale stejně tak musí být regulován i její neoprávněný výkon. Dílčím řešením této situace se může stát schválení zákona o některých přestupcích, který by významným způsobem zvýšil pokutu za neoprávněnou činnost, posílení kompetencí živnostenských úřadů k potírání takové činnosti, případně až kriminalizace takového počínání,“ prohlásil předseda ČAK.

Ve druhé části setkání se přítomní podrobněji seznámili s platformou REFIT (Regulatory Fitness and Performance), která si klade za cíl zjednodušit právní předpisy EU a snížit náklady na jejich provádění. Zástupci komor byli požádáni, aby se jejím prostřednictvím podělili o své praktické zkušenosti se společným právem EU.

Jednání se zúčastnilo celkem dvanáct profesních komor zřízených zákonem:

Česká advokátní komora; Česká komora architektů; Česká komora autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě; Česká lékařská komora; Česká lékárnická komora; Česká stomatologická komora; Exekutorská komora; Komora auditorů ČR; Komora daňových poradců ČR; Komora patentových zástupců ČR; Komora veterinárních lékařů ČR; Notářská komora ČR.

✦ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

✦ Foto: Úřad vlády ČR

Kongres „Nové soukromé právo“ v Ostravě

PO ČTYŘECH ÚSPĚŠNÝCH ROČNÍCÍCH KONFERENCÍ „NOVÉ SOUKROMÉ PRÁVO“, KTERÁ SE KONÁ VŽDY KONCEM ROKU V PRAZE, SE ROZHODLI ORGANIZÁTOŘI – ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A VYDAVATELSTVÍ EPRAVO.CZ – USPOŘÁDAT PRO ADVOKÁTY A ŠIRŠÍ PRÁVNICKOU VEŘEJNOST TUTO VÝZNAMNOU ODBORNOU KONFERENCI V RÁMCI LETOŠNÍHO ROČNÍKU DOKONCE TŘIKRÁT, ABY TAK MĚLI PŘÍLEŽITOST SE JÍ ZÚČASTNIT KOLEGOVÉ ZE VZDÁLENĚJŠÍCH MÍST REPUBLIKY. DNE 2. ČERVNA 2016 SE KONALA PRVNÍ Z NICH V OSTRAVĚ V KONGRESOVÉM HOTELU CLARION CONGRESS HOTEL OSTRAVA. NÁSLEDOVAT BUDE ZAČÁTKEM ŘÍJNA KONFERENCE V BRNĚ A KONCEM LISTOPADU TRADIČNĚ V PRAZE.

Konferenci krátce po deváté svým úvodním slovem zahájil a přítomné přivítal ostravský advokát a bývalý předseda České advokátní komory **JUDr. Vladimír Jirousek**, který se ujal moderování celého konferenčního dne.

Jako první vystoupil **JUDr. Radim Miketa**, rovněž ostravský advokát a člen představenstva ČAK, který přítomné seznámil s **praktickými poznatky a zkušenostmi advokáta s novým sou-**

kromým právem. Zejména vyzdvihl skutečnost, že obavy, které se objevovaly na sklonku roku 2013, tedy těsně před nabytím účinnosti nových soukromoprávních předpisů, se nepotvrdily, spíše naopak. Podle jeho slov skutečně nelze mluvit o tom, že bychom se nacházeli v nějaké právní nejistotě. Pokud jsou nějaké pochybnosti ve výkladu, pak i taková místa, jako jsou konference, mají potenciál je rozptýlit, a proto velmi vítá uspořádání takových akcí. Závěrem svého vystoupení také zmínil, že napjatě očekává i navazující změny v civilním procesu.

Po něm následovalo vystoupení předního civilisty, hlavního autora velkého komentáře k občanskému zákoníku, **doc. JUDr. Filipa Melzera, Ph.D., LL.M.**, na téma „**Aktuální problémy deliktního práva**“. Předmětem příspěvku byla analýza vybraných problémů náhrady škody v novém občanském zákoníku a jejich reflexe v dosavadní judikatuře Nejvyššího soudu. Zvláštní pozornost byla věnována § 2950 o. z., tedy škodě způsobené informací nebo radou.

Podle tohoto ustanovení platí, že: „*Kdo se hlásí jako příslušník určitého stavu nebo povolání k odbornému výkonu nebo jinak vystupuje jako odborník, nahradí škodu, způsobí-li ji neúplnou nebo nesprávnou informací nebo škodlivou radou danou za odměnu v záležitosti svého vědění nebo dovednosti. Jinak se hradí jen škoda, kterou někdo informací nebo radou způsobil vědomě.*“

Doktor Melzer se věnoval čtyřem základním s tím souvisejícím okruhům otázek: pojmu „za odměnu“, vlastnímu normativnímu významu § 2950 a vztahu k ostatním skutkovým podstatám, dále mluvil o kritériu vadnosti informace nebo rady a závěrem i o možnostech zproštění odpovědnosti. V sále pochopitelně vyvolal obavy, zejména u dalších řečníků, kteří se skoro báli vystoupit, aby „nebyli špatně vykládáni“ a za své vystoupení nebyli ještě sankcionováni. Příspěvek k tomuto aktuálnímu a praktickému tématu přineseme v některém z dalších čísel Bulletinu advokacie.

Za řečnickým pultem Radim Miketa, dále zleva Jan Lasák, Michal Žižlavský, Filip Melzer, Vladimír Jirousek, Petr Tégl a Bohumil Dvořák.

Jako další předstoupil před publikum advokát a odborný asistent na olomoucké fakultě **JUDr. Jan Lasák, Ph.D., LL.M.**, který se zaměřil na **aktuální problémy korporátního práva**. Jak připomenul, zákon o obchodních korporacích má za sebou již skoro dva a půl roku své účinnosti. Během nich vykristalizovala celá řada výkladových problémů nové právní úpravy, se kterými se podnikatelská praxe v současnosti potýká. Některé výkladové problémy vyplývají z necitlivých pozměňovacích návrhů v rámci legislativního procesu při přijímání nové právní úpravy (např. koncepce zaknihovaných cenných papírů). Jiné problémy jsou spojeny s nedokonalým převzetím předchozí právní úpravy obsažené v obchodním zákoníku, případně jsou legislativně-technického charakteru (nepřesné odkazy, jazykově nepřesná vyjádření apod.). Patrně nejvýznamnější výkladové problémy však přináší nedostatečné domyšlení veškerých důsledků nových či staronových institutů. Zákon o obchodních korporacích je přitom do značné míry vystavěn na ochraně tzv. statusových otázek právnických osob (obchodních korporací). Probíhající spor o obsah těchto statusových otázek právnických osob a jeho výsledek určí, jak široce jsou a budou dveře smluvní autonomii v oblasti práva obchodních korporací otevřeny. Doktor Lasák také krátce pohovořil o nově chystaném zákonu o obchodních korporacích na půdě Ministerstva spravedlnosti, který například „překope“ celý monistický systém.

Člen představenstva ČAK, advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením **JUDr. Michal Žižlavský** pak pohovořil ve svém vystoupení nazvaném „**Změny v oblasti úpadku korporací (novela)**“ o sněmovním tisku 785/0, týkajícím se obsáhlé novely insolvenčního zákona. Přítomně seznámil s tím, jaké změny nás čekají v oblasti úpadku korporací. Jak zdůraznil a na případech uvedl, novela mění nastavená pravidla, a to mnohdy zásadním způsobem. To, co bylo dříve možné jako záchrana korporace ve skupině, bude v případě přijetí novely například zakázáno jako koncernový únos. Dále pak zmínil problém pravomocí „nepříslušného soudce“, výměny

správce, agendy odvolaného správce, téma věřitelů ve střetu zájmů a neopomněl ani aktuální problémy kolem tzv. šikanózních návrhů.

„**Některé sporné otázky ve věcných právech**“ si jako téma své přednášky vybral další přední civilista **JUDr. Petr Tégl, Ph.D.** Jak úvodem uvedl, velký problém vidí jednak v absenci „obecné části“ věcných práv k věci cizí v o. z., v (ne)možnosti mít věcné právo k věci cizí na vlastní věci, a dále v kolizi věcných práv k věci cizí. Jde totiž o téma v Česku doposud hlouběji neřešené. Nový občanský zákoník obsahuje výslovná pravidla o kolizi pouze pro případ více zástavních práv na téže věci. Kolizi jiných věcných práv však téměř neřeší. Zvláštní úprava je věnována kolizi věcných práv zapsaných ve veřejném seznamu. I pokud je však možné rekonstruovat pravidla o kolizi věcných práv z určitých náznaků v občanském zákoníku, je třeba si uvědomit, že hmotněprávní úprava nemusí být (a ani není) v souladu s regulací procesní (zejména s úpravou vykonávacího, resp. exekučního řízení). Zvláštní místo zde má i úprava insolvenčního práva, která pravidla občanského zákoníku zcela neguje.

Poslední dopolední přednášející **JUDr. Bohumil Dvořák, Ph.D., LL.M.**, soudce a odborný asistent na pražské fakultě, seznámil přítomné s problémy kolem **konstitutivních rozhodnutí v novém občanském zákoníku**. Ač se to na první pohled nezdá, nevzdává se ani nové občanské právo tendence k zásahům státu do konkrétních soukromoprávních poměrů, jež byla typická pro dřívější úpravu. Čini tak ovšem z odlišných důvodů a jinými prostředky. Dokladem toho je zejména zvýšený počet konstitutivních rozhodnutí, k jejichž vydávání jsou soudy oprávněny. To se týká i obligačních poměrů, kde se vedle tradičních soudních ingerencí (určení času plnění, moderace smluvní pokuty) setkáváme se zcela novými instituty (doplnění náležitostí smlouvy, obnovení smluvní rovnováhy, snížení výhry atd.). Uvedené vyvolává samozřejmě otázky nejen ohledně účelu takových soudních zásahů, ale i co do jejich procesních následků.

Po přestávce na oběd vystoupil ve druhém bloku jako první odborník na medicínské právo **doc. JUDr. Tomáš Doležal, Ph.D., LL.M.**, s přednáškou „**Převod a přechod práv na náhradu újmy**“. Příspěvek se věnoval zejména problematice převoditelnosti práva na náhradu nemajetkové újmy vzniklé v důsledku zásahu do přirozených práv člověka a jeho přechodu na dědice. Několik úvah bylo věnováno také problematice povahy náhrady nemajetkové újmy v těchto případech. Dále byla rozebrána problematika vázanosti tohoto práva na určitou osobu a problematika převoditelnosti tohoto práva a jeho přechodu na dědice v rámci starého občanského zákoníku z roku 1964 a stávajícího občanského zákoníku.

Velmi zajímavým příspěvkem „**Procesní režim některých řízení v oblasti věcných práv**“ na něho navázal odborný asistent brněnské fakulty **JUDr. Petr Lavický, Ph.D.** Nový občanský zákoník obsahuje v části věnované věcným právům některé nové instituty, popř. novou úpravu institutů, které se vyskytovaly také v předcházející právní úpravě. V souvislosti s tím je zapotřebí analyzovat nejen samotnou hmot-

něprávní úpravu, ale též související procesní aspekty. Příspěvek se proto zaměřil na rozbor základních procesních otázek souvisejících s řízeními ve věcech stanovení hranic mezi pozemky, povolení nezbytné cesty či řešení sporů mezi spoluvlastníky navzájem. Jádrem příspěvku tak byla otázka, zda tato řízení mají být chápána jako řízení sporná, nebo naopak jako řízení nesporná, a to jak z pohledu *de lege lata*, tak i *de lege ferenda*. Podrobně se tomuto tématu bude doktor Lavický věnovat v článku v některém z dalších čísel Bulletinu advokacie.

Za řečnickým pultem Jan Petrov, dále zleva Tomáš Doležal, Petr Lavický, Vladimír Jirousek a Petr Hampel.

V následujícím příspěvku nazvaném „Zadržovací právo“ shrnul Mgr. et. Mgr. Jan Petrov, Ph.D., LL.M., advokát a odborný asistent na olomoucké právnické fakultě, pojem tohoto institutu a dosavadní judikaturu Nejvyššího soudu a analyzoval, nakolik je použitelná i za účinnosti nového o. z. Zmínil možnost smluvně vyloučit vznik zadržovacího práva (a proč to může být výhodné) nebo otázku, v jaké míře je chráněn vlastník věci, pokud neprojevil souhlas s tím, aby se věc dostala do moci osoby, která ji zadržela. Dotkl se i případů, kdy je zadržovací právo jen předstíráno, a související trestní judikatury. Dále argumentoval, k jakému okamžiku zástavní právo vzniká, zda se prosadí v insolvenční a jakou má v insolvenční prioritě. Stručně zmínil i podobnosti a odlišnosti právní úpravy v Rakousku, Německu a Švýcarsku.

Ostravský advokát, bývalý soudce a odborník na korporátní právo a veřejné rejstříky JUDr. Petr Hampel vystoupil s tématem „Právní povaha svěřenského fondu“. Ve svém vystoupení se věnoval otázkám souvisejícím se založením svěřenského fondu, náležitostmi smlouvy o jeho založení a jeho statutem. Jeho pozornost byla zaměřena na jeho (ne)subjektivitu a související (ne)vstupování do právních vztahů. Zejména jde o dispozici s majetkem, který fond spravuje, a jeho evidenci (vkladové řízení u katastru nemovitostí, evidence motorových vozidel, daňové řízení). Závěrem také přiblížil osobu svěřenského správce a jeho povinnosti.

Poslední blok ostravské konference náležel dámám, odbornicím na rodinné právo. Jako první se slova ujala JUDr. Daniela Kovářová, advokátka a šéfredaktorka Rodinných listů, s přednáškou nazvanou „Přiměřenost právní regulace rodinného práva“. Podle jejích slov ne každá právní norma je schopna úspěšně projít testem přiměřenosti právní regulace. A tak se ptala a ptá, zda je nezbytné třeba upravovat ty které právní vztahy a zda je třeba je upravovat právě tak, jak tomu je. Kladla si dále otázku, zda neexistují jiné systémy, které by byly k úpravě vhodnější, a jaké jsou následky nepřiměřené regulace: únava z práva, neaplikovatelnost, rezignace, přehánění, komentátorová hypertorzie, ironie, zesměšňování, nerespektování a v posledním stadiu bezpráví. Nezbyvá, jak konstatovala, než s lítostí říci, že máme, co jsme chtěli. Nutno však podotknout, že přes výše zmíněné negativní závěry bylo vystoupení paní doktorky díky stylu jejího přednesu milým a místy velmi vtipným oživením. Článek k tomuto tématu připravujeme pro některé z dalších čísel Bulletinu advokacie.

Za řečnickým pultem Kateřina Ronovská, Renáta Šínová, Daniela Kovářová a moderátor Vladimír Jirousek.

„Mezigenerační transfery majetku na počátku 21. století“ si jako téma vybrala asistentka na brněnské právnické fakultě doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D., a hned úvodem konstatovala, že nové soukromé právo přináší pro účely správy (rodinného) majetku nové možnosti, ale i otázky. Majetek může být spravován na základě (typově příkazní) smlouvy k tomu povolovanou fyzickou nebo právnickou osobou (např. bankou či jiným důvěryhodným správcem). Další možností, která se nabízí, je majetek vložit do k tomuto účelu založené obchodní korporace nebo fundace (nadačního fondu nebo nadace). Nově lze využít i formy svěřenského fondu, jehož základ tvoří osamostatněný majetek (resp. jmění), vyčleněné jeho zakladatelem k určitému účelu, svěřené pod správu svěřenskému správci. Teprve v začátcích je v našem právním prostředí diskuse na téma správy majetku s využitím funkcionalit životního pojištění. Specifický režim je upraven pro správu majetku v investičních fondech (s právní osobností), v režimu záko-

na o investičních společnostech a investičních fondech. Mimo vnitrostátních nástrojů je možné zvolit i některý ze srovnatelných zahraničních nástrojů správy majetku, ať již půjde o některou z nadačních, nebo trustových struktur. Odpověď na otázku, která z nabízených možností se bude jevit v konkrétním případě jako nejvhodnější, není jednoduchá. Vždy je totiž nutné vážit řadu faktorů (právních i mimoprávních), které současně (a někdy i protikladně) působí, a hledat pro konkrétní případ nejvhodnější řešení. V příspěvku, který pro čtenáře rovněž chystáme pro některé další číslo Bulletinu advokacie, byla zaměřena pozornost k těm řešením, která lze nalézt „ve světě práva“.

Jako poslední, s vysoce aktuálním a praktickým příspěvkem „Postižení majetku v SJM“ vystoupila asistentka na opatrovnickém oddělení okresního soudu v Přerově a asistentka na olomoucké fakultě **JUDr. Renáta Šínová, Ph.D.** Zaměřila se na aktuální právní úpravu možnosti uhradit dluh jednoho z manželů z prostředků společného jmění manželů. Analyzovala případy, kdy je možné pro dluh jednoho z manželů postihnout společné jmění manželů v celém rozsahu, a případy, ve kterých tomu tak není. Ve druhé polovině svého vystoupení vymezila postupy, jakými je možné ochránit majetkové postavení tzv. nedlužného manžela při exekuci směřující na manžela dlužného, a to jak v podobě modifikací společného jmění manželů, tak v podobě návrhu na zastavení exekuce co do tzv. hypotetického vypořádacího podílu.

Ostravská konference byla svým obsazením a přednesenými tématy velice přínosná a již nyní se můžeme těšit na pokračování na podzim v Brně a Praze. Organizátoři děkují partnerům, Česká advokátní komora zejména společnosti WI-ASS ČR za podporu a pomoc.

- ❖ JUDr. HANA RÝDLOVÁ
- ❖ Foto: PETR SZNAPKA

Dohnal/Galvas/Oliva

Obchodní smlouvy

- cílem publikace nejsou teoretické rozbor, ale typy pro praxi a upozornění na problémy, které přinášejí současné kontrakty
- smlouvy mají svůj život a všechny jeho fáze tato publikace popisuje, od vyjednávání smlouvy až po vymáhání pohledávek, které ze smlouvy plynou
- dočtete se například, zda lze smlouvy uzavírat zpětně, jakým způsobem umístit do obchodních podmínek osobní ručení jednatelů, na co si dát pozor při doručování smluv nebo podepisování splátkových kalendářů, a mnoho dalšího

2016, brožované, 232 stran
cena 590 Kč, obj. číslo PP133

Martin Maisner

Zákon o některých službách informační společnosti Komentář

- komentář poskytuje přehledný výklad k zákonu o některých službách informační společnosti
- vychází ze současného stavu právního poznání, odborné literatury, rozhodovací praxe soudů tuzemských i zahraničních a relevantní zahraniční právní úpravy
- cílem autora není pouze rozšířit stav právního poznání v komentované problematice, ale také poskytnout praktický, ucelený a přímo použitelný výklad všem subjektům řídícím se při své činnosti tímto zákonem

2016, vázané, 224 stran
cena 690 Kč, obj. číslo BK57

Milan Kindl

Zajištění a utvrzení dluhů

- publikace představuje ucelený přehled jednotlivých druhů zajištění, přičemž plně zohledňuje novou právní úpravu
- vedle jednotlivých institutů nového občanského zákoníku podává výklad i ve vztahu k insolvenčnímu zákonu, zákonu o finančním zajištění, zákonu o veřejných dražbách
- popisuje i širší ekonomické souvislosti zřízení, udržování a výkonu jednotlivých zajišťovacích instrumentů a vše je doplňováno praktickými příklady

2016, brožované, 528 stran
cena 890 Kč, obj. číslo PP121

Innovative Legal Services Forum 2016

MEDIÁLNÍ DŮM ECONOMIA, A. S., SPUSTIL ZAČÁTKEM TOHOTO ROKU PROJEKT „INOVATIVNÍ PRÁVNÍCI 2016“. VYTVÁŘÍ TAK PRVNÍ ČESKÝ PŘEHLED OSOBNOSTÍ, KTERÉ POSOUVAJÍ HRANICE A PŘINÁŠEJÍ POTŘEBNÉ VIZE A DYNAMIKU V PRÁVU. SOUČÁSTÍ TOHOTO PROJEKTU BYLA TAKÉ MEZINÁRODNÍ KONFERENCE INNOVATIVE LEGAL SERVICES FORUM 2016, KTEROU ECONOMIA POD ZÁŠTITOU ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY USPOŘÁDALA DNE 11. KVĚTNA 2016 V KONGRESOVÉM CENTRU HOTELU AMBASSADOR V PRAZE.

Tato konference se věnovala novinkám a inovacím v business developmentu, marketingu a aktuálním trendům v poskytování právních služeb, zejména pak budoucnosti evropských advokátních kanceláří a týmů podnikových právníků. Tématy byly především okruhy jako inovativní přístup k talent managementu, clientským službám, komunikaci a spolupráci s médii.

Jednodenní konference spojila současné nejzajímavější evropské přednášející, partnery regionálních advokátních kanceláří, zástupce státní správy a vedoucí týmů podnikových právníků z největších lokálních společností. Spolu diskutovali o těch nejaktuálnějších tématech z oboru.

Jako první s příspěvkem nazvaným **Konec právních firem** vystoupil **Jaap Bosman**, zakladatel a vedoucí partner TGO CONSULTING, který má více než patnáctiletou zkušenost v oblasti právního sektoru, reklamy a Public Affairs. V roce 2013 byl oceněn magazínem *Financial Times* a získal ocenění Innovative Lawyers Award for International Strategy za své mezinárodní strategické úspěchy.

Hned v úvodu upozornil, že **právnícké firmy jsou poprvé v historii na existenční křižovatce**. Pokud zvolí špatný směr, povede to k jejich kolapsu. Podle Bosmana taková odbočka hrozí v následujících pěti letech většině firem. Podle jeho slov silí vliv podnikových právníků a IT, kdy oba tyto segmenty mohou postupně nahrazovat velký objem práce, kterou dosud zastávaly velké právnícké firmy. S tím souvisí i vliv komoditizace, která tlačí ceny dolů. Klient si totiž na velké důležité obchody ponechá velkou právníckou firmu, ale na menší „práce“ využije regionální firmy nebo právníky in-house. Zdůraznil také, že mnohdy ani šetření nákladů nemusí být tou správnou cestou, jak firmu udržet, velké riziko pak vidí např. ve „vnitřním nepříteli“, kterým myslí vlastní partnery navzájem (důvěra jen v sebe sama), při ztrátě „top“ partnerů atd.

Po něm následovalo vystoupení s názvem **Litigační PR**. Ujala se jej **Nicole Bäck-Knapp**, která je řídící partnerkou jedné z největších PR a PA agentur ve Vídni – Ecker & Partner. Specializuje se na krize a finanční komunikaci, je expertkou na litigační PR a oblast Public Affairs, a působí také jako viceprezidentka rakouské Asociace Public Affairs.

Ve svém příspěvku se zaměřila na zodpovězení otázek, jak zvládat proces komunikace (zejména ve vztahu k veřejnosti) ohledně jakéhokoliv právního sporu či soudního (rozhodčího) řízení a jak PR experti čelí černobílému vnímání a brání reputaci klientů, případně jak mohou ovlivnit dopad sporu na celkovou pověst klienta – mluvila o tzv. **managementu reputace**. Zdůraznila také narůstající vliv komunikačních médií, jako je facebook a twitter, které postupně „válcují“ tradiční komunikační kanály.

Po přestávce se ujal slova se svou přednáškou na téma **Podnikový právník ve 21. století** **Christoph H. Vaagt**. Jako řídící partner společnosti Law Firm Change Consultants od roku 1997 radí advokátním kancelářím a právním oddělením, je členem IBA Global Managing Partner Mentoring Program

Jaap Bosman jako první přednášející zaujal všechny posluchače.

a předsedou IBA Knowledge Management Sharing Project, který se zabývá správou firem a nastavením podílů na zisku.

Podle jeho slov je překvapivé, že všichni analyzují právnícké firmy, ale ne tolik podnikové právníky, jejichž význam narůstá a hlavně narůstá do budoucna nadále bude, což se bude muset nutně odrážet i v rozšiřování jejich kompetencí. Jak uvedl, firmy se budou muset zaměřit i na zvýšení jejich manažerských schopností a celoživotní vzdělávání. Funkci právních oddělení pak Vaagt vidí zejména ve vytváření „povědomí o právu“ v celé firmě. Jak řekl, právník je zde od toho, aby nejen prováděl onu běžnou právní agendu, ale zejména poučoval o právu, o etice, morálce a spravedlnosti, to má být jeho největší přínos. Dále si ve svém vystoupení kladl i otázky: Jakým výzvám a překážkám podnikoví právníci čelí? Jaká bude jejich agenda do budoucna? A jak to ovlivní trh právních služeb?

Bývalá evropská editorka prestižního žebříčku Chambers and Partners Georgia Brooks, která vedla tým 30 analytiků, kteří zkoumali nejnovější změny a vývoj na trhu právních služeb po celé Evropě, a která dohlížela na expanzi evropského přehledu i na regionální a lokální platformu, vystoupila jako poslední hlavní řečník s příspěvkem nazvaným **Chambers & Partners pohledem zevnitř**.

Jak mnozí vědí, Chambers & Partners hodnotí od roku 1990 nejlepší advokátní kanceláře na trhu a v současnosti pokrývá už 185 jurisdikcí. Žádný jiný žebříček právnických firem na světě nepracuje s tak silným zázemím editorů a výzkumníků. Georgia Brooksová hovořila o tom, jak uspět v takové ohromné konkurenci. Vyzdvihla zejména fakt, že je třeba se

prezentovat přirozeně, nikoliv jako „marketaři nebo píaris-té“. Upozornila také na prvky jako korupce nebo zastrasování, které označila jako rozhodně špatnou taktiku.

Po obědě pokračoval program ve formě panelových diskuzí. Jako téma první panelové debaty bylo vybráno **Inovativní advokacie v CEE**. Panelu, který moderoval šéfredaktor ča-

Georgia Brooksová v následné debatě s Jaroslavem Kramerem.

sopisu *Právní rádce* Jaroslav Kramer, se zúčastnili zástupci předních lokálních a mezinárodních kanceláří jako Martin Hrdlík z KPMG Legal, Radek Janeček z Squire Patton Bogs, Robert Nešpůrek z Havel, Holásek & Partners, Richard Singer z Dentons Europa, Jan Spáčil z Ambruz & Dark Deoitte Legal a Václav Vlk z Rödl & Partner.

Probírala se témata business development v advokacii, specifika CEE regionu či proměny trhu (celosvětoví vs. lokální lidři).

Druhou panelovou debatu věnovali organizátoři konference tématu **Jak se odlišit**. Panelu pod vedením Filipa Rožánka, šéfredaktora *Marketing & Media*, ve formě krátkých školení a debaty s auditoriem se zúčastnili přední experti v oblasti marketingu, médií a práce s lidskými zdroji jako Ale-na Kazdová, šéfredaktorka časopisu *Moderní řízení*, Martin Jašminský, šéfredaktor *Hospodářských novin*, a Libor Vávra, předseda Městského soudu v Praze.

- ✿ JUDr. HANA RYDLOVÁ
- ✿ Foto: Economia, a. s.

inzerce

PRŮVODCE SYSTÉMEM POSKYTOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB [5644]

JUDr. Eva Janečková, Mgr. Petr Mach, Mgr. et Mgr. Hana Číberová
Publikace se věnuje poskytování sociálních služeb z několika různých pohledů. Obsahuje návod, jak postupovat v případě komunikace s novým zájemcem o poskytování sociální služby. Řeší, jak s potenciálním klientem jednat, a rovněž situace, kdy jej lze odmítnout. Poskytovatelé zde naleznou návod, jaké náležitosti má smlouva obsahovat, a co by naopak neměla, jak vytvořit vnitřní pravidla atd.

352 stran, brožovaná 449 Kč

ZÁKON O SOCIÁLNĚ-PRÁVNÍ OCHRANĚ DĚTÍ S KOMENTÁŘEM 2016 [5675]

JUDr. Věra Novotná, JUDr. Eva Burdová, JUDr. Jana Riedlová Jurková
Publikace obsahuje komentovaný text zákona č. 359/1999 Sb. v aktuálním znění k datu vydání publikace a společně s řadou tematicky souvisejících mezinárodních smluv a zákonů tvoří ucelený komplex právních předpisů v oblasti sociálně-právní ochrany dětí. Publikace rovněž reflektuje změny v oblasti soukromého práva, zejména práva rodinného a s ním souvisejících procesních předpisů.

808 stran, brožovaná 669 Kč

DANĚ Z PŘÍJMŮ S KOMENTÁŘEM [2595]

PhDr. Vladimír Pelech, Mgr. Petr Pelech
Úspěšná populárně-odborná a praktická publikace vychází v 16. vydání pro zdaňovací období roku 2016. Text zahrnuje aktuální znění zákona o daních z příjmů, zákona o rezervách pro zjištění základu daně z příjmů a aktuální komentáře k nim. Také obsahuje související předpisy po posledních novelizacích (k 6. 4., 1. 5., 1. 7., 1. 12.) tak, jak nabyly účinnosti pro rok 2016. Podrobný výklad k jednotlivým ustanovením daňového zákona je doplněn o judikaturu zejména Nejvyššího správního soudu a nálezy Ústavního soudu.

1040 stran, vázaná se stužkou 959 Kč

FKSP, SOCIÁLNÍ FONDY, BENEFITY A JINÁ PLNĚNÍ 2016 [5653]

Jindřiška Plesníková, Ing. Marie Krbečková
V souvislosti s přijetím nového občanského zákoníku a také velkého množství navazujících právních předpisů a novel stávajících zákonů se některé změny významně dotýkají i oblasti benefitů. Protože se v této oblasti i nadále vyskytuje poměrně značné množství otázek, které se s přijetím nové legislativy ještě násobí, a protože i nadále dochází k záměně těchto fondů, je zapotřebí se v této problematice zorientovat, k čemuž slouží právě tato publikace.

184 stran, brožovaná 299 Kč

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí

12. ROČNÍK

PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

právník roku 2016

*Záštitu nad soutěží převzali jako tradičně
předseda vlády ČR
a ministr spravedlnosti ČR.*

Ceny sv. Yva může získat v jednotlivých kategoriích příslušník kterékoliv právnické profese, pokud v oblasti svého působení dosáhne mimořádných výsledků. V kategorii Právnická síň slávy jde o ocenění za celoživotní dílo. Nominovat kandidáta může veškerá odborná veřejnost.

Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 25. 5. 2016 do 31. 10. 2016.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formuláře. Informace o Právníkovi roku 2016 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách. Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem 3. února 2017 v Praze. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 10/2016.

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Právo duševního vlastnictví
- Pracovní právo
- Rodinné právo
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- Talent roku (pro mladé začínající právníky do 33 let věku)
- Ocenění PRO BONO
- Právnická síň slávy (za výjimečný celoživotní přínos českému právu)

Partneři soutěže:

Soudcovská unie ČR, Notářská komora ČR, Exekutorská komora ČR, Unie státních zástupců ČR, Unie podnikových právníků ČR a Jednota českých právníků

Mercedes-Benz

Bulletin advokacie
1956–2016

Česká advokacie v letech 1920-1943

V pořadí čtvrtým českým advokátským časopisem se stala Česká advokacie. Její počátky sahají podle číslování ročníků v tiráži do roku 1915, sledovat je však lze až od roku 1920.¹ Vydavatelem časopisu se na celou dobu jeho existence opět stal spolek advokátů.

Spolek českých advokátů v království Českém, založený v roce 1898, „po osvobození vlasti rozšířil činnost svou v roce 1920 na celé území republiky československé a má dnes své členy též na Moravě, ve Slezsku a na Slovensku“, píše se v úvodníku *Advokátům československým*,² publikovaném v časopise Česká advokacie v roce 1922. Tehdy byl podle změny stanov učiněné v roce 1920 spolek již přejmenován na Spolek advokátů československých v Praze.

Jak je patrné z občasných zmínek na stránkách České advokacie, potýkal se časopis zprvu se stále stejnými problémy:

„Při vstupu do nového ročníku není třeba nových programových hesel, poněvadž Česká advokacie i nadále chce býti orgánem českých advokátů a věnovati se jejich přáním a potřebám. Obrací se proto redaktor na čtenářstvo spíše se žádostí, aby nezapomínali, že **stavovský list** přestává míti důvod na existenci, když se členové stavu o list náležitě nestarají. Má-li býti stavovský list skutečně zástupcem a strážcem stavovských zájmů, musí býti neustálý styk mezi ním a členy stavu, aby stavovské požadavky mohly býti úplně i rychle hájeny. Rovněž mají členové stavu vysloviti svá přání, jakými otázkami se má časopis především zabývat, jaké rubriky jsou nejpodrobnější apod. Ovšem pouhá přání by nestačila, nýbrž jest nutno do listu také přispívati, aby stál na výši doby, byl časový a jednal o tom, co členy stavu nejvíce zajímá. V tom směru bohužel bylo dosavadní volání marné a hlavní práce ponechává se stále jen několika osobám, aniž by se vytvořil pravidelný styk mezi redakcí a čtenářstvem,³ postěžovala si tak např. v prvním čísle ročníku 1922 redakce časopisu. Obdobnou výzvu obsahuje i lednové číslo z roku 1923.⁴

Výzvy nezůstaly oslyšeny. Již do ročníku 1922 přispěli svými články starosta Jednoty právnické v Praze Vojtěch Kasanda, v našem seriálu již zmiňovaný Emanuel Chalupný, sérii článků o reformě práva občanského klatovský advokát Eugen Löwy, otázkám advokacie se věnoval redaktor časopisu Evžen Polan, o advokacii a justici na Slovensku psal Emil Stodola.

Časopis Česká advokacie měl oproti svým předchůdcům výhodu v tom, že zasloužili členové spolku po vzniku samostatného státu byli v hojném počtu činní v orgánech Advokátní komory v Čechách, díky čemuž se časopis stal neformálně i platformou komorní. O tom, že měl v pražské advokátní komoře podporu, svědčí i to, že častým přispěvatelem se posléze stal i její prezident Alois Stompfe.⁵ Z řady jeho příspěvků lze pak zmínit rozpravu *Neodvislá advokacie podkladem občanské svobody v demokratickém státu*.⁶ Dalším v časopise hojně publikujícím reprezentantem Advokátní komory v Če-

chách byl její tajemník či generální tajemník Evžen Tarabrin.

Vydavatel časopisu dále měnil svůj název. Od roku 1927 byl Spolek advokátů československých v Praze přejmenován na Jednotu advokátů československých v Praze, po německé okupaci českých zemí za protektorátu Čechy a Morava na Jednotu českých advokátů v Praze. Členům Spolku, resp. Jednoty, byl časopis rozesílán zdarma.

Ve sledovaném období let 1920-1943 se po krátkém spolupůsobení advokátů Aloise Stompfeho a Augustina Straky v čele časopisu vystřídal tři redaktori. Zprvu jím byl pražský advokát Evžen Polan, v letech 1926-1928 správní vědec a internacionalista Jan Chour a konečně v letech 1929-1943 další pražský advokát Stanislav Hendrych.

Za zvláštní zmínku stojí působení redaktora Jana Choura, který byl nejen redaktorem, ale i plodným autorem. V ročníku 1926 tak na pokračování vydal studii *Oddělení soudnictví od správy, kontrola správy a správní soudnictví*⁷ a článek *Trestní právo správní*,⁸ v ročníku 1927 psal dále o trestním právu správním⁹ a o zákonu o organizaci politické správy, v ročníku 1928 se věnoval správnímu řízení¹⁰ a jazykové otázce.¹¹ Nabízí se hypotéza, že k další změně redaktora došlo i proto, že Jan Chour svojí publikační aktivitou odváděl časopis od problematiky advokacie a stavovských záležitostí.

1 Časopis je v Národní knihovně k dispozici od ročníku 1920, v Moravské zemské knihovně od r. 1921. Srov. Souborný katalog ČR, dostupné též z: http://aleph.nkp.cz/F/NKFJLMM61X6CHSAF9C89UMSMPLYIAF12A28HBS59SKQDSAGX93-45121?func=find-b&find_code=WTL&x=4&y=10&request=%C4%8Cesk%C3%A1+advokacie&filter_code_1=WTP&filter_request_1=&filter_code_2=WLN&adjacent=N.

2 Srov. *Advokátům československým*, Česká advokacie 1922, str. 1.

3 Srov. Z redakce, Česká advokacie 1922, str. 1.

4 Srov. Kolegové, Česká advokacie 1923, str. 1.

5 O něm srov. Stanislav Balík: Alois Stompfe (1868–1944), *Bulletin advokacie* č. 2/2002, str. 79-85.

6 Srov. Alois Stompfe: *Neodvislá advokacie podkladem občanské svobody v demokratickém státu*, Česká advokacie 1934, str. 97-99.

7 Srov. Jan Chour: *Oddělení soudnictví od správy, kontrola správy a správní soudnictví*, Česká advokacie 1926, str. 2-8, 17-36, 49-52, 64-71, 77-78.

8 Srov. Jan Chour: *Trestní právo správní*, Česká advokacie 1926, str. 90-95.

9 Srov. Jan Chour: *Trestní právo správní*, Česká advokacie 1927, str. 1-13, 17-24; Jan Chour: *Poznámky k zákonu o organizaci politické správy*, Česká advokacie 1927, str. 99-103, 115-122, 131-135, 153-157.

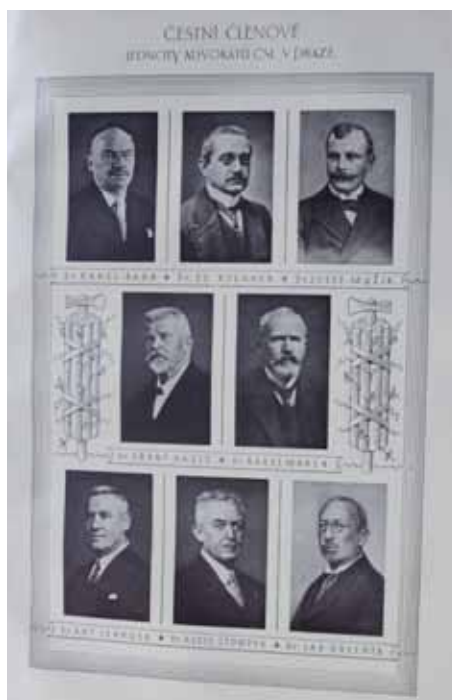
10 Srov. Jan Chour: *Snahy po reformě řízení správního*, Česká advokacie 1928, str. 1-8; Jan Chour: *Správní řízení podle vlád. nař. ze dne 13. ledna 1928 č. 8 Sb. z. a n.*, Česká advokacie 1928, str. 33-36, 47-54.

11 Srov. Jan Chour: *Příspěvek k jazykové otázce*, Česká advokacie 1928, str. 88-93, 100-104, 121-126, 133-138, 147-150; Jan Chour: *Jazykový boj opět zahájen*, Česká advokacie 1928, str. 138-141.

Ročník 1928 byl přitom ročníkem zdařilým. Kromě 154 stran časopisu bylo vydáno dalších 120 stran přílohy *Hlídky rozhodnutí*. V téměř ročníku napsal předseda Jednoty advokátů československých v Praze Ladislav Valenta vzpomínkový příspěvek *Jubileum třicetiletí Jednoty advokátů československých v Praze*¹² a věnoval se památce zesnulých spolkových kolegů,¹³ časopis přinesl zprávu o mimořádné slavnostní valné hromadě konané dne 28. 9. 1928¹⁴ a též fotografie čestných členů Jednoty advokátů československých v Praze Karla Baxy, Eduarda Koernerera,¹⁵ Josefa Mužíka, Františka Kabeše, Karla Marka, Antonína Schauera, Aloise Stompfeho a Ladislava Valenty.

Od přelomu 20. a 30. let se podoba časopisu *Česká advokacie* ustálila. Jeho obsah tvořily články rozpravné, rubriky *Z praxe* a *Hlídky stavovské*, pravidelně byly publikovány *Zprávy spolkové* a *Hlídky literární*, zajímavé krátké informace se čtenář dočetl v rubrice *Různé*. V příloze *Hlídky rozhodnutí* bylo do konce roku 1938 zařazeno 1 443 judikátů z nejrůznějších oblastí práva. Velká pozornost byla věnována pochopitelně judikatuře související s výkonem advokacie.

Časopis *Česká advokacie* obsahuje řadu dodnes cenných materiálů, k nimž beze sporu patří zvláštní příloha k č. 3-4 z roku 1934, v níž Evžen Tarabrin podal *Přehled osnovy advokátního řádu*,¹⁶ *Vzpomínka na čtvrtstoletí Spolku českých advokátů*¹⁷ z pera Ladislava Valenty, byla tam celá řada nekrologů vý-

znamných advokátů, ale i materiály ze zahraničí, včetně např. do češtiny přeloženého polského advokátního řádu z roku 1918,¹⁸ apod.

Rozkvět časopisu skončil již za druhé republiky, stinné období bylo završeno za protektorátu Čechy a Morava.

Časopis hned v březnovém-dubnovém čísle¹⁹ roku 1939 přinesl komentované české texty říšského vlajkového zákona, zákona o říšských občanech a zákona na ochranu německé krve a německé cti. Záříjové číslo v rubrice „*Říšskoněmecké zákony*“²⁰ uvedlo říšský řád právních zástupců z roku 1936. Úvodník dubnového-květnového čísla z roku 1940 zdůrazňuje, že „*vládním nařízením ze 4. července 1939 o právním postavení židů ve veřejném životě čís. 136/1940 Sb. dochází nyní k dalšímu omezení počtu advokátů vyloučením židů z advokacie*...“²¹

O rok později, v květnu 1941 úvodník představuje „*Úkoly advokáta v dnešní době*“. Skrytý autor jej otevírá slovy, že „*liberalistické nazírání, které umožňovalo nezdravý blahobyt silných jedinců na úkor vrstev slabých, bylo překonáno moderním právním nazíráním, vyšlým z Říše, které staví zájem celku nad sobeckými zájmy jednotlivce*“.²²

Česká advokacie reagovala na atentát na Heydricha v červnovém čísle roku 1942 nepodepsaným úvodníkem, začínajícím slovy, že „*v hlubokém pohnutí uctívá česká advokacie s veškerým ostatním obyvatelstvem památku velkého organizátora a jednoho z předních průkopníků myšlenky nacionálního socialismu*“. Německá okupace a role advokacie jsou dále hodnoceny tak, že „*patnáctý březen 1939 přivedl český národ na novou cestu a přizval jej k spolupráci na výstavbě Nové Evropy. Česká advokacie jako malá složka národa chopila se podané ruky, složila*

Vůdci jako ochránci Protektorátu Čechy a Morava poslušnost, slíbila podporu zájmům Velkoněmecké říše ku prospěchu Protektorátu Čechy a Morava a jeho vlády i zachování zákonů a svědomitě zastávání svých úředních povinností. Svému slibu věrně dostojíme. Neznáme politiky dvojitě tváře, odmítáme každou faleš a zradu“.²³

V obdobném tónu pokračoval časopis i na prahu nového ročníku, ani to však nezabránilo tomu, aby bylo jeho vydávání v létě roku 1943 zastaveno.

Po osvobození již vydávání *České advokacie* nebylo obnoveno.

♣ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK,
advokát, emeritní soudce Ústavního soudu

12 Srov. Ladislav Valenta: *Jubileum třicetiletí Jednoty advokátů československých v Praze*, *Česká advokacie* 1928, str. 97-99.

13 Srov. Ladislav Valenta: *Památce zemřelých kolegů*, *Česká advokacie* 1928, str. 82-83.

14 Srov. *Česká advokacie* 1928, str. 130.

15 Podle této fotografie akad. malíř Radomil Klouza namaloval portrét Eduarda Koernerera, který autor tohoto článku daroval v prosinci 2003 České advokátní komoře. Srov. Martin Vychopen: *Informace o schůzi představenstva České advokátní komory, která se konala ve dnech 8. až 9. prosince 2003*, *Bulletin advokacie* č. 2/2004, str. 74.

16 Srov. Dr. Evžen Tarabrin: *Přehled osnovy advokátního řádu*, *Česká advokacie* 1934 (Příloha k č. 3-4), str. 1-52.

17 Srov. Ladislav Valenta: *Vzpomínka na čtvrtstoletí Spolku českých advokátů*, *Česká advokacie* 1924, str. 1-3, 21-23.

18 Srov. Jaroslav Říha: *Advokátní řád Republiky Polské*, *Česká advokacie* 1924, str. 57-61, 83-84.

19 Srov. *Česká advokacie* 1939, str. 25-36.

20 Srov. *Česká advokacie* 1939, str. 49-62.

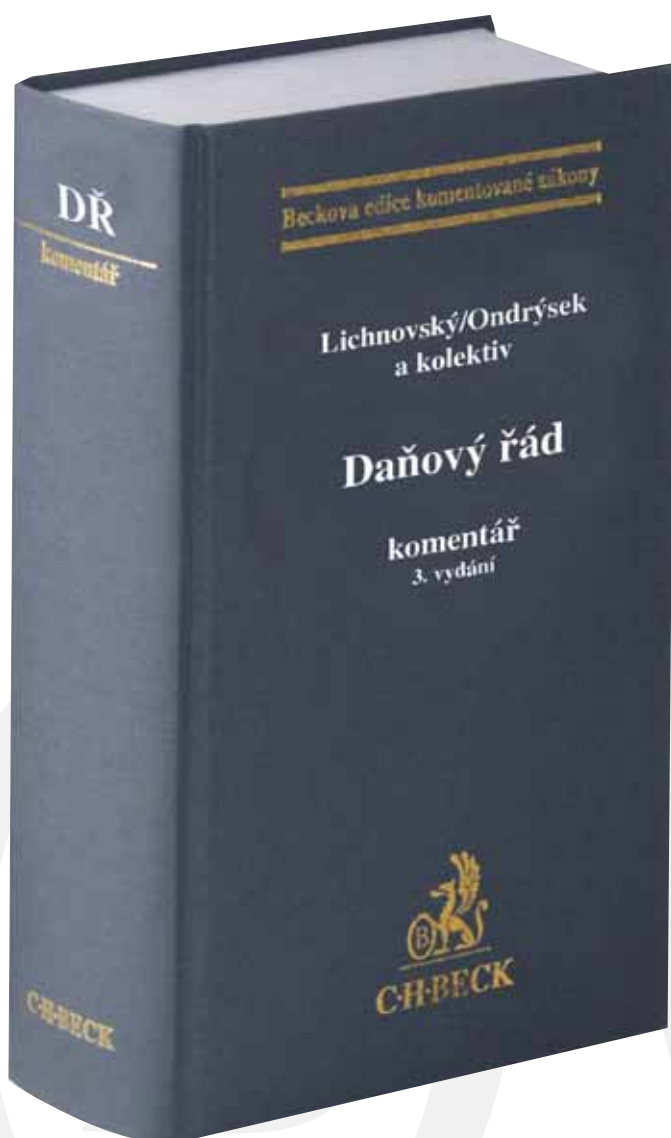
21 Srov. *Česká advokacie* 1940, str. 1.

22 Srov. *Česká advokacie* 1941, str. 55.

23 Srov. *Česká advokacie* 1942, str. 168.

Lichnovský/Ondrýsek a kol.

Daňový řád Komentář, 3. vydání

- Komentář je v pořadí třetím vydáním, kdy odstup od předešlého vydání činí téměř 5 let. Za tuto dobu došlo nejenom k několika zásadním novelizacím zákona, ale také ke vzniku mnoha rozhodnutí správních soudů. To je důvodem, proč komentář co do obsahu nabyl o cca jednu třetinu.
- I v tomto vydání bylo záměrem věnovat se především nejasným ustanovením a výkladovým otázkám tak, aby čtenář měl k dispozici skutečnou pomoc při orientaci ve velmi složité daňové problematice.
- Komentář se nebrání identifikaci nevhodné právní úpravy či vadného výkladu zákona orgány finanční správy, z čehož jsou vyvozovány důsledky.

*2016, vázané, 944 stran
cena 1 799 Kč, obj. číslo EKZ174*

Objednávejte na www.beck.cz

§ Aktuálně v právu

Z legislativy

Daň z nabytí nemovitosti bude platit kupující

Novela zákonného opatření, kterou schválila dne 1. června 2016 sněmovna, počítá s tím, že daň z nabytí nemovitosti bude nově platit kupující. Novelu musí ji ještě schválit Senát a podepsat prezident. Změna má začít platit první den třetího měsíce od vyhlášení zákona ve Sbírce zákonů; kupující tak začnou platit daň zřejmě až od podzimu.

Rejstřík skutečných majitelů firem

Poslanci v prvním čtení podpořili dne 31. května 2016 vládní návrh novely zákona proti praní špinavých peněz, která kromě jiného zřizuje rejstřík skutečných majitelů právnických osob a svěřenských fondů. Vládní předloha počítá také s tím, že se nyníjší Finanční analytický útvar Ministerstva financí stane samostatným správním úřadem nezávislým na ministerstvu.

Zlepšení kontroly stavebního spoření

Sněmovna v úvodním kole podpořila dne 31. května 2016 novelu zákona o stavebním spoření, umožňující zlepšení kontroly Ministerstva financí, pokud jde o dodržování podmínek pro poskytování státní podpory stavebního spoření, a dále umožňující doplnění registrovaného partnera mezi osoby blízké. Předloha nyní míří k posouzení do rozpočtového výboru.

Regulace úvěrů

Sněmovna schválila dne 3. června 2016 zákon o úvěru pro spotřebitele. Lidé budou moci mnohem jednodušeji splatit předčasné dluhy z úvěrů, omezí se sankce za pozdní splátky a zvýší se odpovědnost věřitele za poskytnutí úvěru. Právě věřitelé ale tvrdí, že to nezabrání pádům lidí do dluhových pastí.

Omezení šikanózních insolvenčních návrhů

Omezit šikanózní insolvenční návrhy a podvodné oddlužovací firmy má vládní předloha, kterou podpořila dne 3. června 2016 v prvním čtení sněmovna. K cílům novely insolvenčního zákona patří dále zprůhlednění insolvenčních řízení a zpřísnění podmínek pro poskytování poradenství v oddlužení. Norma, kterou chce vláda bojovat proti insolvenčním mafiím, míří k posouzení do ústavně-právního a do sociálního výboru.

Nové pražské stavební předpisy

Nové pražské stavební předpisy, které schválila městská rada, budou účinné od 1. srpna 2016. Ministerstvo pro místní rozvoj je

pozastavilo loni v lednu, Praze poté stanovilo patnáctiměsíční lhůtu na doplnění připomínek a získání notifikace Evropské komise.

Z judikatury

ÚS: Soudy musejí zjišťovat škodu z černého odběru co nejpřesněji

Cílem trestních soudů musí být co nejpřesnější zjištění výše škody způsobené černým odběrem elektřiny, například prostřednictvím znaleckého posudku. To vyplývá z rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 24. května 2016, kterým zrušil rozhodnutí Okresního soudu v Tachově, podle kterého muž odsouzený za krádež způsobil škodu téměř 1,2 milionu korun. Mužova vina je podle soudce zpravodaje Ludvíka Davida mimo vši pochybnost. Vyčíslení škody v trestním řízení ale nemůže stát jen na paušálním výpočtu podle vyhlášky.

ÚS: Soudy dál mohou vyhovět žalobě, když se žalovaný včas nevyjádří

Ústavní soud zamítl návrh na zrušení části občanského soudního řádu, která dává soudům možnost vyhovět žalobě takzvaným rozsudkem pro uznání, pokud se žalovaný ve stanovené lhůtě nevyjádří ani neomluví. Ačkoliv zákon není podle soudce zpravodaje Tomáše Lichovníka šťastně formulován, lze jej vykládat tak, aby nepřinášel zásah do základních práv žalovaných lidí. Návrh na zrušení takzvané fikce uznání nároku v občanském soudním řádu podal jeden ze tříčlenných senátů ÚS, rozhodovalo o něm plénum. S výsledkem se neztotožnilo pět soudců včetně předsedy Pavla Rychetského, kteří sepsali takzvaná odlišná stanoviska.

NS: Závazek zdržet se řízení má být stejně dlouhý jako podmínka

Z tiskové zprávy Nejvyššího soudu ze dne 26. května 2016 vyplývá, že dobrovolný závazek zdržet se určité činnosti, typicky řízení auta, by měl být stejně dlouhý jako zkušební doba při podmíněném zastavení trestního stíhání státním zastupitelstvím či soudem. Justice má v rukou dostatečné nástroje, aby nenastávaly situace, kdy je mezi oběma lhůtami disproporce. Legislativní změny kvůli tomu nejsou nutné.

✿ JUDr. HANA RÝDLOVÁ

Bulletin advokacie online

Vše ze světa advokacie naleznete na www.bulletin-advokacie.cz.

Státní podpora a základní lidská práva: řízení o státní podpoře a právo na řádný proces

prof. JUDr. LUBOŠ TICHÝ, JUDr. PETRA JOANNA PIPKOVÁ, Ph.D., LL.M.eur.

I. Úvod – vymezení problémů a účel tohoto příspěvku

Zdánlivě se předmět tohoto článku dotýká zájmu českých právníků spíše okrajově. Otázky státní (veřejné) podpory¹ se ve většině případů týkají úpravy unijního práva a rozhodují o nich zejména unijní orgány. To ovšem neznamená, že by tato problematika neměla zajímat tuzemské publikum, neboť o některých klíčových aspektech rozhodují orgány České republiky a navíc, a to je alarmující, **právní úprava České republiky je obdobná dřívější slovenské úpravě, jež, jak dále vysvětlíme (viz exkurz), nesplňuje požadavky unijního práva kladené na vymáhání neoprávněně poskytnuté státní podpory. Česká republika tak riskuje případné řízení o porušení smlouvy před SDEU a ve svých důsledcích i významnou peněžitou sankci.**

Tento příspěvek se zabývá **problematikou procesních práv podniku, jemuž byla poskytnuta státní podpora** a který je dále označován za příjemce podpory nebo jen jako příjemce. Tato osoba však ve vlastním řízení před Evropskou komisí, které je vedeno proti členskému státu jako poskytovateli podpory, nemá téměř žádná procesní práva. Tento stav již na první pohled vzbuzuje pochybnosti a provokuje otázky.

Je všeobecně uznáváno, že osoby, jež jsou příjemci podpory, stejně jako jiné zúčastněné osoby, mají podstatně menší procesní práva než účastníci ostatních řízení ve věcech hospodářské soutěže před Evropskou komisí. V daném případě jsou však

účastníky řízení pouze členské státy – poskytovatelé podpory –, a tak řízení probíhá mezi Komisí a členským státem jako „správním delikventem“. Toto řízení je totiž chápáno jako řízení čistě bilaterální: mezi členským státem a Evropskou komisí.² Je tomu tak navzdory tomu, že příjemce podpory je rozhodnutím Evropské komise – jak ještě bude dále ilustrováno – „nejvíce postiženým“ subjektem; viz např. rozsudek tribunálu T-34/02 EURL *Le Levant et al. v. Komise*, odst. 36.

Tento příspěvek se proto snaží o analýzu tohoto problému v rámci řízení o protiprávně poskytnuté státní podpoře, které je upraveno nařízením č. 659/1999 (dále též „procesní nařízení“). Zejména se jedná o **zjištění souladu procesní úpravy postavení příjemce se základními procesními právy**. Měřítkem souladu je Evropská úmluva o základních lidských právech a Listina základních práv Evropské unie. Proto v druhé části (ad II) jsou na konkrétním případě ilustrovány negativní dopady platné úpravy. Následně se analyzuje postavení příjemce státní podpory a hodnotí jeho procesní práva (ad III a IV). Na základě tohoto rozboru autoři dovozují, že i s ohledem na náklady řízení by měla být platná úprava změněna (ad V). Konkrétní návrh řešení předkládají autoři v závěru (ad VI).

Exkurz: Riziko pro Českou republiku

Podle čl. 108 odst. 2 pododst. 1 SFEU Evropská komise poté, co zjistí, že státní podpora není slučitelná s vnitřním trhem nebo je zneužívána, rozhodne, že daný členský stát musí ve lhůtě jí stanovené takovou podporu zrušit nebo upravit. Nesplní-li členský stát tuto povinnost, vystavuje se riziku specifického řízení před Soudním dvorem Evropské unie o porušení Smlouvy podle čl. 108 odst. 2 pododst. 2 SFEU.

¹ Protože jde o problematiku unijního práva, používáme termín úředního znění relevantních právních pramenů (viz např. čl. 108 SFEU), tedy „státní podpora“, i když tímto pojmem se rozumí veřejná podpora – sousloví užívané v kontextu českého právního řádu.

² Viz např. A. Sinnaeve in M. Heidenhain (ed.): *European State Aid Law*, C. H. Beck/Hart/Nomos 2010, str. 682, nebo *State Aid Manual of Procedures*, Komise 2013, sec. 2-4, odst. 12.

„Zrušení“ nebo „úprava“ státní podpory znamenají povinnost členského státu získat podporu od příjemce zpět (viz čl. 14 odst. 1 procesního nařízení). Vracení protiprávně poskytnuté státní podpory se uskutečňuje podle procesních předpisů dotčeného členského státu, který ovšem musí zajistit, aby rozhodnutí Evropské komise bylo bezodkladně vykonáno (čl. 14 odst. 3 procesního nařízení).

I když unijní právo ponechává členskému státu na vůli, jakým způsobem, resp. jakými prostředky vracení státní podpory realizuje, je již ze samotné dikce citovaného ustanovení procesního nařízení zřejmé, že rozhodnutí Komise představuje exekuční titul (viz „bezodkladně vykonáno“).

V dále popisovaném případě však rozhodnutí Komise představovalo podle právního řádu Slovenské republiky pouze důkazní prostředek, který osvědčoval, že prostředky, které byly poskytnuty příjemci, představovaly zakázanou státní podporu, neboť zvýhodňovaly jednoho soutěžitele na úkor ostatních soutěžitelů, a proto byla tato podpora neslučitelná s vnitřním trhem. Za takové situace byla Slovenská republika nucena zahájit nalézací řízení žalobou proti příjemci státní podpory o její vracení.

Tato právní situace však v České republice je dosud skutečností. Ani v České republice nepředstavuje rozhodnutí Evropské komise o protiprávnosti (neslučitelnosti s vnitřním trhem) státní podpory exekuční titul. Obdobně jako na Slovensku by byla i Česká republika nucena vymáhat v nalézacím řízení poskytnutou státní podporu, a protože rozhodnutí Komise může vycházet i z neúplně zjištěného skutkového stavu, vystavovala by se Česká republika riziku nesplnění povinnosti vrátit (vymáhat) protiprávní státní podporu.

Pro úplnost je třeba poznamenat, že Slovenská republika danou situaci vyřešila změnou právního stavu, jenž byl v rozporu s primárním unijním právem, a tedy nahradila jeden extrém extrémem jiným, podle něhož v nové právní úpravě mají rozhodnutí Evropské komise jako exekuční titul zvláštní postavení spočívající v tom, že vykonávací řízení nelze zastavit ani přerušit, a tak dochází k diskriminaci ostatních exekučních titulů (viz § 313 Občianského súdneho poriadku). Česká republika, nezmění-li příslušné ustanovení (§ 262) o. s. ř., se vystavuje – nastane-li obdobná situace – riziku řízení o porušení Smlouvy na základě žaloby Evropské komise u SDEU, jež se v popisovaném případě s úspěchem pro Evropskou komisi uskutečnilo. Z jedné paradoxní situace se dostává slovenský právní řád do jiné paradoxní situace, ve které může dojít k vracení státní podpory, které se však ukáže jako bezdůvodné obohacení

státu, neboť v mezidobí může být rozhodnutí Komise zrušeno v přezkumném soudním řízení jednou z evropských soudních instancí.

II. Negativní dopady v praktické rovině

Procesní úprava zjišťování protiprávnosti státních podpor, jejich vymáhání a možných následků i v rámci národních úprav, které jsou při vymáhání neoprávněné podpory součástí režimu unijní úpravy, může vést a velmi často též skutečně vede k mimořádným transakčním nákladům. Takovou situaci je např. řízení vedené Komisí proti Slovenské republice zahájené v říjnu 2004 z podnětu vlády Slovenské republiky, týkající se údajně protiprávní podpory (státní podpory neslučitelné s vnitřním trhem, viz čl. 107 odst. 1). Rozhodnutím³ Komise byla Slovenská republika uznána povinnou vymoci vracení neoprávněně poskytnuté státní podpory. Zažalovala proto příjemce na zaplacení hodnoty podpory, a tak se rozhodnutí Evropské komise stalo předmětem řízení u slovenských civilních soudů, které nakonec skončilo pravomocným zamítnutím žaloby. To byl ovšem důvod k podání žaloby Evropské komise proti Slovenské republice pro porušení Smlouvy proto, že její zákonodárství neumožňuje hladké vracení protiprávní státní podpory. Soudní dvůr EU pak svým rozsudkem⁴ žalobě Evropské komise vyhověl a rozhodl, že Slovenská republika porušila unijní právo. V důsledku toho proběhla ještě řízení před Nejvyšším soudem a Ústavním soudem Slovenské republiky. Slovenská republika potom změnila, jak již bylo uvedeno, svůj exekuční řád tak, že rozhodnutí unijních orgánů včetně rozhodnutí Komise jsou přímo vykonatelná, a to bez možnosti odkladu výkonu nebo jeho zastavení (!).

V řízení o protiprávní státní podpoře podal však mezitím příjemce žalobu na neplatnost uvedeného rozhodnutí Evropské komise o poskytnuté podpoře, která byla sice Tribunálem EU zamítnuta,⁵ avšak k odvolání příjemce SDEU napadené rozhodnutí Tribunálu zrušil.⁶ Komise mezitím vydala nové rozhodnutí,⁷ proti kterému příjemce podal novou žalobu,⁸ a řízení před Tribunálem bylo zastaveno.⁹ Nové rozhodnutí bylo Tribunálem zrušeno¹⁰ a Komise proti jeho rozsudku podala odvolání. Řízení o jediné (údajně) státní podpoře tak stále ještě probíhá, a to již dvanáctým rokem. Zaměstnává mj. desítky advokátů, soudců, správních úředníků, daňových úředníků a expertů, nejvyšší soudy, prezidentskou kancelář a parlament na národní (slovenské) i evropské úrovni a v neposlední řadě vedlo k utlumení výroby prosperujícího podniku, a v důsledku toho propouštění zaměstnanců a konečně milionovým nákladům. Podstatné části těchto nákladů by bylo možné se vyhnout, pokud by procesní práva příjemce podpory byla upravena jinak.

III. Postavení příjemce státní podpory v řízení před Evropskou komisí

Evropská komise, která dohlíží nad řádným stavem hospodářské soutěže, má výlučné pravomoci v režimu státních podpor, jež mohou hospodářskou soutěž narušit. **Evropská komise prověruje podpory poskytované členskými státy (čl. 108 odst. 1 SFEU), a zjistí-li jejich neslučitelnost s vnitřním trhem**

3 Rozhodnutí Evropské komise, SA. 18211 ze 7. 6. 2006, *Frucona Košice*.

4 Rozsudek SDEU C-507/08 z 22. 12. 2010, *Komise v. Slovenská republika*, SbSD (2010) I-13489.

5 Rozsudek Tribunálu C-11/07 ze 7. 12. 2010, *Frucona Košice v. Komise*, SbSD (2010) II-5453.

6 Viz rozsudek SDEU C-73/11 P z 24. 1. 2013, *Frucona Košice v. Komise*, SbSD (2013).

7 Viz rozhodnutí Komise SA.18211 z 16. 10. 2013, *Frucona Košice*.

8 Viz další řízení u Tribunálu vedené pod číslem T-103/14, *Frucona Košice v. Komise*.

9 Usnesení Tribunálu T-11/07 RENV z 21. 3. 2014, *Frucona Košice v. Komise*, SbSD (2014).

10 Viz T-103/14 z 16. 3. 2016.

(viz čl. 107 SFEU), uloží členskému státu, pokud byla podpora již poskytnuta, povinnost ji od příjemce vymoci (čl. 108 odst. 2 SFEU). Tento postup se uskutečňuje podle procesního nařízení ve formě řízení o protiprávní podpoře; toto řízení má povahu administrativního procesu. Jeho jediným účastníkem je členský stát, proti němuž Komise řízení vede.

V režimu procesního nařízení má příjemce velmi omezená procesní práva; i když předchozí úprava byla v tomto směru ještě skupější. Posuzujeme-li procesní práva příjemce, je třeba rozlišovat mezi řízením o protiprávní podpoře¹¹ a řízením o oznámené podpoře.¹²

Nařízením upravuje nejprve práva zainteresovaných stran (viz čl. 20¹³), mezi které patří též příjemce [viz čl. 1 písm. h)]. Příjemce má právo předložit své vyjádření k oznámení o zahájení řízení.¹⁴ Vedle těchto omezených práv pak Komise příjemci umožňuje v rámci řízení o protiprávní podpoře vyjádřit svůj názor, se kterým však formálně nemá povinnost se vypořádat.¹⁵ Příjemce tak nemá právo zúčastnit se jednání, nemá oprávnění nahlížet do spisu či obdržet další informace. Komise sice může, považuje-li to za nezbytné, umožnit zainteresovaným stranám včetně příjemce jednání nebo je požádat o předložení dalších informací nebo jejich vyjádření. Tento postup však může využít podle své volné úvahy.

O mizerném postavení příjemce svědčí i to, že může sice předkládat podání, ovšem jen tehdy, jestliže mu to Komise povolí. Komise nemá povinnost brát jeho stanovisko včetně relevantních skutečností, které jí sdělí, v úvahu. Tento neformální, nijak neupravený postup Komise tak nemůže zaručit příjemcova základní práva.

Příjemce není stranou řízení a nemá vědomost o jeho průběhu, ačkoliv bude nakonec muset vrátit podporu, a bude tak nucen poskytnout Komisi požadované informace a nabídnout nezbytné záruky.¹⁶ Protože není stranou řízení, nemá příjemce právo prezentovat tvrzení skutečností ve svůj prospěch, které by mohly bránit vrácení podpory podle čl. 14 odst. 1 věty druhé procesního nařízení, tj. nemůže ani účinně poukázat na okolnost, že vrácení státní podpory by bylo v rozporu s obecnými zásadami práva EU, jakými jsou např. základní práva nebo zásada proporcionality.¹⁷

Příjemce je tak nucen spoléhat na členský stát, ačkoliv to není členský stát, který nakonec bude mít vlastní povinnost vrátit podporu. Naopak členský stát má z rozhodnutí o povinnosti příjemce vrátit podporu prospěch, neboť nabývá majetek, nebo se může rozhodnout obětovat příjemce svým politickým či ekonomickým cílům.¹⁸ Je třeba brát v úvahu i to, že členský stát nemá povinnost se angažovat v řízení a poskytovat informace příjemci.¹⁹ Je tak možné, že členský stát poskytuje (nikoliv záměrně) nepřesné informace Komisi v neprospěch příjemce nebo soutěže. To mj. i z toho důvodu, že příjemce a členský stát mohou mít rozdílné názory na poskytnutou podporu a jejich zájmy mohou být v rozporu. A to buď proto, že členský stát nezjišťuje, zda jeho jednání znamená protiprávní podporu, anebo opomněl oznámit takové opatření Komisi, a nemá tedy motivaci bránit se vůči Komisi, neboť nemá co ztratit,²⁰ nebo jednoduše protože jeho vedení zejména v důsledku voleb změnilo názor na poskytování podpory, což se ve shora uvedeném případě stalo. Tyto protichůdné zájmy tak zbavují příjemce jediné možnosti, jak ovlivnit rozhodnutí Komise.

Na druhé straně příjemce je zatížen povinností, a to již od novely z července 2013, odpovědět na žádost o informace. Nedodržení této povinnosti je sankcionováno jako všechna ostatní porušení procesních pravidel v soutěžním právu pokutou, jejíž výše se může pohybovat až do 1 % ročního obrátu podniku. Příjemce je zatížen na straně jedné a přitom nemá žádná procesní práva na straně druhé. Je zřejmé, že tato nerovnováha procesních práv a povinností je důvodem k diskusi.

Okolnost, že příjemce je oprávněn napadnout žalobou rozhodnutí Komise před soudy EU, není dostatečná k ulehčení jeho pozice, když vyjasnit nedorozumění a zjistit skutečný stav věci by bylo možné již ve fázi rozhodování Komise. **Oprávnění k žalobě proti rozhodnutí Komise je jediným oprávněným prostředkem, který může napravit nedostatky obsažené v rozhodnutí Komise, které jdou na vrub řízení, v němž v důsledku neúčasti příjemce nemohl být zjištěn skutečný stav věci.**

Žaloba na neplatnost je obranou proti nedostatku rozhodnutí Komise, který by při plnohodnotné účasti příjemce v řízení nenastal. **Oprávnění příjemce zúčastnit se řízení před Komisí jako plnoprávná strana by bylo první zárukou prevence před nesprávnostmi jejího rozhodnutí.**

Ve svém rozsudku i Tribunál uznal užitečnost účasti příjemce, když konstatoval, že Komise za určitých okolností má povinnost dialogu se zainteresovanými stranami za účelem zajištění určité úrovně práva a zhodnocení povahy opatření, jež jsou koncipována jako státní podpora.²¹ SDEU ovšem naproti tomu konstatoval, že práva zainteresovaných stran jsou omezena pouze na předkládání vyjádření, a v důsledku toho by povinnost Komise zahájit dialog se zainteresovanými stranami vedla k rozporu s procesním režimem zakotveným v čl. 108 SFEU.²²

11 Čl. 10 a násl. se týkají podpory, která byla poskytnuta členským státem, jejímu příjemci nebo příjemcům a není v souladu s vnitřním trhem.

12 Čl. 2 a násl. se týkají podpory, kterou členský stát hodlá poskytnout, přičemž tento záměr byl notifikován Komisi k formálnímu schválení (konstatování, že daná podpora je slučitelná s vnitřním trhem).

13 Právo předložit připomínky v rámci řízení o povolení podpory, právo stížnost na poskytnutí protiprávní podpory, právo obdržet konečné rozhodnutí ve věci.

14 E. Morgan de Rivery; S. Thibaut-Liger; J. Derenne: Procedure, in J. Derenne; M. Merola (eds.): Economic Analysis of State Aid Rules – Contributions and Limits. Proceedings of the Third Annual Conference of the Global Competition Centre, College of Europe (21.-22. 9. 2006), Lexion 2007, str. 177, 181.

15 Na rozdíl od připomínek předložených členským státem podle čl. 11 procesního nařízení.

16 Comments of AFEC on the State Aid Action Plan of the Commission z 29. 9. 2005 (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/comments_saap/37969.pdf), odst. 47.

17 Ohledně obecných principů unijního práva viz T. Tridimas: The General Principles of EU Law, OUP 2006, 2. vyd., passim.

18 Srov. E. Gambaro, F. Mezzocchi: Private Parties and State Aid Procedures: a Critical Analysis of the Changes brought by Legislation 734/2013, CML Review 53 (2016), 385.

19 Morgan de Rivery; Thibaut-Liger; Derenne, op. cit. sub 13, str. 181.

20 Poskytnutá podpora bude vrácena členskému státu, který není podroben žádné sankci, zatímco příjemce je plně vystaven negativním dopadům tohoto vrácení. Viz k tomu např. Linklaters' Submissions on European Commission's State Aid Action Plan. Less and better targeted state aid: a roadmap for state aid reform 2005-2009 (http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/comments_saap/37367.pdf), odst. 22.

21 Rozsudek Tribunálu 95/94 z 28. 9. 1995, *Sytraval v. Komise*, SbSD (1995) II-2654, odst. 54, 78.

22 Viz rozsudek SDEU C-367/95 P z 2. 4. 1998, *Commission v. Sytraval*, SbSD (1998) I-1719, odst. 59.

Porušení základních procesních práv je v řízení o protiprávní podpoře, jak bude níže doloženo, závažné. Toto řízení je totiž ve svém důsledku srovnatelné s řízením o sankcích ve smyslu čl. 6 Evropské úmluvy o lidských právech (dále jen „EÚLP“) v pojetích Evropského soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“), jak vzápětí uvidíme.

IV. Objektivní (striktní) odpovědnost členského státu a příjemce státní podpory a její dopad na příjemce

Řízení o protiprávní státní podpoře je řízením o porušení práva, resp. povinnosti ze Smlouvy. Řízení je vedeno proti členskému státu, ale paradoxně to není členský stát, kdo je adresátem příslušné sankce. Členský stát není adresátem žádné sankce za svoje protiprávní jednání. Tím je pouze příjemce, jehož se dotýkají negativní dopady řízení.

Základní filozofií soutěžního práva je, že narušitel soutěžních pravidel (včetně výjimky *de minimis*) je absolutně odpovědný; jeho odpovědnost nezávisí na zavinění. Jeho mentální postoj k jeho jednání nebo k následkům takového jednání je tak bezvýznamný. Ani omyl nemá význam; ten může být v případě porušení čl. 101 či 102 SFEU zohledněn maximálně v rámci přitěžujících nebo polehčujících okolností. Kategorie státní podpory je pak prostá jakýchkoliv subjektivních aspektů. Princip dobré víry a ochrany legitimních očekávání má zde pouze omezenou platnost, protože Komise zde nemá žádnou diskreční pravomoc.²³

V řízení o státní podpoře Komise zkoumá pouze, zda se a) vyskytla intervence státu nebo ze státních prostředků, b) zda takováto intervence měla za následek výhodu pro jejího příjemce na selektivním základě, c) zda soutěž byla nebo mohla být narušena, a d) zda intervence mohla narušit obchod mezi členskými státy. Komise vyšetřuje pouze

otázku neoprávněnosti (protiprávnosti) podpory poskytnuté členským státem a zjišťuje, zda členský stát je povinen vymoci neoprávněnou podporu zpět. **Komise nikdy nezkoumá postoj příjemce k podpoře, kterou obdržel, a jeho schopnost ji vrátit. Nařizuje pouze členskému státu neoprávněnou podporu vymoci od příjemce, který ovšem není oprávněn se k tomu vyjádřit, bez ohledu na to, zda k tomu členský stát má prostředky a jaké.**

1. Legitimní očekávání příjemce podpory

Z toho plyne, že je to příjemce státní podpory, kdo je nakonec odpovědný za výsledek a odsouzen ke vrácení celé podpory. Jinými slovy, liberační důvody ve prospěch příjemce neexistují. Nemůže se, jinak řečeno, spolehnout na princip legitimního očekávání, že výhody, které získá od členského státu, jsou slučitelné s unijním právem, a tudíž není vystaven povinnosti je vrátit.²⁴ Teoretická možnost však existuje v takových případech, v nichž soukromý zájem příjemce spočívající na legitimním očekávání musí být hodnocen (vážen) proti státnímu zájmu na vymahatelnosti práva a principem nenarušené soutěže.²⁵ Navíc SDEU požaduje vyšší úroveň legitimního očekávání, již není jednoduché dosáhnout: „*Z hlediska kogentní povahy režimu dohledu Komise nad státní podporou podle čl. [107] SFEU nemohou podniky, jimž je státní podpora poskytnuta, v zásadě chovat legitimní očekávání o tom, že podpora je v souladu s právem, ledaže byla poskytnuta v souladu s pravidly obsaženými v tomto článku. Pečlivý podnikatel by obvykle měl být schopen určit, zda tato pravidla byla dodržena.*“²⁶ Avšak SDEU dále uvádí, že „*určité není vyloučeno, aby se příjemce podpory poskytnuté protiprávně odvolal na výjimečné okolnosti, na základě kterých je jeho důvěra v řádnost poskytnutí podpory chráněna, a tudíž ji není povinen vrátit zpět.*“²⁷ Příjemce se může proto úspěšně dovolat takových výjimečných okolností, jestliže „*i rozumný ekonomický činitel by si vytvořil takovou důvěru, a to i kdyby se následně ukázala nesprávnou,*“²⁸ že dosažený přínos nebyl neoprávněnou státní podporou.²⁹ Situace, kdy se to může stát, vyvstane pravděpodobně s otázkou, zda daná výhoda může vůbec být kvalifikována jako státní podpora, neboť k tomu neexistuje žádné předchozí rozhodnutí, anebo zde jsou rozporuplné signály Evropské komise.³⁰ V minulosti Evropská komise již uznala, že příjemce nemohl předvídat, že určité opatření představuje státní podporu, a tudíž nenařídila její vrácení.³¹

Taková situace vede ke stavu, kdy **příjemce musí pochybovat o veškerých výhodách, které získal od členského státu, od veřejných institucí nebo dokonce i od jednotlivců, pokud se platby jednotlivcům opírají o právní akt daného členského státu nebo jeho orgánů.** Příjemce tak na sebe bere značné riziko.³² Takováto důkladná analýza, včetně testu „soukromého investora v tržním hospodářství“, navíc představuje pro příjemce významné břemeno. Je-li již příjemce žádán provést takovouto analýzu, mohlo by mu být dovoleno též předložit její výsledky v řízení před Komisí a vyvrátit na jejím základě důkazy předložené Komisí nebo argumentovat legitimním očekáváním, aby se vyhnul vrácení podpory, jejíž vymáhání může příjemce i zlikvidovat.

23 A. Giraud: A Study of the Notion of Legitimate Expectations in State Aid Recovery Proceedings: „Abandon All Hope, You Who Enter Here“, CML Rev. 2008 (45), str. 1399, 1406.

24 Např. Walter Frenz je toho názoru, že neexistuje možnost, aby příjemce měl oprávněná očekávání (viz W. Frenz: Handbuch Europarecht, sv. 3, Beihilfe- und Vergaberecht, Springer 2007, str. 54, marg. č. 1432).

25 Viz rozsudek SDEU 14/61 z 12. 7. 1962, *Hoogovens v. High authority*, SbSD (1962) 485, 269-275; rozsudek Tribunálu ve spojených věcech T-551/93, T-231/94, T-232/94, T-233/94 a T-234/94 z 24. 4. 1996 *Industrias Pesqueras Campos aj. v. Komise*, SbSD (1996) II-247, odst. 76.

26 Rozsudek SDEU 5/89 z 20. 9. 1990, *Komise v. Německo*, SbSD (1990) I-3437 („BUG-Alutechnik“), odst. 14.

27 Tamtéž, odst. 16.

28 Giraud, op. cit. sub 21, str. 1399, 1406.

29 Pochybnosti však nejsou dostačující (Sinnaeve, op. cit. sub 2, str. 643, marg. č. 22).

30 Frenz, op. cit. sub 22, str. 454, marg. č. 1430.

31 Např. rozhodnutí Komise 2006/621/ES z 2. 8. 2004, *France Télécom*, odst. 264: „*Komise uznává, že je to poprvé, co musí přezkoumávat otázku, a to, zda tento typ jednání vytváří podporu. Proto pokud podpora závisí na jednáních, která předcházela oznámení návrhu půjčky, pečlivý provozovatel by mohl mít důvěru v zákonnost jednání dotčeného členského státu, který ze své strany náležitě oznámil návrh půjčky.*“ Ohledně dalších rozhodnutí Evropské komise obdobného charakteru viz Giraud, op. cit. sub 21, str. 1399, 1410. Obdobně vyznívá i závěrečný návrh Generálního advokáta Jacobse ve věci C-39/94 z 14. 12. 1995, SFEI aj. v. La Poste, SbSD (1995) I-3551, odst. 76 („... daná opatření nepatří k těm, které zcela evidentně představují podporu...“).

32 P. Roth; V. Rose: Bellamy & Child European Community Law of Competition, OUP 2008, 6th ed. („Bellamy & Child“), str. 1583, marg. č. 15 104.

Ilustrační foto

2. Povaha negativního dopadu na příjemce

Povinnost vrátit protiprávní podporu členskému státu zahrnuje poskytnutou částku včetně úroku, protože neoprávněně poskytnutá podpora je považována za bezúročnou půjčku.³³ Příjemce je povinen ji vrátit, i když se spoléhal na skutečnost, že státní podpora mu byla poskytnuta po právu. Někdy ani nemusí považovat poskytnutou podporu za výhodu. Může jít o opatření, které je aktivováno ze zákona a příjemce se k podpoře ani nemůže vyjádřit – nežádal o ni, neucházel se o ni. Vrácení podpory nelze považovat pouze za znovunastolení původní situace,³⁴ nýbrž, jak lze vidět na příkladu Frucony, z pohledu příjemce se nejedná pouze o vrácení výhody, ale o velmi závažnou kvazisankeci, jak o tom ostatně svědčí kvalifikace Evropského parlamentu, který to považuje za sankci.³⁵

Domníváme se proto, že řízení o vrácení protiprávní státní podpory naplňuje v určitém smyslu jedno z tzv. Engel-kritérií ESLP, a představuje tak určitou variaci kvazitrestního řízení ve smyslu čl. 6 EÚLP. Podle Engel-kritérií³⁶ řízení týkající se protiprávního jednání představuje trestní řízení, jestliže (i) předpisy definující vytýkané protiprávní jednání patří k trestnímu právu, (ii) samotná povaha protiprávního jednání řízení klasifikuje jako trestní, nebo (iii) stupeň závažnosti postihu je zvláště intenzivní (tj. posuzuje se závažnost potenciálních negativních důsledků hrozící sankce). Tato kritéria jsou alternativní.

Postavení příjemce, kterému hrozí povinnost vrátit poskytnutou podporu a zaplatit úroky, do určité míry splňuje třetí kritérium Engel-testu. Z rozsudku Ezeh a Connors³⁷ plyne, že není podstatná skutečná výše sankce; rozhodující je abstraktní hrozící postih (tj. maximální možný rozsah hrozícího po-

stihu).³⁸ Vrácení státní podpory spolu s úroky nepředstavuje skutečnou sankci, avšak představuje negativní následek spojený s porušením práva. Nemá přímý zastrašovací cíl a neplní ani přímo sankční cíl.³⁹ **Řízení o protiprávní podpoře, resp. o vrácení podpory má však nepřímý trestní účinek – naplňuje tak do značné míry rysy trestního, resp. správně trestního řízení, kde dotčená strana musí být chráněna alespoň na základní úrovni. Proto příjemce musí mít práva obhajoby.**

V. Základní procesní práva a procesní nařízení

Již samotná charakteristika postavení příjemce státní podpory v třetí části tohoto pojednání svědčí o tom, že **postavení příjemce státní podpory v řízení neodpovídá jeho významu, a to především ve dvou aspektech.**

33 Okolnost, že půjčka byla bezúročná, je totiž též považováno za výhodu, která musí být příjemcem vrácena (Frenz, op. cit. sub 22, str. 458, marg. č. 1446).

34 Bellamy & Child, op. cit. sub 30, str. 1581, marg. č. 15 102.

35 Viz rezoluce Evropského parlamentu ohledně reformy státní podpory 2005-2009 (2005/2165(INI)), odst. 151. Evropský parlament zde „vyjadřuje svůj nesouhlas, že sankce za neoznámení jsou v současné době ukládány pouze vůči příjemcům, a nikoliv vůči členským státům“, a navrhuje, aby členské státy byly též postihovány.

36 Viz rozsudek ESLP č. 5100/71, 5101/71, 5102/71, 5354/72, 5370/72 z 8. 6. 1976, Engel a další v. Nizozemsko, odst. 82.

37 Rozsudek ESLP č. 39665/98-4086/98 z 9. 10. 2003, Ezeh a Connors v. Spojené království.

38 Viz Ch. Grabenwarter: Europäische Menschenrechtskonvention, 2. vydání, C. H. Beck, Manz 2005, str. 291, marg. č. 20.

39 Srov. požadavek trestání, a nikoliv odstrašení v rozsudku ESLP č. 8544/79 z 21. 2. 1984, Öztürk v. Německo. K tomu též D. Vitkauskas; G. Dikov: Protecting the right to a fair trial under the European Convention for Human Rights, Rada Evropy 2012, str. 20.

1. Ekonomické důvody

V první řadě **postavení příjemce podpory v řízení neodpovídá jeho významu pro řízení**. Postavení příjemce je totiž významné ze dvou hledisek. Zejména je tomu tak proto, že příjemce nakonec odpovídá za protiprávnost státní podpory. **Je to totiž příjemce, který je povinen vrátit podporu – včetně úroků.**

Vedle toho je to právě příjemce jakožto soutěžitel na relevantním trhu, který **disponuje relevantními informacemi** nutnými pro zodpovězení otázky, zda opatření státu skutečně představuje selektivní výhodu a zda byla, nebo je pravděpodobně narušena hospodářská soutěž a zda opatření spočívající v poskytnutí podpory má pozitivní dopad na soutěž anebo zda je vůbec možné podporu vrátit.⁴⁰

Tato situace může být ve skutečnosti popsána jako hlavní nedostatek současné procesní úpravy.⁴¹ Je třeba připustit, že veřejnoprávní vynucování práva v oblasti soutěže, obdobně jako jeho vynucování v oblasti jiného právního odvětví, není bezvadné a může trpět nedostatky. Vynucování unijního práva státních podpor prováděné Evropskou komisí může vyústit v oba typy omylů: (i) bude rozhodnuto o vrácení podpory tam, kde podpora nebyla protiprávní nebo byla dána výjimka, nebo (ii) nebude nařízena povinnost podporu vymoci zpět tam, kde byla poskytnuta protiprávní podpora. Pravděpodobnost chyby může být obecně ovlivněna procesními rozhodnutími, jakými jsou např. zvýšení nákladů na skutková zjištění či rozložení důkazního břemene.⁴²

V řízení o státní podpoře přitom existuje méně obtížný a méně nákladný instrument omezení pravděpodobnosti omylu: umožnit příjemci podpory, který má nejdůležitější informace, zúčastnit se aktivněji řízení. To bylo ostatně uznáno i Tribunálem v případě *Le Levant*, když konstatoval, že „*kdyby [příjemci] měli skutečně možnost podat v rámci formálního vyšetřovacího řízení připomínky k jejich označení za příjemce podpory, kterou je třeba navrátit, nelze vyloučit, že by řízení mohlo vést k jinému výsledku, zejména pokud jde o posouzení neslučitelnosti podpory se společným trhem v souladu s kritérii definovanými v čl. [107 odst. 1 SFEU]*“.⁴³

2. Základní procesní práva

Za druhé, procesní nařízení není v souladu s evropskou úpravou základních procesních práv, k nimž se Evropská unie přímo či nepřímo hlásí.

V první řadě lze uvažovat o porušení čl. 6 EÚLP. Jak již bylo řečeno, řízení o protiprávní státní podpoře lze chápat jako období trestního řízení. Jako takové by mělo dodržovat imperativ řádného/spravedlivého procesu. Princip řádného procesu je druhový pojem zahrnující několik procesních principů, jakými jsou rovnost zbraní, právo nahlížet do spisu, právo být slyšen a právo na odůvodnění rozhodnutí.⁴⁴ Všechny tyto zásady zajišťují, aby žalovaná strana, resp. subjekt, proti němuž je řízení vedeno, byl účastníkem takového řízení. To ovšem není případ čl. 10 procesního nařízení.

Princip řádného/spravedlivého procesu vyžaduje „*rozumnou možnost předkládat tvrzení ve svůj prospěch včetně navrhování a předkládání důkazů*“.⁴⁵ Tvrzení a důkazy musejí být reflektovány v rozhodnutí ve věci samé. Procesní nařízení však neobsahuje dokonce ani zmínku o záruce takové možnosti ze strany příjemce podpory.

Právo tvrzení ve svůj prospěch předpokládá nepochybně i právo nahlížet do spisu. Jenom plný přístup k důkazům, které má veřejný orgán (zde Komise) proti příjemci podpory, může zajistit, aby byly předloženy další důkazy a indicie tak, aby po skutkové stránce byl případ plně objasněn. Z tohoto důvodu čl. 6 EÚLP požaduje, aby stíhající orgán poskytl druhé straně veškeré důkazní materiály, které má k dispozici, bez ohledu na to, zda vyznívají ve prospěch či v neprospěch druhé strany.⁴⁶ Vzdor tomuto požadavku nemá příjemce podpory možnost nahlížet do spisu Komise během řízení o protiprávní státní podpoře anebo během dalších řízení, ačkoliv by měl mít postavení účastníka řízení. Má pouze právo, aby mu bylo doručeno rozhodnutí, což je ovšem příliš pozdě a neumožňuje mu to, aby využil všechna svá základní procesní práva, jež by mu EÚLP, k jejíž podstatě se Evropská unie hlásí a která je vlastně obsažena v „zásadách společných právním řádům členských států“, poskytla a jež mu však odmítá právní předpis podstatně nižší právní síly.

Procesní nařízení však není v rozporu pouze s EÚLP, ale současně porušuje i základní práva zakotvená v ustanoveních unijního práva, tedy procesní práva EU poskytovaná Chartou základních práv Evropské unie (dále jen „Charta“). Čl. 48 odst. 2 Charty stanoví, že „*každému obviněnému je zaručeno respektování práv na obhajobu*“. Současné procesní nařízení však tento požadavek nerespektuje.

Okolnost, že příjemce podpory nemá ani možnost nahlížet do spisu, je zřejmým porušením čl. 48, a zejména pak čl. 47 odst. 2 Charty, neboť představuje porušení principu řádného procesu, tedy principu právního státu. Jeden ze základních principů procesního práva ve všech systémech je, že má-li být rozhodováno o právech a povinnostech určité osoby, musí být tato osoba účastníkem řízení. Princip právního státu vyžaduje, aby orgán rozhodující o právech a povinnostech poskytl subjektu, o jehož právech a povinnostech rozhoduje, možnost vysvětlit, předkládat a prokázat skutečnosti, vyvracet tvrzení a důkazy, které proti němu svědčí, stejně jako tvrdit a prokazovat polehčující okolnosti, aby je nejen vzal v úvahu při rozhodování a vypořádal se s nimi při rozhodování o věci samé. Tato myšlenka je obsažena i v unijní judikatuře, když

40 Z důvodu porušení legitimních očekávání nebo absolutní nemožnosti nebo kvůli tomu, že vrácení je bezúčelné (viz Sinnaeve, op. cit. sub 2, str. 646 a násl., marg. č. 26).

41 Morgan de Rivery; Thibaut-Liger; Derenne, op. cit. sub 13, str. 181.

42 L. Kaplow; S. Shavell: *Economic Analysis of Law*, in A. J. Aurbach; M. Feldstein (eds.): *Handbook of Public Economics*, sv. 3, Elsevier 2002, str. 1754.

43 Rozsudek Tribunálu T-34/02 z 22. 2. 2006, *EURL Le Levant 001 v. Komise*, SbSD (2006) II-267, odst. 95.

44 Viz např. Grabenwarter, op. cit. sub 36, str. 309, marg. č. 60.

45 Viz rozsudek ESLP č. 1444/88 z 27. 10. 1993, *Dombo Beheer B.V. v. Nizozemsko*, odst. 33.

46 Rozsudek ESLP č. 39482/98 z 24. 6. 2003, *Dowsett v. Spojené království*, odst. 41.

např. Tribunál ve svém rozsudku ve věci *Lisrestal*⁴⁷ konstatoval, že „dodržení práv obhajoby dotčené osoby ve všech řízeních, která mohou vést k opatření zatěžujícímu tuto osobu, je základním principem komunitárního práva a musí být zaručen i tehdy, pokud odpovídající právní úprava pro dané řízení chybí“, a dále, že „tato zásada přikazuje, aby každé osobě, proti které může být vydáno zatěžující rozhodnutí, bylo umožněno vyjádřit se k aspektům, na kterých Komise staví odůvodnění svého rozhodnutí“. To však předpokládá, že dotčený subjekt musí mít takovou možnost již před vydáním rozhodnutí, a nikoliv že se podstatné skutečnosti dozví až z doručeného rozhodnutí Komise. Uvedená zásada uznaná ujnými soudy by se tak měla aplikovat i v řízení o protiprávní podpoře.⁴⁸

Respektování základních procesních práv není v řízení cílem, nýbrž prostředkem. Je nástrojem obrany proti nespravedlivým rozhodnutím veřejných orgánů. Proto i obvinění mají právo se hájit proti státní zvlí. To, co činí stát státem dodržujícím princip právního státu, je skutečnost, že sankce nemůže být stanovena arbitrárně a i obviněný je oprávněn se hájit a ospravedlňovat svá jednání. Povaha řízení je přitom irelevantní. Hájit by se tedy měl mít možnost i potenciální příjemce protiprávní státní podpory.

Porušení základních procesních práv se neomezuje jen na pouhou skutečnost porušení základního principu, který je jistě sám o sobě závadou, ale působí nad jeho rámec. Porušení má dopad i na výsledky řízení a značně zatěžuje nejen příjemce státní podpory, ale též členský stát, který ji poskytl, a evropské instituce, které jsou povinny se rozhodnutím Komise zabývat, případně napravovat jeho nedostatky.

3. Právo na dobrou správu

Některá z těchto práv patřící pod široký pojem řádné řízení jsou zahrnuta i pod pojem dobrá správa obsažený v čl. 41 Charty. Předně se jedná o právo být slyšen předtím, než je realizováno opatření, které se má negativně dotknout práv dotčeného subjektu; to ovšem předpokládá (a je jím tudíž následováno) právo nahlížet do spisu při respektování legitimních zájmů ochrany důvěrnosti a profesního a obchodního tajemství.

Rozhodnutí Komise proti členskému státu ukládající mu povinnost vymoci zpět protiprávně poskytnutou státní podporu je nepochybně opatřením, které se dotýká jejího příjemce. Proto by příjemce měl mít právo prezentovat svůj názor, který by měla být Evropská komise povinna vzít v úvahu při rozhodování o věci samotné. Ačkoliv v rámci tohoto práva to nemusí být v rámci ústního jednání,⁴⁹ nějakým způsobem musí být umožněno dotčené osobě být „slyšena“.

V případě práva nahlížet do spisů používá anglická jazyková verze slov „his or her file“, zatímco německá a francouzská jazyková verze užívají slov „zu den sie betreffenden Akten“, resp. „au dossier qui la concerne“. Česká verze odpovídá německé a francouzské: „právo na přístup ke spisu, který se jí týká“. Toto právo by nemělo být omezeno na spis, který je výslovně registrován pod příslušným označením (jménem), ale týkat se všech spisů, resp. jejich součástí, které mají vztah

k právům a povinnostem dotčené osoby. Mělo by se tak týkat i příjemce státní podpory, a to i přesto, že „hlavním účastníkem“ řízení je pouze členský stát.

Právo na dobrou (řádnou) správu je součástí oddílu V nazvaného „Práva občanů“ Charty EU. Z používání různých označení různými oprávněnými osobami („každý občan“, „každá fyzická nebo právnická osoba s bydlištěm nebo sídlem v členském státu“, „každá osoba“) je zřejmé, že oprávněným v dobré správě („každá osoba“) může být kdokoliv („fyzická nebo právnická osoba“ – ovšem pokud je dotčena jednáním institucí EU).⁵⁰ Může jím být tedy též příjemce – právnická osoba.

4. Předběžné závěry

Vezmeme-li v úvahu případ v části II, je zřejmé, že kdyby příjemci státní podpory v případě Frucony bylo umožněno účastnit se řízení před Komisí, bylo by možné osvětlit některé aspekty případu právě již v této fázi řízení. Plnoprávné účastnění příjemce by jistě zabránilo vadám, které nebyly zjištěny a reflektovány do doby, než o věci rozhodl SDEU, což vedlo k tomu, že rozhodnutí Tribunálu bylo zrušeno a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu rozhodnutí. Plné účastnění by nepochybně mělo za následek prevenci velmi podstatných transakčních nákladů.

Zatímco všechny instituce, národní nebo evropské, se pokoušejí najít řešení, která by omezila transakční náklady jak státní, tak individuální, je obtížné pochopit, proč Evropská unie nezakročila ve smyslu redukce nesmyslných transakčních nákladů v této oblasti. Řízení, kde by příjemce podpory byl plným účastníkem, by nejen dodržovalo jeho základní procesní práva (např. právo na obranu a zvlášť právo být slyšen a právo na přístup ke spisu), ale též by zvýšilo pravděpodobnost akceptace rozhodnutí Komise příjemcem, a tedy zajistě vedlo k omezení značných nákladů, včetně do určité míry i nákladů na odvolací řízení. Otázka souladu postupu Evropské komise v řízení o nepřípustné státní podpoře s Chartou základních práv EU je však předmětem šetření Evropského ombudsmana.⁵¹

47 Rozsudek Tribunálu T-450/93 z 6. 12. 1994, *Lisrestal – Organização Gestão de Restaurantes Colectivos Lda a další v. Komise*, SbSD (1994) II-1177, odst. 42, který byl potvrzen rozsudkem SDEU C-32/95 P z 24. 10. 1996, SbSD (1996) I-5373.

48 T. K. Giannakopoulos: *Safeguarding Companies' Rights in Competition and Anti-dumping/anti-subsidies Proceedings*, Kluwer Law International 2011, str. 501.

49 S. Magiera: *Das Recht auf eine gute Verwaltung in der Europäischen Union*, Deutsches Vorschugsinstitut für Verwaltung, příspěvek prezentovaný na Les administracions en perspectiva europea. Seminari conjunt entre l'Escola d'Administració Pública de Catalunya i Deutsches Forschungsinstitut für öffentliche Verwaltung Speyer dne 8. 6. 2011, dostupný na http://www.20.gencat.cat/docs/eapc/Home/Publicacions/Col_leccio%20Materials%20les%20administracions%20en%20perspectiva%20europea%20Magiera%20magiera_de.pdf, 146.

50 Tamtéž, str. 133.

51 Viz řízení II 79/2014/LP zahájené 6. 8. 2014.

VI. Řešení: návrh reformy

Autoři proto navrhuji poskytnout příjemci státní podpory postavení plnohodnotné procesní strany ve správním řízení před Evropskou komisí, i když by nebyl hlavní stranou, ale pouze vedlejším účastníkem, a v tomto smyslu změnit procesní nařízení. Autoři činí tento návrh vzdor jejich vědomí o přesvědčení Rady a Komise, že významné rozšíření práv zainteresovaných stran (k nimž patří i příjemce) by nebylo v souladu ani se systémem kontroly státní podpory podle Smlouvy, ani by nepřispívalo ke zlepšení účinnosti takové kontroly.⁵² Autoři odmítají takovýto názor z několika důvodů. Především proto, že, jak bylo odůvodněno shora, současný systém je neefektivní. Proto by zahrnutí příjemce do řízení napomohlo vyjasnit celou řadu otázek, a to již v řízení před Komisí. Z tohoto důvodu by účast příjemce velmi podstatně zvýšila efektivitu takového řízení. Na postoji autorů nemůže nic změnit rozhodovací praxe SDEU, konstatující sice, že příjemci podpory nemají postavení účastníků řízení, přičemž ze stanoviska soudu je ale současně zřejmé, že s tímto stavem není zcela srozuměn.⁵³

Odmítavý postoj k poskytnutí postavení procesní strany příjemci podpory je založen na úpravě v čl. 108 odst. 1 SFEU, jenž zakládá bilaterální vztah mezi Komisí a členským státem. Toto ustanovení však neupravuje určitý typ řízení zahájeného Komisí v konkrétním případě; konstatuje pouze, že „Komise ve spolupráci s členskými státy zkoumá průběžně režimy podpor existující v těchto státech. Navrhuje jim vhodná opatření, která vyžaduje postupný rozvoj nebo fungování vnitřního trhu.“ Přiznáním práva příjemci být účastníkem řízení není tedy v rozporu s tímto ustanovením, neboť jeho účelem je pouze vymezení kontrolní pravomoci Komise.

Dále je třeba se vypořádat s argumentem vycházejícím z čl. 108 odst. 2 SFEU o tom, že toto ustanovení obsahuje vyčerpávající vymezení práv zúčastněných stran, a tedy že tyto strany mají právo podat připomínky předtím, než Komise rozhodne, zda podpora poskytnutá některým státem nebo ze státních prostředků je či není slučitelná s vnitřním trhem, nebo zda takováto podpora je zneužívána, nebo zda dotčený stát je povinen takovou podporu zrušit nebo upravit. Domníváme se, že toto ustanovení stanoví pouze procesní práva, která musejí být poskytnuta zainteresované straně jako minimální standard, nikoliv maximální možný rozsah. Proto takováto situace nemůže být považována za vyčerpávající seznam procesních práv zainteresovaných stran, zejména práv příjemce, který je konečně rozhodnutím Komise bezprostředně dotčen.

Nelze ani opomenout, že řízení o státní podpoře je správním řízením svého druhu, jež může vyvrcholit v konstitutivním rozhodnutí. Je standardní praxí ve státech uznávajících princip

právního státu, že dovolují ve svých správních řízeních, aby osoby, jejichž právní zájem může být dotčen konečným rozhodnutím, měly právo zúčastnit se na tomto řízení. O tom svědčí dva příklady. Podle německého zákona o správním řízení (*Verwaltungsverfahrensgesetz*) může správní orgán připustit též osoby, jejichž práva mohou být dotčena konečným rozhodnutím, jako účastníky řízení (§ 13 odst. 1 č. 4 ve spojení s odst. 2). V případech, kde výsledek řízení má konstitutivní účinky pro osobní práva a povinnosti, je správní orgán povinen tyto osoby akceptovat na jejich žádost jako účastníky řízení. Podobně tomu je i v českém správním řádu⁵⁴ (§ 27 odst. 2), který stanoví, že takové osoby, které mohou být přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech konečným rozhodnutím, jsou stranami řízení. Příjemce, kterému může být uložena povinnost vrátit státní podporu, je nepochybně přímo dotčen rozhodnutím Komise.

Proto se domníváme, že příjemce státní podpory by měl mít stejné nebo podobné procesní postavení a obdobná procesní práva a obdobné povinnosti jako členský stát, který protiprávní státní podporu poskytl. To by se nemělo týkat jenom řízení o protiprávní státní podpoře, ale též řízení o notifikované státní podpoře. V posledně zmíněných řízeních je třeba uvážit, že v celé řadě případů konkrétní příjemce není znám až do doby, kdy je státní podpora poskytnuta, protože ta spočívá na obecném právním aktu, který se dotýká celé kategorie podniků. V takových situacích by měly být dotčené podniky vyzvány, aby se domáhaly statutu strany řízení ohledně oznámené státní podpory a aby se prokázalo, že jsou skutečným příjemcem ve smyslu nedávného rozhodnutí ve věci *Telefónica*.⁵⁵

Vlastní návrh řešení (reformy)

V řízení o protiprávní státní podpoře by měl být příjemce oprávněn předkládat vyjádření stejným způsobem jako členský stát podle čl. 11 procesního nařízení, a dále by měl mít přístup ke spisu a možnost navrhnout důkazy ve svůj prospěch. Je třeba si uvědomit skutečnost, že členský stát, který poskytl státní podporu, a příjemce této podpory nemají vždy stejné zájmy. Vláda členských států, která se v daném řízení obhazuje, nemusí být ta samá jako ta, která státní podporu poskytla, a může být skutečně zainteresována na donucení příjemce poskytnutou podporu vrátit. Z tohoto důvodu může předkládat pouze vybrané důkazní prostředky, a to sice v neprospěch příjemce. Ve světle takového rizika je nezbytné, aby Evropská komise měla přístup k argumentům obou stran a aby byla povinna se jimi zabývat. To lze účinně provést jenom tehdy, pokud příjemce (a v omezeném rozsahu též jiné dotčené strany, jako např. oznamovatel a další soutěžitelé) bude mít neomezený přístup ke spisům a právo k věci se vyjadřovat a navrhnout důkazy. Příjemce podpory by tak neměl být zcela závislý na členském státě, i když akceptujeme, že by měl „pouhé“ postavení vedlejšího účastníka.

Procesní nařízení by mělo příjemci umožnit uplatnit alespoň některá procesní práva vedle práva předkládat vyjádření. Např. v řízení o notifikované podpoře by příjemci

52 Sinnaeve, op. cit. sub 2, str. 682, marg. č. 2.

53 Viz rozsudek SDEU C-139/07 P, *Komise v. Technische Glaswerke Ilmenau*, odst. 56-58.

54 Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů.

55 Rozsudek SDEU C-274/12 P z 19. 12. 2013, *Telefónica SA v. Komise*, SbSD (2013), odst. 46 a násl.

mělo být poskytnuto právo přístupu k podáním členského státu a dalších zainteresovaných stran, stejně jako má takové právo notifikační členský stát (čl. 6 odst. 2 procesního nařízení). Příjemce by měl mít oprávnění vyjadřovat se k argumentům týkajícím se narušení soutěže, uplatňovaných jinými zainteresovanými stranami. V takovém případě příjemce, pokud je již znám, samozřejmě nebude ve stejném postavení jako příjemce čelící řízení o protiprávní státní podpoře. Bude sledovat stejný cíl jako oznamující členský stát. Nečelí žádnému bezprostřednímu negativnímu účinku. Poskytnout mu obdobná procesní práva a procesní pozice by však bylo žádoucí, i když by to bylo postavení vedlejšího účastníka.

Je třeba jen zdůraznit, že je nanejvýš žádoucí se takovýmto návrhem zabývat a změnit procesní nařízení ve smyslu našeho řešení, protože základní procesní práva by měla být respektována ve všech řízeních, která se mohou negativně dotknout zájmu stran, a navíc toto řešení bude zásadní pomocí při omezení transakčních nákladů jak na straně evropských orgánů, tak na straně členských států a příjemců státní podpory, protože to významným způsobem přispěje ke zkrácení řízení a často to může mít za následek omezení dalších řízení, např. v členských státech.

♣ První autor, advokát, je vedoucím Centra právní komparatistiky PF UK, druhá autorka je vědeckou pracovnící Centra a advokátkou.

Poznámka recenzenta:

Podle mého názoru jde o text přínosný, argumentačně přesvědčivý a možná i objektivní. Problém je v tom, že vytýkané nedostatky lze stěží napravit pouhou novelizací české právní úpravy. Patrně to bude vyžadovat vstřícný postoj orgánů Evropské unie (zvláště Komise), zejména k výkladu č. 108 odst. 1, 2 SFEU; jejich postoj může být i konzervativní.

Argumentace autorů tzv. engelovskými kritérii (srov. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 8. 6. 1976, č. 5100/71)

je zajímavá, odvážná a hraniční. Jde skutečně o naplnění třetího kritéria Engel-testu (závažnost negativních důsledků pro příjemce podpory), tedy o možnost aplikace čl. 6 odst. 1 Úmluvy? (kvazitrestní obvinění). Jde-li o reparační účel postihu příjemce podpory - a ne jen o účel preventivně represivní -, pak by se pod pojem „trestní obvinění“ ve smyslu čl. 6. odst. 1 Úmluvy mohl dostat i běžný civilní delikt. Leč - a o to autorům zajisté jde - i u civilních deliktů má delikvent právo na řádnou obhajobu (např. ve formě vyjádření k věci, nahlížení do spisů aj.), neboť tam jde o řízení kontradiktorní.

♣ JUDr. VOJEN GÜTTLER, pracovník oddělení veřejného práva Ústavu státu a práva AV ČR a emeritní ústavní soudce

NĚMECKÝ PRÁVNÍ SERVIS

Dipl.-Jur. (Univ.) / Rechtsanwältin
Lenka Brázdilová

Specializace: vymáhání pohledávek, procesní zastupování, ověření bonity německých společností, soukromé stavební právo, právo veřejných zakázek ve stavebnictví, zakládání společností v SRN, E-Commerce, trestní, pracovní právo a další

www.czech-legal-help.de, info@czech-legal-help.de
0049 851 98832566

inzerce

UDĚLEJ DALŠÍ KROK JSI PŘIPRAVEN

Posuň své hranice
Studuj s námi!

Získej americký nebo evropský titul.
Všechny programy jsou vyučovány v angličtině.
Najdi si program, který ti sedne!

bakalář | magistr | MBA | LL.M. | Ph.D.

**UNIVERSITY
OF NEW YORK
IN PRAGUE**

Educating Tomorrow's Leaders

www.unyp.cz

Akreditace:

Úvod do zákona o registru smluv

Mgr. MICHAL VÍTEK

Úvod

Dne 14. 12. 2015 byl ve Sbírce zákonů pod č. 340/2015 Sb. vyhlášen zákon o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv). Tento zákon (v tomto textu dále označovaný pouze „ZRS“) je výsledkem iniciativy nazvané Rekonstrukce státu, jejímž deklarovaným cílem je zlepšení transparentnosti nakládání s veřejnými prostředky, a to prostřednictvím přijetí devíti zákonů.¹ Zde popisovaný ZRS je třetím, který byl po třech letech existence² organizace skutečně přijat.

Jako základní znak charakterizující ZRS je možné uvést, že **jde o jakousi nadstavbu nad zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o svobodném přístupu k informacím“). **Prakticky veškeré smlouvy, které je nutné uveřejňovat na základě ZRS, bylo již dříve možné získat na základě zákona o svobodném přístupu k informacím. Popisovaný zákon tedy především přenáší iniciativu při uveřejňování ze žadatele na smluvní strany, a to pod sankcí neúčinnosti smlouvy. Společně s touto iniciativou pak současně přenáší také náklady.** Zatímco v režimu zákona o svobodném přístupu k informacím byly náklady na získání informace rozděleny mezi žadatele a povinný subjekt, v režimu ZRS se jich drtivá většina přenáší výhradně na některou ze smluvních stran. Důvodová zpráva³ uvádí odhad Ministerstva financí, které vypočetlo administrativní náklady spojené se ZRS u všech územních samosprávných celků za jeden rok na více než 72 milionů korun. Zde navíc nejsou zahrnuty náklady státu na samotnou existenci a správu registru.

Účinnost ZRS je stanovena na 1. 7. 2016, přičemž k tomuto datu vzniká povinnost uveřejňování smluv. Ještě po dobu jednoho roku se však bude jednat o imperfektní normu, když sankční ustanovení nabývají účinnosti až dne 1. 7. 2017. V souladu s veřejnoprávní povahou předpisu také není relevantní, jakým rozhodným právem se smlouva řídí, zákon se použije bez ohledu na rozhodné právo. Z praktického hlediska pak lze vidět přínos zákona v tom, že na internetu budou rychle a snadno dostupné vzory nejrůznějších smluv, což v sobě skrývá značný potenciál ke zlepšení právní kultury v ČR.

Povinně uveřejňované smlouvy

Aby bylo možno smlouvu označit jako povinně uveřejňovanou ve smyslu ZRS, je třeba současného naplnění tří znaků, kterými jsou:

- formální znak,
- personální znak,
- absence některé z výjimek.

Formální znak je vymezen v návěti § 2 odst. 1 ZRS. **Splňují jej soukromoprávní smlouvy, jakož i smlouvy o poskytnutí dotace nebo návratné finanční výpomoci.** Důvodová zpráva⁴ pak uvádí, že **tento formální znak je nutné vykládat široce.** Smlouvou se tedy rozumí i doplnění či změna smlouvy, její nahrazení či zrušení či dohoda o zajištění (a zřejmě i utvrzení) dluhu. Stejně tak formální znak splňují i přílohy smluv a případné obchodní podmínky a další dokumenty, kterými je vymezen obsah právního vztahu, např. smlouva rámcová. Není-li smlouva shrnuta do jednoho dokumentu, je třeba uveřejnit celou kontraktaci, tj. úplné znění oferty i akceptaci.

V souvislosti s formálním znakem uveřejnění je také nutné zmínit otázku objednávek a faktur. Původní návrh zákona,⁵ stejně jako na něj navazující důvodová zpráva, uváděl povinnost uveřejňování smluv, objednávek i faktur. Do publikovaného znění zákona se ale nakonec dostala pouze povinnost uveřejňování smluv. Tedy až na jednu výjimku, kterou je § 3 odst. 2 písm. f) ZRS. Toto ustanovení však upravuje výjimku z povinnosti uveřejňování, která je v důsledku této legislativní chyby širší než povinnost uveřejňování, a nemá tak praktický dopad. Zásadnější je však skutečnost, že internetová aplikace registru smluv, o které bude pojednáno dále, obsahuje stále možnost výběru smluv, objednávek i finančních plnění, což jistě může nejednoho adresáta právních norem zmást. Jako logické vysvětlení tohoto stavu pak lze přijmout fakt, že **objednávky a faktury je možné uveřejnit v příslušné aplikaci dobrovolně, na což je tato přípravena.** Povinně uveřejňování se však týká pouze smluv, tak jak byly vymezeny výše.

Personální znak je vymezen **taxativním výčtem subjektů**, na které, pokud jsou smluvní stranou (a to kteroukoliv), dopadá na smlouvu povinnost jejího uveřejnění. **Tento výčet je obsažen v jednotlivých písmenech § 2 odst. 1 ZRS a vypadá zjednodušeně takto:**

- Česká republika,
- územní samosprávný celek⁶ (s dále uvedenou výjimkou pro malé obce), dobrovolný svazek obcí, regionální rada soudržnosti, příspěvková organizace ÚSC,
- státní příspěvková organizace, státní fond,
- ústav nebo obecně prospěšná společnost založené státem nebo ÚSC,
- veřejná výzkumná instituce, vysoká škola,
- státní a národní podnik,
- zdravotní pojišťovna, Český rozhlas, Česká televize,

1 Seznam těchto devíti zákonů je dostupný na adrese projektu <http://www.rekonstrukcestatu.cz/cs/o-projektu>.

2 https://cs.wikipedia.org/wiki/Rekonstrukce_st%C3%A1tu.

3 Důvodová zpráva k návrhu ZRS, sněmovní tisk č. 42/0, dostupná z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=90032>.

4 Důvodová zpráva k § 2 ZRS.

5 Např. § 1 ZRS v původním znění sněmovního tisku 42/0, dostupného z <http://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw?idd=90035>.

6 Dále jen „ÚSC“.

- právnická osoba, v níž má stát nebo ÚSC sám nebo s jiným ÚSC většinou majetkovou účast, a to i nepřímou.

Jak je z výčtu patrné, zákonodárce se vydal mnohem uživatelsky přívětivější cestou než v případě zákona o svobodném přístupu k informacím, když rozlišujícím znakem pro závěr o povinnosti uveřejňování smluv není nejasný pojem „veřejná instituce“ obsažený v § 2 odst. 1 zákona o svobodném přístupu k informacím, ale spíše právní forma právnické osoby. Tuto změnu přístupu nelze než kvitovat s povděkem.

Druhá složka, jíž je třeba k naplnění personálního znaku, je obsažena v § 2 odst. 2 ZRS. **Personální znak totiž není naplněn, pokud jde o právnickou osobu založenou podle jiného než českého práva, která působí převážně mimo území České republiky.** Tato podmínka je významná toliko u soukromých subjektů, nebude tudíž relevantní u státu, jeho složek či u ÚSC, ale u soukromých subjektů jako např. pojišťovny, výzkumné instituce či vysoké školy. V případě, že zahraniční právnická osoba bude na území ČR provozovat svou činnost prostřednictvím organizační složky či jiné pobočky, vzniká otázka, zda se na ni také vztahuje povinnost uveřejňování smluv. Taková právnická osoba totiž bude založena podle jiného než českého práva a současně také může velmi snadno působit převážně mimo území ČR.⁷ Dle názoru autora tohoto textu tak nebude v tomto případě naplněn personální znak a povinnost uveřejňovat smlouvy zde nevznikne. Opačný výklad považuje autor za příliš široké užití analogie přímo proti textu zákona, což je i s ohledem na veřejnoprávní povahu předpisu nepřijatelné. Ani takový vývoj judikatury však nelze vyloučit.

Poslední ze znaků svědčících pro povinné uveřejnění smlouvy, tedy **absenci některé z výjimek**, musíme posuzovat s ohledem na § 3 ZRS, který tyto výjimky vypočítává. U smluv spadajících pod některou z výjimek, stejně tak jako u všech ostatních smluv, které nesplní některou z podmínek povinného uveřejnění, je samozřejmě možné tyto uveřejňovat dobrovolně či si je může subjekt vyžádat dle zákona o svobodném přístupu k informacím.

Dle ZRS tedy není povinností uveřejňovat tyto smlouvy:

a) Smlouvy uzavřené s fyzickou osobou mimo rámec její podnikatelské činnosti – půjde tedy především o pracovní smlouvy zaměstnanců uvedených institucí, převody movitého majetku či např. v důvodové zprávě uváděný pronájem hrobového místa. Výjimka se však výslovně nevztahuje na převod vlastnického práva ke hmotné nemovité věci, pokud je převodcem osoba dle § 2 odst. 1 ZRS, tedy některá z výše vyjmenovaných osob odůvodňujících naplnění personálního znaku.

b) Technické předlohy, návody, výkresy, projektové dokumentace, modely, způsoby výpočtu jednotkových cen, vzory a výpočty, pokud se vztahují ke smlouvě. Důvodem této výjimky je administrativní zátěž spojená s uveřejňováním takových dokumentů, která není vyvážena odpovídajícími přínosy veřejnému zájmu.⁸ I tyto dokumenty je i nadále možné si vyžádat na základě zákona o svobodném přístupu k informacím.

c) Smlouvy týkající se činnosti zpravodajských služeb, Generální inspekce bezpečnostních sborů a činnosti orgánů činných v trestním řízení. Lze tedy jednoduše shrnout, že pod tímto bodem se skrývá **bezpečnostní výjimka.**

d) Smlouva, jejíž plnění je prováděno převážně mimo území České republiky. Tento bod v sobě skrývá značný potenciál výkladových nejasností i obcházení zákona. Snadný bude výklad v těch případech, kdy je na první pohled zřejmé, že je plněno na území ČR. Např. smlouva mezi správním orgánem a uklízečkou o úklidu prostor státního orgánu je jistě plněna na území ČR. Složitější však již bude situace, kde se aktivně zapojí mezinárodní prvek. Představme si např. smlouvu o poskytnutí datového úložiště, kdy, ačkoliv přístup k uloženým souborům bude na území ČR, fyzické uložení serverů (a tedy fyzické uložení dat) bude na území státu cizího. Zde se již dotýkáme půdy mezinárodního práva soukromého a v nejedné situaci jistě bude pro výklad prospěšná i judikatura vztahující se k této právní oblasti. **Riziko obcházení zákona pak autor sledává především u kupních smluv, jejichž předmětem budou hmotné movité věci.** U takových smluv bude totiž „místem plnění“ s největší pravděpodobností místo odevzdání či převzetí předmětu převodu či místo přechodu nebezpečí škody na věci. V případě, že toto místo bude úmyslně a účelově přesunuto do zahraničí, nepůjde již formálně o povinně uveřejňovanou smlouvu. Judikatura pak bude muset těžce dovozovat obcházení zákona a případně docházet k závěru, že na rozdíl od textu zákona není rozhodné místo plnění, ale např. místo konečného určení předmětu převodu.

e) Smlouvy uzavřené adhezním způsobem, jejichž smluvní stranou je veřejná výzkumná instituce, veřejná vysoká škola, státní nebo národní podnik, zdravotní pojišťovna a právnická osoba vlastněná ÚSC. Tato výjimka byla přidána do zákona až v průběhu legislativního procesu, a důvodová zpráva se k ní tedy nijak bližší nevyjadřuje. Jako její důvod autor textu předpokládá, že uvedené subjekty mají na rozdíl od ostatních výraznější podnikatelskou povahu, při které dochází k uzavírání vysokého množství stejných (tedy adhezních) smluv. Jejich stále uveřejňování by tak bylo nejen velmi zatěžující pro povinnou instituci, ale dramaticky by se tím zvedl i počet smluv uveřejněných v registru smluv, čímž by nevyhnutelně utrpěla přehlednost registru, kde by se opakovaly smlouvy stejného znění lišící se pouze osobními údaji, které by stejně byly skryty.

f) Smlouvy, u nichž je smluvní stranou Poslanecká sněmovna, Senát, Kancelář prezidenta republiky, Ústavní soud, Nejvyšší kontrolní úřad a Kancelář veřejného ochránce práv. Opět jde o období bezpečnostní výjimky sloužící k **ochraně základních ústavních institucí.**

g) Smlouvy uzavřené na komoditní burze, na regulovaném trhu nebo evropském regulovaném trhu, v dražbě nebo v aukci nebo jiným obdobným postupem, s nímž je spojen zvláštní způsob přechodu nebo převodu vlastnického práva. Tuto výjimku je nutné hodnotit v kontextu smyslu celého zákona. Jeho smyslem je zajištění transparentnosti podmínek v uzavíraných smlouvách. U této výjimky je však transparentnost a určitá „spravedlivost“ uzavřených smluv zajišťována již dostatečně jednak zvláštní povahou kontraktace ve vysoce tržním prostředí a také dozorovými orgány s takovou kontraktací spojenými.

⁷ Stačí, aby taková právnická osoba působila ve stejném rozsahu ještě v dalších dvou státech, a již bude i tato podmínka naplněna.

⁸ Důvodová zpráva k § 3 ZRS.

h) Smlouva, jejíž alespoň jednou smluvní stranou je akciová společnost, jejíž cenné papíry byly přijaty k obchodování na regulovaném trhu nebo evropském regulovaném trhu, jde-li o akciovou společnost, v níž má stát nebo ÚSC sám nebo s jinými ÚSC většinou majetkovou účast, a to i nepřímo. Za tímto poměrně krkolomným ustanovením se však skrývá v současnosti pouze jedna právnická osoba, kterou je ČEZ.⁹ Zde se pak naplno projeví nesystematičnost zákona, který si klade ambice být nadstavbou nad zákon o svobodném přístupu k informacím. Ačkoliv Nejvyšší správní soud soustavně judikuje,¹⁰ že ČEZ je povinným subjektem ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím, je tento vyřazen z povinnosti uveřejňování smluv.¹¹

i) Smlouva, jestliže výše hodnoty jejího předmětu je **50 000 Kč bez DPH nebo nižší**. Touto výjimkou zavádí ZRS kategorii jakýchsi bagatelních smluv, u nichž není potřeba uveřejnění bez ohledu na jejich obsah. Jako u každého finančního limitu však nezbytně vyvstává možnost obcházení zákona prostým rozdělením smluvního vztahu na více bagatelních smluv. **Lze tedy předpokládat, že judikatura postupem času dojde k závěru, podle kterého bude nutné uvedený limit posuzovat v personálních, věcných a časových souvislostech mezi jednotlivými smlouvami.** Problém však nastává u praktické aplikace. Pokud si povinný subjekt jeden smluvní vztah rozdělí do více bagatelních smluv, neuveřejní ani jednu z nich, a veřejnost tak má možnost dozvědět se o samotné existenci takové smlouvy pouze víceméně náhodou. Dalším výkladovým problémem v souvislosti s tímto ustanovením pak budou např. smlouvy s opakovaným plněním na dobu neurčitou, kdy předem není možné odhadnout, zda celkový předmět smlouvy přesáhne uvedenou částku. Autor tohoto textu si tedy dovoluje odhadnout, že toto ustanovení bude nejčastějším předmětem judikaturního výkladu z celého zákona.

j) Smlouva, která je **uzavřena s autorem nebo výkonným umělcem** v souvislosti s autorským dílem nebo uměleckým výkonem. Důvodem této výjimky bude pravděpodobně obtížnost hodnocení a oceňování uměleckých a autorských výkonů. Je ale třeba upozornit, že autorské dílo musí být předmětem takové smlouvy, není možné říci, že sama smlouva, jejímž předmětem by byla např. koupě, byla autorským dílem, a proto by neměla být uveřejněna.

k) Smlouva o poskytování a úhradě zdravotních služeb a **přípravků**, které jsou uveřejňovány podle zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů.¹² Klíčovým bodem této výjimky je její poslední část, tedy že jde o smlouvy, které jsou uveřejňovány na základě jiného zákona. Zde je třeba poukázat na koncepční nesoulad s § 8 odst. 4 a 5 ZRS, který zavádí opačné řešení – tedy pokud je smlouva uveřejněna podle ZRS, je tím splněna povinnost i podle dalších vyjmenovaných zákonů.¹³ Výsledkem těchto dvou odlišných koncepcí tedy bude, že **všechny smlouvy, vyjma těch dle zákona o VZP, mohou být uveřejněny v registru smluv, čímž budou splněny povinnosti i podle dalších zákonů. U smluv, jež mají být uveřejněny podle zákona o VZP, však tento systém možný nebude, a registr smluv se tak nestane univerzálním a vždy použitelným místem pro uveřejňování. Takové řešení lze považovat za poněkud nešťastné.**

l) Smlouva, jejíž alespoň jednou smluvní stranou je obec, která nevykonává rozšířenou působnost, či jí zřízené či ovládané právnické osoby. Toto je výše zmíněná **výjimka pro malé obce**, pro něž mohou být povinnosti dle ZRS z důvodu nedostatečného personálního a často i odborného vybavení přespříliš zatěžující. Lze také předpokládat, že u takto malých obcí je i nižší potenciál plynutí veřejnými prostředky a účel zákona by se zde tedy vytrácel. A to i s ohledem na to, že v malých obcích, jakožto v menší komunitě lidí, mají občané i bez povinného uveřejňování smluv větší přehled o veřejném dění.

Opět je nutno připomenout, že uvedené výjimky způsobují pouze zánik povinnosti uveřejnit smlouvu v režimu ZRS. Nižak se nedotýkají povinností povinného subjektu dle zákona o svobodném přístupu k informacím, ani možnosti smlouvy uveřejňovat v registru smluv dobrovolně.

Registr smluv

Registr smluv je veřejně přístupný informační systém veřejné správy¹⁴ zřízený a spravovaný Ministerstvem vnitra, který slouží k uveřejňování smluv dle ZRS a umožňuje bezplatný dálkový přístup.¹⁵ Správa poskytovaná Ministerstvem vnitra má však povahu pouhého technického zajištění systému, kdy dle § 4 odst. 4 ZRS neodpovídá za správnost smluv ani metadat v systému uveřejněných. Samotné uveřejňování probíhá automatizovaně.

Pokud jde o stranu smlouvy, která je povinna smlouvu uveřejnit, toto není zákonem určeno. Bude tady na smluvních stranách, aby si tuto povinnost samy určily ve smlouvě. Zde však docházíme k jednomu poměrně zásadnímu problému. Dle metodiky¹⁶ uveřejněné na internetových stránkách registru smluv platí, že **zatímco orgány veřejné moci mohou uveřejňovat záznamy v registru smluv bez nutnosti jakékoliv aktivace, další subjekty musejí nejprve zažádat Ministerstvo vnitra o povolení, registraci. Problematiká je nejen povinnost registrace, která není stanovená zákonem, ale pouze jakýmsi neformálním dokumentem, ale také nerovnost obou smluvních stran. Nutnost povolení a doba potřebná pro jeho pořízení může zkomplikovat toto uveřejnění smluvním stranám, které nejsou orgány veřejné moci. Následky neuveřejnění však postihují**

9 Ke dni odeslání tohoto textu je již v legislativním procesu novela (*sněmovní tisk č. 699 – pozn. red.*), která by odstranila z povinně uveřejňujících subjektů také národní podnik Budějovický Budvar, který by dle důvodové zprávy k této novele mohl být povinným uveřejňováním velmi znevýhodněn v konkurenčním prostředí.

10 V poslední době lze zmínit např. rozsudek ze dne 16. 3. 2016, sp. zn. 2 As 155/2015.

11 Otázkou zůstává, zda by tato skutečnost nemohla být použita jako argument při budoucím opakovaném výkladu povahy společnosti ČEZ ve smyslu zákona o svobodném přístupu k informacím. Je zde totiž jasně vyjádřena vůle zákonodárce po omezení veřejného přístupu ke smlouvám této společnosti.

12 Konkrétně se jedná o § 17 odst. 9 zákona o VZP.

13 Zákon č. 250/2000 Sb., o pravidlech územních rozpočtů, zákon č. 130/2002 Sb., o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků, zákon č. 139/2006 Sb., o koncesních smlouvách a koncesním řízení, a zákon č. 2/1991 Sb., o kolektivním vyjednávání.

14 Podléhá tedy zákonu č. 365/2000 Sb., o informačních systémech veřejné správy, ve znění pozdějších předpisů.

15 Registr smluv je přístupný na internetové adrese <https://portal.gov.cz/portal/rejstrikry/data/10013/>.

16 Metodika k fungování registru smluv, dostupná z <https://portal.gov.cz/portal/rejstrikry/ogd/x-ogd-methods.html>.

obě smluvní strany stejně. Z tohoto hlediska se jeví autorovi tohoto textu povinnost registrace pro subjekty nikoliv veřejné moci jako diskriminační.

Prakticky pak může smluvní strana tuto diskriminaci pocítit v případě, že bude chtít uveřejnit smlouvu na konci tříměsíční lhůty k uveřejnění. Kvůli potřebě předchozí registrace, která není stanovena zákonem, může dojít ke zmeškání lhůty, a tedy následně k zániku smluvního vztahu. Pak by bylo možné uvažovat o odpovědnosti státu, který by neoprávněně vyžadoval splnění podmínky registrace, v důsledku čehož by došlo k zániku smluvního vztahu.

Samotné zveřejnění probíhá odesláním formuláře vygenerovaného internetovou maskou prostřednictvím datové schránky subjektu. Součástí formuláře je také vyplnění metadat¹⁷ smlouvy a přílohou pak její text v otevřeném a strojově čitelném formátu. Ze znění § 5 odst. 1 ZRS „*text ve strojově čitelném formátu*“ pak lze dovodit, že rozhodující není uveřejnění samotné smlouvy s podpisem, ale naopak jde především o zachycení obsahu. Povinnost tak bude splněna např. uveřejněním finálního znění smlouvy ve formátu textového editoru, případně i vložením naskenované smlouvy s rozpoznatelným textem.

Dle ust. § 3 odst. 1 a § 5 odst. 6 ZRS je také možnost **neuveřejňovat informace, které by nebylo možné uveřejnit dle zákona o svobodném přístupu k informacím.** Může jít např. o utajované informace, obchodní tajemství, majetkové poměry osob, osobní údaje, průmyslové vlastnictví apod. Je důležité si tyto informace neplést s výjimkami z povinnosti uveřejňovat smlouvu. Zatímco výše popsané výjimky způsobují, že nemusí být uveřejněna celá smlouva, tato ochrana dává pouze možnost určitě části textu znepřístupnit, a to až již půjde o začernění, či jejich úplné odstranění.

Lhůta k uveřejnění je stanovena v § 5 odst. 2 ZRS slovy „bez zbytečného odkladu“, nejpozději však 30 dnů ode dne uzavření smlouvy. Nesplnění této povinnosti však není nijak sankcionováno. Druhou lhůtou uvedenou v zákoně je pak lhůta 3 měsíců od uzavření smlouvy, po jejímž marném uplynutí se při neuveřejnění smlouva zrušuje od počátku.¹⁸ Vzhledem k tomu, že tento následek může negativně zasáhnout všechny smluvní strany, je možné dovodit, že pokud povinná strana neuveřejní smlouvu do 30 dnů od jejího uzavření, dostane se tak do prodlení se splněním této povinnosti, a právo smlouvu uveřejnit tak vzniká i ostatním smluvním stranám. Důvodem tohoto závěru je také fakt, že v opačném případě by další existence smlouvy byla výhradně v rukou subjektu, který je dle dohody stran povinný smlouvu uveřejnit.

Sporná je také povaha obou lhůt. Na jejich hmotněprávní povahu by bylo možné usuzovat jak z hmotněprávních následků nedodržení lhůty, kterými jsou nenabytí účinnosti smlouvy a zánik smluvního vztahu *ex tunc*, a ze samotného účelu uveřejnění, který bude naplněn až tím, že se smlouva objeví v rejstříku. Autor textu by se však v tomto případě klonil k jazykovému výkladu § 5 odst. 2 a 3 ZRS, kde se hovoří o „vlození elektronického obrazu ... do registru smluv“ a povinnosti „zaslat“ smlouvu správci registru. **Spíše se tedy lze klonit k variantě lhůt povahy procesní.**

Stěžejními ustanovením ZRS jsou § 6 a 7, které upravují následky neuveřejnění. Ust. § 6 ZRS stanoví, že smlouva, u níž

je povinné uveřejnění, nenabude účinnosti dříve, než k tomuto uveřejnění dojde. Tím není dotčena možnost ujednat si pozdější účinnost smlouvy, např. začleněním doložky času nebo podmínky. I tak však smlouva musí být nejprve řádně uveřejněna. Lze tedy říci, že uveřejnění je jednou z podmínek účinnosti takových smluv (což se pak odráží v názvu zákona). Výjimkou z tohoto pravidla je ust. § 6 odst. 2 ZRS, které uvádí, že v případech smluv sloužících k odvrácení nebo zmírnění újmy hrozící bezprostředně v souvislosti s mimořádnou událostí ohrožující život, zdraví, majetek nebo životní prostředí nabývají účinnosti nezávisle na uveřejnění prostřednictvím registru smluv. V takových situacích je stěžejním zájmem rychlost na účinnosti smlouvy. Tím však není nijak dotčena povinnost smlouvu následně také uveřejnit. Vzhledem k tomu, že dle svého textu se na takové „záchranné“ smlouvy nevztahuje ani ust. § 7 odst. 1 ZRS, je uveřejnění takových smluv povinností bez případné sankce za porušení.

Nebyla-li smlouva, která je povinně uveřejňována, a současně nejde o „záchrannou“ smlouvu dle § 6 odst. 2 ZRS, uveřejněna do tří měsíců od svého uzavření, zrušuje se *ex lege*, a to od počátku. Tato lhůta je pak poněkud zmírněna možností „odhalit“ neoprávněně skryté údajné obchodní tajemství do 30 dnů ode dne doručení rozhodnutí o tom, že se o obchodní tajemství nejedná. V ostatních případech však dochází ke zrušení smlouvy právě uplynutím tří měsíců od uzavření. Vzhledem k tomu, jak je výše uvedeno, že po uplynutí 30 dnů řádné lhůty je oprávněna smlouvu zveřejnit kterákoliv ze smluvních stran, není možné v případě zrušení smlouvy dle § 7 ZRS hovořit o případné náhradě škody za zmařenou smlouvu, protože v rozmezí mezi 31. dnem a 3 měsícem po uzavření ji mohl uveřejnit kdokoliv, a všechny smluvní strany tak nesou stejnou porci viny na jejím neuveřejnění.

V § 7 odst. 2 ZRS přináší zákon systém sloužící jako ochrana před tím, aby bylo „z opatrnosti“ uveřejňováno obchodní tajemství, které již ze své podstaty nemůže mít jasně vymezené hranice, co ještě je obchodním tajemstvím a co už nikoliv. Ust. § 7 odst. 2 ZRS lze shrnout tak, že **pokud smluvní strana neuveřejní část smlouvy či určité informace v dobré víře, že jde o obchodní tajemství, má možnost tyto ještě dodatečně uveřejnit ve lhůtě 30 dnů ode dne, kdy jí její omyl bude vyvrácen správním orgánem či soudem.** Tuto myšlenku lze považovat za velmi zdařilou, užitečnou a praktickou.

Smlouva, na niž se vztahuje povinnost uveřejnění, musí dle § 8 odst. 2 ZRS uzavřena písemně, což rozhodně není taková samozřejmost, jak by se na první pohled mohlo zdát. Jak bylo výše uvedeno, uveřejňuje se text smlouvy, nikoliv až podepsaná smlouva. Povinnost uveřejnění by tak bylo možné splnit např. tím, že by byl druhé smluvní straně zaslán návrh smlouvy, ta by jej odsouhlasila e-mailem bez ověřeného podpisu, a následně byl tento návrh uveřejněn. Nebyla by tedy dodržena písemná forma ve smyslu § 561 a násl. o. z.¹⁹

17 Základní informace o dokumentu vyplněné do zvláštní tabulky umožňující snadné vyhledávání bez nutnosti procházení celého dokumentu. Metadaty jsou identifikace smluvních stran, vymezení předmětu, cena či hodnota plnění a datum uzavření smlouvy.

18 Viz § 7 odst. 1 ZRS.

19 Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Závěr

Z výše uvedeného lze shrnout, že zákon, byť v prvopočátku zřejmě veden dobrými úmysly, obsahuje velké množství nejasností a hluchých míst, díky kterým praktický právní život spíše zkomplikuje. Jde především o nejasnou formulaci výjimek z uveřejňovaných smluv, z nichž některé mají velký potenciál umožnit obcházení zákona. Kapitoulou samou pro sebe pak může být praktický postup při uveřejňování smluv, především pak nutnost registrace pro subjekty, které nejsou vykonavateli veřejné moci, která neplyne ze zákona, ale pouze z metodiky Ministerstva vnitra.

Bezpochyby pak bude ZRS znamenat zvýšení administrativních nákladů na uveřejňování, a to především pro povinné subjekty dle § 2 odst. 1 ZRS. Tyto subjekty měly doposud povinnost uveřejňovat pouze individuální informace na základě žádosti, tedy informace, o které někdo projevil zájem. Nově však bude třeba uveřejňovat podstatně více informací. Zda tato povinnost bude mít jakýkoliv praktický přínos, je však otázkou.

✦ Autor je advokátním koncipientem a doktorandem katedry obchodního práva PF MU v Brně.

Evidence svěrenských fondů

JUDr. TOMÁŠ PLÍHAL

Připravovaná vládní novela zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, a dalších souvisejících předpisů, počítá s vytvořením evidence svěrenských fondů. Nově totiž má svěrenský fond

vznikat až dnem zápisu do evidence svěrenských fondů. V případě, že byl svěrenský fond zřízen pořizáním pro případ smrti, vznikne smrtí zůstavitele a do evidence svěrenských fondů se zapíše po svém vzniku.

V souvislosti s tím novela počítá s poměrně značnou změnou zákona č. 304/2014 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, který má nově nést název „zákon o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob a o evidenci svěrenských fondů“ (dále jen „rejstříkový zákon“). Tato varianta byla zvolena za účelem terminologické čistoty, jelikož svěrenský fond nemá právní osobnost, a tedy se nejevilo jako vhodné pro tento non-subjekt použít pojem rejstřík.

Dle připravované novely se pak pro řízení ve věcech evidence svěrenských fondů a pro zápis notářem použijí obdobně ustanovení části druhé a třetí rejstříkového zákona, není-li to z povahy věci vyloučeno. K řízení o návrhu na zápis svěrenského fondu bude příslušný krajský soud, v jehož obvodu je obecný soud svěrenského správce. K provedení prvního zápisu svěrenského fondu, který byl zřízen pořize-

ním pro případ smrti, a k řízení o návrhu na další zápis týkající se tohoto svěrenského fondu bude příslušný krajský soud, v jehož obvodu je soud, u něhož je vedeno řízení o pozůstalosti. Účastníkem řízení bude osoba, která podala návrh na zápis svěrenského fondu, k němuž je oprávněna podle rejstříkového zákona nebo jiného zákona, a svěrenský správce. Zápis svěrenského fondu, který byl zřízen pořizáním pro případ smrti, provede rejstříkový soud na podkladě usnesení soudu vydaného v řízení o pozůstalosti poté, co bylo zjištěno, že byl zřízen svěrenský fond, aniž by vydával rozhodnutí o povolení zápisu. Předseda senátu bude moci uložit pořádkovou pokutu podle § 104 rejstříkového zákona¹ svěrenskému správci, kdy tato pokuta nebude postihovat majetek ve svěrenském fondu. Nebude-li svěrenský správce plnit povinnosti podle § 104 rejstříkového zákona opakovaně nebo bude-li takové neplnění mít závažné důsledky pro třetí osoby a bude na tom právní zájem, bude moci soud i bez návrhu zahájit řízení o zrušení svěrenského fondu. Avšak soud na tuto skutečnost svěrenského správce nejprve upozorní a poskytne mu přiměřenou lhůtu k odstranění nedostatků. Neodstraní-li svěrenský správce nedostatky ani v této lhůtě, vyrozumí soud před zahájením řízení o zrušení svěrenského fondu o této skutečnosti zakladatele, obmyšleného a další osobu oprávněnou k výkonu dohledu nad správou svěrenského fondu a poskytne jim přiměřenou lhůtu k nápravě.

Lze předpokládat, že většina řízení týkajících se evidence svěrenských fondů bude zahájena na návrh, tak, jak je tomu ostatně i v řízeních ve věcech veřejných rejstříků, avšak bude-li nutné dosáhnout shody mezi zápisem skutečnosti a skutečným právním stavem, není ani zde vyloučeno zahájení řízení bez návrhu.

Novela totiž počítá s tím, že na evidenci svěrenských fondů se použijí obdobně ustanovení rejstříkového zákona o veřejných rejstřících. Pouze ust. § 14 a ust. § 25 až 65 rejstříkového zákona se nepoužijí.² Do evidence svěrenských fondů se budou zapisovat svěrenské fondy a zahraniční svěrenské fondy (tj. svěrenské fondy nebo obdobná zařízení, která se řídí právem jiného státu, působící na území České repub-

1 Dle ust. § 104 rejstříkového zákona předseda senátu může uložit pořádkovou pokutu zapsané osobě také tehdy, jestliže neuposlechla výzvy rejstříkového soudu, aby mu sdělila skutečnosti nebo předložila listiny potřebné k rozhodnutí v řízení zahájeném bez návrhu nebo aby mu předložila listiny, které podle tohoto nebo jiného zákona mají být založeny do sbírky listin; pořádkovou pokutu lze uložit do výše 100 000 Kč.

2 Svěrenský fond nemá právní osobnost (není osobou), a zápis sídla tedy nepřipadá v úvahu. Současně vládní návrh přichází se speciálním výčtem skutečností zapisovaných do evidence svěrenských fondů, a proto se ust. § 25 až 65 rejstříkového zákona zcela logicky nepoužijí.

líky). Na svěrenský fond se použijí rovněž obdobně ustanovení rejstříkového zákona o zapsané osobě a práva a povinnosti stanovené rejstříkovým zákonem zapsané osobě bude vykonávat ve vztahu ke svěrenskému fondu svěrenský správce. Kde se v rejstříkovém zákoně bude hovořit o členu orgánu právnické osoby, bude se jím rozumět i svěrenský správce. A konečně, nezjedná-li svěrenský správce na výzvu soudu podle § 9 odst. 1 věty první rejstříkového zákona nápravu, bude moci soud i bez návrhu, bude-li takový postup v zájmu ochrany třetích osob, rozhodnout o zrušení svěrenského fondu. Neodstraní-li svěrenský správce nedostatky ani ve stanovené lhůtě, vyrozumí soud před zahájením řízení o zrušení svěrenského fondu o této skutečnosti zakladatele, obmyšleného a další osobu oprávněnou k výkonu dohledu nad správou svěrenského fondu a poskytne jim přiměřenou lhůtu k nápravě.

Oprávněn podat návrh na zápis svěrenského fondu do evidence svěrenských fondů bude svěrenský správce. Návrh na změnu nebo výmaz zápisu bude oprávněn podat rovněž svěrenský správce. Návrh bude možné podat pouze na formuláři, jehož náležitosti stanoví vyhláškou Ministerstvo spravedlnosti. Návrh bude muset být doložen listinami o skutečnostech, které mají být do evidence svěrenských fondů zapsány, a listinami, které se budou zakládat do sbírky listin v souvislosti s tímto zápisem. Návrh bude možné podat jak v listinné, tak v elektronické podobě. Podpis na návrhu na zápis v listinné podobě bude muset být úředně ověřen. Návrh na zápis v elektronické podobě bude muset být podepsán uznávaným elektronickým podpisem podle zákona upravujícího elektronický podpis³ anebo zaslán prostřednictvím datové schránky osoby, která bude návrh na zápis podávat.

Změna má postihnout i zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, ve znění pozdějších předpisů, kdy se nově pro účely zákona o soudních poplatcích bude za veřejný rejstřík považovat i evidence svěrenských fondů. Řízení ve věcech zápisu svěrenského fondu do veřejného rejstříku⁴ nebo jeho změny má být osvobozeno od soudního poplatku. Rovněž má být od soudního poplatku osvobozeno řízení ve věcech výmazu svěrenského fondu z veřejného rejstříku.⁵

Vzhledem k tomu, že novela počítá s tím, že ohledně výčtu skutečností zapisovaných do evidence svěrenských fondů se nepoužijí ust. § 25 až 65 rejstříkového zákona, přináší současně doplnění zvláštních ustanovení týkajících se výčtu skutečností zapisovaných do evidence svěrenských fondů. **Do evidence svěrenských fondů se bude povinně zapisovat označení svěrenského fondu, účel svěrenského fondu, popř. také předmět činnosti, podnikání nebo vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána, den vzniku a zániku svěrenského fondu, identifikační číslo svěrenského fondu,⁶ jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je svěrenským správcem, byl-li jmenován nebo jinak určen, a je-li správcem fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno, počet svěrenských správců a způsob, jakým jednají, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je zakladatelem, a je-li zakladatelem fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí při**

děleno, jde-li o svěrenský fond zřízený za soukromým účelem, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, osoby, která je obmyšleným, a je-li obmyšleným fyzická osoba, datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno, a nebyl-li obmyšlený určen nebo jde-li o svěrenský fond zřízený k veřejně prospěšnému účelu, způsob, jak bude obmyšlený určen, jméno a sídlo nebo adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, další osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou svěrenského fondu, a jde-li o fyzickou osobu, také datum narození a rodné číslo, bylo-li jí přiděleno, údaj o tom, že byl převeden závod nebo jeho část nebo byl dán do zástavy, nájmu nebo propachtován, a popř. údaj o zániku závazků z těchto smluv a usnesení soudu o nabytí závodu nebo jeho části děděním, další skutečnost, o které to stanoví rejstříkový zákon nebo jiný zákon, nebo jiná důležitá skutečnost, o jejíž zápis požádá svěrenský správce, a den, k němuž byl zápis proveden. Rovněž se bude do evidence svěrenských fondů povinně zapisovat den zrušení nebo zániku správy svěrenského fondu, s uvedením právního důvodu, zahájení insolvenčního řízení, omezení práva nakládat s majetkovou podstatou na základě rozhodnutí insolvenčního soudu, prohlášení konkursu, jméno a sídlo insolvenčního správce, rozhodnutí soudu o nařízení výkonu rozhodnutí prodejem závodu nebo jeho části nebo exekuční příkaz na prodej závodu nebo jeho části, jakož i rozhodnutí soudu o zastavení výkonu tohoto rozhodnutí nebo rozhodnutí o zastavení exekuce nebo sdělení, že exekuce skončila jinak než zastavením, včetně důvodu rozhodnutí a právní důvod výmazu svěrenského fondu. Dále se budou do evidence svěrenských fondů povinně zapisovat údaje o skutečném majiteli⁷ svěrenského fondu, a to jeho jméno a adresa místa pobytu, popř. také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu, datum narození a rodné číslo, bylo-li mu přiděleno, státní příslušnost a údaj o skutečnosti, již je založeno postavení skutečného majitele.

Novela počítá s tím, že údaje o zakladateli, obmyšleném a dalších osobách oprávněných k výkonu dohledu nad správou svěrenského fondu se nebudou uvádět v opisech z evidence svěrenských fondů a ani se nebudou uveřejňovat, ledaže bude ke zpřístupnění dán souhlas. V případě, že bude svěrenským správcem fyzická osoba, nebudou se v opisech z evidence svěrenských fondů uvádět a ani se nebudou zveřejňovat údaje o jejím bydlišti a datu narození nebo rodném čísle. Vždy však bude muset být uveřejněna doručovací adresa tohoto svěrenského správce. Pokud by byly údaje, které se nebudou uvádět v opisu z evidence svěrenských fondů a ani se nebudou zveřejňovat, uvede-

3 Zákon č. 227/2000 Sb., o elektronickém podpisu a o změně některých dalších zákonů (zákon o elektronickém podpisu), ve znění pozdějších předpisů.

4 Fakticky se však jedná o zápis, resp. zápis změn do evidence svěrenských fondů.

5 Fakticky se však jedná o výmaz z evidence svěrenských fondů.

6 Identifikační číslo přidělí svěrenskému fondu rejstříkový soud; identifikační číslo svěrenského fondu poskytne rejstříkovému soudu správce základního registru právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci.

7 Skutečným majitelem se rozumí skutečný majitel podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

ny v listinách zakládaných do sbírky listin, tyto listiny se ve sbírce listin nebudou uveřejňovat.⁸ Úplný opis zápisu v evidenci svěřenských fondů nebo úplný opis listin podle § 3 až 5 rejstříkového zákona bude moci obdržet pouze svěřenský správce nebo ten, kdo na tom bude mít právní zájem. Ministerstvo spravedlnosti však umožní dálkový přístup ke všem údajům, tedy i neveřejným, soudu pro účely soudního řízení, orgánům činným v trestním řízení pro účely trestního řízení a státnímu zastupitelství též pro účely výkonu jiné než trestní působnosti, správci daně, poplatku nebo jiného obdobného peněžitého plnění pro účely výkonu jejich správy, zpravodajské službě pro účely plnění úkolů podle zákona, který upravuje činnost zpravodajských služeb, Finančnímu analytickému úřadu, České národní bance a dalším orgánům při výkonu činností podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu nebo zákona o provádění mezinárodních sankcí za účelem udržování mezinárodního míru a bezpečnosti, ochrany základních lidských práv a boje proti terorismu, České národní bance při výkonu dohledu nad osobami působícími na finančním trhu a při výkonu činností podle zákona o ozdravných postupech a řešení krize na finančním trhu, Národnímu bezpečnostnímu úřadu, Ministerstvu vnitra nebo zpravodajské službě pro účely bezpečnostního řízení podle zákona, který upravuje ochranu utajovaných informací a bezpečnostní způsobilost, Nejvyššímu kontrolnímu úřadu pro účely výkonu jeho působnosti podle jiného právního předpisu, exekutorovi pro účely exekučního řízení, insolvenčnímu správci pro účely insolvenčního řízení a povinné osobě v souvislosti s prováděním identifikace a kontroly klienta podle zákona o některých opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti a financování terorismu.

K tomu nutno doplnit, že **Ministerstvo financí bude mít povinnost uveřejnit způsobem umožňujícím dálkový přístup informace o svěřenských fondech zapsaných v České republice** zahrnující označení svěřenského fondu, den vzniku svěřenského fondu, den jeho zrušení nebo zániku správy s uvedením právního důvodu a den jeho zániku, identifikační číslo svěřenského fondu, účel svěřenského fondu a jméno a doru-

čovací adresu každého svěřenského správce, jde-li o fyzickou osobu, jméno a adresu sídla, jde-li o právnickou osobu, spolu s uvedením způsobu, jakým jedná, a den vzniku a zániku funkce.

O zahraničním svěřenském fondu se do evidence svěřenských fondů bude povinně zapisovat označení zahraničního svěřenského fondu, právo státu, kterým se zahraniční svěřenský fond řídí, a přikazuje-li toto právo zápis, také evidence, do které je zapsán, a číslo zápisu, účel zahraničního svěřenského fondu, popř. také předmět činnosti, podnikání nebo vedlejší hospodářské činnosti, je-li vykonávána, zapisované údaje požadované rejstříkovým zákonem u svěřenského správce, zrušení zahraničního svěřenského fondu, prohlášení konkursu nebo zahájení jiného obdobného řízení týkajícího se zahraničního svěřenského fondu a ukončení činnosti zahraničního svěřenského fondu v České republice.

V návaznosti na vytvoření evidence svěřenských fondů se **rozšíří i výčet listin, které se budou povinně zakládat do sbírky listin vedené rejstříkovým soudem.** Jedná se zejména o statut svěřenského fondu, rozhodnutí o jmenování, odvolání nebo doklad o jiném ukončení funkce svěřenského správce, rozhodnutí o zrušení svěřenského fondu, doklad o jiném důvodu skončení správy svěřenského fondu, rozhodnutí, že majetek svěřenského fondu bude převeden do jiného svěřenského fondu nebo do vlastnictví právnické osoby, rozhodnutí soudu o nahrazení původního účelu veřejně prospěšného svěřenského fondu podobným účelem, smlouvu nebo jiný doklad o zvýšení majetku ve svěřenském fondu zřízeném za soukromým účelem, k němuž došlo jinak než z výnosů majetku, který byl do svěřenského fondu vyčleněn, a další.

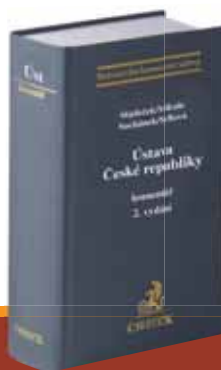
V neposlední řadě je nutné zmínit, že podle novelou dotčených přechodných ustanovení občanského zákoníku **bude mít svěřenský fond, který vznikl před účinností této novely, povinnost se do šesti měsíců ode dne nabytí účinnosti této novely zapsat do evidence svěřenských fondů. Pokud tak v této lhůtě neučiní, správa svěřenského fondu zanikne.**

Autor tohoto příspěvku si neklade za cíl hodnotit klady ani záporny připravované novely, avšak má-li být evidence svěřenských fondů v navrhované podobě skutečně vytvořena, považuje za správné, že bude svěřena právě rejstříkovým soudům, které mají dlouhodobou zkušenost s vedením registrů blízkých navrhované evidenci svěřenských fondů.

Úplným závěrem pak autor uvádí, že novela v současné době prošla v Poslanecké sněmovně Parlamentu České republiky prvním čtením⁹ a byla přikázána k projednání výborům.

✦ Autor je vyšším soudním úředníkem Krajského soudu v Plzni.

NOVINKA C. H. BECK

Sládeček/Mikule/Suchánek/Syllová

Ústava České republiky

Komentář, 2. vydání

2016, vázané v plátně, 1 320 stran
cena 2 190 Kč, obj. číslo EKZ131

Objednávejte na www.beck.cz

inzerce

⁸ Zde lze spatřovat odlišnost mezi evidencí svěřenských fondů a vedením veřejných rejstříků, jelikož dle ust. § 7 rejstříkového zákona platí, že zapisuje-li se rodné číslo do veřejného rejstříku, neuvádí se v opisu z veřejného rejstříku ani se neuvěřuje, avšak je-li rodné číslo uvedeno v listinách zakládaných do sbírky listin, uveřejňují se tyto listiny postupem podle rejstříkového zákona, včetně rodného čísla.

⁹ Konkrétně dne 4. května 2016 na 44. schůzi Poslanecké sněmovny (sněmovní tisk č. 642 – pozn. red.).

Miranda warning (jako) ze třetí cenové

Mgr. VLADIMÍR JANOŠEK

Právní obec, a to včetně té luční, dozajista ví (anebo by přinejmenším vědět měla), že **osoba obviněná ze správního deliktu má garantována stejná práva jako osoba obviněná z trestného činu** (zejména pak jde o práva výslovně zmíněná v čl. 36 až 40 Listiny, potažmo v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, a na úrovni podústavního práva např. v zákoně č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů), jak je ostatně konstantně judikováno Nejvyšším správním soudem (k tomu srov. např. jeho rozsudky ze dne 27. 10. 2004, č. j. 6 A 126/2002-27, ze dne 31. 10. 2008, č. j. 7 Afs 27/2008-46, nebo ze dne 30. 7. 2014, č. j. 8 As 33/2014-39).

Ve stejném duchu se pak nese rovněž rozhodovací praxe Ústavního soudu (viz např. nálezy ze dne 11. 3. 2004, sp. zn. II. ÚS 788/02). A konečně je možné odkázat také na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Engel v. Nizozemsko, Öztürk v. Spolková republika Německo, Campbell a Fell v. Velká Británie* nebo *Schmautzer v. Rakousko*.

Název článku byl zvolen záměrně provokativně (a dvojnásobně), neboť v praxi se lze často setkat s tím, že správní orgány prvního stupně, typicky přestupkové komise obcí (proto také výraz „třetí cenová“, jde totiž o pomyslné pěšáky na poli správního trestání), mají o shora uvedené (dalo by se již říci) notoriety přemalé povědomí, pokud vůbec nějaké. Není proto divu, že **práva osob obviněných ze správního deliktu jsou tak nejednou pošlapávána** [proto také výmluvný výraz „(jako) ze třetí cenové“, vypovídající o přístupu správních orgánů, resp. jednotlivých oprávněných úředních osob, k těmto, a to je třeba mít na zřeteli, základním lidským právům].

Jedním z takových práv je i právo obviněného odepřít výpověď, které je dovozováno na úrovni vnitrostátního práva obecně z čl. 37 odst. 1 Listiny a speciálně pak z čl. 40 odst. 4 Listiny. Dle Evropského soudu pro lidská práva patří právo nevypovídat k obecně uznávaným mezinárodním principům, které – ačkoliv nejsou v čl. 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod výslovně zmíněny – jsou samou podstatou pojmu spravedlivý proces ve smyslu tohoto článku (*Saunders v. Velká Británie, Heaney a McGuinness v. Irsko* atd.). Obdobně hovoří také čl. 14 odst. 3 písm. g) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech.

Miranda warning je přitom označení pro poučení, které se musí osobě obviněné z trestného činu (či správního deliktu, jak bylo shora zmíněno) ohledně práva odepřít výpověď dostat, v opačném případě nelze k výpovědi učiněné bez takového poučení jako nezákonnému důkazu přihlížet. Jde

o doktrínu, jejíž základy položil Nejvyšší soud USA¹ v případě *Miranda v. Arizona* v roce 1966 na podkladě V. dodatku Ústavy Spojených států amerických (k tomu srov. parémii „nikdo nesmí být nucen svědčit sám proti sobě“). Obsah tohoto poučení je každému nepochybně znám z filmů americké provenience. Skládá se z následujících částí:

1. Máte právo nevypovídat.
2. Cokoliv řeknete, může být u soudu použito proti vám.
3. Máte právo na advokáta.
4. Pokud si advokáta nemůžete dovolit, bude vám přidělen.

Poučovací povinnost ve vztahu k řízení o správním deliktu je obecně upravena v § 4 odst. 2 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), dle něhož platí, že správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné.

Poučovací povinnost přitom představuje jeden ze základních předpokladů práva na spravedlivý proces, zaručeného především v čl. 36 odst. 1 Listiny (nálezy Ústavního soudu ze dne 27. 11. 2007, sp. zn. II. ÚS 1331/07, resp. ze dne 31. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 669/03).

V praxi správní orgán, pokud dojde k závěru, že se jedná o správní delikt, zahájí dle § 46 správního řádu správní řízení a předvolá obviněného jako účastníka tohoto řízení k ústnímu jednání. Předvolání obviněného je zpravidla součástí oznámení o zahájení řízení a po náležitostech dle § 59 správního řádu následuje poučení obviněného. A zde už nastává onen kámen úrazu. **Správní orgán totiž obviněného poučuje o ledascem, ale o jeho základním právu nevypovídat většinou nikoliv. Tento nedostatek nebývá zhojen ani na ústním jednání před započetím výslechu obviněného, přitom i ústní poučení by stačilo.**

Sousloví „k výpovědi ani k doznání nesmí být obviněný donucován“, které se objevuje v předvolání v řízení o přestupku (viz § 73 odst. 2 *in fine* zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů), není poučením obviněného o jeho právu nevypovídat. Adresátem této právní normy totiž není obviněný, nýbrž toliko sám správní orgán. Zákonodárce zde tak dal jasně najevo, jakým způsobem má být důkaz výpovědi obviněného proveden, tj. bez použití nezákonného donucení nebo hrozby takového donucení (kam by bylo možné podřadit také naléhání správního orgánu, ať se obviněný přizná, že to pro něj bude daleko lepší). O právu obviněného nevypovídat to však neříká zhola nic.

K tomu srov. závěry uvedené např. v rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 10. 2010, č. j. 8 As 4/2010-94: „... to, že k výpovědi ani doznání nesmí být (obviněný z přestupku) donucován, nepředstavuje procesní právo obviněného

¹ Podrobnosti k případu je možno nalézt např. zde: <http://www.uscourts.gov/educational-resources/educational-activities/facts-and-case-summary-miranda-v-arizona>.

z přestupku, o kterém měl být poučen... (...) ... ale jde o obecné pravidlo, jež musí být splněno, aby bylo vůbec možno uvažovat o spravedlivém řízení...“ Výpověď obviněného provedená za této situace je ergo právně bezcenná, z informací v ní obsažených totiž nelze při rozhodování o vině a trestu vycházet. Pakliže správní orgán tuto skutečnost nereflektuje, má obviněný solidně „nabito“ pro případné odvolací řízení. K tomu pak může přistoupit procesní nepoužitelnost i dalších důkazů v intencích tzv. doktríny ovoce z otráveného stromu (*fruits of poisonous tree doctrine*), viz usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 7. 2012, sp. zn. III. ÚS 3318/09. Nepoužitelnost se týká tedy také těch důkazů, jež jsou od nezákonného důkazu (zde výpovědi obviněného) kauzálně odvozeny. Z této doktríny existuje v praxi celá řada výjimek. Odvozený důkaz lze použít např. tehdy, lze-li předpokládat, že by se správní orgán i bez výpovědi obviněného k tomuto důkazu jinak procesně bezvadným způsobem dopracoval (např. prostřednictvím výpovědi svědka).

Poučení o právu nevypovídat by mělo být správními orgány učiněno v jednoduchém jazyce bez použití odborných výrazů, aby bylo snadno srozumitelné pro laiky bez znalosti právních předpisů v oblasti správního trestání. Pro umožnění praktického a účinného výkonu tohoto práva je poučení obviněnému třeba poskytovat v průběhu správního řízení neprodleně a nejpozději předtím, než je obviněný poprvé správním orgánem vyslechnut. Inspirací pro správní orgány v rovině *soft law* může být např. směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/13/EU z 22. 5. 2012, o právu na informace v trestním řízení, která zakotvuje právo obviněného z trestného činu být poučen o v ní uvedených právech, a to ať už ústně, nebo písemně. Mezi tato práva je směrnici zařazeno i právo obviněného nevypovídat [čl. 3 odst. 1 písm. e)]. Poučení by tak mohlo vypadat např. následovně (viz vzorové poučení uvedené ve směrnici po revizi): „*Během výslechu správním orgánem nejste povinen odpovídat na otázky týkající se správního deliktu, který jste údajně spáchal. S rozhodnutím v této věci vám může pomoci váš právník.*“

Výše uvedeným se ale nechce říci, že by obviněný ze správního deliktu měl jen dvě možnosti – totiž buď od počátku vypovídat a navrhnout důkazy ve prospěch svých tvrzení, nebo až do skončení řízení mlčet a ke své věci se nijak nevyjádřit. Naopak, je na obviněném, jakou procesní strategii zvolí: může tedy od počátku do konce svůj čin popírat; přiznat se k němu a s orgánem vedoucím řízení spolupracovat při objasňování okolností činu; nebo se přiznat, poté (např. v odvolání) ale svůj čin popřít a navrhnout důkazy svědčící pro tuto novou verzi. Obviněný v řízení o správním deliktu není totiž povinen poskytovat správnímu orgánu při opatřování podkladů pro vydání rozhodnutí veškerou potřebnou součinnost, jak to od jiných subjektů správního řízení žádá § 50 odst. 2 správního řádu (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 22. 1. 2009, č. j.

1 As 96/2008-115). Ze způsobu obhajoby obviněného nelze v žádném případě usuzovat na jeho vinu. A to ani tehdy, když obviněný svou dřívější výpověď změnil. Čili, jinými slovy řečeno, obviněnému nemůže být mlčení, změna výpovědi, atp. přičítána k tíži. Na druhou stranu je však dobré vědět, že doznání se obviněného k činu může hrát klíčovou roli při ukládání sankce jako tzv. polehčující okolnost. To je ovšem otázka, jejíž zodpovězení závisí na konkrétních okolnostech daného případu, tj. zejména na důkazní situaci. Tu si musí vyhodnotit sám obviněný (popř. jeho právní zástupce) a v návaznosti na to pak zvolit vhodnou strategii obhajoby.

Shora citovaný případ jen dokresluje skutečnost, že **stávající úprava v oblasti správního trestání je zcela nedostatečná. Ustanovení správního řádu upravující obecné správní řízení nereflektují v mnoha ohledech zvláštnosti řízení o správním deliktu.** V jednotlivých zákonech (zákon o přestupcích nevyjímaje) jsou pak práva obviněného ze správního deliktu vymezena zcela kuse. To je také příčinou pochybení ze strany správních orgánů, které očividně nejsou s to tato práva obviněného v celém právním řádu (a nadto často i v judikatuře, a to včetně té trestní) detekovat. Formuláře a postupy správních orgánů jsou, jak vidno, přizpůsobeny jen textu správního řádu, potažmo zákonům regulujícím ten či onen úsek veřejné správy. **Přijmout kodex správního trestání by proto bylo žádoucí,** neboť ve hře toho není zrovna málo. Procesní záruky osob, proti nimž se řízení o správním deliktu vede, je to, oč tu běží.

Tak schválně, kolik asi tak obviněných je správním orgánem v praxi poučováno, např. též o právu na právní pomoc ve smyslu čl. 37 odst. 2 Listiny, čl. 6 odst. 3 písm. c) Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, resp. § 2 odst. 13 tr. řádu, když z premisy jednoty a vnitřní bezrozpornosti právního řádu (jak bylo výše vyloženo) plyne, že zásady správního trestání mají stejný (ústavní) základ jako zásady v trestním právu?² Nutnost aplikovat trestněprávní instituty jednotně i v oblasti správního trestání je pak podle judikatury Nejvyššího správního soudu mj. vynucena právě i absencí jednotného kodexu správního trestání (dalšími argumenty pro takový postup je např. obtížné rozhranění mezi správními delikty a trestnými činy apod.).

V současné době se mluví často o přípravě nového trestního řádu, a proto **není od věci zahájit také debatu o kodifikaci správního práva trestního.** Jde totiž o spojitý nádobý. Čas kvapí. Nevidím důvod, proč by osoba obviněná ze správního deliktu měla v pomyslné frontě na spravedlnost (férový proces) čekat, až se na ni u soudu dostane řada. Zákonodárce svou pasivitou tomuto stavu nahrává. Celé řadě pochybení jdoucích na vrub správním orgánům by totiž bylo možné předejít výslovnou úpravou práv osob obviněných ze správního deliktu v textu zákona, obdobně jako je tomu v trestním řádu.

✦ Autor je advokátním koncipientem.

Článek je upravenou verzí příspěvku uveřejněného na www.epravo.cz.

² K tomu srov. zejména rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 1. 2014, č. j. 2 Afs 67/2013-53, a ze dne 12. 1. 2015, č. j. 3 As 92/2014-32.

(Ne)poctivý záměr v sanačních formách insolvenčního řízení

Mgr. ADAM SIGMUND

Úpadkové právo obsahuje řadu dnes již notoricky známých institutů, ke kterým rozhodovací soudní praxe v minulosti opakovaně zaujala jednoznačná stanoviska. Existují však i pojmy, které jsou méně frekvencované a při jejichž výkladu v praxi stále tápeme. Jednoho z nich, a sice nepoctivého záměru dlužníka, bych se v tomto článku rád dotkl.

Tento institut je pojmově spjat se sanačními formami insolvenčního řízení. Jedná se o problematiku těžko uchopitelnou pouze striktně exaktně. K jejímu řešení je zapotřebí velmi individualizovaného přístupu, nadhledu a hodnocení materiálů, či dokonce etických; tj. nikoliv pouze formálních hledisek. To samo o sobě činí tuto problematiku, oscilující na hraně šedé teorie a zeleného stromu života, velmi atraktivní z pohledu praktikujících právníků, zejména pak advokátů.

Insolvenční zákon zná tři základní způsoby řešení úpadku;¹ a to konkurs, reorganizaci a oddlužení. První z uvedených způsobů, tedy konkurs, bývá teorií označován jako likvidační způsob řešení úpadku, druhé dva, tedy reorganizace a oddlužení, naopak za sanační způsoby řešení úpadku. Konkurs je koncepčně určen pro všechny subjekty podřízené v případě splnění zákonných podmínek úpadku insolvenčnímu zákonu; tj. jak pro korporace, tak pro fyzické osoby bez ohledu na to, zda podnikají či nikoliv. Likvidační povaha tohoto způsobu řešení úpadku je spatřována v tom, že z ekonomického pohledu spočívá konkurs především v ukončení aktivity insolventního subjektu, zafixování a verifikaci jeho předinsolvenčních dluhů (děje se tak prostřednictvím procesu přihlašování pohledávek věřitelů procesně pevně daným postupem² a následně soudním přezkumem těchto pohledávek,³ doplněným elektivně finální verifikací pohledávek v rámci incidenčních sporů⁴) a následně v kontrolovaném prodeji aktiv, jehož výtěžek je poměrně rozdělen věřitelům. V případě korporací již jejich podnikatelský život nepokračuje a dochází k jejich exitu z trhu završenému evidenčním výmazem z obchodního rejstříku.

Sanační povaha reorganizace a oddlužení spočívá v tom, že subjektům podrobeným těmto formám úpadku je poskytnuta nová perspektiva. V případě korporátních reorganizací se zpravidla jedná o záchranu provozuschopné korporace jejím částečným zbavením se dluhů (restrukturalizace dluhu) a převzetím novým investorem (tzv. *Share Deal*), nebo o záchranu životaschopného obchodního závodu začleněním do nové korporátní struktury investora – nabyvatele s kompenzací věřitelů tímto investorem (tzv. *Asset Deal*). V každém případě se jedná o přežití a restart buď původní korporace, nebo jejího zdravého jádra (obchodní závod); a to za dobrovolné podpory věřitelů, kteří se tak racionálně rozhodli na základě volby mezi touto cestou, anebo pro ně méně výnosným likvidačním konkursem.

Sanační povaha oddlužení je ze společenského pohledu ještě výraznější, neboť tato forma řešení úpadku je vyhrazena fyzickým osobám (primárně nepodnikajícím), a bývá proto právem nazývána osobní bankrot. Benefitem oddlužení je privilegium osvobození dlužníka od povinnosti úhrady zbytku dluhů poté, co po dobu pěti let disciplinovaně splatil alespoň 30 % svých dluhů (v mimořádných případech je dokonce možné prolomení i této hranice). Zahraniční právní úpravy, kterými je náš insolvenční zákon zhusťta inspirován, vycházejí z toho, že institut osobního bankrotu je pro věřitele efektivním způsobem uspokojení pohledávek za insolventním spotřebitelem, neboť je výhodnější obdržet v kratším čase sice pouze částečné uspokojení pohledávky než v dlouhém čase za cenu vysokých transakčních nákladů vymoci pohledávku celou. Věřitelé – podnikatelé spoléhají též na budoucí spotřebu takového dlužníka (na obnovení jeho koupěschopnosti).⁵

Realita účinnosti insolvenčního zákona (od 1. 1. 2008) již dnes vybízí k bilancování. Kvalitních statistických dat v oblasti insolvenční je poskrovnu, proto v tomto textu vycházím z vlastní statistiky vedené naší správcovskou firmou AS ZIZLAVSKÝ, v. o. s. Od roku 2008 jsme měli možnost vyhodnotit více než 1 000 oddlužení a na základě tohoto vyhodnocení jsme dospěli mj. k závěrům, že až 16,26 % dlužníků v oddlužení splní nezajištěným věřitelům 100 % svých dluhů, 23,29 % dlužníků v oddlužení splní 50 % až 90 % svých dluhů, avšak na druhé straně až 29,13 % dlužníků nesplní ani formální 30% hranici pro osvobození od zbytku dluhů.

Současné legislativní úvahy na poli insolvenční se ubírají rovněž směrem ke snížení doposud dané 30% hranice pro možnost vstupu do oddlužení. Je zajisté dobře, že jsou v této souvislosti konzultována statistická data shromážděná insolvenčními správci sdruženými v Asociaci insolvenčních správců, která na tomto poli působí již od samotné účinnosti insolvenčního zákona. Z mého osobního pohledu je pro snížení této hranice prostor, a zejména z pohledu sociální funkce oddlužení, jakožto jedné z jeho hlavních funkcí, jsou tyto úvahy i namístě.

Je konečně možné se znovu, jako již na insolvenčním poli tolikrát, inspirovat v zahraničí, kde zejména nám blízká německá⁶ právní úprava, ale i právní úprava francouzská⁷ či americká

1 Ve smyslu ust. § 4 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení, ve znění pozdějších předpisů (insolvenční zákon), platí, že způsobem řešení úpadku dlužníka v insolvenčním řízení se rozumí konkurs, reorganizace a oddlužení [považováno za základní způsoby řešení úpadku (pozn. autora)] a dále zvláštní způsoby řešení úpadku, které tento zákon stanoví pro určité subjekty nebo pro určité druhy případů [např. tzv. finanční instituce (pozn. autora)].

2 Viz ust. § 165 a násl. insolvenčního zákona.

3 Viz ust. § 190 a násl. insolvenčního zákona.

4 Viz ust. § 198 a násl. insolvenčního zákona.

5 Podle důvodové zprávy k insolvenčnímu zákonu: možnost oddlužit se poskytuje „druhou šanci“ především dlužníku – fyzické osobě „odsouzenému“ k celoživotnímu splácení dluhů. Předchází se tím tomu, aby se dlužník začal pohybovat v zóně stínového hospodářství, přijímal práci načerno atd. Osvobození od zbytku dluhu dlužníka též motivuje k tomu, aby usiloval o co nejvyšší míru uspokojení věřitelů, čímž je naplňován i účel insolvenčního řízení.

6 Insolvenzordnung.

(USA)⁸ poskytují dlužníkům pro osobní bankrot mírnější podmínky a nižší vstupní práh. Jmenovitě právní úprava francouzská využívá i velmi zajímavý model komisionálního rozhodování a administrace procesu (*la Commission de Surendettement*), namísto plného procesu soudního a soud zde ingeruje pouze parciálně. Francouzská administrativa poskytuje občanům i podporu v podobě formulářového návrhu na oddlužení (Cerfa n°13594*01), který je dostupný na webovém portálu veřejné správy⁹ a je velmi podrobný a intuitivní pro vyplňování. O tomto návrhu následně rozhoduje shora uvedená komise, mající větší pravomoc než samotní dotčení věřitelé. Komisionální rozhodování je koneckonců Francouzům vlastní již od 18. století od dob Výboru pro veřejné blaho (*Le Comité de salut public*). V každém případě i v našem prostředí by se zajisté vyplatilo odbřemenit soudní sféru od této navýsost administrativní agendy, což zamýšlí i novela insolvenčního zákona, která se právě nachází v pokročilé fázi legislativního procesu (zrušení přezkumného jednání v oddlužení jako soudního roku), a v tomto ohledu byla podpořena jak ze strany České advokátní komory, tak Asociace insolvenčních správců jako připomínkových míst.

Sanační způsoby řešení úpadku, tj. reorganizaci i oddlužení, spojuje, jak se zdá, právě legální možnost zbavení se části dluhů při zachování či obnovení dlužníka statusu. Tzv. provozní reorganizace, při které věřitelé obdrží uspokojení svých restrukturalizovaných (zpravidla významně snížených) pohledávek v určitém časovém horizontu ze zdrojů provozu obchodního závodu dlužníka, se ve své čistě ekonomické podstatě velmi podobá oddlužení fyzické osoby formou splátkového kalendáře.

Dalším prvkem, který prochází oběma sanačními formami řešení úpadku, je právě institut nepoctivého záměru dlužníka. Právní úprava je co do jeho vymezení a definice pohříchu skoupá. Ust. § 326 insolvenčního zákona hovoří o tom, že insolvenční soud zamítne návrh na povolení reorganizace, lze-li se zřetelem ke všem okolnostem důvodně předpokládat, že jím je sledován nepoctivý záměr. **Na nepoctivý záměr sledovaný návrhem na povolení reorganizace lze podle tohoto ustanovení usuzovat zejména tehdy, jestliže ohledně dlužníka či jeho statutárního orgánu**

- a) v posledních 5 letech probíhalo insolvenční řízení nebo jiné řízení řešící úpadek, a to v závislosti na výsledku takového řízení, nebo
- b) podle výpisu z rejstříku trestů v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy.

Tento demonstrativní výčet „nepravostí“ značících nepoctivý záměr dlužníka, ucházejícího se o důvěru věřitelů v reorganizaci, je jedinou zákonnou definicí. Dříve, až do 31. 12. 2013, obsahovalo totožnou právní úpravu pro oddlužení ust. § 395 odst. 3 insolvenčního zákona, které však bylo zrušeno velkou novelou účinnou od 1. 1. 2014. Důvodová zpráva k tomu uvá-

7 Le Code de la Consommation/Le Code de Commerce.

8 Bankruptcy Code.

9 https://www.formulaires.modernisation.gouv.fr/gf/cerfa_13594.do.

10 Insolvenční soud má při zkoumání zákonné podmínky poctivého záměru vždy nejen právo, ale i povinnost úvahy a posouzení všech významných okolností. Domněnkou podle § 395 odst. 3 písm. b) insolvenčního zákona zákon úsudku soudu o poctivosti záměru dlužníka jen napomáhá; trestněprávní minulost dlužníka je pouze možným vodítkem, ze kterého lze usuzovat na nepoctivý záměr, nikoliv ho mít za nezvratný.

11 Viz ust. § 1 odst. 1 zákona č. 283/1993 Sb., o státním zastupitelství.

dí, že dle poznatků praxe byl tento příkladný výčet zavádějící. Zajímavé je, že pro reorganizaci poznatky z praxe k tomuto závěru (sic!) nevedly. **I dnes je ovšem zjevné, že s pouze dvěma shora uvedenými variantami nepoctivého záměru dle stále platného ust. § 326 odst. 2 insolvenčního zákona soudy nevystačí,** když z povahy věci jsou povinny zkoumat i případně širší spektrum možných nepoctivosti (1 VSPH 53/2009-A-16).¹⁰

Procesně přichází zkoumání případné nepoctivosti dlužníka záměru ze strany insolvenčního soudu na řadu typicky až na základě podnětu insolvenčního správce (ust. § 323 insolvenčního zákona), popř. věřitelů či státního zástupce hájícího v řízení veřejný zájem.¹¹ Smyslem zakotvení tohoto institutu do právní úpravy sanačních způsobů řešení úpadku je bezesporu snaha o eliminaci rizika eventuální nepoctivosti záměrů, vedoucích některé insolvenční dlužníky k návrhům takového uspokojení věřitelů (ať již obsažených v reorganizačních plánech, nebo ve struktuře příjmů navržených pro splátkový kalendář), které by ve svém důsledku mohlo být nižší než v likvidačním způsobu řešení úpadku konkursem, popř. nižší než v případě poctivého přístupu k sanačnímu způsobu řešení úpadku (tj. zatajení příjmů, zatajení majetku, nižší ocenění majetku, nižší ocenění výtěžnosti pohledávek, zkresení možných příjmů ze zakázkové náplně, zbavení se části majetku apod.).

Jak shora uvedeno, insolvenční zákon poskytuje jakýsi demonstrativní výčet pozitivních případů nepoctivého zájmu. Do praxe je pak tento zákon, možná ještě intenzivněji než v jiných odvětvích, uváděn teprve judikaturou. Je zajímavé zastavit se nad vývojem a krystalizací judikatury u na první pohled poměrně jednoznačné indikace nepoctivého záměru dlužníka záznamem ve výpisu z rejstříku trestů o tom, že v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení proběhlo trestní řízení, které skončilo pravomocným odsouzením pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy [ust. § 326 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona].

Soudy vyšších instancí v době platnosti ust. § 395 odst. 3 insolvenčního zákona postupně a nezávisle judikovaly jakýsi výčet výjimek z formální zákonné díkce; a to např. tak, že pro závěr, že dlužník podáním návrhu na povolení oddlužení sleduje nepoctivý záměr, postačí pouhé zjištění, že v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení byl pravomocně odsouzen pro zmíněný trestný čin. Proto, aby mohl být dlužník za tohoto stavu s návrhem na povolení oddlužení úspěšný, musel by tvrdit a prokazovat takové specifické okolnosti případu, z nichž by bylo možné usuzovat na to, že i přes existenci odsouzení se u něho o nepoctivý záměr nejedná (2 VSOL 181/2008). Zde jde tedy o jakýsi **důkaz opaku**, či vyvrácení domněnky.

V jiném případě potom existence pravomocného odsouzení pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy byla zpravidla vnímána jako důvod pro nepovolení oddlužení. Jsou-li však zde další okolnosti případu, jako např. věk dlužníka, podmíněný charakter trestu a nízká způsobená škoda, jakož i schopnost dlužníka uhradit zcela pohledávky nezajištěných věřitelů splátkovým kalendářem v době kratší než 5 let, bylo riziko ovlivnění výsledku oddlužení nepoctivým jednáním dlužníka shledáno jako minimální (1 VSPH 1446/2012-A-19).

Jindy bylo uzavřeno, že také osoba odsouzená za trestný čin majetkové povahy může dojít oddlužení, jestliže její trest byl např. zahrazen, jestliže svým dalším chováním zřetelně projevuje po-

ctivý záměr následky činem způsobené napravit, jestliže veškeré své schopnosti a možnosti využívá k úhradě závazků, a lze proto očekávat, že i pro věřitele bude oddlužení výhodnějším uspořádáním majetkových vztahů k dlužníku (1 VSPH 53/2009-A-16).

Dokonce ani pravomocné odsouzení v rozhodné době před podáním návrhu na povolení oddlužení pro trestný čin majetkové nebo hospodářské povahy dlužníka zcela nezbavovalo možnosti úspěšně se domáhat povolení oddlužení. Musel však tvrdit a prokazovat takové specifické okolnosti, z nichž by bylo možné usuzovat na to, že i přes existenci odsouzení se u něho o nepoctivý záměr nejedná, tedy např. že beze zbytku uhradil škodu způsobenou trestným činem, existovaly zcela výjimečné okolnosti případu, jež mohly vyplývat zejména z povahy trestného jednání dlužníka, míry jeho účasti na spáchání činu, následku jeho jednání, výši a druhu uloženého trestu atd., či v chování dlužníka po vynesení odsuzujícího rozsudku (VSOL 181/2008-A-14). Konečně pak Nejvyšší soud ČR uzavřel, že jestliže dlužník v posledních 5 letech před zahájením insolvenčního řízení spáchal trestný čin úvěrového podvodu, přičemž pravomocné odsouzení mu bylo zahazeno, tak zde není důvodný předpoklad, že návrhem na povolení oddlužení je sledován nepoctivý záměr (29 NSČR 8/2012).

Z uvedeného je více než zřejmé, že **soudy vyšších instancí přistupují k výkladu hypotézy ustanovení o nepoctivém záměru dlužníka jednoznačně restriktivně; a to podle individuálních okolností případu a v podstatě ve prospěch dlužníků.** V nedávné době jsme se ovšem setkali v jedné probíhající reorganizaci středně velkého průmyslového podniku i s odlišným postupem insolvenčního soudu, byť shora citovaná judikatura je plně přílehlavá i pro výklad právní úpravy reorganizace. Ačkoliv dlužníkům reorganizační plán byl podporován věřitelskou majoritou, jakož i kladným stanoviskem krajského a posléze i vrchního státního zastupitelství, přesto přistoupil insolvenční soud ke zkoumání poctivosti dlužníkovy záměru obsaženého v reorganizačním plánu s krajní podezřívavostí. Učinil tak k námitkám minoritního věřitele. Překvapivě byl údajný nepoctivý záměr dlužníka spatřen insolvenčním soudem (a to pouze insolvenčním soudem, když ani státní zastupitelství, ani majorita věřitelů takové podezření nepojaly) v okolnostech doposud v této souvislosti v jiných případech vyššími soudy nejudikovaných. Jednalo se např. o to, že:

- podoba reorganizačního plánu se „dá označit“ pouze jako forma prodeje celé majetkové podstaty; ve výsledku jde o faktickou obdobu prodeje podniku jako v případě řešení dlužníkovy úpadku konkursem,
- dlužník měl snahu ovlivňovat závěry znaleckého posudku znalce, když vrátil znalcem předloženou fakturu s vyúčtováním odměny (za podání znaleckého posudku), s tím, že současně komentoval a vytykal podanému znaleckému posudku „domnělé vady“,
- dlužník nepředložil spolu s reorganizačním plánem zprávu o reorganizačním plánu,
- dlužník souhlasil, aby jeho závazek vůči minoritnímu věřiteli za něj uhradila třetí osoba, což vedlo k ukončení účasti tohoto minoritního věřitele v insolvenčním řízení v rozsahu jeho pohledávky.

Závěry insolvenčního soudu o tom, že dlužník neprokázal poctivost svého záměru, vedly v prvním stupni k tomu, že insol-

venční soud ve smyslu ust. § 351 odst. 1 insolvenčního zákona reorganizační plán (přijatý na schůzi věřitelů věřitelskou majoritou) zamítl. Kuriózní byla v této souvislosti skutečnost, že dlužník v podstatě nedostal šanci poctivost svého záměru obhájit či vysvětlit, když pochybnosti o jeho poctivém záměru zazněly až v odůvodnění zamítavého usnesení soudu prvního stupně. Naštěstí k odvolání dlužníka příslušný odvolací soud rozptýlil obavy z nepředvídatelnosti soudních rozhodnutí na poli nepoctivého záměru v insolvenčních řízeních, když napadené zamítavé usnesení, spojené s prohlášením konkursu na majetek dlužníka, bylo zrušeno a věc byla vrácena k dalšímu řízení, které posléze vedlo k novému rozhodnutí soudu prvního stupně o schválení reorganizačního plánu. **Odvolací soud se se závěry soudu prvního stupně, které označil za nesprávné, vypořádal takto:**

- pokud dlužník v rámci reorganizačního plánu navrhuje provedení reorganizace tak, že se jedná fakticky o „obdobu prodeje podniku“ v případě řešení dlužníkovy úpadku konkursem (což soud prvního stupně přičítal dlužníkovi k tíži), považuje odvolací soud za nutné – v obecné rovině – připomenout, že reorganizace je sice všeobecně pojímána jako ne likvidační způsob řešení úpadku, avšak ust. § 341 insolvenčního zákona připouští prodej celé majetkové podstaty či prodej podniku dlužníka (*pozn. autora: sanační funkce takové reorganizace spočívá nikoliv v přežití insolventní korporace, ale jejího zdravého jádra, tedy obchodního závodu, včetně jeho personální složky, kterou jsou zejména zaměstnanci*),

- odvolací soud neviděl jediného důvodu, proč by se věřitelé i dlužník nemohli k obsahu a závěrům podaného znaleckého posudku vyjádřit, a případně i závěry znaleckého posudku zpochybnit,

- je-li dlužníkovi soudem prvního stupně vytykáno, že nepředložil soudu spolu s reorganizačním plánem zprávu o reorganizačním plánu, měl soud prvního stupně v rámci dohlédací činnosti vyzvat dlužníka k předložení zprávy podle ust. § 343 insolvenčního zákona. Pokud tak neučinil, zjevně postup dlužníka akceptoval,

- pokud se týká soudem prvního stupně vytykaného „procesně nekorektního“ postupu dlužníka, lze přisvědčit odvolateli – dlužníkovi v tom, že plnění dluhu dlužníka pomocí jiné osoby je jednání právem povolené (srov. ust. § 1935 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník).

Nejen toto rozhodnutí odvolacího soudu tak jednoznačně směřuje k nutnosti restriktivního výkladu případného nepoctivého záměru dlužníků, tak aby přílišná horlivost a inkviziční přístup prvoinstančních insolvenčních soudů nebyly nakonec v neprospěch společného zájmu věřitelů, kteří majoritně podporují ať již reorganizační plán, či splátkový kalendář (zde se aktivní podpora nevyžaduje a v praxi také pohříchu chybí. Jak právní úprava, tak praxe stojí na opačném principu, tj. aktivně je nutno projevit nesouhlas, např. věřitelskou námitkou v oddlužení). Zajisté se mj. může jednat i o signál, že otázky (ne) poctivého záměru dlužníka jsou otázkou veřejného zájmu, tudíž je namístě ponechat jejich zkoumání a případné namítání pochybností na státním zastupitelství, které se insolvenčního řízení účastní a jehož úkolem je právě ochrana veřejného zájmu.

✦ Autor je advokát a insolvenční správce se zvláštním povolením, člen odborné sekce ČAK pro insolvenční právo.

K otázce posouzení neplatnosti smlouvy o smlouvě budoucí

Při výkladu smluv má přednost takový výklad, který nezakládá neplatnost smlouvy, před výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Absence vymezení přesného spoluvlastnického podílu na společných částech domu nezakládá neplatnost smlouvy o smlouvě budoucí kupní, na základě které byla později mezi stejnými smluvními stranami uzavřena kupní smlouva.

Nález Ústavního soudu ze dne 26. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2124/14

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátili stěžovatelé, kteří namítali porušení ústavních principů a svých ústavně zaručených základních práv, ke kterému mělo dojít jednak v důsledku vadného procesního postupu obecných soudů, a dále jejich nesprávným právním posouzením otázky (ne)platnosti „Smlouvy o budoucí smlouvě o převodu vlastnictví jednotek“ (dále jen „Smlouva o smlouvě budoucí“ nebo „Smlouva“) uzavřené mezi stěžovateli a vedlejší účastníci.

Stěžovatelé v ústavní stížnosti především nesouhlasili s právním názorem městského soudu, obsaženým v ústavní stížnosti napadeném rozsudku a následně potvrzeným Nejvyšším soudem v jeho usnesení, které bylo rovněž ústavní stížností napadeno, na jehož základě byla předmětná Smlouva o smlouvě budoucí shledána neplatnou ve smyslu ust. § 37 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, z důvodu neurčitosti jejího obsahu pokud jde o vymezení spoluvlastnického podílu stěžovatelů na společných částech bytového domu. Tato Smlouva podle obecných soudů totiž v rozporu s tehdy platným zákonem č. 72/1994 Sb., kterým se upravují některé spoluvlastnické vztahy k budovám a některé vlastnické vztahy k bytům a nebytovým prostorům a doplňují některé zákony (zákon o vlastnictví bytů), dále jen „zákon o vlastnictví bytů“, vymezujícím v § 6 odst. 1 obligatorní náležitosti smlouvy o převodu vlastnictví jednotky, obsahuje zcela obecné a neurčité stanovení spoluvlastnického podílu stěžovatelů na společných částech domu; uvedené dle městského soudu platí i pro smlouvu o smlouvě budoucí, týkající se převodu bytu.

Z ústavněprávního hlediska se podle Ústavního soudu jednalo o posouzení otázky existence a případně interpretace autonomního projevu vůle smluvních stran (stěžovatelů a vedlejší účastnice) při uzavírání Smlouvy o smlouvě budoucí ze strany obecných soudů, přičemž oběma otázkami, tzn. jak otázkou samotné existence autonomie vůle smluvních stran (smluvní svobody), tak i ústavními požadavky na způsob její interpretace ze strany veřejné moci (zejména obecných soudů), se Ústavní soud v minulosti ve své judikatuře již opakovaně zabýval.

Ústavní soud poukázal na to, že ve své judikatuře vymezil jako jeden ze základních principů výkladu smluv prioritu vý-

kladu, který nezakládá neplatnost smlouvy, před takovým výkladem, který neplatnost smlouvy zakládá, jsou-li možné oba výklady. Tímto je vyjádřen a podporován princip autonomie smluvních stran, povaha soukromého práva a s ním spojená společenská a hospodářská funkce smlouvy. Neplatnost smlouvy má být tedy výjimkou, nikoliv zásadou [srov. např. i náleží Ústavního soudu ze dne 23. 4. 2013, sp. zn. IV. ÚS 1783/11 (N 64/69 SbNU 197)]. Z opačného pohledu, uvedl Ústavní soud, nelze za ústavně konformní označit takovou praxi obecných soudů, kdy (bez ohledu na konkrétní okolnosti případu) soudy mechanicky preferují výklad vedoucí k (absolutní) neplatnosti smlouvy před výkladem neplatnost smlouvy nezakládajícím, neboť jím nejen porušují základní právo jednotlivců (smluvních stran), zaručené čl. 2 odst. 3 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“), ale dostávají se jím do rozporu i s principy právního státu zakotvenými v čl. 1 odst. 1 Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“).

Městský soud v ústavní stížnosti napadeném rozsudku na základě výkladu příslušných ustanovení Smlouvy o smlouvě budoucí, jež stanovila způsob vymezení spoluvlastnického podílu stěžovatelů na společných částech bytového domu, konstatoval, že ujednání, podle něhož se řídí velikost spoluvlastnických podílů na společných částech domu vzájemným poměrem velikosti podlahové plochy jednotek k celkové ploše všech jednotek v domě, je třeba považovat za neurčité, neboť se jedná o obecnou formulaci, která nevypovídá nic o faktické velikosti jejich spoluvlastnického podílu na společných částech domu. Na základě toho pak městský soud dospěl k závěru, že tato Smlouva je ve smyslu ust. § 37 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. neplatná, neboť je v rozporu s obligatorními náležitostmi smlouvy o převodu bytu, vymezenými v tehdy platném ust. § 6 odst. 1 zákona o vlastnictví bytů, jež je třeba vztáhnout i na Smlouvu o smlouvě budoucí o převodu bytu, jelikož postrádá stanovení spoluvlastnického podílu (stěžovatelů) na společných částech domu.

S uvedeným právním závěrem městského soudu se však Ústavní soud neztotožnil, neboť dle názoru Ústavního soudu městský soud použitým výkladem obsahu Smlouvy o smlouvě budoucí a na jeho základě formulovaným právním závěrem o její neplatnosti z důvodu neurčitosti vymezení spoluvlastnického podílu stěžovatelů na společných částech bytového domu dostatečně nezohlednil vůli smluvních stran a také jejich následné jednání, čímž nejen nepřipustně omezil právo stěžovatelů na autonomní projev vůle, zaručené v čl. 2 odst. 3 Listiny, ale porušil i jejich právo vlastnit majetek, zaručené v čl. 11 odst. 1 Listiny.

Ústavní soud předně odmítl již samotné východisko, na němž městský soud založil svůj výklad předmětné Smlouvy a na jehož základě následně dospěl k závěru o její neplatnosti, tj. že již z důvodu obligatorní písemné formy této Smlouvy musí být projev vůle dán obsahem listiny, kde je zaznamenán; nestačí, že účastníkům právního vztahu je zřejmé, co je předmětem smlouvy. Městský soud tak podle Ústavního soudu upřednostnil ryze jazykový výklad samotného textu předmětné Smlouvy, aniž by jakkoliv reflektoval autonomní projev vůle a úmysl jejich smluvních stran (tj. stěžovatelů a vedlejší účastnice), explicitně vyjádřený již v samotném textu předmětné Smlouvy o smlouvě budoucí, v němž zohlednily sku-

tečnost, že v době uzavření Smlouvy ještě nebylo objektivně možné jednoznačně specifikovat a vymezit v budoucnu převáděné spoluvlastnické podíly stěžovatelů na společných částech bytového domu, když uvedly, že vzhledem ke skutečné výstavbě může dojít k dílčí úpravě velikosti podlahové plochy jednotky a všech nebo některých spoluvlastnických podílů, s čímž také současně vyslovily souhlas, když absenci těchto údajů nepovažovaly za vadu, která by činila tuto Smlouvu neplatnou. Podle Ústavního soudu navíc městský soud nijak nezohlednil ani následné jednání jejich smluvních stran, když na základě jejich parametrů a takto vymezeného předmětu Smlouvy posléze uzavřely „Kupní smlouvu o převodu vlastnictví jednotek a spoluvlastnických podílů k pozemkům“ (dále jen „Kupní smlouva“), na jejímž základě došlo nejen k převodu bytové jednotky, ale i spoluvlastnických podílů ke společným částem bytového domu. Ústavní soud dovodil, že městským soudem použitý formalistický výklad, spočívající ve výkladu samotného smluvního textu, bez ohledu na autonomní projev vůle smluvních stran a jejich úmysl, potvrzený nejen v samotném textu smlouvy, ale i jejich následným jednáním, se tak nachází nejen v přímém rozporu s ústavněprávními východiskami [což ostatně Ústavní soud konstatoval i v nálezu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. I. ÚS 546/03 (N 12/32 SbNU 107), ve kterém vyslovil, že formalismus obecných soudů spočívající toliko ve výkladu smluvního textu z něj samotného, bez ohledu na účel úkonu, spočívající ve vůli účastníků smluvního vztahu, uplatněný při výkladu právního úkonu jednotlivce, lze v důsledku vztáhnout také na formalismus interpretace samotné právní normy], ale nerespektuje ani zásady výkladu právních úkonů, vymezené v tehdy platném ust. § 35 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb. (s níž zcela koresponduje současná právní úprava obsažená v zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, konkrétně v ust. § 555 a násl. a zejména pak v § 556 odst. 2), dle kterých je právní úkony vyjádřené slovy třeba vykládat nejen podle jejich jazykového vyjádření, ale zejména též podle vůle (úmyslu) toho, kdo právní úkon učinil, přičemž se přihlídně k praxi zavedené mezi stranami v právním styku, k tomu, co právnímu jednání předcházelo, i k tomu, jak strany následně daly najevo, jaký obsah a význam právnímu jednání přiřkládají.

V tomto ohledu se proto Ústavní soud neztotožnil ani s právním názorem městského soudu, který příslušné ustanovení předmětné Smlouvy o smlouvě budoucí, vymežující v budoucnu převáděné spoluvlastnické podíly stěžovatelů ke společným částem domu na základě vzájemného poměru velikosti podlahové plochy jednotek k celkové ploše všech jednotek v domě, považoval za natolik neurčitě, vágní či nic nevypovídající o faktické velikosti jejich spoluvlastnického podílu, že vyvolává následek v podobě neplatnosti předmětné Smlouvy (ve smyslu ust. § 35 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb.), a to pro neurčitost jejího obsahu a nedodržení obligatorních náležitostí podle ust. § 6 odst. 1 zákona o vlastnictví bytů.

Ústavní soud připustil, že v době uzavírání předmětné Smlouvy o smlouvě budoucí a rovněž v době rozhodování obecných soudů byla citovaná právní úprava, obsažená v zákoně o vlastnictví bytů, platnou, a neshledal ani důvod jakkoliv zpochybňovat účel zde zakotveného požadavku na vymezení převáděných spoluvlastnických podílů ke společným

částí domu jako obligatorní náležitosti smlouvy o převodu bytu, který spočívá především v potřebě určení rozsahu, v jakém se vlastník bytové jednotky bude podílet jak na správě, tak i na nákladech údržby společných částí domu. Současně Ústavní soud dovodil, že městský soud v nyní projednávané věci splnění tohoto požadavku na obligatorní vymezení převáděných spoluvlastnických podílů ke společným částem domu vyložil příliš restriktivním způsobem a při výkladu příslušných ustanovení Smlouvy o smlouvě budoucí postupoval v rozporu s výše popsaným principem výkladu smluv, neboť upřednostnil výklad zakládající neplatnost předmětné Smlouvy, ačkoliv z následného chování smluvních stran zřetelně vyplývá, že jimi takto učiněný konkrétní projev vůle (vymezení spoluvlastnických podílů stěžovatelů ke společným částem domu a jejich zamýšlený převod) byl pro ně dostatečně srozumitelný, určitý a současně i závazný, což ostatně následně i dostatečně potvrdily uzavřením uvedené Kupní smlouvy.

V této souvislosti Ústavní soud nepřisvědčil závěru městského soudu, že uvedené podmínky (splnění obligatorních náležitostí dle zákona o vlastnictví bytů) je třeba stejnou měrou klást jak na samotnou smlouvu o převodu bytu, tak i na smlouvu o smlouvě budoucí, v níž teprve smluvní strany vyjadřují svou vůli v budoucnu uzavřít kupní smlouvu (smlouvu o převodu bytu), přičemž považují za vhodné a žádoucí již nyní vymezit její některé klíčové parametry a podmínky. Ústavní soud poukázal na to, že je obecně známo, že se v praxi tento postup při uzavírání smluv vyskytuje relativně často právě v souvislosti s prodejem bytů v plánovaných či již započatých, avšak zdaleka nedokončených projektech výstavby nových bytových domů či komplexů, kdy již v průběhu realizace stavby dochází k uzavírání příslušných smluv, týkajících se převodu jednotlivých bytových jednotek, jako tomu bylo i v nyní projednávané věci stěžovatelů. Za dané situace, kdy je stavba bytového domu teprve realizována, je dle Ústavního soudu objektivně téměř nemožné v době uzavírání smlouvy o smlouvě budoucí vždy dostát požadavku na bližší a specifičtější konkretizaci (např. uvedením přesných výměrů v m²) v budoucnu převáděných spoluvlastnických podílů ke společným částem (teprve budovaného) domu, jak jej restriktivně dovozuje městský soud z ust. § 6 odst. 1 zákona o vlastnictví bytů.

V této souvislosti Ústavní soud poukázal na to, že současná právní úprava obsažená v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, týkající se smluvních závazků ve vztahu k převodům bytů, nahrazující úpravu v zákoně o vlastnictví bytů, opustila v ní převažující „kogentní“ charakter právní úpravy smluv o převodu bytů, projevující se mj. právě i v podrobném vymezení obligatorních náležitostí jejich obsahu, zcela nepochybně tak mnohem více reflektuje výše popsaný ústavní princip i základní právo jednotlivců na respektování jejich autonomie vůle (smluvní svobody), než tomu bylo v právní úpravě obsažené v obč. zák. č. 40/1964 Sb. či obecně v soukromoprávních předpisech (včetně zákona o vlastnictví bytů), která naopak u celé řady smluvních typů upřednostňovala kogentní výčet obligatorních náležitostí dané smlouvy (pod hrozbou vyslovení její neplatnosti), tedy úpravu autonomie vůle smluvních stran značně omezující. Ústavní soud však současně připustil, že uvedená skutečnost nemá z hlediska přímých dopadů na nyní projednávaný případ stěžovatelů

žádnou významnou relevanci, neboť přechodné ust. § 3063 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, nepřilíží racionálně, rozlišuje a současně zavádí odlišný právní režim (a to i do budoucna) pro „staré“ bytové jednotky, tj. vzniklé před nabytím účinnosti zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, k 1. 1. 2014, a „nové“ bytové jednotky, vzniklé již za doby účinnosti občanského zákoníku.

Ústavní soud dále dovodil, že pokud za dané situace Nejvyšší soud odmítl dovolání stěžovatelů a ztotožnil se s právním názorem městského soudu ohledně neplatnosti předmětné Smlouvy o smlouvě budoucí, neboť i on dospěl k závěru, že Smlouva sice obsahuje popis (budoucího) bytu, jeho příslušenství, velikost jeho podlahové plochy a odkaz na schematický plán bytu, který je součástí přílohy, postrádá však dostatečně určité, tj. konkrétní vymezení převáděných spoluvlastnických podílů na společných částech domu, pak ani Nejvyšší soud nedostal své ústavní povinnosti chránit základní práva a svobody stěžovatelů (čl. 4 Ústavy), neboť i dovolací řízení je nedílnou součástí ústavního rámce pravidel spravedlivého procesu, a dovolací soud je tedy povinen chránit základní práva a svobody jednotlivce, což však Nejvyšší soud v nyní posuzované věci stěžovatelů neučinil.

S ohledem na výše uvedené dospěl Ústavní soud k závěru, že městský soud použitým výkladem obsahu předmětné Smlouvy o smlouvě budoucí a na jeho základě formulovaným právním závěrem o její neplatnosti z důvodu neurčitosti vymezení v budoucnu převáděných spoluvlastnických podílů stěžovatelů na společných částech bytového domu, dostatečně nezohlednil vůli smluvních stran uzavírajících předmětnou Smlouvu o smlouvě budoucí (a jejich následné chování), čímž nejen nepřípustně omezil právo stěžovatelů na autonomní projev vůle, zaručené v čl. 2 odst. 3 Listiny, ale v konečném důsledku porušil i jejich právo vlastnit majetek, zaručené v čl. 11 odst. 1 Listiny. Jestliže pak za dané situace Nejvyšší soud napadeným usnesením následně odmítl dovolání stěžovatelů, ani tento soud nedostal své ústavní povinnosti chránit základní práva a svobody stěžovatelů (čl. 4 Ústavy). Proto Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a napadená rozhodnutí obecných soudů zrušil.

✦ Zaslala a upravila JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

K výkladu subjektivní promlčecí lhůty podle § 106 odst. 1 zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve prospěch poškozeného

Pro stanovení počátku běhu subjektivní promlčecí lhůty podle § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. je rozhodující den, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. Předpoklady úspěšného uplatnění práva na náhradu škody na zdraví jsou porušení právní povinnosti ze strany zdravotnického zařízení tím, že zdravotnický pracovník porušil povinnost poskytovat zdravotní péči v duchu lege artis, dále prokázání existence škodlivého následku na straně pacienta a v neposlední řadě příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vzniklým škodlivým následkem. Z uvedeného vyplývá, že zákonné slovní spojení „vědomost o vzniklé škodě“ nepokrývá pouze informace o ustáleném zdravotním stavu pacienta, ale obsahuje také další předpoklady možnosti uplatnění práva před civilním soudem.

Nález Ústavního soudu ze dne 30. 3. 2016, sp. zn. I. US 834/15

Odůvodnění:

Na Ústavní soud se obrátila stěžovatelka, která se žalobou u soudu prvního stupně po vedlejším účastníkovi domáhala zaplacení částky 35 100 000 Kč jako náhrady škody způsobené

né na zdraví. Stěžovatelka uvedla, že dne 14. 11. 2002 v dopoledních hodinách se v zařízení vedlejšího účastníka podrobila koronarografickému vyšetření. Během vyšetření u ní mělo dojít k zúžení pravé koronární tepny, během následujícího odpoledne si u personálu vedlejšího účastníka opakovaně stěžovala na dušnost a bolesti u srdce. I přesto byla uložena na běžné, tedy nemonitorované lůžko. Kolem 20.00 hod. téhož dne zdravotní sestra našla stěžovatelku na lůžku v bezvědomí s počínajícím rozšířením zornic. Po dobu následujících přibližně 30 minut byla prováděna kardiopulmonální resuscitace. Stěžovatelku se podařilo resuscitovat, došlo však u ní k těžkému poškození mozku z nedostatku kyslíku. Stěžovatelka byla rozsudkem soudu prvního stupně ze dne 30. 7. 2004 zbavena způsobilosti k právním úkonům a jejím opatrovníkem byl ustanoven její manžel. Manžel stěžovatelky jako její opatrovník dne 23. 2. 2005 nahlížel do zdravotnické dokumentace vedené vedlejším účastníkem a zhotovil si z ní fotografie. Další část zdravotnické dokumentace byla opatrovníkovi okopírována a předána dne 1. 3. 2005. Videozáznam předmětného koronarografického vyšetření byl opatrovníkovi předán až (na jeho žádost) dne 24. 5. 2006. Výše požadované částky byla stanovena s ohledem na náklady na osobní asistentku, na koupi dodávky s možností instalace zvedací plošiny, na náklady na hygienické pomůcky a na náklady potřebné k vytvoření bezbariérového přístupu do bytu a chalupy.

Rozsudkem soudu prvního stupně bylo rozhodnuto, že žaloba je co do základu nároku důvodná s tím, že o výši nároku a o nákladech řízení bude rozhodnuto v konečném rozsudku. Soud prvního stupně se v odůvodnění svého rozhodnutí mj. zabýval námitkou promlčení a dovodil, že promlčecí lhůta nemohla začít běžet dříve než od 15. 5. 2006, kdy opatrovník stěžovatelky požádal o předání videozáznamu koronarografického vyšetření. Jestliže byla žaloba podána dne 14. 3. 2007, bylo podle soudu právo uplatněno v rámci dvouleté promlče-

cí lhůty. Proti rozsudku soudu prvního stupně podal vedlejší účastník odvolání. Rozsudkem městského soudu byl rozsudek soudu prvního stupně změněn tak, že žaloba stěžovatelky byla zamítnuta. Odvolací soud v odůvodnění svého rozhodnutí uvedl, že manžel stěžovatelky již v době ustanovení opatrovníkem měl informace, na jejichž základě si mohl učinit úsudek o osobě konkrétního škůdce. Podle názoru odvolacího soudu není z hlediska ust. § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. („), rozhodující, kdy se poškozený dozví, jakým konkrétním úkonem či opomenutím bylo poškozeno zdraví, tedy kdy je po odborné stránce objasněno, které konkrétní pochybení zdravotnického personálu či ošetření nebo zákrok způsobily škodlivý následek, za nějž je požadována náhrada. Podle odvolacího soudu naopak stačí vědomost, že zákrok ošetřujícího lékaře byl příčinou poškození zdraví. V této souvislosti odvolací soud poukázal na rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2009, sp. zn. 25 Cdo 2891/2007. Opatrovník stěžovatelky měl mít podle odvolacího soudu tyto informace k dispozici nejpozději dne 23. 2. 2005, kdy nahlížel do zdravotnické dokumentace stěžovatelky. Byla-li žaloba podána dne 14. 3. 2007, byla podle odvolacího soudu podána opožděně. Proti rozsudku odvolacího soudu podala stěžovatelka dovolání. Usnesením Nejvyššího soudu bylo dovolání stěžovatelky odmítnuto.

V ústavní stížnosti stěžovatelka uvedla, že rozhodnutí odvolacího soudu a Nejvyššího soudu bylo porušeno její právo na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“). Podstatou ústavní stížnosti je otázka, od kterého okamžiku počala v předmětné věci plynout dvouletá promlčecí lhůta zakotvená v ust. § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb.

Podle ust. § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. se právo na náhradu škody promlčí za dva roky ode dne, kdy se poškozený dozví o škodě a o tom, kdo za ni odpovídá. S ohledem na znění § 106 odst. 2 obč. zák. č. 40/1964 Sb. se objektivní promlčecí lhůta neuplatní.

Ústavní soud poukázal na to, že zatímco soud prvního stupně dospěl k závěru, že subjektivní promlčecí lhůta nemohla začít běžet dříve než 15. 5. 2006, kdy opatrovník stěžovatelky požádal o předání záznamu koronarografického vyšetření, dospěly odvolací soud a Nejvyšší soud k jinému závěru, a to, že promlčecí lhůta počala běžet již k 1. 3. 2005, tedy ke dni, kdy měl opatrovník k dispozici veškeré skutkové okolnosti, z nichž bylo možné zjistit škodu a její rozsah. Rozhodnutí odvolacího soudu a Nejvyššího soudu vycházejí z ustálené judikatury, konkrétně z rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2891/2007, 25 Cdo 4670/2007, 25 Cdo 2968/2001 a 21 Cdo 752/2010. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 2891/2007 není z hlediska ust. § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. rozhodující, kdy se poškozený dozví o tom, jaká konkrétní chyba lékaře při lékařském zákroku zapříčinila vznik škody; stačí vědomost poškozeného, že zákrok ošetřujícího lékaře byl příčinou poškození jeho zdraví. Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 25 Cdo 4670/2007 se účinek ust. § 113 obč. zák. č. 40/1964 Sb. vztahuje na celou dobu, kdy osoba stížená duševní poruchou, jež ji činí k právním úkonům neschopnou, nemá zákonného zástupce, nejen na časový interval mezi právní mocí rozhodnutí o zbavení způsobilosti k právním úkonům a právní mocí rozhodnutí o ustanove-

ní opatrovníka. Z rozhodnutí sp. zn. 21 Cdo 752/2010 dále vyplývá, že při úvaze o tom, kdy se poškozený dozví o škodě spočívající ve ztížení společenského uplatnění, je třeba zaměřit pozornost nikoliv abstraktně na ustálení zdravotního stavu obecně jako takového, nýbrž na to, kdy se zdravotní stav poškozeného ustálil natolik, aby bylo možné poprvé konkrétně hodnotit ztížení společenského uplatnění vyjádřené jednotlivými položkami přílohy č. 2 k vyhlášce č. 440/2001 Sb., a kdy tedy bylo možné na základě skutkových okolností, které měl poškozený k dispozici, objektivně provést jeho ohodnocení. Na ustálení zdravotního stavu poškozeného nelze usuzovat zpětně z poznatků o vývoji zdravotního stavu získaných po skončení léčby v dalším období na základě zhoršení, které nebylo původně předpokládáno. Na základě uvedené rozhodovací praxe odvolací soud i Nejvyšší soud dospěly v nyní souzené věci k závěru o promlčení nároku stěžovatelky.

Ústavní soud zdůraznil, že základním smyslem ust. § 106 odst. 1 obč. zák. č. 40/1964 Sb. je zejména ochrana poškozeného, nikoliv ochrana osoby, která škodu způsobila. Nárok na náhradu škody na zdraví totiž odráží specifický charakter této újmy, neboť škodlivý následek se může projevit i s určitým časovým odstupem (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 28. 1. 2016, sp. zn. II. ÚS 2946/13). Ústavní soud ve své judikatuře rovněž vyslovil, že zdraví je součástí fyzické integrity člověka a jako takové je chráněno čl. 7 odst. 1 Listiny, jímž je zaručena nedotknutelnost osoby a jejího soukromí, a čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, jenž zaručuje soukromý život. Ústavní soud rovněž konstatoval, že čl. 7 Listiny je rozvinutím ustanovení o právu na život, zaručeného čl. 6 Listiny. Obecné soudy proto, zdůraznil Ústavní soud, nesmějí odepřít stěžovateli právo na soudní ochranu práva na zdraví bez ústavně akceptovatelného důvodu (srov. nálezy Ústavního soudu ze dne 9. 1. 2014, sp. zn. III. ÚS 2253/13, popř. nálezy ze dne 9. 7. 2009, sp. zn. II. ÚS 2379/08). Ústavní soud konstatoval, že předpoklady úspěšného uplatnění práva na náhradu škody na zdraví jsou jednak porušení právní povinnosti ze strany zdravotnického zařízení tím, že zdravotnický pracovník porušil povinnost poskytovat zdravotní péči v duchu *lege artis*, dále prokázání existence škodlivého následku na straně pacienta a v neposlední řadě příčinná souvislost mezi protiprávním jednáním a vzniklým škodlivým následkem. Na základě vymezení těchto předpokladů Ústavní soud dovodil, že zákonné slovní spojení „vědomost o vzniklé škodě“ nepokrývá pouze informace o ustáleném zdravotním stavu pacienta, ale obsahuje také další předpoklady pro možnost uplatnění práva před civilním soudem. Již z tohoto pohledu lze podle Ústavního soudu dovodit příliš restriktivní přístup odvolacího soudu a Nejvyššího soudu k určení počátku subjektivní promlčecí lhůty.

Ústavní soud dále poukázal na to, že odvolací soud a Nejvyšší soud se nedostatečně zabývaly námitkou stěžovatelky, že subjektivní promlčecí lhůta mohla začít běžet nejdříve po dni 15. 5. 2006, kdy byl opatrovníkovi předán obrazový koronarografický záznam. Odvolací soud uvedl, že „okamžik, kdy mohl opatrovník seznat veškeré skutkové okolnosti, nelze klást až k datu 24. 5. 2006, jak činí soud prvního stupně“, případně že „ze záznamu koronarografického vyšetření nemohl opatrovník ani učinit s ohledem na nedostatek odbor-

nosti žádný skutkový závěr“. Nejvyšší soud takto formulované závěry akceptoval.

Ústavní soud v souzené věci uzavřel, že obecné soudy se nedostatečně vypořádaly s tvrzeními stěžovatelky, jednak proto, že nevyšly z obecných zásad logiky, a dále z důvodu nedostatku řádného posouzení otázky, zda se stěžovatelka (resp. její opatrovník) skutečně dozvěděla o tom, že jí byla postupem zdravotnického zařízení způsobena újma na zdraví. První uvedený nedostatek se vztahuje k logické neobhajitelnosti závěru obecných soudů. Tvrdí-li zejména odvolací soud, že opatrovník pro nedostatek odbornosti nemohl z koronografického záznamu učinit žádný skutkový závěr, nemohl tak učinit ani z dalších dokumentů, které mu již dříve byly vedlejším účastníkem poskytnuty k nahlédnutí, případně byly vedlejším účastníkem či opatrovníkem stěžovatelky okopírovány. Ústavní soud uvedl, že logicky neudržitelný je tento závěr obecných soudů rovněž z důvodu, že obecné soudy hovoří o přístupu stěžovatelky k části zdravotnické dokumentace, avšak ve vztahu k vědomosti o škodě již hovoří o dostupnos-

ti veškerých rozhodných informací. Druhý nedostatek, uvedl Ústavní soud, se vztahuje k tomu, že stěžovatelka (resp. její opatrovník) v řízení před obecnými soudy opakovaně zdůrazňovala, že ze zdravotnické dokumentace nelze dovodit veškeré informace, z nichž by bylo možné učinit závěr o odpovědnosti vedlejšího účastníka za škodu. Tomuto tvrzení stěžovatelky se však obecné soudy vůbec nevěnovaly. Řízení je proto podle Ústavního soudu zatíženo vadami, které zakládají porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces.

S ohledem na výše uvedené dospěl Ústavní soud k závěru, že postupem obecných soudů bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces dle čl. 36 odst. 1 Listiny, a proto Ústavní soud ústavní stížnosti – aniž předjímal úspěšnost návrhu – vyhověl a napadená rozhodnutí odvolacího soudu a Nejvyššího soudu zrušil.

✦ Rozhodnutí zaslala JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D., asistentka soudce Ústavního soudu.

Možnost použití odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu

Odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu zajištěné jako zákonně provedený důkaz v trestním řízení mohou sloužit jako důkaz v jiné trestní věci.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 109/2014, uveřejněné ve Sbírce rozhodnutí a stanovisek Nejvyššího soudu, sešit č. 1/2016

Odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. 18 T 173/2011 (toto označení je nesprávné, neboť spis je veden pod sp. zn. 13 T 173/2011), byli obvinění nprap. M. P., nstržm. M. K., nstržm. M. T., nstržm. J. K. (dále uváděni bez služebních hodností) uznáni vinnými přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a obviněný J. K. zločinem podplácení podle § 332 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, kterých se podle skutkových zjištění měli dopustit tím, že obvinění J. K. a M. T. jako členové hlídky a M. K. jako velitel hlídky Policie České republiky, Dopravního inspektorátu Krajského ředitelství policie Zlínského kraje, Územní odbor Uherské Hradiště (dále jen „Dopravní inspektorát“), ačkoli dne 12. 8. 2010 v 08:25 hodin v K., okres U. H., Z. k., na ulici N., obviněný M. T. při výkonu dohledu nad silničním provozem změnil radarem překročení nejvyšší povolené 50km rychlosti v obci o 14 km/hod. řidičem osobního auta tovární značky AUDI A8, obviněným J. K., a vozidlo bezprostředně poté zastavil obviněný J. K., a společně s ním a obviněným M. K. za-

čali s řidičem řešit zjištěný přestupek, obviněný J. K. ve snaze vyhnout se postihu v 08:40 hodin telefonicky kontaktoval obviněného M. P., vrchního inspektora Dopravního inspektorátu, jehož o situaci informoval, a požádal ho o intervenci, čemuž jmenovaný vyhověl okamžitým telefonickým hovorem s obviněným M. T., na základě něhož obvinění M. K., M. T. a J. K. v rozporu s ust. § 10 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky (dále „zákon č. 273/2008 Sb.“), § 45 odst. 1 písm. b), i) zákona č. 361/2003 Sb., o služebním poměru příslušníků ozbrojených sborů (dále „zákon č. 361/2003 Sb.“) a čl. 1 Závazného pokynu policejního prezidenta č. 83/2006, kterým se upravuje postup orgánů Policie České republiky v souvislosti s řízením o přestupcích (dále „ZPPP“), přestože přestupek s obviněným J. K. na místě nevyřešili, nese-psali oznámení o přestupku a obviněný M. T. vyznačil do protokolu v záznamovém zařízení radaru poznámku, že vozidlo nezastavili, obviněnému J. K. vrátili doklady od vozidla a nechali jej odjet, načež ten pak opětovně v 08:44 hodin telefonoval obviněnému M. P., sdělil mu, jak dopadl, a nabídl jemu a zainteresovaným policistům úplatek v podobě bedny nespécifikovaného destilátu, což obviněný M. P. opakovaně odmítl, a poté dne 7. 1. 2011 věc přestupku vedenou pod čj. KRPZ-61769/PŘ-2010-151106 v informačním systému Policie České republiky ETR z důvodu uvedeného v § 58 odst. 3 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění pozdějších předpisů (dále „zákon č. 200/1990 Sb.“), i přes svoji informovanost šetřil a odložil v rozporu se skutečným stavem věci.

Za tyto trestné činy byl obviněnému M. P. uložen podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku trest odnětí svobody v trvání deseti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání osmnácti měsíců. Obvinění M. K., M. T. a J. K. byli podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku odsouzeni k trestu odnětí svobody v trvání šesti měsíců s podmíněným odkladem podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na zkušební dobu v trvání dvanácti měsíců. Obviněný J. K. byl podle § 332 odst. 2 tr. zákoníku

odsouzen k trestu odnětí svobody v trvání osmnácti měsíců s podmíněným odkladem jeho výkonu podle § 81 odst. 1 a § 82 odst. 1 tr. zákoníku na dobu dvou roků, a podle § 67 odst. 2 písm. a) tr. zákoníku za použití § 68 odst. 1, 2 a § 69 odst. 1 tr. zákoníku k peněžitému trestu ve výši 50 000 Kč, s náhradním trestem odnětí svobody v trvání tří měsíců.

Krajský soud v Brně, pobočka ve Zlíně, jako soud odvolací rozsudkem ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, z podnětu odvolání všech obviněných rozhodl tak, že:

I. rozsudek soudu prvního stupně ohledně obviněných M. K., M. T. a J. K. podle § 258 odst. 1 písm. d), odst. 2 tr. řádu zrušil a podle § 259 odst. 3 tr. řádu tyto obviněné podle § 226 písm. a) tr. řádu zprostil obžaloby pro výše popsany skutek.

II. odvolání obviněných M. P. a J. K. podle § 256 tr. řádu zamítl.

Proti tomuto rozsudku odvolacího soudu podali dovolání opřená o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu prostřednictvím obhájců obvinění M. P. a J. K. a nejvyšší státní zástupce v neprospěch obviněných M. K., M. T. a J. K.

Obviněný M. P. v dovolání poukázal na to, že jemu za vinu kladený čin je jen součástí celého jednání všech obviněných a ve vztahu k němu nevymezuje dostatečně rozhodné okolnosti postihující všechny znaky skutkové podstaty přečinu, za který byl odsouzen, když ve vztahu k jeho osobě není uveden právní předpis, v rozporu s nímž měl postupovat, ani to, v čem mělo jeho jednání spočívat. Odvolacímu soudu vytkl, že spoluobviněné M. K., M. T. a J. K. podle § 226 písm. a) tr. řádu pro týž skutek na stejném skutkovém základě zprostil obžaloby, avšak jeho uznal vinným. Za nesprávné považoval, že pro uvedený závěr o zproštění ostatních obviněných vycházel odvolací soud z názoru, že nemohl použít jako důkaz odposlechy, neboť spoluobvinění, na rozdíl od obviněného M. P., nebyli stíháni pro zločin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 tr. zákoníku, jenž byl určujícím pro splnění podmínek § 88 odst. 1 tr. řádu. Obviněný M. P. s odkazem na průběh svého trestního řízení považoval použití právní kvalifikace podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku za účelové jen proto, aby mohly být odposlechy ve vztahu k němu použity. Účelovost shledával v tom, že z obsahu odposlechů zjištěných v jiné trestní věci bylo jednoznačně patrné, že úplatek nejenže nepřijal, ale opakovaně ho odmítl, což potvrdil i rozsudek soudu prvního stupně, kterým pro trestný čin přijetí úplatku podle § 331 odst. 1 tr. zákoníku nebyl uznán vinným. Podle obviněného tak došlo ke zneužití uvedené právní kvalifikace jen k tomu, aby mohl být odposlech v jiné trestní věci podle § 88 odst. 6 tr. řádu využit, a to i přesto, že obviněný se takového trestného činu fakticky nedopustil. Obviněný za další důvod, proč nemohly být odposlechy ve vztahu k němu použity, spatřoval to, že v době odposlechů, a dokonce i po ukončení věci, ve které byly povoleny, jejím odložením dne 5. 10. 2010, nebylo vůči němu vedeno trestní stíhání, neboť to bylo zahájeno až 4. 5. 2011, ač odposlechy byly povoleny mnohem dříve. Z dikce ust. § 88 odst. 6 tr. řádu dovodil, že předpokládá, že pro použití odposlechů v jiné trestní věci je rozhodné, že již v době povolení odposlechů je v této jiné věci vedeno stíhání, což v jeho případě naplněno nebylo.

Obviněný M. P. k právní kvalifikaci přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoní-

ku z obsahu popsaného skutku v rozsudku soudu prvního stupně dovodil, že v něm chybí odkaz na konkrétní zákoně ustanovení či právní předpis, který měl porušit. Zdůraznil, že obviněný J. K. zakročující hlídce ještě dříve, než dovolateli telefonoval, sdělil, že nesouhlasí s vyřízením na místě, a tímto jeho odmítnutím přestupku byla věc na místě vyřešena, bez ohledu na případný následný telefonát. Zneužití pravomoci úřední osoby podle obviněného nelze shledávat v tom, že byl přestupek odložen tak, jako se to stalo v projednávaném případě. S poukazem na konkrétní skutečnosti zjištěné v posuzované věci tvrdil, že z jeho strany nedošlo k výkonu pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, ale jednalo se o postup v souladu s postupem podle § 58 odst. 3 písm. b) zák. č. 200/1990 Sb. Zdůraznil, že podmínkou tohoto ustanovení je možnost odložit věc, což lze, když se do 1 měsíce ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, nezjistí, že jej spáchala určitá osoba. On si nespojil předmětný přestupkový spis s uvedeným telefonátem a přestupek vyřizoval kolega T., kterému se v době 30 dnů nepodařilo zjistit, kdo přestupek spáchal, a až po uplynutí této lhůty bylo sděleno, že vozidlo řídila blízká osoba, což umožňovalo věc odložit. V této souvislosti soudu vytkl, že znak „výkon pravomoci v rozporu s právním předpisem“ dovozoval jen na základě vlastní úvahy a v rozporu se zákonem. V době, kdy učinil záznam o odložení věci, šlo o rutinní postup při stejném řešení mnoha podobných případů, neboť pro odstup doby si jej nedával do souvislosti s telefonickým hovorem, který se odehrál před téměř pěti měsíci a který si pro nepodstatnost ani nepamatoval. I v případě, že by si vzpomněl, musel by respektovat obsah spisu. Neztotožnil se proto s použitou právní kvalifikací a závěr soudu, jenž k ní vedl, považoval za odporující zákonu, neboť pokud by na základě informace provozovatele vozidla věc neodložil on, odložil by ji jiný pověřený pracovník.

Další výhrada obviněného M. P. směřovala proti zákonnosti použitých záznamů odposlechů ve věci, v níž byly pořízeny, což podle něj též vedlo k nemožnosti jejich použití v jeho trestní věci, protože byly-li odposlechy protizákonně pořízeny, nemohly být použity proti němu a z nich dovozená skutková zjištění nemohla sloužit jako podklad pro právní kvalifikaci podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. V tomto nedostatku shledal existenci extrémního nesouladu. Obviněný vyšel z toho, že odposlech nařízený ve věci obviněného J. K., vedené tehdejší Inspekcí PČR pod sp. zn. IN-K-1196/2009 a z něj vyplývající záznam o odposlechu, je důkazem nezákonným v zásadě proto, že odposlech nebyl nařízen soudem v řádně zahájeném trestním řízení pro zákonem kvalifikovanou trestnou činnost a nebyl podložen relevantními indiciemi, z nichž by bylo možné dovodit důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Za další vadu označil, že příkaz nebyl individualizován ve vztahu ke konkrétní osobě a její uživatelské stanici a zdůvodněn z hlediska jejího používání, v příkazu nebylo uvedeno, jaké skutečnosti významné pro trestní řízení mají být odposlechem zjištěny, a zda a proč je nelze zjistit jinými důkazy, a konečně nebyly splněny podmínky § 160 odst. 3, 4 tr. řádu pro nařízení odposlechu jako neodkladného úkonu, a tento postup nebyl ani zdůvodněn v souladu s rozhodnutím Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 3369/2010, případně rozhodnutím Nejvyššího soudu sp. zn. 15 Tdo 510/2013 [ztotožnil se tak se

závěry Okresního soudu v Uherském Hradišti uvedené v prvním ve věci vydaném zprošťujícím rozsudku ze dne 25. 6. 2012, sp. zn. 13 T173/2011 (označeného nesprávně 18 T), na str. 9 až 11]. Obviněný vyslovil názor, že **když usnesením Inspekce PČR ze dne 5. 10. 2010 ve výše uvedené (původní) věci došlo k jejímu odložení podle § 159a odst. 1 tr. řádu, neboť nebyly zjištěny takové skutečnosti, které by odůvodňovaly alespoň zahájení trestního stíhání, pak v době nařízení odposlechů nedisponovaly orgány činné v trestním řízení dostatečnými poznatky, a proto jen stěží bylo možné připustit splnění podmínek pro užití odposlechů podle § 88 odst. 6 tr. řádu.**

V závěru dovolání obviněný M. P. navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, ve výroku, kterým bylo jeho odvolání podle § 256 tr. řádu zamítnuto, rozsudek soudu prvního stupně ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. 18 T 173/2011 (správně mělo být 13 T), a sám aby obviněného podle § 226 písm. a), případně písm. b) tr. řádu zprostil obžaloby, event. aby věc vrátil soudu prvního stupně k novému projednání a rozhodnutí.

Obviněný J. K. v dovolání rovněž zpochybnil použitelnost záznamů odposlechů telekomunikačního provozu, neboť orgány činné v trestním řízení nedostaly požadavkům vymezeným v ust. § 88 odst. 6 tr. řádu v návaznosti na nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 93/2004, II. ÚS 336/2006 a II. ÚS 6/93. Zejména kladl důraz na to, že odposlechy byly povoleny v jiné trestní věci, a to ve spisu Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009, v níž byl dne 30. 11. 2009 vyhotoven záznam podle § 158 odst. 3 tr. řádu o zahájení úkonů trestního řízení pro podezření z účasti na zločinném spolčení podle § 163a tr. zákona ohledně něho a dalších podezřelých. Z obsahu uvedeného spisu uvedl konkrétní úkony orgánů činných v trestním řízení, z nichž zdůraznil zejména zprávu ze dne 1. 7. 2010, v níž bylo konstatováno, že z dosud provedeného prověřování nevyplývaly žádné konkrétní informace, které by potvrzovaly trestnou činnost podezřelých popsanou v záznamu podle § 158 odst. 3 tr. řádu, a přesto byl dne 27. 4. 2010 policejním orgánem podán návrh na vydání příkazu k použití odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu telefonních stanic podezřelých osob, na jehož základě byl po jeho povolení realizován. Obviněný J. K. tak má za to, že především není vůbec zřejmé, z jakého důvodu bylo trestní řízení ve vztahu ke všem v záznamu uvedeným osobám zahájeno, a protože k podnětu policejního orgánu a návrhu státního zástupce na vydání soudního příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu nebyly přiloženy relevantní odpovídající důkazy, bylo namístě a zcela v souladu s principy soudního rozhodování návrh státního zástupce zamítnout, neboť takový příkaz nebyl vydán v řádně zahájeném trestním řízení a nebyl podložen relevantními indiciemi, z nichž by bylo možné dovodit důvodné podezření ze spáchání trestného činu. Z příkazu ani v minimální míře nevyplývá, jaké skutečnosti významné pro trestní řízení mají být takto zjištěny a z čeho je to dovozováno, a proto takový postup policejního orgánu vykazuje znaky účelově svévolného, a tudíž nepřijatelného přístupu k odposlechům. S poukazem na usnesení o odložení věci podle § 159a odst. 1 tr. řádu ze dne 5. 10. 2010 navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil roz-

sudek Okresního soudu v Uherském Hradišti ze dne 28. 1. 2013, sp. zn. 18 T 173/2011 (správně mělo být 13 T), a rozsudek Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, ve výroku o vině a trestu, a aby podle § 265l odst. 1 tr. řádu věc přikázal Okresnímu soudu v Uherském Hradišti, aby ji v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Nejvyšší státní zástupce podal dovolání proti zprošťující části rozsudku Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, v neprospěch obviněných M. K., M. T. a J. K. s poukazem na existenci extrémního nesouladu mezi učiněnými skutkovými zjištěními a provedenými důkazy. Neztotožnil se s názorem v něm vysloveným, že záznamy telekomunikačního provozu provedené v jiné trestní věci nelze použít v předmětném řízení z důvodu, že byly realizovány v původní trestní věci podle trestního řádu ve znění § 88 odst. 1 tr. řádu účinného do 31. 12. 2011, jenž povolení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu ve vztahu k trestné činnosti, které se měli dopustit obvinění M. K., M. T. a J. K., neumožňoval. Státní zástupce poukázal zejména na to, že ust. § 88 tr. řádu se v průběhu řízení vedeného v této trestní věci změnilo na základě zákona č. 459/2011 Sb. s účinností od 1. 1. 2012. Do jeho účinnosti, tzn. do 31. 12. 2011, bylo možné odposlech a záznam telekomunikačního provozu nařídit, bylo-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný zločin (§ 14 odst. 3 tr. zákoníku) nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva. V době, kdy se obvinění v projednávané věci dopustili činu kvalifikovaného jako přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, aplikace § 88 odst. 1 tr. řádu nepřipadala v úvahu. Ve věci, kde byly povoleny, však jde o situaci, kdy odposlechy byly povoleny a provedeny v řízení vedeném Inspekcí PČR pod sp. zn. IN-TC-670/2009, pro podezření ze spáchání trestného činu účasti na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zákona, tj. za splnění podmínek § 88 tr. řádu před novelou účinnou ke dni 31. 12. 2011. Při tomto závěru bylo možné po 1. 1. 2012 na základě změn, k nimž došlo v ust. § 88 odst. 1 tr. řádu zákonem č. 459/2011 Sb., užít jako důkaz odposlech a záznam telekomunikačního provozu mj. i v řízení vedeném pro trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku, a tudíž postupovat podle § 88 odst. 6 věty třetí tr. řádu i v právě projednávané věci.

Státní zástupce v této souvislosti připomněl zásadu, že procesní úkony se v průběhu trestního řízení provádějí podle trestního řádu účinného v době, kdy je úkon prováděn, což znamená, že pokud bylo trestní řízení zahájeno podle trestního řádu účinného dříve a ještě neskončilo, postupuje se v dané věci od data účinnosti nového procesního předpisu podle nových, resp. novelizovaných ustanovení. K tomu zmínil možnost výjimek, jestliže je zapotřebí v rámci zajištění kontinuity probíhajícího procesu upřednostnit dřívější procesní právo před pozdějším, jak to upravují přechodná a závěrečná ustanovení trestního řádu, avšak s tím, že zákon č. 459/2011 Sb. ve vztahu k odposlechům předchází úpravu neupřednostnil. Z těchto důvodů bylo podle státního zástupce v souladu s ustálenou judikaturou, z níž citoval rozhodnutí č. 2/1998 Sb. rozh. tr., zapotřebí aplikovat uvedenou obec-

nou zásadu a postupovat podle znění § 88 odst. 1 tr. řádu upraveného zákonem č. 459/2011 Sb. Podle uvedeného principu měl odvolací soud postupovat i v této trestní věci, neboť ust. § 88 odst. 6 tr. řádu bylo s účinností od 1. 1. 2012 použitelné ve věci obviněných M. K., M. T. a J. K., neboť u nich, s ohledem na to, že byli stíháni pro trestný čin podle § 329 tr. zákoníku, jenž již je konkrétně v § 88 odst. 1 tr. řádu, kdy jej odvolací soud aplikoval, uveden. Měl být proto ve vztahu k prokázání jimi nyní spáchané trestné činnosti využit odposlech a záznam telekomunikačního provozu zajištěný ve věci vedené Inspekcí PČR pod sp. zn. IN-TC-670/2009. Státní zástupce se neztotožnil s argumentací Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, a odkázal na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 15 Tdo 510/2013, s tím, že předmětem posouzení tam sice byla obdobná problematika, ale nikoli za existence zcela shodných konkrétních okolností. Státní zástupce rovněž zdůraznil výkladovou praxi vztahující se k ust. § 88 tr. řádu, jakož i odbornou literaturu (článek Pavel Šámal: Odposlech a záznam telekomunikačního provozu ve světle judikatury, Soudní rozhledy č. 3/2000, str. 67), a poukázal i na vývoj právní úpravy § 88 tr. řádu. Na základě všech těchto argumentů dovedl závěr, že ve věci obviněných M. K., M. T. a J. K. v napadeném rozhodnutí Krajský soud v Brně, pobočka ve Zlíně, jako soud odvolací na základě nesprávného výkladu § 88 odst. 6 tr. řádu dospěl k mylnému závěru, že nebylo možné připustit jako důkaz odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu. Nebyl proto při nevyužití tohoto důkazu náležitě zjištěn skutkový stav věci, což bylo zásadním důvodem pro zproštění těchto obviněných obžaloby, s čímž se neztotožnil.

Z těchto důvodů státní zástupce navrhl ohledně tří obviněných, vůči nimž dovolání podal, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1, 2 tr. řádu za podmínky uvedené v § 265p odst. 1 tr. řádu zrušil v napadené části rozsudek Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. řádu a přikázal Krajskému soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Ve vyjádření podaném v souladu s § 265h odst. 2 tr. řádu k dovoláním obviněných M. P. a J. K. nejvyšší státní zástupce setrval na svém stanovisku, jež vyjádřil ve vlastním dovolání spočívajícím v zásadě na tom, že **soudy mohly za podklad svého rozhodnutí o vině všech obviněných použít informace vyplývající z telefonních hovorů, které byly získány na základě příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, vydaného Okresním soudem Brno-venkov dne 3. 6. 2011, sp. zn. V 6-11/2010-SZN 526/2009, tzn. v jiné trestní věci, protože odůvodnění tohoto příkazu splňuje všechny potřebné náležitosti a byl vydán v řádně vedeném trestním řízení**, po vydání záznamu o zahájení úkonů trestního řízení podle § 158 odst. 3 tr. řádu, v rámci prověřování konaného za účelem potvrzení či vyvrácení podezření o spáchání trestného činu, což opodstatňuje i odložení věci podle § 159a odst. 1 tr. řádu. Z těchto důvodů neshledal argumentaci obviněného J. K. v jím podaném dovolání důvodnou. Ve vztahu k dovolání obviněného M. P. zdůraznil, že v řízení vedeném u Okresního

soudu v Uherském Hradišti pod sp. zn. 13 T 173/2011 bylo tomtu obviněnému mj. kladeno za vinu spáchání zločinu přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku, přičemž tato kvalifikace ve svém důsledku umožňovala použití záznamu telekomunikačního provozu jako důkazu, jakož i to, že nešlo jen o účelové použití této právní kvalifikace a záznamy bylo možné použít vůči všem spoluobviněným, i když se jejich kvalifikace podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku netýkala. K výhradám tohoto dovolatele ke správnosti právního posouzení poukázal na to, že obviněný M. P. modifikoval rozhodná skutková zjištění, neboť v rozporu se zajištěnými důkazy (podle obsahu telefonátu obviněného se zasahujícími policisty či protokolů o tomto úkonu) tvrdil, že policisté vozidlo nezastavili a obviněného J. K. nechali odjet. Rovněž všichni věděli, kdo řídil vozidlo v okamžiku, kdy překročilo povolenou rychlost. Proto odkaz na tzv. osobu blízkou a odložení přestupkové věci uvedenému skutkovému ději neodpovídá, a tento je zcela jinak a dostatečně popsán ve výroku o vině rozsudku soudu prvního stupně, včetně odkazu na právní normy. Soudy proto správně vzaly za prokázané, že obviněný a i další policisté jednali v rozporu zejména s § 45 odst. 1 písm. b) zákona č. 361/2003 Sb. či čl. 1 ZPPP. Ze skutkové věci lze bez pochybností dovést naplnění všech znaků skutkové podstaty přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, neboť obviněný M. P. jako úřední osoba ve smyslu § 127 odst. 1 písm. e) tr. zákoníku, tj. jako policista nadřízený policistům zasahujícím proti obviněnému J. K., jím v rozporu s citovanými právními předpisy udělil pokyn, aby postupovali nezákonně v přestupkovém řízení, což se také stalo, čímž obviněnému J. K. vznikl neoprávněný prospěch. Z těchto důvodů navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obou obviněných odmítl podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. řádu.

K dovolání nejvyššího státního zástupce se vyjádřili obvinění J. K., M. K., M. T. Obviněný J. K. označil dovolání nejvyššího státního zástupce za nepřijatelné, neboť nesměruje do právního posouzení skutku, ale do skutkových zjištění, přičemž ani jeho argumentace není správná. Obviněný má za to, že zproštění obžaloby vylučuje možnost podat dovolání pro nesprávné právní posouzení, neboť to, že nebylo prokázané, že se skutek stal, je výrokiem opřeným výlučně o skutková zjištění. Jelikož odvolací soud neučinil vůbec žádné právní posouzení, nelze se podle obviněného dovoláním domáhat toho, že právní posouzení je nesprávné. Vyslovil nesouhlas s tvrzením dovolatele o možnosti použití záznamu odposlechu jako důkazu v trestním řízení vedeném v jiné trestní věci, a proto navrhl, aby dovolání nejvyššího státního zástupce bylo Nejvyšším soudem jako zjevně neopodstatněné podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítnuto. Obvinění M. K. a M. T. podali společně vyjádření, v němž s poukazem na ustálenou judikaturu a při ztotožnění se se závěry, k nimž ohledně použitelnosti odposlechu v posuzované věci dospěl odvolací soud, namítali, že dovolání nejvyššího státního zástupce bylo podáno z jiného důvodu, než který je uveden v § 265b tr. řádu, neboť otázka zákonnosti a použitelnosti důkazů v trestním řízení je ryze procesní otázkou, kterou nelze v rámci dovolání relevantně uplatnit. Proto navrhli, aby dovolací soud dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265i odst. 1 písm. b) tr. řádu odmítl, případně zamítl podle § 265j tr. řádu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve zkoumal, zda podaná dovolání splňují formální náležitosti dovolání, a shledal, že jsou všechna přípustná podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. b), h) tr. řádu a byla podána osobami oprávněnými podle § 265d odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. řádu. Při posuzování, zda byla podána na místě, kde lze podání učinit, a v zákonné lhůtě podle § 265e odst. 1, 2 tr. řádu, shledal, že předepsané zákonné podmínky splňují dovolání obviněného M. P. a nejvyššího státního zástupce, nikoli však dovolání obviněného J. K., které bylo podáno sice na zákonem stanoveném místě, avšak opožděně.

Z obsahu trestního spisu Okresního soudu v Uherském Hradišti sp. zn. 13 T 173/2011 se podává, že obviněný J. K. byl na základě plné moci ze dne 30. 5. 2011 (č. l. 30) zastoupen obhájcem JUDr. J. P. Dovoláním napadený rozsudek Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, byl doručen obviněnému J. K. poštou dne 13. 9. 2013, jeho obhájci JUDr. J. P. prostřednictvím datové schránky dne 11. 9. 2013, a Krajskému státnímu zastupitelství v Brně prostřednictvím datové schránky dne 11. 9. 2013 (č. l. 538 verte). Obviněný J. K. dovolání podané prostřednictvím obhájce JUDr. J. P. zasílané soudu prvního stupně podal osobně u tohoto soudu dne 15. 11. 2013 (viz otisk podacího razítka na podání na č. l. 574).

Podle § 265e odst. 1 tr. řádu se dovolání podává u soudu, který rozhodl ve věci v prvním stupni, do dvou měsíců od doručení rozhodnutí, proti kterému dovolání směřuje. Podle § 265e odst. 2 tr. řádu platí, že pokud se rozhodnutí doručuje jak obviněnému, tak i jeho obhájci, běží lhůta od toho doručení, které bylo provedeno nejpozději. Lhůta k podání dovolání je podle § 265e odst. 3 tr. řádu zachována také tehdy, je-li dovolání podáno ve lhůtě u Nejvyššího soudu nebo u soudu, který rozhodl ve věci ve druhém stupni, anebo je-li podání, jehož obsahem je dovolání, dáno ve lhůtě na poštu a adresováno soudu, u něhož má být podáno nebo který má ve věci rozhodnout.

Podle § 60 odst. 2 tr. řádu lhůta stanovená podle týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne, který svým jménem nebo číselným označením odpovídá dni, kdy se stala událost určující počátek lhůty.

Na základě těchto zákonem stanovených podmínek a skutečností, za nichž bylo v této věci dovolání obviněného J. K. podáno, je zřejmé, že je-li pozdějším doručením rozhodnutí soudu druhého stupně okamžik doručení u obviněného J. K. vyznačen dnem 13. 9. 2013, je toto datum dnem, od něhož se počítá zákonem stanovená dvouměsíční doba pro podání dovolání, která tak uplynula dne 13. 11. 2013 (tímto dnem byla středa). Obviněný však dovolání do této doby příslušnému soudu nepodal, ale učinil tak až dne 15. 11. 2013 (pátek), tudíž je podal po uplynutí zákonné lhůty.

Je nutné uvést, že nad rámec těchto zjištění vyplývajících z obsahu spisu Nejvyšší soud včasnost podání ověřoval, a Okresní soud v Uherském Hradišti k jeho dotazu potvrdil zprávou ze dne 18. 2. 2014, že žádné jiné podání obviněným ani jeho obhájcem učiněno na tento soud nebylo. Nejvyšší soud proto z uvedených skutečností uzavřel, že obviněný J. K. dovolání podal opožděně, a proto toto dovolání jako opožděné podle § 265i odst. 1 písm. c) tr. řádu odmítl.

Dovolání obviněného M. P. a nejvyššího státního zástupce, která formální náležitosti splňovala, byla shodně podána

s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, a Nejvyšší soud proto obě posuzoval se zřetelem na to, zda v nich uplatněné výhrady splňují zákonem stanovené podmínky pro řádné uplatnění citovaného důvodu a zda jsou dovolání důvodná.

Podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Podle něj je tedy možné dovoláním vytkat výlučně vady právní, které vyplývají buď z nesprávného právního posouzení skutku, anebo z jiného nesprávného hmotněprávního posouzení, tedy že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 6. 2006, sp. zn. 5 Tdo 708/2006, uveřejněné v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu, roč. 2006, seš. 27, č. T 912). Uvedený dovolací důvod neslouží k přezkoumávání skutkového stavu, jež Nejvyšší soud nemůže změnit (srov. přiměřeně usnesení Ústavního soudu např. ze dne 9. 4. 2003, sp. zn. I. ÚS 412/02, ze dne 24. 4. 2003, sp. zn. III. ÚS 732/02, ze dne 9. 12. 2003, sp. zn. II. ÚS 760/02, ze dne 30. 10. 2003, sp. zn. III. ÚS 282/03, ze dne 15. 4. 2004, sp. zn. IV. ÚS 449/03). Výjimku z tohoto obecného pravidla však představuje situace, kdy je zjištěn extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, což umožňuje, aby Nejvyšší soud v rámci dovolání napravil vady, k nimž v takovém případě došlo. Takový stav může však nastat jen výjimečně tehdy, když jsou zjištěny a prokázány takové vady a nedostatky, které by svědčily o zásadním zjevném nerespektování zásad a pravidel, podle nichž mají být uvedené postupy realizovány (srov. rozhodnutí Ústavního soudu ze dne 3. 2. 2005, sp. zn. III. ÚS 578/04, a ze dne 20. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 553/2005). Není-li však zjištěn extrémní nesoulad, na podkladě tohoto dovolacího důvodu nelze přezkoumávat a hodnotit správnost a úplnost skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno, ani prověřovat úplnost provedeného dokazování a správnost hodnocení důkazů ve smyslu ust. § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, poněvadž tato činnost soudu spočívá v aplikaci procesních, a nikoli hmotněprávních ustanovení.

Podle obsahu dovolání podaných obviněným M. P. i nejvyšším státním zástupcem Nejvyšší soud shledal, že **obě shodně napadenému rozhodnutí vytkají způsob, jakým soudy posuzovaly a následně v rámci dokazování využily jako důkaz záznam telekomunikačního provozu, který byl pořízen v jiné trestní věci.** Podle obviněného M. P. bylo jeho použití a využití jako důkazu sloužícího k rozhodnutí o jeho vině nesprávné, kdežto nejvyšší státní zástupce považoval za vadu, pokud odvolací soud tento záznam považoval za nepoužitelný ve vztahu k obviněným M. K., M. T. a J. K. a nechal jej za podklad sloužící k prokázání viny těchto obviněných, a v důsledku toho je zprostil obžaloby. Takto v dovoláních uplatněné výhrady vytkají vadu v procesním postupu soudů, jejíž odstranění se dovolatelé, ač s odlišnými přístupy a názory, nyní domáhají. Obě dovolání tak brojí proti tomu, jaké důkazy soudy braly za podklad svých rozhodnutí ve smyslu § 2 odst. 5, 6 tr. řádu v návaznosti na § 88 odst. 1, odst. 6 poslední větu tr. řádu, jež upravuje možnost použití záznamu o telekomunikačním

provozu v trestním řízení, což jsou námitky, které by v případě zjištění vytýkaných vad zakládaly extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, a proto Nejvyšší soud nejprve zkoumal, zda jsou tyto námitky oprávněné. Protože se týkají téže skutečnosti, lze ve vztahu k oběma dovoláním uvést následující skutečnosti:

Sporné odposlechy byly povoleny a zajištěny v trestní věci Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009, 11 odd. Zlín. Z obsahu tohoto spisu vyplývají následující úkony: Podle záznamu o zahájení úkonů trestního řízení ze dne 30. 11. 2009, sp. zn. IN-TC-670-1/2009 (č. l. 17 až 18), byly mj. proti J. K. podle § 158 odst. 3 tr. řádu zahájeny úkony trestního řízení ve věci podezření z trestného činu účasti na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zákona, přičemž jednání, které mělo podezření zakládat, bylo popsáno s uvedením přibližné doby a místa spáchání, jakož i rolí jednotlivých podezřelých osob v rámci zločinného spolčení. Podezření ze spáchání trestného činu přitom podle tohoto záznamu vyvstalo „*po prostudování spisového materiálu 4. odd. IPČR Praha č. j. IN-K-1196/2009 a operativního šetření PČR ÚOOZ SKPV expozitura Brno*“ (viz č. l. 18). Podle obsahu inspekčního spisu následovaly zprávy o stavu prověřování, které vyústily v žádost o vydání příkazu o údajích telekomunikačního provozu ve vztahu ke konkrétním zde vymezeným telefonním číslům, z nichž celkem 6 [bod 1) předmětné žádosti] bylo užíváno J. K. (č. l. 48). Záznam o uskutečněném telekomunikačním provozu měl podle této žádosti sloužit ke zdokladování vzájemných telefonních kontaktů mezi podezřelými osobami, čímž měly být objasněny skutečnosti důležité pro trestní řízení ve věci podezření ze spáchání trestného činu účasti na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zákona, event. účasti na organizované zločnické skupině podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku (č. l. 48 až 49). Na základě této žádosti byl dne 4. 3. 2010 soudkyní Okresního soudu Brno-venkov vydán podle § 88a odst. 1 tr. řádu pod sp. zn. V 4/2010-3Nt 25/2010 příkaz ke zjištění údajů o telekomunikačním provozu za období šesti měsíců zpětně od data vydání tohoto příkazu (č. l. 50 až 52). Po provedené analýze opatřených záznamů byla dne 27. 4. 2010 Inspekcí PČR podána k Okresnímu státnímu zastupitelství Brno-venkov žádost o podání návrhu podle § 88 odst. 1 tr. řádu na vydání příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu konkretizovaných telefonních stanic, mj. pod bodem 1) rovněž stanic uživatele J. K. (č. l. 343). Tato žádost byla odůvodněna genezí sledování tam uvedených osob s tím, že „*se jedná o zvlášť závažný zločin ve smyslu § 14 odst. 3 tr. zákoníku*“ a „*těmito telefonními čísly a telefony budou sdělovány významné skutečnosti důležité pro trestní řízení, osoby, místa, časy, způsoby páchaní trestné činnosti, odhalení sítě dalších osob, které se na trestné činnosti mohou podílet*“ (č. l. 345). Na základě návrhu státního zástupce Okresního státního zastupitelství Brno-venkov v trestní věci vedené pod sp. zn. V 6-6/2010-SZN526/2010 na povolení odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu soudce Okresního soudu Brno-venkov vydal dne 3. 5. 2010 příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu podle § 88 odst. 1, 2 tr. řádu ve věci podezření ze spáchání účasti na organizované zločnické skupině podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku, neboť „*dosud provedené důkazy (výpovědi svědků, operativní šetření poli-*

cie...) vedou k reálnému podezření, že se shora jmenovaní skutečně účastní páchaní výše popsaného jednání“. Soudce vydání příkazu dále odůvodnil tím, že „*v této věci již byl zdejším soudem vydán příkaz podle § 88a tr. řádu, přičemž analýzou zjištěných telefonních čísel byla prokázána intenzivní komunikace mezi podezřelými. Lze tedy důvodně předpokládat, že záznamem a odposlechem telekomunikačního provozu bude možné případně zjistit další důkazy umožňující objasnění této trestné činnosti a odhalení jejích pachatelů*“. Vyšetřovací úkon byl soudcem okresního soudu vyhodnocen jako neodkladný úkon podle § 160 odst. 3, 4 tr. řádu (č. l. 363 až 364). Tento odposlech byl realizován a byl zaznamenán jednak na nosičích DVD, a jednak zachycen na záznamech o vyhodnocení úkonů podle § 88 odst. 1 tr. řádu na č. l. 163 až 289. Jelikož se provedeným šetřením ve věci nepodařilo prokázat, že jednáním podezřelých osob byla naplněna skutková podstata trestného činu podle § 163a odst. 1 tr. zákona, ani jiného trestného činu či přestupku, byla věc usnesením Inspekce PČR ze dne 5. 10. 2010, sp. zn. IN-TC-670-97/2009, podle § 159a odst. 1 tr. řádu odložena (č. l. 308 až 310).

V nyní projednávané věci Okresního soudu v Uherském Hradišti sp. zn. 13 T 173/2011 z obsahu tohoto spisu vyplývá, že trestní stíhání proti všem obviněným bylo zahájeno usnesením Okresního státního zastupitelství Brno-venkov ze dne 4. 5. 2011, sp. zn. SV 12/2011. Stíhání obviněného M. P. bylo zahájeno pro trestné činy přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, obvinění M. K., M. T. a J. K. byli stíháni pro přečin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, a obviněný J. K. pro zločin podplácení podle § 332 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku. Pro tyto trestné činy byla také na všechny obviněné dne 25. 8. 2011 podána obžaloba.

Prvním hlavním líčením ve věci, v němž byl důkaz záznamem odposlechu telekomunikačního provozu proveden, bylo hlavní líčení konané dne 28. 1. 2013 (č. l. 453 procesního spisu), při němž soud prvního stupně podle § 213 odst. 1 tr. řádu provedl důkaz přehráním záznamu odposlechu telekomunikačního provozu na nosiči DVD-R (č. l. 79), přičemž přepis telefonických hovorů je založen na č. l. 68 až 70 a přepis SMS na č. l. 76 až 778 spisu sp. zn. 13 T 173/2011. Na základě všech dalších důkazů ve věci provedených vydal tento soud prvního stupně dne 28. 1. 2013 rozsudek sp. zn. 18 T 173/2011 (vadné označení, správně mělo být 13 T), jímž všechny obviněné uznal vinnými, jak je výše popsáno, neboť z důvodů v tomto rozsudku rozvedených shledal, že odposlechy z trestní věci Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009 lze podle § 88 odst. 1, 6 tr. řádu použít jako důkaz proti všem obviněným, jež na základě této úvahy a po zhodnocení všech dalších ve věci provedených důkazů uznal vinnými.

Krajský soud v Brně, pobočka ve Zlíně, dovoláními napadeným rozsudkem ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, shledal závěr soudu prvního stupně o použitelnosti uvedeného záznamu telekomunikačního provozu správným toliko ve vztahu k obviněným M. P. a J. K., a v návaznosti na tento závěr tudíž považoval za správný rovněž i výrok o vině ohledně těchto obviněných, jejichž odvolání jako nedůvodná zamítl. Obviněné M. K., M. T. a J. K. obžaloby podle § 226 písm. a)

tr. řádu zprostil, protože záznamy o telekomunikačním provozu podle něj nebylo možné u těchto obviněných jako důkaz použít. Tento závěr odůvodnil tím, že i když příkaz odposlechů nařízený v jiné trestní věci splňuje všechny zákonné požadavky, „je třeba rozlišit otázku zákonnosti pořízení těchto odposlechů a otázku možnosti je použít v jiném trestním řízení“. V této souvislosti s odkazem na změnu právní úpravy zakotvené v § 88 tr. řádu, k níž došlo s účinností od 1. 1. 2012, a rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 150/2011 v návaznosti na použitou právní kvalifikaci podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku, vysvětlil, že „je třeba přesně rozlišovat mezi faktickou možností tento důkaz procesně provést, což v dané době bylo možné, ovšem na straně druhé pak možnost tento důkaz, resp. jeho obsah, použít, vzhledem k jeho absolutní neúčinnosti, a to od prvopočátku, v žádném případě nebylo možné“ (viz str. 5 tohoto rozsudku). Z rozvedených důvodů odvolací soud dospěl k závěru, že ve vztahu k obviněným M. K., J. K. a M. T. nelze v nynějším řízení předmětné odposlechy použít, neboť tyto byli od počátku stíháni toliko za přečin podle § 329 odst. 1 tr. zákoníku. Na druhé straně soud tyto odposlechy považoval za použitelné důkazy ve vztahu k obviněnému M. P. stíhanému původně pro souběh přečinu podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku se zločinem přijetí úplatku podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku a J. K. stíhanému pro zločin podplácení podle § 332 odst. 1, odst. 2 písm. b) tr. zákoníku, což jsou zločiny, k jejichž stíhání zavazuje mezinárodní smlouva. Vycházel pro tuto úvahu výhradně ze znění ust. § 88 odst. 1, 6 tr. řádu účinného v době před 1. 1. 2012, tedy v době spáchání skutku, pro nějž obviněný soudil, a nepostupoval podle znění tohoto ustanovení novelizovaného zákonem č. 459/2011 Sb.

Nejvyšší soud se s tímto závěrem neztotožnil, protože shledal, že **odvolací soud dostatečně nerespektoval zákonné vymezení ust. § 88 odst. 1, 6 tr. řádu platné v době, kdy o odvoláních obviněných rozhodoval, ani judikaturu, která v době jeho rozhodování již byla platná.**

Ust. § 88 odst. 1 věta první tr. řádu (další věty tohoto ustanovení žádné změny nedoznaly) účinného v době před změnou provedenou zákonem č. 459/2011 Sb., účinným od 1. 1. 2012, vymezovalo podmínky odposlechu tak, že „Je-li vedeno trestní řízení pro zvlášť závažný zločin nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, může být vydán příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, pokud lze důvodně předpokládat, že jim budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení, a nelze-li sledovaného účelu dosáhnout jinak nebo bylo-li by jinak jeho dosažení podstatně ztíženo“.

Změnový zákon č. 459/2011 Sb., který nabyl účinnosti 1. 1. 2012, ust. § 88 odst. 1 tr. řádu upravil tak, že se slova „zvlášť závažný“ zrušují a za slovo „zločin“ se vkládají slova, „na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, pro trestný čin pletichy v insolvenčním řízení podle § 226 tr. zákoníku, porušení předpisů o pravidlech hospodářské soutěže podle § 248 odst. 1 písm. e), a odst. 2 až 4 tr. zákoníku, sjednání výhody při zadání veřejné zakázky, při veřejné soutěži a veřejné dražbě podle § 256 tr. zákoníku, pletichy při zadání veřejné zakázky a při veřejné soutěži podle § 257 tr. zákoníku, pletichy při veřejné draž-

bě podle § 258 tr. zákoníku, zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 tr. zákoníku“. Z toho je patrné, že odposlech bylo možné od účinnosti této změny (tj. od 1. 1. 2012, platné i v současné době) nařídit nejen pro zločin, na který zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně osm let, nebo pro jiný úmyslný trestný čin, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, ale i pro další zde konkrétně vyjmenované trestné činy, mezi nimiž je uveden i trestný čin podle § 329 tr. zákoníku, pro který byli obviněni M. P., M. K., M. T. a J. K. stíháni.

Ust. § 88 odst. 6 tr. řádu, které nebylo měněno, platí ve stále stejném znění věty třetí tak, že „v jiné trestní věci, než je ta, v níž byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden, lze záznam jako důkaz užit tehdy, pokud je v této věci vedeno trestní stíhání pro trestný čin uvedený v odstavci 1, nebo souhlasí-li s tím uživatel odposlouchávané stanice“.

S ohledem na to, že v projednávané věci se jedná o situaci vyplývající ze třetí věty odstavce 6 § 88 tr. řádu, je vhodné nejprve zmínit, že aby mohl být záznam telekomunikačního provozu užit jako důkaz, musí být nejprve splněno, že se řízení vede pro trestný čin, který je uveden v odstavci 1 § 88 tr. řádu, a pokud je tato podmínka splněna, je nutné zkoumat, zda jsou naplněna hlediska vymezená v první a druhé větě § 88 odst. 6 tr. řádu.

K aplikaci těchto ustanovení je pak třeba zdůraznit, že určují způsob a podmínky, za kterých záznam telekomunikačního provozu lze užit jako důkaz, což nelze zaměňovat s podmínkami, za nichž mohl být ve smyslu § 88 odst. 1 tr. řádu vydán příkaz k odposlechu. Proto je **pro užití tohoto záznamu jako důkazu rozhodná právní úprava, která je účinná v době, kdy se tento důkaz provádí.** Z tohoto důvodu na zákonnost pořízení a použití opatřených odposlechů a záznamů telekomunikačního provozu nemá vliv, pokud se v průběhu trestního řízení změní zákonná úprava, neboť je nutné trvat na tom, že zákonnost úkonů trestního řízení se posuzuje z hlediska znění trestního řádu účinného v době jejich provádění (srov. rozhodnutí č. 2/1998 Sb. rozh. tr.). Usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 15 Tdo 510/2013 (uveřejněné pod č. 13/2014 Sb. rozh. tr.), podalo k této obecné zásadě výklad, podle něhož „zákonnost úkonů trestního řízení se posuzuje podle procesního předpisu (trestního řádu) účinného v době, kdy byl úkon proveden. Jestliže byl odposlech a záznam telekomunikačního provozu proveden v souladu se zákonem, nemohou následné legislativní změny vést k závěru, že jde o nezákonně opatřený a provedený důkaz, který z tohoto důvodu nelze provést v řízení před soudem, neboť pro přípustnost užití záznamu o odposlechu telekomunikačního provozu jako důkazu je rozhodující, zda k tomuto odposlechu a pořízení záznamu o něm byly v době jeho provádění splněny zákonné podmínky obsažené v ust. § 88 odst. 1, 2 tr. řádu. Neuplatní se zde ustanovení o časové působnosti trestních zákonů podle § 16 odst. 1 tr. zákona, resp. § 2 odst. 1 tr. zákoníku.“ S tímto názorem se ztotožnil i Ústavní soud, který ve svém nálezu ze dne 7. 5. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 47/13, a k tam vysloveným názorům doplnil, že „Pokud byl důkaz v přípravném řízení zákonně, procesně použitelný (a ústavně konformně) opatřen a proveden, nemůže být soudem při rozhodování o vině a trestu považován za nepřipustný jen proto, že mezitím došlo ke změně právní úpravy dokazování..., je i nadále nutné

trvat na tom, že zákonnost úkonů trestního řízení se posuzuje z hlediska znění trestního řádu účinného v době jejich opatření a provádění.“

Z uvedeného je patrné, že odvolací soud uvedené názory akceptoval, nikoli však již dovolací soud. Je však třeba připomenout, že poslední citovaná rozhodnutí byla vydána až poté, co rozhodl soud prvního stupně, a v době, kdy rozhodoval odvolací soud (13. 8. 2013), nebylo rozhodnutí velkého senátu Nejvyššího soudu ze dne 26. 6. 2013, sp. zn. 15 Tdo 510/2013, ač již vyhlášené, uvedeno v obecnou známost. Odvolací soud se však dopustil nesprávného výkladu ust. § 88 odst. 6 tr. řádu, když se řídil již rozhodnutím překonaným názorem vysloveným v rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 7 Tdo 150/2011, a bez ohledu na později vydaná uvedená rozhodnutí, která se výkladu ust. § 88 odst. 6 třetí věty tr. řádu netýkala, pochybil při výkladu pojmu „užít důkazu“. A na jeho omluvu lze též vyjádřit, že zřejmě současnou právní úpravu zavedenou novelou trestního řádu provedenou zákonem č. 265/2001 Sb. vykládal obdobně, jako to bylo před touto novelou (tehdy v ust. § 88 odst. 4 tr. řádu), kde bylo slovo „současně“, a vztahovala se k okamžiku použití výsledku odposlechu, nikoli už k okamžiku provádění odposlechu. Jeho použití v jiné trestní věci bylo omezené, v případě, bylo-li v ní již v době jeho provádění vedeno trestní stíhání. Tento výklad však byl, jak je shora rozvedeno, současnou právní úpravou § 88 odst. 6 věty třetí tr. řádu i výše uvedenou judikaturou překonan.

Nejvyšší soud dále připomíná, že na základě uvedených zákonných i judikovaných skutečností je zřejmé, že pro posouzení toho, zda bylo možné k projednávané trestní věci obviněných ve smyslu § 88 odst. 6 tr. řádu použít odposlechy a záznamy o telekomunikačním provozu povolené a provedené ve věci Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009, bylo nutné zkoumat, zda k tomuto odposlechu a pořízení záznamu o něm byly v době jeho povolení a zajištění splněny zákonné podmínky obsažené v ust. § 88 odst. 1, 2 tr. řádu.

Podmínky pro postup v rámci nařízení odposlechu telekomunikačního zařízení jsou vymezeny v ust. § 88 odst. 2 tr. řádu tak, že „Nařídít odposlech a záznam telekomunikačního provozu je oprávněn předseda senátu a v přípravném řízení na návrh státního zástupce soudce. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být vydán písemně a musí být odůvodněn, včetně konkrétního odkazu na vyhlášenou mezinárodní smlouvu v případě, že se vede trestní řízení pro úmyslný trestný čin, k jehož stíhání tato mezinárodní smlouva zavazuje. V příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu musí být stanovena uživatelská adresa či zařízení a osoba uživatele, pokud je její totožnost známa, a doba, po kterou bude odposlech a záznam telekomunikačního provozu prováděn, která nesmí být delší než čtyři měsíce; v odůvodnění musí být uvedeny konkrétní skutkové okolnosti, které vydání tohoto příkazu, včetně doby jeho trvání, odůvodňují. Příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu se bezodkladně doručí policejnímu orgánu. V přípravném řízení opis příkazu k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu soudce bezodkladně zašle státnímu zástupci.“

Nejvyšší soud se zřetelem na okolnosti, které vyplývají z obsahu spisového materiálu ve věci Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009 (výše rozvedené), jen doplňuje, že odposlech

byl nařízen ve věci podezření ze spáchání trestného činu účastí na zločinném spolčení podle § 163a odst. 1 tr. zákona (nyní účasti na organizované zločinecké skupině podle § 361 odst. 1 tr. zákoníku), tzn. pro zvlášť závažný zločin ve smyslu § 88 odst. 1 tr. řádu ve znění do 31. 12. 2011, a proto mohl být příkaz k odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu vydán, pokud bylo důvodně možné předpokládat, že jím budou získány významné skutečnosti pro trestní řízení a nebylo by možné sledovaného účelu dosáhnout jinak. I tato podmínka byla, jak vyplývá z návrhu státního zástupce i z rozhodnutí o nařízení odposlechu předsedou senátu, splněna, neboť zde bylo dostatečně vyjádřeno, že cílem odposlechu bylo zachytit další osoby, místa, časy a způsoby páčání trestné činnosti za účelem rozkrytí další části organizované skupiny, tzn. odhalení sítě dalších osob, které se na trestné činnosti mohou podílet (viz č. l. 345 spisu Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009). Lze jen stručně konstatovat, že vydání příkazu soudce řádně odůvodnil, když vyložil všechny potřebné skutečnosti a vyšetřovací úkon jím byl vyhodnocen jako neodkladný úkon podle § 160 odst. 3, 4 tr. řádu (č. l. 363 až 364 spisu sp. zn. IN-TC-670/2009).

Na základě těchto okolností zjištěných v obsahu uvedeného spisového materiálu Nejvyšší soud uzavřel, že neshledal v těchto podkladech takové skutečnosti, jež obviněný v dovolání namítal, protože uvedenému zjištění neodpovídají jeho námítky, že odposlech nebyl nařízen soudem v řádně zahájeném trestním řízení pro zákonem kvalifikovanou trestnou činnost, nebyl podložen relevantními indiciemi, příkaz nebyl individualizován ve vztahu ke konkrétní osobě a její uživatelské stanici a zdůvodněn z hlediska jejího používání, nebylo uvedeno, jaké skutečnosti významné pro trestní řízení mají být odposlechem zjištěny, a zda a proč je nelze zjistit jinými důkazy, a že nebyly splněny podmínky § 160 odst. 3, 4 tr. řádu. Uvedené výhrady neodpovídají skutečnému stavu věci, neboť soudy splnily všechny zákonem stanovené požadavky vymezené stávající právní úpravou ust. § 88 odst. 1, 2, 6 tr. řádu.

Pokud obviněný M. P. ve vztahu k odposlechům, jež byly zjištěny v jiné trestní věci, vytýkal, že použití právní kvalifikace podle § 331 odst. 1, odst. 3 písm. b) tr. zákoníku v počátku trestního stíhání bylo účelové jen proto, aby mohly být odposlechy ve vztahu k němu použity, je třeba s ohledem na výše rozvedené skutečnosti uvést, že tato námitka je zcela lichá, protože pro použití odposlechu před soudem, když byl tento důkaz prováděn dne 28. 1. 2013, již platilo ust. § 88 odst. 1 tr. řádu, kde byla uvedena právní kvalifikace trestného činu podle § 329 tr. zákoníku, a proto použití odposlechu jako důkazu v řízení před soudem bylo možné i bez ohledu na to, jak bylo trestní stíhání zahajováno, resp. pro jakou právní kvalifikaci, neboť se zřetelem na výklad výše, byl rozhodný stav a právní řád v době provádění a užití důkazů, tj. k datu 28. 1. 2013. V tomto směru tedy soudy postupovaly plně v souladu se zákonem.

K další námitce obviněného, že odposlechy nemohly být použity i proto, že v době, kdy k jejich použití v jiné trestní věci došlo, trestní stíhání ve věci, v níž byly nařízeny a povoleny, se již nevedlo, protože bylo odloženo, je třeba uvést, že obsah záznamu odposlechu slouží jako podklad pro další vedení trestního stíhání, v němž teprve jsou skutečnosti, které jsou v odposleších zaznamenány, prověřovány a objasňovány. Proto použití odposlechu jako důkazu v jiné trestní věci (§ 88

odst. 6 věta třetí tr. řádu) nebrání skutečnost, že řízení, ve kterém byly odposlechy povoleny (§ 88 odst. 1 tr. řádu) se již neveče, nebo že právní kvalifikace, která podle § 88 odst. 1 tr. řádu vedla k povolení odposlechnů, se na základě provedeného dalšího dokazování neprokázala a obviněný nebyl takovým trestným činem uznán vůbec vinným. V případě odposlechu a záznamu telekomunikačního zařízení jde o zajišťovací institut, který je svou povahou velmi blízký operativně pátracím prostředkům podle § 158b a násl. tr. řádu, proto v širším smyslu i odposlechy a záznamy telekomunikačních zařízení obecně slouží k předcházení, odhalování a objasňování trestné činnosti, jakož i pátrání po skrývajících se pachatelích, pátrání po hledaných neznámých osobách a po věcných důkazech. Jejich využití se předpokládá zejména v přípravném řízení, kde právě na jejich podkladě může, ale i nemusí dojít k objasnění podezřelých skutečností, a proto zahájení trestního stíhání není od zákonnosti jejich povolení a nařízení nikterak odvislé.

Nejvyšší soud na základě těchto rozvedených skutečností, právních názorů a úvah dospěl k závěru, že soudy nebránily žádné překážky k tomu, aby použil jako důkaz ve smyslu § 89 odst. 2 tr. řádu odposlech a záznam telekomunikačního provozu provedeného ve věci Inspekce PČR sp. zn. IN-TC-670/2009, o něž mohl opřít závěr o vině jak u obviněného M. P., tak i ostatních obviněných, J. K., M. K., M. T. a J. K.

Při tomto závěru Nejvyšší soud shledal k dovolacím námitkám obviněného M. P., že v důsledku toho, že oba soudy včetně odvolacího využily možnosti o důkaz odposlechy z jiné trestní věci ve smyslu § 88 odst. 6 věty třetí tr. řádu opřít závěr o vině tohoto obviněného, využily důkazu, který byl opatřen i proveden v souladu se zákonem, když i v rámci dalšího dokazování postupovaly na základě zásad stanovených v § 2 odst. 5, 6 tr. řádu. Nejvyšší soud podle obsahu dovoláním napadených rozhodnutí, zejména soudy prvního stupně (srov. str. 5 až 10 jeho odůvodnění), shledal, že učiněné skutkové závěry jsou ve svém celku dostatečně důkazně podloženy. Vzhledem k tomu, že soudy ve věci opatřené důkazy posuzovaly v souladu s § 2 odst. 5, 6 tr. řádu jak samostatně, tak i ve vzájemném kontextu, Nejvyšší soud nezjistil extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, protože v obsahu napadených rozhodnutí nic nespovídá o zjevné absenci srozumitelného odůvodnění rozsudku, ani o kardinálně logických rozporech ve skutkových zjištěních a z nich vyvozených právních závěrech, nebo o opomenutí či nehodnocení stěžejních důkazů. Na podkladě obsahu zpracovaných rozhodnutí shledal, že soudy podaný výklad je předvídatelný a rozumný, koresponduje s fixovanými závěry soudní praxe a není výrazem interpretační svévole (libovůle). Výkladu, jež soudy k jednotlivým výhradám obviněného podaly, nechýbí smysluplné odůvodnění ani nevybočuje z mezi všeobecně (konsenzuálně) akceptovaného chápání dotčených právních institutů, resp. není v rozporu s obecně sdílenými zásadami spravedlnosti, neboť vydaná rozhodnutí byla řádně, srozumitelně a logicky odůvodněna (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 8. 2010, sp. zn. III. ÚS 1800/2010).

Na základě uvedeného Nejvyššímu soudu nic nebrání, aby za podklad správnosti právních úvah ve vztahu k námitkám, jež obviněný v dovolání dále uplatnil, vzal ta skutková zjištění, jak jsou popsána ve výroku o vině rozsudku soudy prvního stupně, s nímž se ztotožnil i odvolací soud.

Obviněný M. P. byl uznán vinným přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku, jehož se dopustí úřední osoba, která v úmyslu způsobit jinému škodu nebo jinou závažnou újmu anebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch vykonává svou pravomoc způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu. Této použité právní kvalifikaci obviněný v dovolání vytkl, že zneužití pravomoci úřední osoby podle obviněného nelze shledávat v tom, že byl přestupek odložen, tak, jako se to stalo v projednávané věci, a tvrdil, že z jeho strany nedošlo k výkonu pravomoci způsobem odporujícím jinému právnímu předpisu, ale jednalo se o postup v souladu s § 58 odst. 3 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb.

Nejvyšší soud připomíná, že čin obviněného byl podle skutkových zjištění popsanych soudem prvního stupně spáchán zásadně tím, že 12. 8. 2010 jako vrchní inspektor Dopravního inspektorátu, poté, co hlídka Policie ČR, Dopravního inspektorátu ve složení obviněných J. K. a M. T. a M. K. při výkonu dohledu nad silničním provozem změřili radarem překročení nejvyšší povolené rychlosti v obci osobního auta obviněného J. K. a vozidlo bezprostředně poté zastavili a začali s řidičem řešit zjištěný přestupek, vyhověl telefonickému požadavku obviněného J. K. o intervenci, na základě hovoru s obviněným M. P. obviněný M. K., M. T. a J. K. v rozporu s ust. § 10 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb., § 45 odst. 1 písm. b), i) zákona č. 361/2003 Sb., a čl. 1 ZPPP, přestože přestupek s J. K. na místě nevyřešili, nese-psali oznámení o přestupku a do protokolu v záznamovém zařízení radaru učinili poznámku, že vozidlo nezastavili a obviněnému J. K. vrátili doklady od vozidla a nechali jej odjet. Poté dne 7. 1. 2011 věc přestupku vedenou pod č. j. KRPZ-61769/PŘ-2010-151106 v informačním systému Policie České republiky ETR z důvodu uvedeného v § 58 odst. 3 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, i přes svoji informovanost šetřil a odložil v rozporu se skutečným stavem věci.

Z uvedených skutkových zjištění nepochybně vyplývají ty právní předpisy, jež obviněný nerespektoval a v rozporu s nimiž vykonával svou pravomoc vrchního inspektora Dopravního inspektorátu.

Podle § 10 odst. 1 zákona č. 273/2008 Sb. v případě ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti, jehož odstranění spadá do úkolů policie, je policista ve službě nebo zaměstnanec policie v pracovní době povinen provést úkon v rámci své pravomoci nebo přijmout jiné opatření, aby ohrožení nebo porušení odstranil.

Podle § 45 odst. 1 písm. b), i) zákona č. 361/2003 Sb. mezi povinnosti příslušníka bezpečnostního sboru patří mj. zdržet se jednání, které může vést ke střetu zájmu služby se zájmy osobními a ohrozit důvěru v nestranný výkon služby, zejména nezneužívat ve prospěch vlastní nebo ve prospěch jiných osob informace nabyté v souvislosti s výkonem služby a v souvislosti s výkonem služby nepřijímat dary nebo jiné výhody [písm. b)], chovat se a jednat i v době mimo službu tak, aby svým jednáním neohrozil dobrou pověst bezpečnostního sboru [písm. i)].

Podle čl. 1 ZPPP příslušníci Policie ČR jsou v řízení o přestupcích vždy povinni dbát cti, vážnosti a důstojnosti občanů i své vlastní a usilovat o to, aby občanům v souvislosti s touto činností nevznikla bezdůvodná újma a případný zásah do jejich práv a svobod nepřekročil míru nezbytnou k dosažení účelu

prováděného opatření. Podle okolností případu jsou policisté povinni občany v potřebném rozsahu poučit o jejich právech a povinnostech (odst. 1). Policisté postupují tak, aby jednotlivé přestupky byly náležitě objasněny a jejich pachatelé zjištěni. Za tímto účelem zjišťují skutkový stav věci a současně příčiny a podmínky, které páchaní přestupku umožňují. K odstraňování těchto příčin a podmínek a celkovému předcházení a zabraňování páchaní přestupků činí vhodná preventivní opatření (odst. 2). V řízení o přestupcích jsou policisté dále povinni důsledně uplatňovat základní zásady činnosti správních orgánů stanovené právním předpisem (§ 2 odst. 8 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů), především zásady procesní ekonomie a hospodárnosti při volbě a provádění úkonů (odst. 3). Vedoucí služební funkcionáři Policie ČR odpovídají za činnost policistů v souvislosti s řízením o přestupcích, řídí a kontrolují činnost podřízených policistů, provádějí potřebná opatření k odstranění nedostatků v jejich práci, schvalují jejich důležitější rozhodnutí, zejména oznámení přestupku, odevzdání věci, odložení věci nebo postoupení věci jinému útvaru policie nebo jeho organizačnímu článku, a u závažnějších případů osobně organizují jejich činnost a podle potřeby se sami podílejí na provádění úkonů (odst. 4).

Podle § 58 odst. 3 písm. b) zákona č. 200/1990 Sb., o přestupcích, ve znění platném v době spáchání skutku, orgán policie věc odloží, není-li dáno podezření z přestupku nebo nelze-li přestupek projednat, anebo nezjistí-li do jednoho měsíce ode dne, kdy se o přestupku dozvěděl, skutečnosti odůvodňující podezření, že jej spáchala určitá osoba; pominou-li důvody odložení, věc oznámí, není-li namísto věc vyřídit jinak.

Z takto pro výkon pravomoci obviněného stanovených povinností plyne, že obviněný M. P. činem popsáním ve skutkových zjištěních porušil všechna uvedená ustanovení, jimiž byl jako vrchní inspektor povinen se řídit, respektovat je a plnit své úkoly tak, aby nedocházelo k jejich porušení. Ze všech okolností je zřejmé, že obviněný jednal zcela záměrně tak, aby zajistil obviněnému J. K., že za přestupek, jehož se v souladu s překročením povolené rychlosti jako řidič osobního vozidla dopustil, nebyl potrestán. Obviněný se zpronevěřil svým služebním povinnostem jednak v počátku šetření přestupku, když docílil, že ač zjevně zjištěný přestupek, nebyl na místě v blokovém řízení projednán a obviněný J. K. jako přestupce byl bez potřebných záznamů propuštěn. Podruhé, když věc již byla vedena jako přestupek v dopravě, i přesto, že věděl a znal všechny skutkové skutečnosti, za nichž byl přestupek spáchán, zajistil, že věc byla odložena.

Všechny tyto skutečnosti svědčí o správnosti závěru soudů obou stupňů o tom, že obviněný M. P. po všech stránkách naplnil znaky přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. Výhrady obviněného proti této právní kvalifikaci byly posouzeny jako zjevně neopodstatněné, a proto ze všech výše rozvedených a vysvětlených důvodů Nejvyšší soud toto dovolání podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu odmítl.

Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce, ve vztahu k jehož výhradám rovněž rozvedl výše uvedené závěry týkající se možnosti použití odposlechy a záznamů telekomunikačního provozu provedených v jiné trestní věci ve smyslu § 88 odst. 6 tr. řádu, shledal důvodným. V předchozích částech tohoto rozhodnutí vysvětlil, jakými úvahami dospěl k závěru,

že odposlechy, které byly povoleny a zajištěny v řízení vedeném Inspekcí PČR pod sp. zn. IN-TC-670/2009, jsou zákonně provedeným důkazem podle § 88 odst. 1 tr. řádu a za splnění podmínek § 88 odst. 6 věty třetí tr. řádu mohou sloužit jako důkaz v nyní projednávané věci, a to nejen ve vztahu k obviněnému M. P., ale i ohledně obviněných M. K., M. T. a J. K. Nejvyšší soud se ztotožnil s argumentem nejvyššího státního zástupce, že odposlechy, ve vztahu k těmto obviněným realizované v jiné trestní věci podle trestního řádu ve znění § 88 odst. 1 tr. řádu účinném do 31. 12. 2011, splňovaly zákonné podmínky pro jejich použití před soudem prvního stupně dne 28. 1. 2013. Pro stručnost v této souvislosti jen odkazuje na své závěry k této otázce učiněné výše.

Na základě uvedených výkladů Nejvyšší soud v souladu s dovoláním státního zástupce dospěl k závěru, že odvolací soud pochybil, pokud uvedený postup nedodržel a nesprávně dovořil, že odposlech a záznam telekomunikačního zařízení nebyl proti jmenovaným obviněným použitelným důkazem, což vedlo k nesprávnému závěru o důkazní nouzi a jejich zproštění. V daných souvislostech lze již jen shrnout, že odvolací soud především nerespektoval obecnou zásadu, že procesní úkony se v průběhu trestního řízení provádějí podle trestního řádu účinného v době, kdy je úkon prováděn, neboť, ač pro to nebyly žádné důvody (miněno při zajištění kontinuity probíhajícího procesu upřednostnit dřívější procesní právo před pozdějším, jak upravují přechodná a závěrečná ustanovení trestního řádu), aplikoval nesprávně právní normy podle jejich dřívějšího, již neaktuálního znění (srov. rozhodnutí č. 2/1998 Sb. rozh. tr.).

Nejvyšší soud tak ze všech těchto skutečností učinil závěr, že Krajský soud v Brně, pobočka ve Zlíně, jako odvolací soud ve věci obviněných M. K., M. T. a J. K. v napadeném rozhodnutí na základě nesprávného výkladu § 88 odst. 6 tr. řádu dospěl k mylnému závěru, že nebylo možné připustit jako důkaz odposlechy a záznamy telekomunikačního provozu. Zjištěný procesní nedostatek představuje extrémní nesoulad mezi skutkovými zjištěními a právním posouzením věci, což umožňuje, aby Nejvyšší soud v rámci dovolání napravil vady, k nimž v takovém případě došlo.

Z těchto všech důvodů Nejvyšší soud z podnětu dovolání nejvyššího státního zástupce podaného v neprospěch obviněných M. K., M. T. a J. K. podle § 265k odst. 1 tr. řádu zrušil rozsudek Krajského soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, ze dne 13. 8. 2013, sp. zn. 6 To 219/2013, v části týkající se obviněných v celém rozsahu. Podle § 265k odst. 2 tr. řádu zrušil i další rozhodnutí na zrušenou část rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 tr. řádu přikázal Krajskému soudu v Brně, pobočka ve Zlíně, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Na tomto odvolacím soudu bude, aby v dalším řízení znovu projednal odvolání obviněných M. K., M. T. a J. K. a při vázanosti právním názorem výše Nejvyšším soudem vysloveným (§ 265s odst. 1 tr. řádu) o nich rozhodl, a to postupem, při němž budou zachovány všechny zásady stanovené pro řádné objasnění skutkového stavu, o němž nejsou důvodné pochybnosti podle ust. § 2 odst. 5, 6 tr. řádu.

Krajní nouze; trestněprávní povaha zvířete

Nemůže se jednat o krajní nouzi, pokud osoba, která jednání v ní namítala, měla specifické postavení, v jehož rámci vykonávala zákonem stanovené oprávnění – v tomto případě myslivecká stráž – a to svým chováním hrubě porušila, když nedodržela zvláštním předpisem stanovenou povinnost, resp. vybočila z mantinelu, které jí normy vytyčují.

Věci ve smyslu trestněprávním, který je určující pro posouzení jednání v intencích § 228 tr. zákoníku, se rozumí i živá zvířata.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1014/2015

Odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Náchodě ze dne 24. 3. 2015, č. j. 3 T 219/2014-78, byl Ing. P. V. uznán vinným přečinu zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku a poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil dne 26. 8. 2014, kdy v rozporu s ust. § 14 odst. 1 písm. e) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti, na pozemku parc. č. ... v katastrálním území H. v menší vzdálenosti než 200 metrů od nejbližší trvale obydlené nemovitosti zastřelil psa rasy německého ovčáka, přičemž nástřel psa byl zjištěn ve vzdálenosti 123,7 m od posledního obydleného domu a usmrcením psa způsobil P. M. škodu ve výši 10 000 Kč. V podrobnostech popisu skutku je třeba odkázat na předmětné rozhodnutí soudu prvního stupně. Za toto jednání byl jmenovanému uložen peněžitý trest ve výměře 250 denních sazeb po 100 Kč, tedy v souhrnu 25 000 Kč, a pro případ jeho nevykonání ve stanovené lhůtě byl uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání 5 měsíců. Současně byl obviněnému uložen podle § 73 odst. 1 tr. zákoníku trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu činnosti výkonu funkce člena myslivecké stráže na dobu 3 let.

V důsledku odvolání obviněného bylo nově rozhodnuto rozsudkem Krajského soudu v Hradci Králové dne 21. 5. 2015 pod č. j. 10 To 108/2015-100, a to tak, že napadené rozhodnutí bylo podle § 258 odst. 1 písm. b), d) tr. řádu zrušeno a podle § 259 odst. 3 tr. řádu nově rozhodnuto tak, že obviněný byl uznán vinným toliko přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku. V rámci popisu skutku došlo oproti rozhodnutí soudu prvního stupně k doplnění, že obviněný se jednání dopustil jako myslivecká stráž, ustanovená MěÚ v Broumově rozhodnutím ze dne 11. 9. 2013, č. j. 14904/2013 OŽP-Hv-4, kdy jednal v rozporu s ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona č. 449/2001 Sb., o myslivosti. Jmenovanému byl v souvislosti s tím uložen peněžitý trest ve výměře 240 denních sazeb po 100 Kč, tedy v souhrnu 24 000 Kč, a pro případ jeho nevykonání ve stanovené lhůtě byl uložen náhradní trest odnětí svobody v trvání 4 měsíců. Trest zákazu činnosti, spočívající v zákazu činnosti výkonu funkce člena myslivecké stráže na dobu tří let, zůstal nezměněn.

Obviněný, jakož i státní zástupce Nejvyššího státního zastupitelství nyní napadají toto rozhodnutí dovoláním.

Obviněný ve svém dovolání uplatnil důvod vymezený v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu, tedy, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Obviněný namítal, že nižší soudy opomenuly zaobírat se jeho jednáním jako projevem krajní nouze, kdy obviněný měl za to, že střílí na toulavého (bezcentného) psa, který pronásledoval srnce a hrozil jeho stržením a zadávením. V důsledku okolností tak byly naplněny podmínky subsidiarity a proporcionality, neboť nebezpečí nebylo možné v danou chvíli odvrátit jiným způsobem, přičemž byla doložena také hodnota srnce (15 900 Kč dle ceníku z roku 2010, byť lze připočíst rovněž chovnost srnce či očekávanou trofej), kterou je třeba porovnávat s hodnotou psa, ať již toulavého, a pokud ne, pak takového, jehož cena je dána prodejními možnostmi, a nikoli náklady na nákup štěněte a jeho následný chov. V daném případě také nemá vliv vzdálenost, na kterou došlo k nástřelu psa, ani fakt, že se jednalo o ovčácké plemeno. Soudy porušily při hodnocení důkazů princip presumpce neviny, pokud ztotožnily místo nástřelu s místem nálezu první barvy, když je třeba vzít v potaz, že zvíře s delší srstí může začít barvit (krvácet) ve vzdálenosti až několika set metrů od nástřelu. Obviněnému tak nemůže být pro shora uvedené přičítáno úmyslné zavinění, ale toliko zavinění nedbalostní, které pro jeho trestnost nepřichází v úvahu. Rovněž by tak nepřipadalo v úvahu posouzení jednání v intencích zákona o přestupcích. Danými skutečnostmi se krajský soud nikterak nezaobíral, stejně jako se nepřiměřeně zabýval vztahem zákona na ochranu zvířat proti týrání (zákon č. 246/1992 Sb.) k zákonu o myslivosti, neboť došlo k nepochopení účelu této normy.

Obviněný argumentoval tím, že usmrcení toulavého psa není výkonem práva myslivosti, ale pakliže zákon k tomuto mysliveckou stráž opravňuje, činí tak z důvodu ochrany myslivosti. Při naplnění podmínek uvedených v § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti se jedná o oprávněné použití zbraně ze strany myslivecké stráže. Naopak při naplnění podmínek jednání v krajní nouzi tak může činit každý občan, přičemž není limitován omezeními uvedenými v § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti (tedy rasou psa či vzdáleností nejbližšího obydlí). Stejně tak došlo k pochybení při posouzení povinnosti obviněného coby myslivecké stráže ohledně ohlášení usmrcení psa, která se pojí vůči mysliveckému hospodáři, jímž byl rovněž obviněný. Státnímu orgánu není třeba hlásit nic a rovněž nedošlo k porušení povinnosti vůči majiteli psa, který ho sám našel. V neposlední řadě se obviněný zaobíral mylným výkladem krajského soudu vůči přečinu poškození cizí věci, kdy došlo k vypuštění dané trestné činnosti s odůvodněním, že živé zvíře není věcí. S tímto hodnocením – *obiter dictum* – obviněný rovněž nesouhlasí, neboť úmyslem zákonodárce jistě nebylo oslabit ochranu zvířat či jejich vlastníkům. Závěrem proto dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud zrušil napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové a poté aby sám podle § 265m tr. řádu zprostil Ing. P. V. obžaloby v souladu s § 226 písm. b) tr. řádu.

Dovolání bylo k Nejvyššímu soudu adresováno rovněž ze strany nejvyššího státního zástupce, a to také z důvodu uvedeného v § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu. Ten předně považuje závěr o vině obviněného přečinem zneužití pravomoci úřed-

ní osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku za správný, řádně prokázaný a odůvodněný. V dovolání však namítá chybný postup krajského soudu v případě vypuštění právní kvalifikace sbíhající se trestných činností v podobě přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku tak, jak postupoval v prvním stupni okresní soud. Pokud soud odvolací odůvodnil svůj závěr tím, že podle nyní účinného § 494 zákona č. 86/2012 Sb. (občanský zákoník, dále též jen „NOZ“) není zvíře věcí, je mu vytýkáno, že nereflakuje stávající právní úpravu § 134 tr. zákoníku, který uvádí, že ustanovení o věcech se vztahují i na živá zvířata, jakož i ustálenou judikaturu, které nejsou ve vztahu k NOZ v kolizi. Vzhledem k výši škody, která byla v rámci dokazování zjištěna ve výši 10 000 Kč, tak bylo namístě, aby též krajský soud vyhodnotil protiprávní jednání obviněného ve smyslu přečinu poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. Dovolatel proto navrhuje, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno a věc vrácena Krajskému soudu v Hradci Králové k novému projednání a rozhodnutí.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c tr. řádu) shledal, že dovolání jsou přípustná [§ 265a odst. 1, odst. 2 písm. a) tr. řádu], byla podána osobou oprávněnou [§ 265d odst. 1 písm. a), b), odst. 2 tr. řádu], v zákonné lhůtě a na místě, kde lze podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. řádu), a splňují obsahové náležitosti, ať již obecné (§ 53 odst. 3 tr. řádu), tak specificky vyžadované pro tento mimořádný opravný prostředek (§ 265f odst. 1 tr. řádu).

Jelikož dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b tr. řádu, bylo dále nutno posoudit, zda vznesené námitky naplňují dovolateli uplatněný zákonem stanovený dovolací důvod, jehož existence je současně nezbytnou podmínkou provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem podle § 265i odst. 3 tr. řádu.

Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. řádu vychází z předpokladu, že rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. V mezích tohoto dovolacího důvodu je pak možno namítat, že skutek zjištěný soudem byl nesprávně kvalifikován jako trestný čin, třebaže o tento nejde, anebo sice jde o trestný čin, ale jeho právní kvalifikace neodpovídá tomu, jak byl skutek ve skutkové větě výroku o vině popsán. Z těchto skutečností pak vyplývá, že Nejvyšší soud se nemůže odchýlit od skutkového zjištění, které bylo provedeno v předcházejících řízeních, a protože není oprávněn v rámci dovolacího řízení jakýmkoli způsobem nahrazovat činnost nalézacího soudu, je takto zjištěným skutkovým stavem vázán (srov. rozhodnutí Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 760/02, IV. ÚS 449/03). Povahu právně relevantních námitek nemožou tedy mít námitky, které směřují do oblasti skutkového zjištění, hodnocení důkazů, či takové námitky, kterými dovolatel vytýká soudu neúplnost provedeného dokazování. Ke shora uvedenému je dále vhodné uvést, že závěr obsažený ve výroku o vině je výsledkem určitého procesu. Tento proces primárně spadá do pravomoci nalézacího soudu a v jeho průběhu soudy musejí nejprve zákonným způsobem provést důkazy, tyto pak hodnotit podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu a výsledkem této činnosti je zjištění skutkového stavu věci. Nejvyššímu soudu tedy v rámci dovolacího říze-

ní nepřísluší hodnotit správnost a úplnost zjištěného skutkového stavu věci podle § 2 odst. 5 tr. řádu, ani přezkoumávání úplnosti provedeného dokazování či se zabývat otázkou hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. řádu. Námitky týkající se skutkového zjištění, tj. hodnocení důkazů, neúplnosti dokazování apod. nemají povahu právně relevantních námitek.

Nejvyšší soud dále zdůrazňuje, že ve smyslu ust. § 265b odst. 1 tr. řádu je dovolání mimořádným opravným prostředkem určeným k nápravě výslovně uvedených procesních a hmotněprávních vad, ale nikoli k revizi skutkových zjištění učiněných soudy prvního a druhého stupně ani k přezkoumávání jimi provedeného dokazování. Těžiště dokazování je totiž v řízení před soudem prvního stupně a jeho skutkové závěry může doplňovat, popř. korigovat jen soud druhého stupně v řízení o řádném opravném prostředku (§ 259 odst. 3, § 263 odst. 6, 7 tr. řádu). Tím je naplněno základní právo obviněného dosáhnout přezkoumání věci ve dvoustupňovém řízení ve smyslu čl. 13 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“) a čl. 2 odst. 1 Protokolu č. 7 k Úmluvě. Dovolací soud není obecnou třetí instancí zaměřenou na přezkoumání všech rozhodnutí soudů druhého stupně a samotnou správnost a úplnost skutkových zjištění nemůže posuzovat už jen z toho důvodu, že není oprávněn bez dalšího přehodnocovat provedené důkazy, aniž by je mohl podle zásad ústnosti a bezprostřednosti v řízení o dovolání sám provádět (srov. omezený rozsah dokazování v dovolacím řízení podle § 265r odst. 7 tr. řádu). Pokud by zákonodárce zamýšlel povolat Nejvyšší soud jako třetí stupeň plného přezkumu, nepředepisoval by katalog dovolacích důvodů. Už samo chápání dovolání jako mimořádného opravného prostředku ospravedlňuje restriktivní pojetí dovolacích důvodů Nejvyšším soudem (viz usnesení Ústavního soudu ze dne 27. 5. 2004, sp. zn. IV. ÚS 73/03). Nejvyšší soud je vázán uplatněnými dovolacími důvody a jejich odůvodněním (§ 265f odst. 1 tr. řádu) a není povolán k revizi napadeného rozsudku z vlastní iniciativy. Právně fundovanou argumentaci má přitom zajistit povinné zastoupení odsouzeného obhájcem – advokátem (§ 265d odst. 2 tr. řádu).

Pokud se jedná o námitky obviněného, je nutno konstatovat, že tyto jsou obsahově shodné s námitkami, se kterými se již musely v rámci jeho obhajoby vypořádat soudy nižších stupňů, což je také patrné z odůvodnění jejich rozhodnutí. Na případ, kdy obviněný v dovolání uplatňuje obsahově shodné námitky s námitkami, které byly již uplatněny v řízení před soudem prvního a druhého stupně, pamatuje rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 29. 5. 2002, sp. zn. 5 Tdo 86/2002, publikované v Souboru trestních rozhodnutí Nejvyššího soudu [C. H. Beck, ročník 2002, svazek 17, pod T 408], podle něhož „opakuje-li obviněný v dovolání v podstatě jen námitky uplatněné již v řízení před soudem prvního stupně a v odvolacím řízení, se kterými se soudy obou stupňů dostatečně a správně vypořádaly, jde zpravidla o dovolání zjevně neopodstatněné ve smyslu § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu“.

Podle názoru Nejvyššího soudu byl v předmetné trestní věci na základě provedeného dokazování náležitým způsobem vyargumentován závěr o vině obviněného trestnou činností uvedenou ve výrokové části rozsudku Okresního soudu v Náchodě. Jak již bylo konstatováno výše, Nejvyššímu soudu v rámci dovolacího řízení nepřísluší hodnotit správnost a úplnost zjiš-

těného skutkového stavu věci podle § 2 odst. 5 tr. řádu, ani přezkoumávat úplnost provedeného dokazování či se zabývat otázkou hodnocení důkazů ve smyslu § 2 odst. 6 tr. řádu. Námítky týkající se skutkového zjištění, tj. hodnocení důkazů, neúplnosti dokazování apod. nemají povahu právně relevantních námitek. Soudy prvního a druhého stupně tak věnovaly dostatečnou pozornost otázce jednání obviněného z hlediska místa, odkud střílel na psa, a vzdálenosti tohoto místa od nejbližšího obydlí. V daném kontextu pak uzavřely, že místo tzv. nástřelu psa se nacházelo 123,7 m od posledního obydlí domu. Obviněný byl, k tomu oprávněným správním orgánem, přitom ustanoven mysliveckou stráží pro působnost honitby H. Jako takový pak na daném území vykonával oprávnění stanovená mu zákonem o myslivosti, a to i inkriminovaného dne. Byl proto vázán oprávněními uvedenými v § 14 zákona o myslivosti, kde podle odst. 1 písm. e) zákona je myslivecká stráž oprávněna usmrcovat v honitbě toulavé psy, kteří mimo vliv svého vedoucího ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení pronásledují zvěř; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Toto oprávnění se nevztahuje na psy ovčáckých a loveckých plemen, na psy slepecké, zdravotnické, záchranářské a služební; usmrcovat kočky potulující se v honitbě ve vzdálenosti větší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení; pokud je tato nemovitost umístěna na oploceném pozemku, počítá se vzdálenost od jeho oplocení. Pokud nižší soudy dospěly k závěru, že došlo k postřelení psa v místě, které odpovídá nejen nálezu barvy (krve), ale též stříže (chomáče chlupů) (dle výpovědi svědků M. a K.), což odpovídá také protokolu z ohledání na místě sepsanému zástupcem městského úřadu svědkem H., pak je třeba se plně ztotožnit s názorem nalézacího soudu, že obviněný svým jednáním coby úřední osoba [podle § 127 odst. 1 písm. i) tr. zákoníku] vykonával svou pravomoc způsobem odporujícím zákonu o myslivosti [§ 14 odst. 1 písm. e)], neboť zastřelil psa ovčáckého plemene ve vzdálenosti menší než 200 m od nejbližší nemovitosti sloužící k bydlení. Obviněný rovněž musel brát v potaz, že se již šel, což sám připustil, a za takové situace si musel být vědom rizika, které podstupuje střelbou na psa. Za takových okolností musel být minimálně srozuměn s tím, že pes, na kterého střelil, není toulavý, ale má obojek a není – terminologií zákona – mimo vliv svého vedoucího, či se jedná o plemeno, které je z ust. § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti vyňato. Totéž platí i o vzdálenosti, na kterou střílel. Vyjádření dovolatele, že jednal v krajní nouzi, nelze za této situace akceptovat. V daném okamžiku si musel být nepochybně vědom, že má postavení úřední osoby, a s tímto úmyslně (neoprávněně) střílel na psa loveckého plemene. Zákon o myslivosti, z jehož titulu jednal, klade na výkon myslivecké stráže určitá kritéria, která jsou samotným předpokladem pro ustanovení do tohoto postavení [§ 12 odst. 3 písm. f)] zákona o myslivosti. Myslivecká stráž tedy musí prokázat znalost práv a povinností myslivecké stráže podle zákona o myslivosti a znalost souvisejících předpisů. Těmito povinnostmi je pak stráž vázána, přičemž jejich porušení vede k odpovědnosti správní – přestupkové [§ 63 odst. 1 písm. b)] či trestní. To je případ rovněž porušení ust. § 14 odst. 1 písm. f) zákona o myslivosti. Pakliže tedy člen myslivecké stráže vidí, že pes ovčáckého plemene,

do kterého je německého ovčáka třeba zařadit, v předepsané vzdálenosti do 200 metrů od posledního obydlí pronásleduje zvěř, není oprávněn vůči tomuto zakročít způsobem, který vede k usmrcení psa.

Pojem krajní nouze je v zákoně vymezen tak, že čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem (§ 28 odst. 1 tr. zákoníku). Nejde tedy o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil. Úprava krajní nouze představuje reakci na určitý střet dvou společensky chráněných zájmů a také stav, kdy je možné chránit jeden zájem, dotčený trestní normou, pouze tak, že je obětován jiný takový zájem. Nemůže se však jednat o krajní nouzi, pokud osoba, která jednání v ní namítala, měla specifické postavení, v jehož rámci vykonávala zákonem stanovené oprávnění – v tomto případě myslivecká stráž, a to svým chováním hrubě porušila, když nedodržela zvláštním předpisem stanovenou povinnost, resp. vybočila z mantinelů, které jí normy vytyčují. Jak již bylo konstatováno, obviněný v době střelby na psa byl v postavení speciálního subjektu – myslivecké stráže, na kterou jsou kladeny zvláštní nároky ohledně obeznamenosti s právní úpravou myslivosti, a musel si být tedy vědom, že pes se nachází v menší vzdálenosti od obydlí, než v případě střelby povoluje zákon, stejně jako musel vědět, na jaký druh psa střelil, potažmo musel být srozuměn, že se vzhledem k denní době a dalším podmínkám může jednat o takové plemeno, jehož odstřel je zakázán. Za této situace se proto dovolací soud plně ztotožnil s argumentací viny přečinem zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku.

Odlíšné stanovisko však dovolací soud musí zaujmout k názoru krajského soudu v případě upuštění kvalifikace jednání obviněného také přečinem poškození cizí věci podle § 228 odst. 1 tr. zákoníku. V daném ohledu se Nejvyšší soud plně ztotožňuje s dovoláním, které bylo podáno nejvyšším státním zástupcem, stejně jako s argumentací, kterou zvolil ve svém rozhodnutí soud okresní. Daného protiprávního jednání se dopustil ten, kdo zničil cizí věc, a způsobí tak na cizím majetku škodu nikoli nepatrnou. Krajský soud v Hradci Králové ve svém rozhodnutí (str. 6) uvedl, že vzhledem ke změně právního posouzení zvířete podle § 494 NOZ není toto již věcí. Dovolací soud musí na tomto místě připomenout, že věci ve smyslu trestněprávním, který je určující pro posouzení jednání v intencích § 228 tr. zákoníku, se rozumí i živá zvířata (§ 134 odst. 1 tr. zákoníku). Podle právní úpravy NOZ již zvířata nejsou věcmi v právním smyslu, a je třeba k nim přistupovat jako k živým tvorům, kteří stejně jako člověk mohou pociťovat bolest a utrpení. Je proto namístě jejich právní režim podrobit zvláštní úpravě, která zajišťuje ochranu v souladu se zásadami humanity, a to v případě potřeby i proti vlastníkovu (srov. trestné činy proti životnímu prostředí, zejména § 302 o týrání zvířat a § 303 o zanedbání péče o zvíře z nedbalosti, dále srov. i § 299 až 301, § 304 a navazující zákony č. 246/1992 Sb., na ochranu zvířat proti týrání, a zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti) (bližší Pavel Šámal a kol.: Trestní zákoník, 1. vydání, C. H. Beck, Praha 2009, str. 1252). Je tedy nutno dát za pravdu dovolateli, pakliže namítá velmi přílehavě, že daný přístup, který zvolil odvolací soud, by mohl

vést až k takovým paradoxům, jako je nemožnost postihu přečinu krádeže, pokud by jejím předmětem bylo zvíře.

Vzhledem k výše uvedenému, jakož i tomu, že námitky učiněné obviněným a nejvyšším státním zástupcem v neprospěch obviněného se neprolínají a představují individuální argumentaci dovolatelů, Nejvyšší soud o nich rozhodl dvěma různými způsoby, a to jednak v podobě odmítnutí dovolání obviněného v intencích § 265i odst. 1 písm. e) tr. řádu, neboť toto je zjevně neopodstatněné. Na druhé straně pak k dovolání nejvyššího státního zástupce podle § 265k odst. 1, 2 tr. řádu zrušil rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 21. 5. 2015, sp. zn. 10 To 108/2015, jakož i další rozhodnutí na něj obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a přikázal tomuto soudu, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. V rámci nového projednání bude

třeba, aby krajský soud své rozhodnutí založil na posouzení zvířete (psa) v mezích platných právních norem trestního práva, jakož i stávající judikatury (např. 4 Tdo 489/2013). Nad rámec vad vytykaných v podaných dovoláních však Nejvyšší soud rovněž upozorňuje na zřejmé pochybení, kterého se krajský soud dopustil ve výrokové části svého rozhodnutí, kdy oproti rozhodnutí nalézacího soudu nesprávně odkázal na ust. § 14 odst. 1 písm. c) zákona o myslivosti, v rozporu s nímž měl obviněný jednat, kdy správně mělo být uvedeno ust. § 14 odst. 1 písm. e) zákona o myslivosti. Tato vada je obsažena nejen v originálu předmětného rozsudku, ale též v protokolu o veřejném zasedání ze dne 21. 5. 2015 i jeho zvukovém záznamu. I tuto nesprávnost bude tedy třeba v rámci nového projednání věci napravit.

✦ Právní věta redakce.

Předběžné opatření – umístění dětí

Odpovídají-li důvody, pro které bylo nařízeno předběžné opatření v podobě umístění dětí na přechodné období do vhodného prostředí, typu předběžného opatření, jehož právní úprava je obsažena v § 452 a násl. zákona o zvláštních řízeních soudních, je třeba na takové usnesení nahlížet jako na rozhodnutí vydané podle tohoto předpisu se všemi specifiky, která ze zmíněných ustanovení vyplývají, a to bez ohledu na to, že soud prvního stupně uvedl, že předběžné opatření vydává podle § 76 odst. 1 písm. e) ve spojení s ust. § 74 odst. 1 občanského soudního řádu.

Usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 10. 3. 2016, sp. zn. 15 Co 140/2016

Odůvodnění:

Shora citovaným usnesením jmenoval soud prvního stupně podle § 469 odst. 1 z. ř. s. nezl. Elišce a Tomášovi F. opatrovníkem pro řízení o nařízení předběžného opatření Město Pelhřimov (výrok I.). Výrokem II. pak vyhověl návrhu Městského úřadu v Humpolci a svěřil obě nezl. děti zatím do péče Dětského domova Senožaty – Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc. Návrh byl odůvodněn tím, že mateřská škola, kterou nezletilí navštěvují, zaznamenala dne 27. 1. 2016 u chlapce podlitiny staršího i novějšího data na celém jeho těle a tento zdravotní stav nezletilého byl doložen i lékařským vyšetřením. Sám Tomáš uvedl, že ho matka mlátí vodítkem na psa. Na základě těchto skutečností soud prvního stupně uzavřel, že v péči matky byly zjištěny velmi závažné nedostatky a aktuálně není známa žádná osoba, která by byla schopna děti do své péče převzít (otec nemá vytvořeny podmínky pro to, aby péči o děti zabezpečoval), a s odkazem na § 76 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 74 odst. 1 o. s. ř. návrhu vyhověl.

Proti tomuto usnesení podala matka obsáhlé odvolání. Připustila, že se k nezl. Tomášovi zachovala způsobem popsaným v návrhu, ale podotkla, že se tak stalo výjimečně, a podrobně popsala důvody, které ji k tomu vedly. Dále namítla, že ačkoli soud prvního stupně odkázal na ustanovení občanského soud-

ního řádu, z obsahu jeho rozhodnutí je zřejmé, že ve skutečnosti postupoval podle § 452 a násl. z. ř. s. Pro takové rozhodnutí však podle jejího názoru nebyly dány důvody, protože Městský úřad v Humpolci mohl přistoupit k jiným, mírnějším opatřením, a nikoli rovnou ke krajnímu řešení. Kromě toho pokud jde o Elišku, není v rozhodnutí vůbec uvedeno, jaká újma jí má hrozit. Matka rovněž vytkla soudu prvního stupně, že po nařízení předběžného opatření nezahájil řízení ve věci samé a předběžné opatření neprodloužil, v důsledku čehož jsou děti po uplynutí měsíční lhůty omezeny na svobodě bez zákonného podkladu. Matka navrhla, aby bylo napadené usnesení změněno tak, že se návrh na nařízení předběžného opatření ohledně nezl. Tomáše zamítá a ohledně nezl. Elišky odmítá.

Podle § 1 odst. 2 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“), nestanoví-li tento zákon jinak, použije se (na řízení podle tohoto zákona) občanský soudní řád. Proto jsou-li v dalších odstavcích zmíněna či citována ustanovení občanského soudního řádu, jde vždy o jejich použití na základě odkazu v § 1 odst. 2 z. ř. s.

Odvolání bylo podáno včas a k tomu oprávněnou osobou. Odvolací soud proto ve lhůtě stanovené v § 465 odst. 2 z. ř. s. projednal věc podle § 212a odst. 6 o. s. ř. ve spojení s § 28 z. ř. s. a přezkoumal napadené usnesení v rozsahu, v jakém se toho matka domáhala, tedy jen ve výroku o nařízení předběžného opatření. Poté dospěl k závěru, že i když lze řadě odvolacích argumentů matky přisvědčit, nelze odvolání vyhovět.

VEŘEJNÉ ZAKÁZKY

- nový zákon o zadávání veřejných zakázek
- prováděcí předpisy
- rejstřík k zákonu

Sagit více informací na www.ver.sagit.cz

inzerce

Jak už bylo uvedeno, rozhodoval soud prvního stupně o nařízení předběžného opatření na návrh orgánu sociálně-právní ochrany dětí, odůvodněný obavou o další zdravý vývoj dětí vzhledem k nevhodnému chování matky k nezletilému Tomášovi. Tento orgán v návrhu odkázal na § 76 o. s. ř. a soud prvního stupně jeho právní posouzení převzal. Pominul však, že důvody, pro které byl návrh na nařízení předběžného opatření podán (a pro které mu posléze bylo vyhověno), odpovídají typu předběžného opatření, jež bylo před 1. 1. 2014 upraveno v § 76a o. s. ř. a jehož právní úprava je v současné době obsažena v § 452 a násl. z. ř. s. Důvodem pro nařízení předběžného opatření v podobě umístění dětí na přechodnou dobu do vhodného, v usnesení bližší označeného prostředí, je totiž jednoznačně to, že se děti ocitly ve stavu nedostatku řádné péče a že (vzhledem ke skutečnostem, jež byly v souvislosti s návrhem osvědčeny) by mohly být ohroženy jejich normální vývoj či jiný jejich důležitý zájem. Tomu ostatně odpovídá i postup soudu prvního stupně, který jmenoval opatrovníkem jiný orgán sociálně-právní ochrany dětí, než který podal návrh (§ 455 odst. 2 z. ř. s.), a rozhodl ve lhůtě uvedené v § 456 z. ř. s. Proto odvolací soud nahlíží na napadené usnesení jako na rozhodnutí vydané podle § 452 a násl. z. ř. s. se všemi specifiky, která ze zmíněných ustanovení vyplývají. Krátká lhůta, kterou zákon stanoví pro rozhodnutí o návrhu podle § 454 odst. 1 z. ř. s., neumožňuje soudu, aby bližší zkoumal skutečnosti, jimiž je návrh odůvodněn. Proto by-li osvědčeny (srov. § 75c odst. 1 o. s. ř.) skutečnosti odůvodňující závěr o naplnění podmínek § 452 odst. 1 z. ř. s., nelze soudu prvního stupně vytýkat, že přistoupil k nařízení předběž-

ného opatření, a to ve vztahu k oběma dětem, neboť popsané chování matky k synovi vyvolává obavy z možnosti obdobného zkratového jednání i ve vztahu ke starší dceři. Jelikož pak podle § 75 odst. 4 o. s. ř. je pro předběžné opatření rozhodující stav v době vyhlášení (vydání) usnesení soudu prvního stupně, nemůže odvolací soud při svém rozhodování (též s přihlédnutím ke lhůtě, v níž musí o odvolání rozhodnout) brát v úvahu námitky, které se týkají jiných skutečností, než jsou ty, jež byly uvedeny v návrhu. Právě z tohoto důvodu zákon o zvláštních řízeních soudních v § 459 a 460 předpokládá, že ve lhůtě, na kterou je trvání předběžného opatření omezeno, bude zahájeno řízení ve věci samé, v němž bude provedeno řádné dokazování a náležitě zjištěn skutkový stav. Takové řízení měl soud prvního stupně zahájit, což ovšem neučinil, a proto je možné v souladu s matkou konstatovat, že doba trvání nařízeného předběžného opatření již uplynula. K tomu však odvolací soud s ohledem na již zmíněné ust. § 75c odst. 4 o. s. ř. nemůže přihlídnout. Z hlediska naplnění podmínek pro nařízení předběžného opatření je tedy napadený výrok věcně správný a jako takový jej odvolací soud podle § 219 o. s. ř. potvrdil.

Podle § 214 odst. 2 písm. c) o. s. ř. nebylo k projednání odvolání třeba nařizovat jednání.

Právní moc výroku o jmenování opatrovníka nebyla odvoláním matky dotčena (§ 206 odst. 2 věta první o. s. ř.).

❖ Rozhodnutí zaslal a právní větou opatřil Mgr. DAVID STRUPEK, advokát v Praze.

inzerce

MONITOR

TÉMATU VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

 CODEXIS® ADVOKACIE

KOMPLEXNÍ PŘEHLED V PROBLEMATICE VEŘEJNÝCH ZAKÁZEK

Efektivní práce s dokumenty a komentáři k tématu veřejných zakázek napříč celým právním informačním systémem CODEXIS® ADVOKACIE.

www.codexisadvokacie.cz

klientske.centrum@atlasconsulting.cz

+420 596 613 333

**Petr Bezouška, Milan Hulmák,
Jindřich Psutka, Tomáš
Doležal:**

Soudní judikatura ve světle nového občanského zákoníku

Wolters Kluwer, Praha 2015,
748 stran, 816 Kč.

Není a asi ani nemůže být sporu o tom, že zákon je sice přímým zdrojem pravidel lidského chování, nicméně pouhá znalost zákona poznání těchto pravidel zpravidla nepřináší. Zákon je nějak psán, nějak formulován, nějak myšlen, ale následně je různě chápán, různě vykládán, různě posouván. Zákon sám tak mnohdy pouze ukazuje zamýšlený směr, ale už neumí ovlivnit jeho pochopení v rukách těch, komu je určen. Rozdíl mezi *law in books* a *law in actions* je zkrátka běžnou součástí našich životů.

Lidé přemýšlejí různě a vstupují do různých situací, zákon proto aplikují způsobem, který je pro ně vhodný, často bez přílišného ohledu na to, zda jimi chtěné bylo zákonodárcem zamýšleno. Rozhodné slovo v navazujících sporech hraje zpravidla soud, resp. lidé v talárech. I oni nějak zákon chápou, vykládají, posouvají, stejně jako ti před nimi a ti po nich. Přesto má soud sílu „konečného“ slova, sílu omezit či usměrnit život a praxi. Lidé přizpůsobují zákony svým potřebám, soudci se snaží při nutném předporozumění hledat smysl a úmysl zákonodávce a vykládají zákon prizmatem práva coby projevu sociální kontroly společnosti. Ne vždy se jim to daří, jistě, někdy justice znásilňuje právo více než praxe, ale tak už to chodí, soudce je také jen člověk s vlastními předsudky, omezeními a preferencemi.

Střet justice a zákona dostává nový rozměr při legislativních změnách, které chtějí přinést a přinášejí paradigmatické změny, svým způsobem strukturální revoluci, aniž by nutně braly ohled na dosavadní stav doktríny a judikatury. A právě to je realita, kterou dnes zažíváme, český občanský zákoník nešel cestou soupisu judikatury, jako třeba občanský zákon nizozemský, nenavazoval na rozvíjející se stav solidní doktríny, jako třeba v dobách přijetí ABGB, ale

přišel jako *diskontinuum*. Je proto nutné a přínosné sledovat, jak se nové těleso chová ve staré struktuře právního myšlení a judikatury, protože není neznámou skutečností, že právníci jsou velmi konzervativní a velmi neradi podléhají myšlenkovým posunům, ledaže je k tomu přivedou potřeby praxe. Tento konzervatismus může být pozitivní i negativní, samozřejmě, a proto je nutné, aby ho někdo testoval, analyzoval, či k tomu dal alespoň podnět.

A tím se dostáváme k recenzované knize. Sestavit judikaturu do tabulek umí kdekdo, automatizujeme to. To však autoři nečiní, resp. systém a struktura, které jim vznikly a které zabírají část obsahu knihy, jsou vedlejším efektem, didaktickou pomůckou. Podstata knihy je jinde – v analýze toho, zda jsou konkrétní judikáty použitelné ve světle nového občanského zákoníku. Autoři jdou však dále, nejenže předkládají závěr „použitelné“, „použitelné s výhradou“ a „nepoužitelné“, ale současně pro to kladou důvody. Zjevně museli judikaturu nejen najít, ale také přečíst a přemýšlet o ní. Činí tak navíc se znalostí toho, co bylo od přijetí občanského zákoníku publikováno, co bylo diskutováno a jaký by asi měl být smysl a účel konkrétní normy, resp. pravidla v ní obsaženého. Výběr judikatury není přirozeně úplný, sami autoři říkají, že stranou zájmu zůstalo právo korporátní, procesní či právo duševního vlastnictví; ostatně korporátní právo zpracovali jinde, např. J. Dědič, J. Lasák, J. Kříž a kol.: Judikatura k re-

kodifikaci. Obchodní společnosti, Wolters Kluwer, Praha 2015. Přesto je jimi předkládaný výběr účtyhodný a dává prostor nejen k možné další úvaze o využití konkrétních soudních závěrů, ale také k otestování toho, zda judikatura bude konzervativní či dokonce závislá na cestě (*path dependence*), nebo zda bude otevřená a moderní. Autoři nepředkládají dogma, dávají všanc své vidění věci, podložené erudicí a argumenty, nicméně logicky je to stále jen návod.

Knihy má však také ryze pragmatický rozměr, umožní praktické i justiční veřejnosti vyhledat možný relevantní judikát a zvážit jeho použitelnost. I proto je kniha strukturována tak, že je možné hledat podle dílčích paragrafů občanského zákoníku, byť je škoda, že u nich není uveden i zákoný text, nebo mohou vyhledávat podle data vydání judikátů nebo podle klíčových slov. Celkový text proto nabízí studijní materiál, který může sloužit nejen praktikům v rámci jejich klientské rešerše, soudcům pro jejich rozhodovací praxi, ale také studentům při psaní kvalifikačních prací, vyšším soudním úředníkům při řešení jejich případů, úředníkům v rámci jejich správní agendy apod.

Co autorům přát? Aby kniha neplnila regály „reklamních“ knihoven, aby ji využívalo co nejvíce odborné veřejnosti a snad také aby přiměla soudce více zvažovat, zda staré „pravdy“ nejsou spíše už jen starým harampádím než použitelnými myšlenkovými závěry.

✦ doc. JUDr. BOHUMIL HAVEL, PhD.,
pracovník oddělení soukromého práva
Ústavu státu a práva AV ČR

Petra Polišenská a kol.:

Trestní právo procesní. Výběr z důležitých soudních rozhodnutí v trestním právu za období leden 2014 až květen 2015

Wolters Kluwer a. s., Praha 2016,
156 stran, 250 Kč.

Nakladatelství Wolters Kluwer zahájilo rok 2016 mimo jiné vydáním

čtyřdílné řady publikací z pera autor-
ského kolektivu vedeného doktorkou
Polišenskou s výstižným podtitulem
„Musíš znát...“, přinášející přehled
nejvýznamnější aktuální judikatury
ve vybraných právních odvětvích. Me-
zi ně spadá rovněž odvětví trestního
procesu, o němž pojednává díl s ná-
zvem *Trestní právo procesní. Výběr z dů-
ležitých soudních rozhodnutí v trestním
právu za období leden 2014 až květen
2015*.

Jak název napovídá, tato publikace
poskytuje čtenáři přehled nejvýznam-
nějších aktuálních soudních rozhod-
nutí dotýkajících se odvětví trestního
práva procesního. Pochopitelně lví po-
díl zaujmají rozhodnutí vrcholných
soudních orgánů s celostátní působ-
ností, které již ze své podstaty určují
judikaturní vývoj (Nejvyššího a Ústav-
ního soudu). Autoři však neopomíje-
jí ani relevantní rozhodnutí vrchních
a krajských soudů.

Publikace je logicky dělena na dvě
základní části, přičemž první z nich
(o něco větší) pojednává o judikatuře
obecných soudů, tedy především Nejvyš-
šího soudu, zatímco druhá cílí na judi-
katuru Ústavního soudu. V rámci těch-
to částí jsou pak jednotlivá rozhodnutí
rozčleněna s ohledem na konkrétní
právní předpis, jehož aplikace se týka-
jí (neboť záběr publikace se neomezuje
pouze na zákon č. 141/1961 Sb., o trest-
ním řízení soudním, ve znění pozděj-
ších předpisů, ale pokrývá také otázky
související se zákonem č. 218/2003 Sb.,

o soudnictví ve věcech mládeže, ve zně-
ní pozdějších předpisů, či zákonem
č. 104/2013 Sb., o mezinárodní jus-
tiční spolupráci ve věcech trestních,
ve znění pozdějších předpisů, a dal-
šími právními předpisy), a dále řaze-
na abecedně podle hesel vystihujících
otázku v nich řešenou (např. od amne-
stie a abolice po otázky týkající se zvo-
leného obhájce).

Každé konkrétní heslo obsahuje pře-
devším relevantní výňatek z konkré-
tního, v předmětném období vydaného
soudního rozhodnutí, případně soud-
ních rozhodnutí. Byť by pouze takto
koncipovaná publikace byla nejspíš rov-
něž akceptovatelná, autorský kolektiv se
neomezuje na samotné shrnutí čerstvě
vydané judikatury, ale v rámci každého
hesla uvádí k nově vydanému rozhod-
nutí vlastní krátký komentář a rovněž
přehled dřívější judikatury pojednává-
cí o stejné či obdobné otázce. Tuto sku-
tečnost lze hodnotit maximálně klad-
ně, neboť čtenáři je kromě aktuálního
judikaturního přehledu poskytnut rov-
něž vhled do širšího kontextu konkré-
tní problematiky.

Přes mírný nedostatek způsobený ne
vždy zcela jednotnou strukturou jed-
notlivých hesel lze publikaci hodnotit
jako velmi zdařilou a přehlednou
praktickou pomůcku, po boku zby-
lých tří svazků uvedené série (pojed-
návajících o trestním právu hmotném
a občanském právu hmotném a pro-
cesním) poskytující užitečný přehled
aktuálního judikaturního i dlouhodo-
bějšího vývoje ve vybraných otázkách
a pomyslný „rozcestník“ pro postup
v soudních řízeních.

Přestože sám autorský kolektiv hovo-
ří o publikaci především coby o učeb-
ní nebo studijní pomůcce, její využi-
tí toto zařazení výrazně přesahuje,
a to především díky své aktuálnos-
ti a přehlednosti, jež z ní činí hod-
notnou praktickou pomůcku pro ši-
rokou odbornou veřejnost, advokacii
nevyjímaje.

✦ Mgr. IVO KEISLER, advokátní
koncipient a doktorand na katedře správní
vědy a správního práva PF MU v Brně

**Alena Macková, Ladislav
Muzikář a kol.:**

Zákon o zvláštních řízení soudních. Komentář s důvodovou zprávou a judikaturou

Leges, Praha 2016, 864 stran,
1 190 Kč.

V posledních dnech se odborné práv-
nické veřejnosti představuje *komentova-
ný zákon o zvláštních řízeních soudních
s důvodovou zprávou a judikaturou*, který
je dalším počinem nakladatelství Leges
v oblasti komentářové literatury.

Zákon o zvláštních řízeních soudních
(vydaný pod č. 292/2013 Sb., ze dne
13. 9. 2013), nabyt účinnosti dne 1. 1.
2014. Jeho potřeba byla vyvolána mi-
mo jiné i přijetím občanského zákoní-
ku. Zákon o zvláštních řízeních soud-
ních navazuje na procesní tradici u nás.
Ta byla založena tzv. nesporným paten-
tem (císařský patent z 9. 8. 1854 č. 208
ř. z. – zákon o soudním řízení v nesporných
právních věcech). V tomto zákoně
bylo mimo jiné upraveno – tedy jako ří-
zení nesporné – projednání pozůstalosti.
Oddělená samostatná úprava nesporného
řízení vycházela v naší minulosti i ze zá-
kona č. 100/1931 Sb., o základních usta-
noveních soudního řízení nesporného,
a platila až do přijetí z. ř. s. v roce 1950.

Právě vydaný komentář (o rozsahu
858 stran) má velmi přehlednou a čte-

nářsky přívětivou vnitřní systematiku: obsahuje vždy text jednotlivých ustanovení, důvodovou zprávu k němu, pak následuje vlastní autorův komentář, odkazy na související ustanovení a související právní normy, výběr související literatury i judikaturu. Judikatury – vzhledem k nedlouhé době od účinnosti zákona – není mnoho. Proto je obdivuhodné, že autoři provedli nesnadný výběr a uvádějí judikaturu použitelnou.

Autorský kolektiv byl sestaven velmi vyváženě. Vedení se ujala doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., působící na Právnické fakultě UK (naše přední procesualistka, členka komise pro rekodifikaci civilního procesu a členka Mezinárodní asociace procesního práva) a JUDr. Ladislav Muzikář (soudce s dlouholetou praxí a přední český odborník na dědické právo), soudce Městského soudu v Praze. Dalšími členy kolektivu autorů jsou soudci JUDr. Jiří Grygar, Ph.D., JUDr. Zdeněk Kovařík, JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., a JUDr. Kučera, a dále asistenti soudců Ústavního soudu JUDr. Ing. Radvan Dávid, Ph.D., JUDr. Marian Kokeš, Ph.D., tento kolektiv doplňuje i zástupce veřejné ochránčyně práv JUDr. Stanislav Křeček.

Doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., se ujala nelehké role komentáře k obecným ustanovením z. ř. s., v nichž je mj. řešena i otázka vztahu o. s. ř. a z. ř. s., a to na principu subsidiarity o. s. ř., resp. zbytkové subsidiarity. A. Macková také vysvětluje podstatu nesporného řízení a jeho zvláštnosti oproti nalézacímu řízení spornému. Výklad základních rysů nesporného řízení dává spolehlivý a relevantní interpretační návod v aplikační praxi. Vypořádává se zdárně právě s otázkou zbytkové subsidiarity mezi o. s. ř. a z. ř. s. a nevyhýbá se ani mnohým dalším diskusním otázkám. Stejná autorka pak dále vykládá a komentuje praktickou problematiku výkonu rozhodnutí ve věcech péče soudu o nezletilé a důkladně rozebírá aplikovatelné postupy soudu při tomto výkonu, který nemohou provádět soudní exekutoři. I v této partii je zřetelné dlouholetá odborná zkušenost autorky, která dále komentuje i přechodná a závěrečná ustanovení, vč. § 513 z. ř. s.

Nejrozsáhlejší pasáží tohoto zákona, a tedy i komentáře k němu, je úprava řízení o pozůstalosti obsažená v hlavě III.

zvláštní části, obsahující 191 ustanovení. JUDr. Ladislav Muzikář v ní zasvěceně a fundovaně komentuje rozsáhlou úpravu řízení o pozůstalosti. Stejný autor se dále zabývá i řízením o úschovách. Upozorňuje na novou kategorii úschov, takzvané „povinné“ úschovy za účelem splnění dluhu na základě rozhodnutí soudu.

Z rozsáhlé úpravy řízení o pozůstalosti upoutá komentář pozornost čtenáře k novému pojetí účastenství v řízení o pozůstalosti, které je upraveno v § 110 a násl. Autor upozorňuje na rozdílné účastenství při projednání pozůstalosti a pro případ likvidace dědictví. Komentář se věnuje i účastenství manžela zůstavitele a zejména postavení nepominutelného dědice, které se oproti předchozí úpravě obsažené v § 175b dřívější dílce o. s. ř. zásadně změnilo. Se složitými otázkami, které nová úprava vyvolává, se autor úspěšně přesvědčivou argumentací vypořádává. Nové pojetí vypořádání společného jmění manželů v pozůstalostním řízení je komentováno zejména s ohledem na to, že nynější právní úprava umožňuje uzavřít dohodu ve smyslu pokynu zůstavitele projeveného v pořízení pro případ smrti.

JUDr. Muzikář je známým odborníkem i v oblasti likvidace pozůstalosti, která je obsažena v díle čtvrtém Hlavy III. Problematika likvidace pozůstalosti je nyní mnohem podrobnější, nežli tomu bylo v předchozí právní úpravě. Procesní postupy jsou inspirovány insolvenčním zákonem. Komentář zdařile popisuje postavení notáře – soudního komisaře – v tomto řízení.

Další partie (v řazení daném systematikou z. ř. s.) obsahují komentář k jednotlivým skupinám nesporných, resp. jiných, řízení, tj. včetně řízení o umoření listin, řízení o nahrazení souhlasu zástupce České advokátní komory k seznámení se s obsahem listin, řízení o soudním prodeji zástavy a další. Hlava V. z. ř. s. upravuje řízení ve věcech rodinněprávních. Rozvod manželství je nyní řízením nesporným, proto je komentář více než žádoucí. Zajímavá je i pasáž odhalující úskalí řízení o povolení uzavřít manželství a srovnání s judikaturou Nejvyššího soudu ČR. Relevantní informace zde nalezneme i k zásadním změnám, které se týkají řízení ve věcech osvojení (mj. i proto, že o. z. významně institut osvojení změnil).

Rozsah recenze nedovoluje zastavit se podrobně u všech partií nového komentáře. Proto jen krátce připomínám, že v něm čtenář najde obsáhlé a fundované partie věnované řízení ve věcech fyzických osob (včetně klíčového řízení o omezení svéprávnosti a opatrovníckého řízení, nebo minimálně upraveného řízení o přivolení k zásahu do integrity), řízení ve věcech právnických osob (včetně praxí očekávaného komentáře řízení ve věcech svěřenského fondu, ale i statusových a jiných věcí právnických osob) a řízení ve věcech rodinněprávních (včetně tolik praktického a bohužel častého řízení ve věcech péče o nezletilé). Jinými slovy: jde o dílo nejen kvalitní, ale i komplexní, které se diskusním a interpretačním otázkám nevyhýbá.

Závěrem mohu proto vyjádřit přesvědčení, že tato rozsáhlá a obsáhlá publikace v konkurenci již existujících děl věnovaných z. ř. s. obstojí svojí kvalitou argumentace, hloubkou a šíří úvah. Komplexnost komentáře je zdůrazněna i zapracováním novely zákona č. 87/2015 Sb., dotýkající se postavení pozůstalého manžela v řízení o pozůstalosti a řízení o soudním prodeji zástavy.

Tato publikace je v současnosti neaktuálnější dostupným titulem pro odborníky věnující se této právní oblasti. Odborná veřejnost, zejména z řad soudců soudů všech stupňů, notářů a advokátů, aktuální komentář očekává, jistě jej uvítá a využije pro snazší orientaci a pochopení složitých procesních předpisů, což může přispět k tolik žádoucímu sjednocování praxe.

Pro formální stránce lze k tomuto vydání komentáře též vyjádřit uznání, neboť má vysokou nejen odbornou, ale i estetickou úroveň.

Vydavatelství Leges tímto počinem dokazuje, že vedle zahraničních vydavatelství právnické literatury má zasloužené místo na špičce. Profesionalita vydavatele se projevila i ve vhodném složení autorského kolektivu se zkušenostmi jak z teorie, tak právní praxe. Výsledek tomu zcela odpovídá a česká odborná právnická literatura je bohatší o velmi zdařilý nakladatelský počín.

♣ JUDr. MARTIN FOUKAL, notář v Praze

Lukáš Vymazal:

Zástavní právo v novém občanském zákoníku

Wolters Kluwer ČR, Praha 2015,
2. vydání, 516 stran, 670 Kč.

Hodnotit význam jednotlivých právních institutů pro hospodářský život je jistě ošidné, nicméně přinejmenším ve světě financí by o přední příčky oprávněně soutěžilo zástavní právo jako jeden z nejužívanějších a pravděpodobně i nejspolehlivějších nástrojů zajištění.

Právě tomuto klíčovému institutu civilního práva věnuje dlouhodobě svoji vědeckou pozornost Lukáš Vymazal. Jeho kniha, kterou chci čtenářům představit, je přepracovaným a rozšířeným vydáním publikace vydané nakladatelstvím Linde v roce 2014 a v pořadí druhou autorovou monografií na toto téma (předcházela jí podrobný komentář k úpravě zástavního práva ve starém občanském zákoníku, který vyšel v roce 2012).

Jakkoli jde opět o komplexní pojednání o zástavním právu ve světle platné právní úpravy, autor tentokrát nevolil formu komentáře, ale monografie, jejíž členění respektuje přirozený životní cyklus zástavního práva od jeho zřízení až po jeho výkon a zánik. Zvolená forma je jednoznačně pozitivní z hlediska zachování souvislosti a celkové informační hodnoty textu a vzhledem ke vhodnému členění kapitol a grafickému zvýraznění klíčových pojmů nesnižuje užitečnost knihy ani pro ty čtenáře, kteří ji budou chtít využívat spíše jako komentář k *ad hoc* nahlednutí než k soustavné četbě.

V 15 kapitolách autor čtenáře provádí platnou úpravou zástavního práva od A až do Z, a to s hlubokým a fundovaným přesahem do historické geneze institutu a zahraniční komparistiky. Po úvodu a obecném pojednání o zástavním právu jako zajišťovacím instrumentu autor detailně rozebírá zástavu, rozsah zástavního práva, zajištěný dluh, důvody a způsoby vzniku zástavního práva a specifika zastavení cizí věci. Následují rozsáhlé pasáže o právech a povinnostech ze zástavního práva a jeho výkonu. Samostatné kapitoly jsou věnovány zakázaným ujednáním a zániku zástavního práva. Na závěr kniha obrací svoji

pozornost ke třem specifickým „typům“ zástavního práva, a to zástavnímu právu k podílu v korporaci, zástavnímu právu k cennému papíru a zástavnímu právu k pohledávce, po kterých následuje přehled judikatury a použité literatury a pečlivě zpracovaný rejstřík.

Nejde však pouze o formu – za hranice běžného komentáře jde i obsah knihy. Autor téma pojednává velmi obsírně a na své si tak přijde nejen praktikujiící právník, snažící se „rozlousknout“ konkrétní aplikační problém vyplývající z nové a soudní judikaturou dosud málo osvětlené právní úpravy, ale i čtenář vedený hlubším zájmem o zástavní právo jako nesmírně zajímavý a staletími prověřený civilistický institut. I přes velkou míru detailu však kniha neztrácí na přehlednosti a čtivosti, neboť autor podrobnosti vhodně přesouvá do (vpravdě robustního) poznámkového aparátu.

Vzhledem k tomu, že publikace pojednává o nové právní úpravě (byť ve velmi širokých souvislostech), nevyhýbá se autor jejímu hodnocení, a to jak ve vztahu ke starému občanskému zákoníku, tak i k zahraničním právním úpravám. Z hlediska komparistiky jsou pak velmi zajímavé autorovy postřehy ohledně vzorových mezinárodních úprav (autor působí v expertní skupině pro mezinárodní obchodní právo – UNCITRAL). Jakkoli čtenář cítí, že autor patří mezi ty právníky, kteří se k novému občanskému zákoníku staví vstřícně, zachovává si potřebnou objektivitu a trefně poukazuje na dílčí nedostatky aktuální úpravy, včetně doporučení *de lege ferenda*.

Asi nejcenějším přínosem knihy pro širokou právníkou obec je její praktičnost. V této rovině se plně zúročuje autorova mnohaletá zkušenost bankovního právníka, který zástavní právo a jeho možná úskalí důvěrně zná z každodenní aplikační praxe. Mohu s klidným svědomím potvrdit, že autor splnil svoje předsevzetí vepsané do úvodu knihy a že na jeho dílo nelze použít starý právnícký aforismus „*kde začíná problém, tam končí komentář*“. Kniha se problémům nevyhýbá, a to ani v situacích, kde schází jakákoli interpretační opora v podobě použitelné judikatury či rozvinuté doktríny. K těmto „bílým místům“ přistupuje autor s velkou důkladností a při šetření všech interpretačních pravidel je patrná jeho snaha o výklad odpovídající po-

třebám reálného hospodářského života.

Při výčtu kladů publikace nelze pomínout ani její čtivý jazyk a zcela nepokrytou snahu autora seriózní téma místy odlehčit a pobavit čtenáře často až kuriózními detaily z historie jeho milovaného právního institutu. Pečlivý čtenář se tak např. dozví, že za starých časů byl z výkonu rozhodnutí v případě advokáta vyloučen i slušný oblek, či pikantní informaci o nezvyklém (a pro někoho snad i lákavém) způsobu realizace zástavního práva v království Pegu.

Za jediný (a s ohledem na výše řečené vpravdě drobný) nedostatek díla tak považují pouze používání cizích výrazů, které i v odborném právníckém jazyce vyšly z běžného užívání a mohou zbytečně znesnadňovat porozumění textu u širší čtenářské veřejnosti.

Představená kniha je významným příspěvkem k vědeckému diskursu v oblasti nové civilněprávní úpravy a má zaslouženou ambici stát se samozřejmou součástí příruční knihovny každého právníka, který v rámci své praxe přichází do styku se zástavním právem. Byť může výborně posloužit „pouze“ jako komentář při řešení konkrétních právních otázek, vřele doporučuji její přečtení vcelku – trpělivému čtenáři bude odměnou důkladná znalost této zajímavé a obtížné právní disciplíny.

♣ Mgr. KRYŠTOF ČERMÁK, ředitel právního odboru Českomoravské stavební spořitelny

František Weyr:

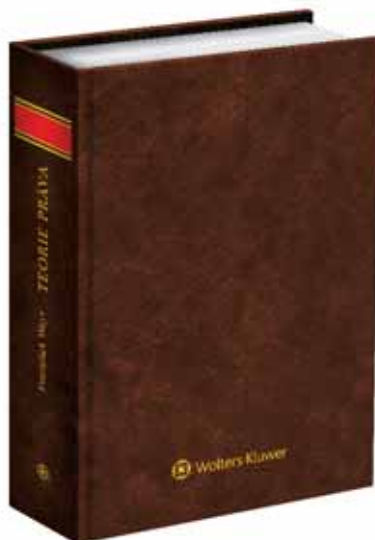
Teorie práva

Wolters Kluwer, Praha 2016,
420 stran, 723 Kč.

V závěru roku 2015 vydalo nakladatelství Wolters Kluwer v rámci řady klasických právnických děl (editorem této řady je Ondřej Horák) v reedici knihu Františka Weyra *Teorie práva*,¹ od jejíhož prvního vydání v roce 1936 uplynulo letos právě 80 let.

Autor knihy František Weyr (25. 4. 1879 až 29. 6. 1951), významný český právník, byl jednou z čelních osobností naší prvorepublikové právní vědy, zakladatel a hlavní představitel brněnské normativní školy právní, profesor Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně a její první děkan. Ústředním předmětem zájmu Weyrovy vědecké činnosti se stala právní filozofie, která se prolíná celým jeho literárním dílem. Weyr si stanovil za cíl vybudovat skutečnou právní vědu, kterou měla být jeho normativní právní teorie nejen jako právně-teoretické, ale i právně-filozofické učení. Východiskem normativní teorie je transcendentální (kritická) filozofie Immanuela Kanta, především Kantova myšlenka dualismu přírody a mravnosti (čistého a praktického rozumu).

Vydávaná *Teorie práva* představuje Weyrovo nejvýznamnější literární dílo, ve kterém autor shrnul své úvahy o právní vědě a její noetice. Je výsledkem Weyrova názorového vývoje, kterým prošel. Je označována jako mezník jeho úvah, ale i za „ideově druhé vydání“ jeho *Základů filosofie právní*² z roku 1920. Autor se ve své *Teorii práva* zabývá týmiž problémy, jimiž se zabýval již ve svých *Základech filosofie právní*, a současně zde shrnuje téměř všechny výsledky svých noetických, metodologických a právně-filozofických úvah, které v té době publikoval v řadě svých knih a pojednání. V předmluvě k *Teorii práva* František Weyr výstižně uvádí, že uvedené dílo „má být mezníkem v mé dosavadní literární činnosti vědecké a v jednotu shrnouti to, čemu jsem dosud učil a co jsem na různých místech a při různých příležitostech uveřejnil. Můj pokus byl mně ulehčen skutečností, že celá má dosavadní vědecká činnost byla od svého začátku ovládána jedinou ústřední myšlenkou.

Lze ji stopovati již v prvních mých literárních pracech, uveřejněných před více než čtvrtstoletím a jí zůstal jsem věren až do dneška. Je to úmysl vybudovati skutečnou teorii práva, kterou jsem již ve svých studentských letech postrádal. Výrazu ‚teorie‘ užívám při tom jako synonyma výrazu ‚vědy‘.³ Weyrovu *Teorii práva* je možno právem zařadit mezi vědecká díla evropského významu.

Kniha *Teorie práva* se skládá ze dvou částí – první část (obecná) a druhá část (kritická) – a z dodatku. V obecné části autor nastiňuje základy právní teorie. Autor objasňuje filozofický základ a východisko, předkládá rozlišení mezi intelektem a vůlí (poznáním a jednáním) a popisuje vzájemný poměr funkcí poznávajícího subjektu a subjektu povinnostního. Dále se zabývá pojmem normy, platností a účinností normy, druhy norem a normovými soubory. Rovněž popisuje statické a dynamické hledisko, věnuje se zdvojení předmětu normativního poznávání a praktické funkci normy. Dále se zabývá i otázkou vztahu normy a hodnoty, interpretací a aplikací norem.

Kritický idealismus Weyrovi umožnil rozlišovat mezi poznáváním (rozumem) a chtěním (vůlí) a zachytit přínos poznávajícího subjektu do procesu poznání: „... poznávající subjekt může si představovati či konstruovati svůj předmět různým způsobem: buď jako jsoucí (existentní), nebo jako povinovaný či chtěný. Tato představa (konstrukce) jest přínosem poznávajícího subjektu; odmyslíme-li si ji, zůstává jakožto předmět poznávání věc o sobě, tedy předmět zásadně nepoznatelný.“⁴

Jediná vlastnost věci o sobě je „danost“, tj. vlastnost být předmětem poznání „... povšechná danost (*Gegebenheit*) jeví se s hlediska kausálního jako existence (skutečnost), a s hlediska normativního jako platnost. Příroda (jako taková) existuje, norma platí... Tyto vlastnosti poznávaného předmětu – obecná danost věci o sobě, existence (skutečnost) přírody a platnost normy – jeví se jako přínosy či hypotézy poznávajícího subjektu. Pravíme-li tedy, že předmětem kausálního poznávání jest příroda (vnější svět), pak patrně musíme – chceme-li zachovat základní obdobu – říci, že předmětem normativního poznávání jest norma (něco, co má býti) a předmětem poznávání teleologického postulat (něco, co jest chtěno).“⁵

„Předmětem normativního poznávání jsou normy. Norma jest výraz něčeho, co býti má... poznávající normy, poznáváme jejich obsah, t. j. to, co podle nich býti má. Obsahem normy může býti cokoliv. Z toho plyne, že obsah sám nerozhoduje o metodě poznávací, nýbrž jediné forma, ve které vystupuje...“⁶

„Povinnost možno chápati buď objektivně, nebo subjektivně. V prvním případě spadá v jedno s obsahem normy: tento obsah, nebo: skutková podstata, stanovená normou ... jeví se jako ‚povinnost‘. V druhém případě přistupuje představa někoho, kdo skutkovou podstatu, stanovenou normou, má přivodit, kdo se podle obsahu normy má zachovat. Tohoto činitele nazýváme obecně povinnostním subjektem.“⁷

Ve druhé – kritické části – podává autor kritiku tradiční právní nauky: podrobuje kritickému rozboru všechny důležité obecné pojmy. Zabývá se předmětem právního poznávání (pojmem právní normy). Dále zkoumá právní vědu a její poměr k sociologii a historii, nastiňuje vzájemný poměr teorie (vědy) a právní praxe. Rovněž se zabývá právem (právním řádem) a spravedlností, pozitivností práva, vztahem státu a práva. Dále zkou-

1 František Weyr: *Teorie práva*, Orbis, Brno – Praha 1936.

2 František Weyr: *Základy filosofie právní (nauka o poznávání právníckém)*, A. Píša, Brno 1920.

3 František Weyr: *Teorie práva*, 2. vydání – reprint, Wolters Kluwer, Praha 2015.

4 Tamtéž, str. 25.

5 Tamtéž, str. 25.

6 Tamtéž, str. 34.

7 Tamtéž, str. 36.

má obecný pojem právní řád, mezinárodní právo a prameny práva. Popisuje pojmy právní osobnost, orgán a kompetence (příslušnost). Nastiňuje stupňovitou výstavbu právního řádu i zásady právního řízení. Dále podává charakteristiku tradiční právní nauky, objasňuje různé způsoby dělení práva: objektivní a subjektivní právo, materiální (hmotné) a formální (procesní) právo, veřejné a soukromé právo, konstitutivní a deklaratorní, kogentní a dispozitivní, právo věcné a obligační. V neposlední řadě rozlišuje právo přirozené, obyčejové, psané a nepsané. Věnuje se také právní systematice, definici státu, nauce o státních formách a funkcích, organizaci státních funkcí a zákonodárství, politickým stranám, soudnictví a správě, hlavě státu atd.

V závěru své *Teorie práva* Weyr připojil dodatek, ve kterém popisuje vznik

8 Jaroslav Kallab: Několik poznámek k Weyrovu spisu „Teorie práva“, Časopis pro právní a státní vědu, č. 1/1937, str. 257.

9 Zdeněk Neubauer: Weyrova teorie práva, Časopis pro právní a státní vědu, č. 1/1937, str. 66.

a vývoj normativní teorie. Dodatek obsahuje i přehled literární tvorby vzniklé v prostředí jeho právní školy.

Ve svém článku *Několik poznámek k Weyrovu spisu „Teorie práva“* významný právní filozof Jaroslav Kallab píše: „... jest málo spisů tak naplněných myšlenkami jak filosofickými, tak právníckými, někdy zcela novými, někdy originálně formulovanými, vždy nabádajícími k dalšímu přemýšlení, jako tento spis, v němž Weyr shrnul výsledky aspoň dvaceti let své pilné a soustavné vědecké práce. Věda právní, zvláště naše, bude se musit v nejrůznějších svých odvětvích vždy znovu k tomuto spisu vracet, třeba i jen proto, aby si ověřila a lépe vyzbrojila své učení odchýlné.“⁸ Také významný prvorepublikový ústavní právník Zdeněk Neubauer ve své stati *Weyrova teorie práva* práci vysocí hodnotí: „Je to dílo výhradně teoretické, které nelze zařadit k žádnému z uvedených typů naší právní literatury, nehovi žádnému z běžných požadavků dnešních hromadných konsumentů právníckých publikací, ať praktiků, ať studen-

tů, a nebude ani autoru na prospěch pro nějaký návrh jmenovací. A přece bylo napsáno a je a bude hodně čteno... Neboť nezmizela ani u nás ještě docela touha po skutečné právní kultuře. Vydání knihy tohoto druhu je v našem kulturním životě událostí zcela mimořádnou.“⁹

Reedici Weyrovy *Teorie práva* doplnil úvodem profesor brněnské právnické fakulty Miloš Večeřa, v němž čtenáři výstižně přibližuje nejen samotnou Weyrovu *Teorii práva*, ale i celou šíři Weyrovy osobnosti, včetně představení celého jeho díla, životní a vědecké dráhy.

Reedice knihy Františka Weyra *Teorie práva* je významným přínosem pro českou právní vědu, neboť toto základní právně-filozofické a právně-teoretické dílo učiní přístupným české právnícké i laické veřejnosti. Přispěje tak k oživení Weyrových myšlenek a nepochybně poskytne řadu nových podnětů k úvahám na dané téma.

✦ JUDr. RENATA RÁZKOVÁ, Ph.D.,
asistentka soudce Ústavního soudu

Bulletin slovenskej advokácie prináša...

č. 4/2016

prof. JUDr. Ján Mazák, PhD.:
**Pokuta za dovolanie:
Chybne pochopené
tradície?**

Príspevek se věnuje zákonné možnosti Nejvyššího soudu uložit pokutu za nepřipustné nebo neopodstatněné dovolání. Autor po analýze ustanovení, která takovou možnost upravují, dochází k řadě závěrů a doporučení. Zákonná úprava je podle něj nejasná, nepřesná, diskriminační, a z toho důvodu nepoužitelná v soudní praxi. Proto by bylo vhodné, aby se kritizovaná úprava, pokud má dosáhnout svého účelu, novelizovala. Závěr článku patří návrhu takové novely.

JUDr. Ivan Syrový, PhD.:
**Náhrada za stratu času
při úkone advokátskeho
koncipienta**

Článek se věnuje aktuálnímu problému, kde soudy v rozhodnutích o nákladech řízení odlišně přistupují k nároku strany na náhradu za ztrátu času při úkonu, na kterém se zúčastnil advokátní koncipient. Zatímco některé soudy

nárok přiznávají tak, jako by se na úkonu zúčastnil advokát, jiné nárok v celosti odmítají a argumentují tím, že se jedná o náhradu, která náleží pouze tehdy, pokud se na úkonu zúčastnil advokát. Při absenci jednoznačného rozhodnutí Nejvyššího soudu Slovenské republiky autor konfrontuje argumentaci soudů, uvádí podpůrné argumenty pro závěr, že náhrada za ztrátu času by se měla rovněž přiznávat při úkonu, na kterém se zúčastní advokátní koncipient.

doc. JUDr. Marek Števček, PhD.:
**Mala herba cito crescit
alebo keď dvaja robia
to isté...**

Príspevek polemicky reaguje na článok prof. JUDr. Jána Mazáka, PhD., uverejnený v tomto čísle Bulletinu. Nabízí stručný historický přehled institutu pokuty za sudičství a také interpretaci tohoto institutu odlišnou od profesora Mazáka. Interpretace v článku podrobně zdůvodňuje opodstatněnost tohoto institutu v občanském soudním řádu (civilní sporový poriadok).

Toccata d-moll BWV 565

Zažili jsme toho letos v květnu zase plno. Slavné májové dny byly pohnuté.

Nejdřív přehlídka na Vítkově. Zeman tam jmenoval nové generály a Duka vojskům v duchu těch nejhorsších křesťanských tradic požehnal.

Pak přišla recepce na postsovětském velvyslanectví. Ta se taky vydařila, obsazení bylo hvězdné. Vedle Zemana a Klause nechyběli ani Nečas s Nagyovou za ODS, za ČSSD Štech, Hamáček a Mládek, za komunisty Semelová, za lidovce zase už Cyril Svoboda, za miliardáře Beran, za proletáře Veleba, za textaře Slováček a za faráře Duka, převlečený za patriarchu vši Rusi. Všichni mluvili rusky, jak se tomu v mládí ve školách naučili. Obsahově to byl čirý stalinismus, rovněž školského původu. Nezdá se, že by se někdo z přítomných vyjádřil k okupaci Československa v r. 1968, natož k anexi Krymu v r. 2014. To jsou území daleko od hexagramu Moskva, Peking, Dillí, Jižní Afrika, Brazílie, Washington, jak o tom učí slavná Dukova geopolitická doktrína. Spíše však Česko a Ukrajina patří k moskevské části hexagramu. Ještě uvidíme, co k tomu hexagonu řekne Pentagon. Škoda jen, že nová Nečasová vytlačila z role klasicou Bobošíkovou. Amnestie, případně azyl na Sibiři se mohou vždycky hodit. Janukovyč si to už užívá a Asad k tomu nemá daleko. Tak nazdarovje, molodci i děvočky, ať ve stakanech nikdy nevyschnou vodka Putinka a rum Tuzeman. Jo, a ubalte si papirosu z moskevské Pravdy.

Významnou událostí letošního máje byla i návštěva Nočních vlků. Je to Putinova císařská garda a jezdí to na motorkách. K nám na Moravu se probili přes Polsko, kde je nechtěli vidět, a získali zde do svých řad spiklence Haška. V helmě a kanadách to bude hejtmanovi slušet. Třeba to u Vlků dotáhne až na Sturmbannführera a v této hodnosti bude střežit Pražský hrad a Lány proti pražské kavárně. Divné je, že motorky tentokrát nikdo nesvětil, ač v řadách vysokého kléru jsou se svěcením motorek a fotbalových míčůd bohaté zkušenosti. Snad jsme světitele pod helmami a v řevu silných motorů přehlédli a přeslechli. Pánbůh mu to odpusť. Příště ať se tak nestydí. Nakonec pod velením hauptmanna Haška padl s požehnaním české biskupské konference do rukou Vlků i Berlín a Merkelová se nevzmohla ani na poplašené kvokání. Patamušto my vlki geróji. Jen počkej, zajíci!

Výborná akce byla též panychida k 700. narozeninám Karla IV. Návštěvníci panychidy museli projít uličkou hanby od Pražského mostu až do katedrály pod neustálým dohledem prezidentské švýcarské gardy, v bezpečnostních rámech se museli zouvat a podrobit se kontrole reflexních prvků. Ještě že sám oslavenec v katedrále už byl ve svém hrobě v královské kryptě, jak si to

před staletími přál. Přání zesnulého se má plnit. Kdo chce být rozptýlen, nechť je rozptýlen, kdo spálen, ať se mu vyhoví. Kdo chce být pohřben v křesťanské katedrále, kterou dal sám postavit, nechť odpočívá tam, a ne ve státním mauzoleu. Státní mauzoleum je na Vítkově a v Kremle. Ústavní zákon může snad změnit katedrálu na státní mauzoleum Víta, Václava, Vojtěcha a Miloše, ale nemůže změnit přání nebožtíka ležet v katedrále. Bude muset Evropan Karel IV. žádat o azyl u příbuzných, pochovaných v Lucemburku? Ústavní zákon patrně může i nařídít, že Miloš Zeman bude pohřben v královské hrobce vedle císaře Karla a že se znárodňuje celá Česká republika i s obyvatelstvem včetně Šlechtové. To bude konečně ten rozhodný krok, k němuž beztak tato ubohá země pomalu směřuje. Hlavně v Ústavě nezapomenout na vedoucí úlohu vůdce.

To nejzábavnější nás teprve čeká. Nové svatovítské varhany. Už se na ně vybírá. Sazka dala pět milionů, Valenta, Křetínský a Babiš určitě nezůstanou pozadu. Almužník Dominik při dvoře Miloše I. doufá, že pořádně pumpne též méně zámožné věřící. O varhanách se neví, jaké budou, kdo je bude stavět, za kolik, kde vlastně budou, ani jestli se tam vejdou. Neví se ani, kdo na ně bude hrát a kdo ho bude jmenovat. Zcela nejasné je, či ty varhany až do znárodnění Karly IV. Šlechtové budou. Státu? Hradu? Církve? V podílovém spoluvlastnictví Amise Zemana a Amila Duky? Aby tak nakonec ty varhany patřily Mons. Halíkovi!

Ví se jen jedno. Co se na ně bude při premiéře hrát. Rozhodl to Zeman už předem. Bude to Toccata d-moll od J. S. Bacha BWV (Bach Werke Verzeichnis) 565, a to bez fugy. Bach to složil, když byl varhaníkem v Arnstadtu. Nebylo mu tenkrát ani dvacet. Ale efektivní to je a zná to každý, i když neví, že to je od Bacha. Jen jestli se to zrovna k této příležitosti do katolické, české a gotické katedrály hodí. Bach byl totiž protestant a Němec a jeho hudba je barokní. Ale Zeman je zkrátka vyškolen v tom marxismu-narcisismu, ruština je jediný jazyk, který se učil, toccata d-moll jediný kus, který slyšel na varhany. Navíc má své odborníky na varhanní hudbu, Nejedlého, Tyrdíka, Ovčáčka, Mynáře a Forejta. Duka má zase experty na motorky a fotbal.

Teď pleno organo, unisono.

Tududů - tudududududůů. Tududů - tudududůů!

To bude zase ostuda!

Ale víte co? Třeba Zeman mečem Karla IV. vyžene loupeživé rytíře z Pražského hradu i jiných hnízd, postaví nám Velkou čínskou hladovou zeď a prezidentským dekretem vyhlásí, že se zasloužil o varhany i o stát.

Tudududůů!

Květen 2016

✿ KAREL ČERMÁK

Z kárné praxe

Je kárným proviněním, jestliže advokát, který ví o zastoupení, kontaktuje protistranu bez předchozího souhlasu advokáta, který ji zastupuje.

Kárný příkaz kárného senátu kárné komise ČAK ze dne 17. 12. 2014, sp. zn. K 88/2014

Kárně obviněná JUDr. V. K., advokátka, se **dopustila kárného provinění** tím, že

jako právní zástupkyně L. V. jako otce ve sporu proti M. V. jako matce, právně zastoupené advokátem Mgr. R. S. v řízení vedeném u okresního soudu o úpravu poměrů k nezletilému synovi, dne 28. 3. 2014 telefonicky kontaktovala přímo M. V., ačkoliv jí bylo známo, že M. V. je v tomto řízení právně zastoupena advokátem Mgr. R. S., a ačkoliv k jednání s protistranou neměla předchozí souhlas tohoto advokáta,

tedy

- při výkonu advokacie nejednala svědomitě,
- při výkonu advokacie nepostupovala tak, aby nesnižovala důstojnost advokátního stavu, když za tím účelem nedodržovala Pravidla profesionální etiky ukládající jí

- povinnost všeobecně poctivým, čestným a slušným chováním přispívat k důstojnosti a vážnosti advokátního stavu,
- povinnost nejednat přímo s osobou, se kterou poskytovaná právní služba souvisí, je-li tato osoba zastoupena advokátem, bez předchozího souhlasu tohoto advokáta,

čímž porušila

- ust. § 16 odst. 2 zákona o advokacii,
- ust. § 17 zákona o advokacii ve spojení s čl. 4 odst. 1 a čl. 11 odst. 1 Pravidel profesionální etiky.

Za toto jednání se jí dle ust. § 34a odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, v platném znění, ukládá kárné opatření

napomenutí.

Kárně obviněná je povinna dle ust. § 33a odst. 2 zák. č. 85/1996 Sb., o advokacii, zaplatit České advokátní komoře náhradu nákladů kárného řízení ve výši 8 000 Kč. Náklady jsou splatné do 15 dnů od právní moci tohoto kárného příkazu na účet České advokátní komory.

✿ Připravil JUDr. JAN SYKA,
vedoucí oddělení pro věci kárné ČAK.

Odešli do nebeské síně

V lednu až dubnu 2016 navždy opustili svoji praxi i své blízké tito advokáti a advokátky:

Mgr. František Kadlec, advokát v Praze 8	*10. 12. 1947	† 15. 1. 2016
JUDr. Štěpán Bednář, advokát v Plzni	*17. 1. 1946	† 19. 1. 2016
JUDr. Ludmila Lejnarová, advokátka v Praze 4	*20. 8. 1953	† 25. 1. 2016
JUDr. Bohdan Serafin, advokát v Ostravě	*1. 11. 1954	† 22. 2. 2016
Mgr. Michal Červinka, advokát v Praze 4	*8. 10. 1984	† 23. 2. 2016
JUDr. Lambert Halíř, advokát v Praze 5	*22. 7. 1952	† 2. 3. 2016
JUDr. Luboš Chaloupka, advokát v Brně	*17. 9. 1957	† 4. 3. 2016
JUDr. Miroslava Topolářová, advokátka ve Svitavách	*2. 12. 1960	† 18. 4. 2016
JUDr. Jana Brodinová, advokátka ve Všeradicích	*20. 7. 1957	† 19. 4. 2016

Čest jejich památce!

Na čestná přání čtenářů se Bulletin advokacie se rozhodl přinášet čtyřikrát do roka, vždy v číslech 3, 6, 9 a 12, jmenný přehled kolegů a kolegyně, kteří v uplynulých měsících navždycky odešli.

Red

Pojištění občanského majetku a pojištění osob pro advokáty, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky

Pojišťovací makléř WI-ASS ČR s. r. o. nabízí pro zapsané advokáty, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky, a to ve spolupráci s oddělením RENOMIA BENEFIT, také exkluzivní produkty v oblasti soukromého pojištění a pojištění osob:

Pojištění občanského majetku – rodinné domy, byty a domácnosti

Zájemce o toto pojištění si může vybrat ze dvou produktů, a to DOMEX SUPER PRIMA (pojistitel ČPP), případně Bydlení s asistencí a Domácnost s asistencí (pojistitel Generali). Oba produkty lze sjednat s 60% obchodní slevou.

Pojištění vozidel se slevou 60 % (viz Bulletin advokacie č. 5/2016)

Odpovědnost zaměstnance vůči zaměstnavateli se slevou 40 %,

včetně náhrady škody způsobené zaměstnavateli nesplněním zákonné povinnosti včas. Čisté finanční škody vzniklé v důsledku prodlení uložením pokuty nebo penále na základě pravomocného rozhodnutí správního orgánu jsou kryty volitelným připojištěním *Pokuty a penále*.

Cestovní pojištění se slevou 10 % nebo 55 %

Zájemce o toto pojištění si může vybrat ze dvou pojišťovatelů, a to INTER PARTNER ASSISTANCE, S. A., člen skupiny AXA (sleva 55 %), nebo ERV pojišťovny, a. s. (sleva 10 %). Přestože ERV pojišťovna neposkytl výraznou slevu, zařazujeme ji do naší nabídky vzhledem k tomu, že poskytuje celosvětovou asistenční síť Euro – center. V obou případech si může klient vybrat z různých variant krytí (od pojištění pouze léčebných výhod až po nejširší krytí na trhu).

Pojištění denních dávek v pracovní neschopnosti – bez dokládání příjmu

Oproti běžně nabízenému produktu není třeba do denní dávky 1 000 Kč dokládat příjem.

Životní a úrazové pojištění

Širší plnění u úrazového pojištění sedadel.

Tento druh pojištění se neváže na konkrétní osoby, ale na ko-

hokoli, kdo do automobilu usedne – pojišťují se všechna místa dle technického průkazu.

Nabízíme výhodnější cenu pojistného a kvalitnější rozsah pojistného krytí.

Oproti běžné nabídce na trhu je plnění poskytnuto i v případě:

- denního odškodného úrazem
- pohřebného
- výloh na invalidní vozík

Pojištění úrazu se 7x nižší hodnotou pojistného

Přinášíme nejširší pojistné krytí na trhu a vzhledem ke skupinovému řešení velmi příznivou cenu.

Hlavní výhody:

- výborná cena pojištění
- bez zkoumání zdravotního stavu
- bez rozlišování pracovního zařazení a sportovních činností

Společnost WI-ASS ČR s. r. o. působí na českém pojistném trhu již od roku 1993. Je nezávislým subjektem poskytujícím služby v oblasti pojištění a řízení rizik. Působí převážně v oblasti pojištění průmyslu a podnikatelů, nabízí však služby i v rámci majetkového a životního pojištění. Pokud se týče pojištění profesní odpovědnosti, zaměřuje se především na pojištění advokátů a jiných právnických profesí.

Vždy hájí zájmy svých klientů a vyjednává pro ně ty nejlepší pojistné podmínky. V rámci komplexních služeb poskytuje klientům analýzu pojištění a jeho optimalizaci. Do širokého rozsahu služeb patří rovněž mezinárodní služby včetně přístupu na zahraniční pojistné trhy a odborného světového know-how.

Od roku 2011 je WI-ASS ČR součástí RENOMIA GROUP, největší skupiny pojišťovacích makléřů v České republice.

Díky členství v RENOMIA GROUP nabízí jedinečné odborné zázemí a komplexní služby na profesionální úrovni.

V případě dotazů, či konkrétních požadavků jsme vám k dispozici na níže uvedených kontaktech:

<http://www.wiass.cz>

Mgr. ZDENĚK TUREK, ředitel oddělení odpovědnostního pojištění WI-ASS ČR

Pojišťovací makléři	Kancelář	E-mail	Telefonní pevná linka	Mobilní telefon
Zdeněk Chovanec	Praha	chovanec@wiass.cz	+420 274 812 921	+420 605 298 336
Ing. Pavla Formánková	Praha	formankova@wiass.cz	+420 222 390 843	+420 739 544 412
Ivo Drábek	Olomouc	drabek@wiass.cz	+420 585 225 324	+420 736 628 108
Libor Karný	Olomouc	karny@wiass.cz	+420 585 225 324	+420 730 522 520

Z jednání představenstva ČAK

PŘEDSTAVENSTVO ČAK SE VE DNECH 9. A 10. KVĚTNA 2016 SEŠLO NA SVĚ 28. SCHŮZI V TOMTO VOLEBNÍM OBDOBÍ V SÍDLE ČAK, V KAŇKOVĚ PALÁCI V PRAZE. JAKO VŽDY PROJEDNALI ČLENOVÉ PŘEDSTAVENSTVA ČAK NEJPRVE POZASTAVENÍ VÝKONU ADVOKACIE NĚKTERÝM KOLEGŮM-ADVOKÁTŮM ČI VYŠKRTNUTÍ ZE SEZNAMU ADVOKÁTŮ.

Členové představenstva ČAK se seznámili s písemnou analýzou k otázce zajišťování prostoru pro advokáty při seznamování se s utajovanými skutečnostmi v sídle ČAK. Předmětem analýzy bylo, zda ČAK může ve svém sídle advokátům nabídnout „službu“ spočívající v tom, že na vlastní náklady zřídí prostor pro seznamování se s utajovanými informacemi. Výslovná právní úprava této problematiky není a evidentně zde existuje legislativní mezera. Podle stávající úpravy každý, kdo se chce seznamovat s utajovanými skutečnostmi, musí splňovat povinnosti stanovené zákonem. Protože ČAK tuto povinnost měla v řízení o možnosti pozastavení výkonu advokacie, splnila jako instituce fyzické i administrativní podmínky pro nakládání s informacemi v režimu vyhrazené. Zásadním problémem je však to, že ČAK splnila tyto podmínky jako instituce, což nezahrnuje možnost a neznámá splnění podmínek těchto náležitostí pro třetí subjekty – advokáty vykonávající obhajobu. V diskusi převážil názor, že by bylo namísto iniciovat legislativní úpravu, a to tak, aby se advokátům usnadnilo obhajoby v těchto věcech. Proto bylo uloženo odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK, aby vypracoval návrh věcného záměru ve smyslu výše uvedeném, a mezinárodnímu odboru ČAK bylo uloženo provést základní rešerši této problematiky v rámci zahraničních advokátních komor.

Vedoucí odboru vnější a vnitřní legislativy ČAK JUDr. Johan Justoň informoval, že ČAK oficiálně předložila Ministerstvu financí a Ministerstvu spravedlnosti návrh novely zákona

o DPH, který reagoval na problematiku zákonné mlčenlivosti advokáta při podávání kontrolních hlášení. V mezidobí MF ČR a GFŘ publikovaly tiskovou zprávu, že podle jejich názoru advokát podáním kontrolního hlášení neporušuje svou zákonnou povinnost mlčenlivosti. Zdá se, že nezbyde nic jiného, než tuto problematiku podrobit ústavnímu testu. Představenstvo ČAK však uložilo ještě připravit návrh stanoviska ke společnému stanovisku MF a GFŘ a v souvislosti s tím vhodným procesním způsobem reagovat na ústavní stížnost skupiny senátorů, kteří se v této problematice již obrátili na Ústavní soud. Prostřednictvím JUDr. Antonína Mokrého, místopředsedy ČAK a viceprezidenta CCB E, bude tato instituce požádána o podporu.

Představenstvo ČAK odsouhlasilo pracovní skupinu z řad advokátů pro přípravu variantního legislativního řešení problematiky právní úpravy provádění domovních prohlídek nebo prohlídek jiných prostor, v nichž advokát vykonává advokacii podle § 85b tr. řádu. Vznik této komise je jedním z výsledků odborného justičního semináře k uvedené problematice, který byl zorganizován v Kroměříži a kterého se ČAK aktivně zúčastnila. Komise bude pracovat ve složení: JUDr. Jan Brož, JUDr. Jiří Císař, doc. JUDr. Tomáš Gřivna, Ph.D., JUDr. Milan Jelínek, JUDr. Katarzyna Krzysztyniak, Ph.D., JUDr. Tomáš Sokol, JUDr. Petr Poledník a JUDr. Irena Schejbalová.

V diskusi ke zprávě členky představenstva ČAK JUDr. Lenky Vidovičové z mezinárodní konference o specializaci advokátů (viz její článek na str. 67-69 - pozn. red.) bylo uloženo předsedovi a tajemníkovi ČAK předložit opakovaně materiály, které ČAK zpracovala v souvislosti s dřívějším návrhem novely zákona o advokacii a které souvisejí s povinným celoživotním vzděláváním advokátů. Záměrem je vytvořit koncepci celoživotního vzdělávání a předložit ji k úvaze jednání 7. sněmu ČAK, který proběhne na podzim 2017.

Podrobný zápis z 28. schůze představenstva ČAK (stejně jako všechny ostatní) jsou všem advokátům a advokátním konci-pientům k dispozici na [www.cak.cz/rubrika Orgány Komory/ Představenstvo/Zápis z jednání](http://www.cak.cz/rubrika/Orgány_Komory/Představenstvo/Zápis_z_jednání).

✿ icha

„Workshop on Lawyers' Specialisation“ v Katowicích

**DNE 15. 4. 2016
USPOŘÁDALA REGIONÁLNÍ
KOMORA PRÁVNÍCH
PORADCŮ V KATOWICÍCH
(„RADCÓW PRÁWNYCH“)
VE SPOLUPRÁCI S CENTREM
VÝZKUMU EVROPSKÉHO
PRÁVA A POD ZÁŠTITOU
POLSKÉ DELEGACE CCBE
ZAJÍMAVÝ SEMINÁŘ
TÝKAJÍCÍ SE VZDĚLÁVÁNÍ
A SPECIALIZACE ADVOKÁTŮ
V JEDNOTLIVÝCH
EVROPSKÝCH ZEMÍCH.
SEMINÁŘ SE KONAL
NA PRÁVNICKÉ FAKULTĚ
V KATOWICÍCH.**

Moderátor akce Jereď Klatka (zástupce polské delegace CCBE) uvádí příspěvek Diany Kroezen, advokátky z Nizozemí.

Misto konání bylo zvoleno velmi vhodně nejen v návaznosti na obsah semináře. Mne osobně nadchla již jen moderní a vzdušná stavba právnické fakulty s kulatou vstupní aulou s otevřenými ochozy, na kterých je vidět čilý pohyb, diskutující skupinky studentů i vyučujících.

Na programu semináře nebyla sice přímo situace v české advokacii, byl ale shledán natolik zajímavým, že jsem byla představenstvím vyslána účastnit se této mezinárodní akce.

Odborná konference na téma poskytování právních služeb a specializace právních služeb byla připravena s opravdovou péčí a byla velmi erudovaně obsazena jak zástupci CCBE, tak autory příspěvků, kteří prezentovali situaci v této oblasti vždy ve své domovské advokacii. Stav specializací a vzdělávání advokátů z Německa představila paní **Sabine Gries-Redeker**, advokátka z Bonnu, situaci ve Francii přiblížil pan **Christian Leroy**, advokát z Lyonu, **prof. Julian Lobay** z Birmingham Law School zhodnotil systém specializací ve Velké Británii, španělskou cestu popsal pan **Aitzol Asla**, advokát z Bilbaa, a o specializaci holandských advokátů zaměřených na rodinné právo hovořila **Diana Kroezen**,

advokátka z Nizozemska, která je navíc předsedkyní Dutch Family Lawyers and Divorce Mediators Association.

Byla jsem překvapena hojnou účastí a zájmem polských advokátů („radców prawnych“), kteří se sjeli opravdu z celého Polska. Auditorium bylo zaplněno advokáty z velkých i malých kanceláří, jak mladšími, tak i zkušenějšími. Bylo zřejmé, že toto téma již nějakou dobu vyvolává bouřlivé diskuse a celou polskou advokacii spojuje (i rozděluje). Mimochodem – celá akce byla organizačně dobře zajištěna, časový rozvrh byl dodržován, snad jen s jedinou výjimkou – protáhla se závěrečná diskuse, což se ale dalo předpokládat, neboť advokáti (polské kolegy nevyjímaje) jsou velmi hovorní a rádi se poslouchají.

Úvodní úvahy k tématu konference zněly:

- Mají se advokáti ve své praxi dále specializovat?
- Pokud ano – bude specializace přínosem, nebo lze očekávat spíše potíže?
- Je specializace hrozbou pro advokáty, kteří poskytují právní služby (tzv. generální praxi), a je tento strach oprávněný?
- Kdo bude dohlížet nad vzdělávacím specialistů, udělováním titulu „specialista“ – je to úkol pro samo-

správné organizace (komory), nebo má nad tímto systémem dohlížet státní správa?

Specializace německy důkladná a propracovaná

Německý systém advokátů – specialistů (používají titul „Fachanwalt“, známý nám mj. z vizitek německých kolegů) je zjevně nejpropracovanějším systémem, dovedeným až do krajnosti. Jak referující advokátka uvedla, sahá v Německu debata o profesním zaměření až do 30. let 20. století, kdy však byla spíše vítanou záminkou pro „vyřazení“ židovských kolegů z pracovního uplatnění v právní oblasti. Seriózní debaty však jsou v Německu vedeny již tři desítky let a výsledkem je dnešní stav, kdy po absolvování čtyřletého studia (law study) následuje první státní zkouška, poté nastupuje dvouletá povinná praxe („traineeship“) a poté druhá státní zkouška („Rechtsanwalt“). Poté je možno vybrat si celkově z **23 daných právních specializací**, v tomto zvoleném oboru absolvovat systém vzdělávání a dosáhnout titulu „Fachanwalt“. Titul „Fachanwalt“ je mezi advokáty žádaný. Jednotlivými specializacemi jsou obory běžné jako u nás, např. pracovní právo, rodinné, daňové, trestní atd. Specializa-

ce v Německu je zakotvena v zákoně. Systém specializací je v Německu rozšířen a je již dostatečně zažitý. Klienti a veřejnost spíše hledají specialistu než nespécializovaného advokáta.

Pokud německý advokát chce dosáhnout titulu „specialista“, pak vedle obecného právního vzdělání musí mít speciální znalosti ve zvoleném oboru, absolvovat systém vzdělávání ve zvoleném oboru, absolvovat praxi a mít zkušenosti ve zvoleném oboru. Systém specializací je určen pouze pro toho, kdo se chce nadále vzdělávat, a je dostatečně flexibilní.

Takže cesta je náročná a konkrétně vyžaduje:

- **Zkušenosti:** jako advokát (právník) 3 roky + nejméně 6 let ve specializovaném oboru (advokát musí dokumentovat u zkoušek soupis případů a případové studie).
- **Znalosti:** teoretické a ve speciální oblasti, absolvování speciálních kurzů. Speciální akreditované kurzy pořádá advokátní komora i komerční subjekty.
- **Zkoušky:** organizuje místní advokátní komora po podání žádosti, jejíž součástí je písemná prezentace, doložení vzdělání, zkušeností, následuje ústní zkouška před komisí, předseda místní komory je předsedou komise. Výsledkem úspěšné zkoušky je udělení titulu „Fachanwalt“.
- **Povinné další vzdělávání:** je nutné, v rozsahu 15 hodin ročně (dokládá se vždy ročně komoře, mohou to být účasti na školeních, speciálních kurzech dalšího vzdělávání, e-learningové kurzy apod.). Pokud není další vzdělání doloženo, advokátní komora je oprávněna titul odejmout.

Systém německých specializací a vzdělávání se stále vyvíjí, má v Německu své příznivce a odpůrce. Skutečností však je, že každý rok přibývá specialistů, o vzdělávání a titul specialista je velký zájem. V diskusích ale bývá kritizována přílišná specializace („overqualification“) a místo „Fachanwalt“ se objevuje termín „Fachidiot“ – jako až pejorativní výraz pro úzce profesně zaměřeného právníka, který je hluboce soustředěn pouze na jednu oblast, kterou praktikuje, a na nic jiného.

Specializace francouzsky rozevlátá

Ve Francii platí od roku 2012 zcela nový systém, který je výsledkem mnohalejších diskusí a který je založen na tom, že existuje národní systém **26 specializací** (oborů). Tento počet je ale flexibilní, podle potřeby může být doplňován. I ve Francii se specialisté podrobují vzdělávání ve zvolené oblasti a skládají zkoušky.

Důvodem pro specializaci je pro advokáty vidina lepšího uplatnění na trhu, existující soutěž mezi advokáty, zájem na dalším vzdělávání a udržování odborné úrovně.

O specializaci v daném oboru se lze ucházet tehdy, jestliže kandidát doloží nejméně čtyřletou speciální praxi, podrobí se písemné a ústní zkoušce.

Stejně jako v Německu je povinné další vzdělávání (nejméně 20 hodin ročně).

Podle přednášejícího na rozdíl od Německa je ve Francii zájem o získání specializace klesající.

Specializace anglicky tradiční

Velká Británie je v oboru „specializace“ již historicky nejdál, základní členění na „barristers“ a „solicitors“ je všeobecně známé, a tímto tradičním dělením je také nutno na problematiku nahlížet. Situaci komplikuje ještě skutečnost, že Anglie, Wales a Skotsko mají mírně odlišné právní systémy. Byl zmíněn systém poskytování právních služeb ve Velké Británii:

- Vyhrazené věci (právní službu mohou poskytovat pouze určení specialisté – právníci).
- Nevyhrazené věci (právní pomoc mohou legálně poskytnout i jiné subjekty, např. pro bono organizace).

I ve Velké Británii však při historickém rozdělení specializace existuje, protože je mj. prostředkem k udržení a zvýšení kvality poskytování právních služeb. Specializaci podporují advokátní komory a je dobrovolná. Advokátní komora uděluje známku kvality, pokud ji chce advokát získat, musí se podrobit dané proceduře („L. S. Accreditation schemes“) a doložit zkušenosti, praxi ve zvoleném oboru, doložit soupis případů a obhájit vše při ústním slyšení. Další známkou kvality udělovanou ve Velké Británii je Legcel („Legal Practise Quality Mark“) za vynikající „legal practise management and

client case“, kdy se známkuje dle daných standardů v sedmi oblastech.

Přednášející měl spíše rezervovaný postoj ke specializacím, podle jeho názoru generální praxe by měla být zachována, specializovat se je sice nutné, ale přílišná specializace by mohla vést k velké fragmentaci. Specializace by měla být dobrovolná, a ne „dobrovolně povinná“, jako je tomu např. v Německu.

Španělské opatrné nakročení

Španělská cesta je v začátcích, ale již poměrně dlouhou dobu je ve španělské advokacii toto téma diskutované – podobně jako v Polsku. Specializace systémově uchopena není, je dobrovolná, často vynucená trhem či momentální poptávkou po určitém oboru. Španělští advokáti se mohou účastnit kurzů a seminářů pořádaných advokátní komorou ve zvoleném oboru, účast je dobrovolná, podobně jako např. v České republice. Specializace je upravena zákonem pouze pro oblast insolvenčního práva nebo pro mediaci. Nárazné vzdělávání povinné není.

Podle názoru referujícího je situace na trhu právních služeb taková, že specializace existuje, a je otázkou, zda je nutné ji vůbec nějak zavádět, institucionalizovat či regulovat. Ve Španělsku je situace odlišná ve velkých městech a na venkově, kde je poptávka spíše po advokátech s generální praxí. Specializace (a podmínky výkonu v této speciální oblasti) ve Španělsku je zákonem regulována pouze u insolvenční a mediaci. Situace ve Španělsku je zřejmě nejvíce podobná situaci v České republice, i když u nás se zatím debata nad specializacemi cíleně nevedou.

Specializace nizozemská – přívětivá a zavedená „zdola“

Zcela jiný způsob, jak uvést myšlenku specializací v život, zvolila advokacie nizozemská. Advokáti se tam tradičně podle svého převažujícího zaměření běžně sdružují v asociacích (např. v oblasti rodinného práva). Sami členové asociace v oblasti rodinného práva se dobrovolně zavázali k celoživotnímu vzdělávání, založili Institut vzdělávání, nastavili pravidla a podmínky vzdělávání, nutný počet hodin pro základní výcvik, nárazné vzdělávání, mediální trénink a podmín-

ky kreditního systému. Výsledkem vzdělávacího systému je udělení titulu „law specialist recommended by Dutch Bar Association“. Je formalizováno i disciplinární řízení, stížnosti klientů. Asociace se snaží podávat legislativní návrhy, lobbjuje, obrací se na politické představitele. Členové asociace publikují, vystupují v médiích, za dobu působení si získali pověst respektované instituce, mají reklamu v televizi, rádiu a na internetu.

Vztah asociace a Dutch Bar je úzký, obě organizace se respektují, doplňují své činnosti, ale nekonkurují si. V Nizozemsku existují i další asociace (tam již panuje konkurenční vztah, sdružují i např. mediátory – neadvokáty, pracující v oboru rodinného práva, apod.). Dutch Bar Association (DBA) také uděluje známku kvality. A jak dodala přednášející na závěr, dokonce i advokáti, kteří důrazně hájí svou generální praxi („general practitioners“), mají také svou asociaci a brání svou „nespecializaci“.

Nizozemský model je cestou, která je velmi sympatická a nenásilná. Advokáti – specialisté se sdružují neformálně, dobrovolně se podrobují vzdělávacímu systému asociace, a to je pravděpodobně systém, který lze vzít jako vhodný vzor. Podle mého názoru je to nejlepší ces-

ta k udržení kvality a odborné úrovně. Sympatický je i systém spolupráce a respektu odborných asociací (jako dobrovolných organizací advokátů, kteří mají podobné zájmy nebo profesní zaměření) a holandské komory (DBA), která je institucí zákonnou a povinnou. Na otázku z pléna, zda komora není pro Holanďany zbytečná, přednášející velmi důrazně odpověděla, že tomu tak v žádném případě není. DBA garantuje kvalitu a hodnověrnost advokátů a dobrovolných asociací („v první řadě jsem advokátka, členka DBA, potom členka asociace a specialista“ – odpověděla referující).

Jak dál ve specializaci?

Diskuse, která po příspěvcích následovala, byla dlouhá a vzrušená, ačkoli toto téma se diskutuje v Polsku již skoro deset let, diskuse ani odpověď na základní otázku, zda „specializace ano či ne a jak“, není zdaleka u konce. Zástupci všech advokací (s výjimkou německé) se však přesvědčivě shodli na závěru, že **specializace musí vždy zůstat nadstavbou a nesmí být degradován advokát všeobecného zaměření. Základem je tedy všeobecná advokátní zkouška. Specializace je pak (vhodnou, snad i chtěnou)**

možnou nadstavbou, která je volbou každého advokáta.

Konference rozhodně byla přínosná i pro mne, jako zástupce české advokacie, neboť byla výborně sestavená a diskutující byli vybráni tak, aby prezentovali snad všechny škály možného přístupu ke specializaci právních služeb. Od německého přísně institucionalizovaného modelu, přes mírnější (ale stále hodně institucionalizovaný) francouzský přístup, přes nizozemskou cestu dobrovolné regulace prostřednictvím asociace, po španělskou cestu, která je však pouze na začátku, si já osobně činím závěr, že **specializace je vhodná, a v dnešních poměrech snad i nutná, ale není možné ji úspěšně nadiktovat shora, musí jít o postupný, chtěný proces.** (Úmyslně v tomto závěru nesrovnávám specializaci anglickou, neboť ta je dána již tradičním historickým dělením při poskytování právních služeb).

Je však nejvyšší čas, abychom se do seriálních diskusí o dalším vzdělávání a udržení odborné úrovně (např. i formou specializace) pustili na poli České advokátní komory.

✿ JUDr. LENKA VIDOVIČOVÁ, LL.M.,
členka představenstva ČAK

Společný seminář ČAK a ERA, tentokrát na téma „Listina základních práv EU v praxi“

I V LETOŠNÍM ROCE SE OPĚT USKUTEČNIL SEMINÁŘ, KTERÝ JIŽ TRADIČNĚ SPOLUPOŘÁDÁ ČESKÁ ADVOKÁTNÍ KOMORA A AKADEMIE EVROPSKÉHO PRÁVA (DÁLE JEN „ERA“). VEŠKEROU ORGANIZACI TOHOTO DVOUDENNÍHO SEMINÁŘE OPĚT ZABEZPEČIL ODBOR MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ ČAK, KTERÝ TĚŽ ZAJISTIL I ZAJÍMAVÉ ŘEČNÍKY ZA ČESKOU REPUBLIKU. SEMINÁŘ, KTERÝ PROBÍHAL V ANGLICKÉM JAZYCE, SE USKUTEČNIL VE DNECH 25. A 26. 4. 2016 VE ŠKOLICÍM STŘEDISKU ČAK, PALÁCI DUNAJ, TENTOKRÁT NA TÉMA „LISTINA ZÁKLADNÍCH PRÁV EU V PRAXI“.

Akademie evropského práva se sídlem v německém Trieru byla založena v roce 1992, kdy hlavní tehdejší iniciativou bylo reagovat na zrychlující se tempo evropské integrace z 80. a 90. let, se kterou narůstalo i množství předpisů unijního

práva, a vznikla tedy potřeba nabídnout možnost doplnění vzdělání o nejnovějším vývoji také advokátům, soudcům a ostatním zástupcům právních profesí. Akademie má tedy dnes již dlouholetou tradici a spolupracuje s odbornými insti-

tucemi většiny členských států EU, včetně ČAK, která byla jednou z prvních advokátních komor, která s ERA navázala úzkou spolupráci. O tom, že má ČAK privilegované postavení, svědčí i fakt, že ERA a ČAK své vztahy zformalizovaly a uzavřely dohodu o spolupráci, ustavující mj. 25% slevu pro české advokáty a advokátní koncipienty na vzdělávací akce ERA.¹

Seminář „Listina základních práv EU v praxi“ měl bohatou mezinárodní účast – semináře se zúčastnili praktikující advokáti, soudci a koncipienti z Němec-

¹ Pro více informací viz web ČAK/mezinárodní vztahy/odrážka ERA: <http://www.cak.cz/scripts/detail.php?id=3435>.

ka, Švédsko, Španělsko, Lucembursko, ČR, Velké Británie, Itálie, Belgie, Řecko, Francie, Dánsko, Polsko, Litva a dalších evropských zemí. Mezi příspěvky byly jak referáty obecnějšího charakteru, tak i velmi konkrétní a do hloubky analyzované problematiky, které jsou nějakým způsobem propojeny s Listinou základních práv EU (dále jen „Listina“) a jejím praktickým využitím.

První den semináře zahájila úvodním slovem zástupkyně ERA – Sofia Mairal Montero de Espinosa, která přivítala všechny účastníky a předala slovo JUDr. Antoninu Mokrému, který za ČAK popřál všem přítomným přínosný seminář a pochválil Akademii za výběr tématu.

Následně se svým příspěvkem vystoupil pan **Tobias Lock**, který od roku 2013 působí na Právnické fakultě Univerzity v Edinburghu jako vyučující v oboru evropské právo. Svůj příspěvek nazval „Ochrana základních práv v Evropě: obecný přehled“. Hned na úvod přiblížil základní principy evropského práva, jejich vytvoření německým Ústavním soudem a Soudním dvorem EU (dále též „SDEU“) v judikátu 29/69 *Stauder* a následné zakotvení v Lisabonské smlouvě. Následovalo představení Listiny základních práv EU v rámci historického kontextu, její právní síly a obsahu jednotlivých kapitol.

Lock upozornil na místa, ve kterých se Listina co do svého obsahu nekryje s úpravou stejných práv v rámci Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“). Což chronologicky znamená zejména v první kapitole výslovné zakotvení práva na lidskou důstojnost a integritu osobnosti, ve druhé kapitole upozornil na kontroverzní zakotvení práva na bezpečnost a ambiciózní postoj Listiny zejména ve vztahu k právům, která nejsou

úzce spojena s EU. Ve vztahu k páté kapitole upozornil na duplicitu právní úpravy, jelikož všechna práva v této kapitole obsažená jsou upravena také ve Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „SFEU“).

Lock zdůraznil, že v kapitole č. VI. o duplicitu nejde, jelikož na rozdíl od čl. 6 Úmluvy se ustanovení této kapitoly mohou použít i mimo civilní a trestní řízení. Další část svého příspěvku pak věnoval omezením základních práv v rámci Listiny, na základě principu proporcionality, který je vyjádřen v čl. 52 (1). Zdůraznil také, že Listina neobsahuje pouze práva, ale také principy, a ustanovení obsahující principy mohou být aplikována pouze v případě, že byla implementována do právních řádů členských států. V řízení před soudem pak mohou být principy použity v případě interpretace takových předpisů, případně při rozhodování o jejich zákonnosti. Rozlišování mezi právem a principem (zásadou) však bývá někdy velmi obtížné.

Dále se Lock ve svém příspěvku zabýval bezvýjimečnou závazností Listiny pro všechny instituce EU a pro členské státy EU tehdy, když implementují unijní právo, přičemž své postřehy podložil příklady z judikatury ohledně neplatnosti evropských opatření, interpretace ve světle Listiny,² nebo tvorby nových práv.³ V závěru svého příspěvku odkázal na vztah jiných regionálních (Úmluva, Evropská sociální charta) a národních právních instrumentů (ústavy členských států) a jejich vztah k Listině základních práv EU, výslovně uvedeném v čl. 53 Listiny. Otázky v rámci navazující diskuse směřovaly nejvíce k nevoli vůči implementaci Listiny ve Velké Británii, které však Tobias Lock završil slovy, že britští soudci velmi dobře znají Listinu, a přestože se tváří, jako by se jí implementace netýkala, aplikovat ji samozřejmě musejí.

Po přestávce pokračoval Lock se svým druhým příspěvkem na téma „Listina a Úmluva: spolupracující, nebo soupeřící?“, kdy připomněl důležitost Evropské úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, zároveň ale také upozornil na diverzitu při ratifikaci jejich jednotlivých protokolů, jelikož pouze dva z nich ratifikovaly všechny státy přistoupičivší k Úmluvě, a to protokoly č. 1 a 6.

Dále se Lock zabýval problematikou řízení před jednotlivými soudy. V říze-

ni před Soudním dvorem EU v souvislosti s aplikací Listiny poukázal na skutečnost, že je velmi obtížné se se svým případem dostat až k tomuto Soudu, případně přesvědčit vnitrostátní soudy, aby zahájily řízení o předběžné otázce. Upozornil na to, že zatímco v řízení o žalobě je klíčem k potenciálnímu úspěchu úzce propojená skupina přímo dotčených stěžovatelů,⁴ v řízení o předběžné otázce má naopak větší šanci problematika širšího spektra aplikovatelnosti.

Ohledně řízení před Evropským soudem pro lidská práva Lock shrnul, že zde je naopak jednoduché zahájit řízení, ale obtížné dospět do stadia meritorního rozhodnutí, které na rozdíl od rozhodnutí SDEU má pouze deklaratorní účinky.

Co se týče propojení těchto dvou lidskoprávních dokumentů, to existuje v čl. 52 (3) Listiny a v možnosti deklarace porušení článku Úmluvy členským státem, učiněné Evropským soudem pro lidská práva, jestliže porušení vychází z práva unijního.⁵ Lock upozornil na mezeru v úpravě pro případ, že by žádný členský stát nenesl odpovědnost.⁶ Tato tzv. „Connollyho mezera“ by mohla být vyplněna právě doposud neúspěšným přistoupením EU k Úmluvě.

Lock ve svém příspěvku rozebral přistoupení k Úmluvě zejména ve vztahu k Dohodě o přistoupení Evropské unie k Úmluvě, která vznikala v letech 2010-2013. Ta byla následně zaslána Soudnímu dvoru EU, který o ní vydal posudek Soudního dvora 2/13⁷ ze dne 18. 12. 2014, na základě čl. 218 odst. 11 SFEU, kde rozhodl o neslučitelnosti návrhu na přistoupení EU k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod se Smlouvou o Evropské unii a se Smlouvou o fungování Evropské unie. Lock za východisko situace považuje změnu dohody o přistoupení ve smyslu přiznání jurisdikce SDEU. Na závěr položil otázku, zda posudek Soudního dvora 2/13 byl převratný pro změnu vzájemného vztahu mezi EU a Evropským soudem pro lidská práva. Dle Locka rozhodně dochází k postupnému snižování vázanosti Evropské unie Úmluvou.⁸

Dalším vystupujícím byl **prof. JUDr. Pavel Šturma, DrSc.**, vedoucí katedry mezinárodního práva na Právnické fakultě Univerzity Karlovy a koordinátor Výzkumného centra pro lidská práva (UNCE). Ten svůj příspěvek zaměřil na *vzájemné*

2 Judikatura: neplatnost evropských opatření: Digital Rights Ireland C-293/12 a 549/12; Test Achats C-236/09; interpretace ve světle Listiny: N. S. spojené případy C-411/10 a 493/10.

3 Google Spain Case C-131/12 – „právo být zapomenut“.

4 Pro více informací viz judikát 25/62 *Plaumann*; C-583/11P *Inuit Tapiriit Kanatami a ostatní*.

5 Viz judikát *Matthews v. United Kingdom*; *Bosphorus v. Ireland*.

6 Viz judikát *Connolly v. 15 členských států EU*.

7 Více informací najdete na internetové stránce: <http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?docid=160882&doclang=CS>.

8 Více viz judikáty: *Delevigne*; *J. N.*

vztahy Listiny základních práv EU a ústav členských států EU. Prof. Šturma plynule navázal na Tobiase Locka představením horizontálních ustanovení k interpretaci a aplikaci Listiny, které objasňují oblast působnosti Listiny (čl. 51), rozsah a interpretaci jednotlivých práv (čl. 52) a úroveň ochrany Listiny (čl. 53).

Prof. Šturma se pozastavil zejména u posledního zmíněného čl. 53, který představuje ustanovení o zachování stávajícího stavu (tzv. „stand-still clause“), jež má za cíl zachování úrovně ochrany na existující úrovni, zaručené unijním právem, ústavním pořádkem členských států a mezinárodními dohodami (zejména Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod). Výslovná reference na ústavní pořádek členských států se podle prof. Šturmy jeví poněkud nejasně, jelikož se jedná o dodatek k dosavadnímu *statu quo*, dle kterého unijní legislativa uznává pouze lidskoprávní standardy stanovené právním řádem EU. Na tento argument podle prof. Šturmy navazuje omezení čl. 53, což znamená např., že členské státy mohou jít za hranici unijní úpravy, avšak pouze v případě, že předmětná oblast není kompletně upravena předpisy EU. Členské státy by dále měly mít možnost určit úroveň ochrany základních práv v souladu se svým ústavním pořádkem, s výjimkou případů, kdy by zájmy EU byly porušeny implementací unijního práva na národní úrovni. Jako další příklad lze uvést použití volné míry uvážení členských států při stanovení úrovně ochrany základních práv, při aplikaci základních práv EU na vnitrostátní úrovni.

Prof. Šturma dále uvedl aktuální judikaturu SDEU⁹ k omezením čl. 53 a zaměřil se také na pozici Ústavního soudu ČR. Ve vztahu k němu zmínil náleží pléna 50/04, tzv. cukerné kvóty III z 8. 3. 2006, ve kterém Ústavní soud poprvé vyslovil svůj pohled na vzájemný vztah evropského a vnitrostátního práva. Rozhodl tehdy o přesunu kompetencí do EU a také o nadřazenosti primárního práva EU. Tento přesun kompetencí však může trvat pouze po dobu, kdy nebude v rozporu se zásadami suverenity ČR a nedojde k ohrožení materiálního jádra právního státu. V náleží pléna 19/08 o souladu Lisabonské smlouvy pak Ústavní soud mj. vyjádřil důležitost čl. 53 a připomněl svou judikaturu ohledně materiálního

jádra Ústavy, aby pro případ, že standardy ochrany EU budou nedostatečné, mohly být postoupené pravomoci navráceny zpět. V souvislosti s tím uvedl ještě náleží pléna Ústavního soudu 66/04 o evropském zatýkacím rozkazu a rozsudek Soudního dvora C-399/09 *Landtová v. Česká správa sociálního zabezpečení* a zmínil také judikáty polského a německého ústavního soudu.¹⁰

Prof. Šturma shrnul svůj příspěvek slovy, že přes všechna zmíněná rozhodnutí v této problematice vyvstává stále více otázek než odpovědí. Zejména čl. 53 se zdá být jasný, ale jeho interpretace nikoliv. Stále totiž existují potíže ohledně rozdělení kompetencí mezi SDEU a národními soudy ohledně vymezení pole působnosti evropského, vnitrostátního a mezinárodního práva. Proto prof. Šturma na závěr položil účastníkům několik otázek k zamyšlení. „Kdo by tedy měl interpretovat základní práva z pohledu čl. 53 Listiny základních práv EU? Zašel SDEU příliš daleko se svým pojetím ochrany autonomie evropského právního řádu?“

V rámci odpoledního programu vystoupila se svým příspěvkem prof. **Sionaidh Douglass-Scott**, působící na Queen Mary, University of London, která je zároveň čestnou členkou Lady Margaret Hall na Univerzitě v Oxfordu, kde dříve působila jako profesorka evropského práva a lidských práv. Profesorka Douglass-Scott je také aktivní advokátkou a členkou Gray's Inn. Svůj příspěvek s názvem: „*Listina základních práv EU v praxi – pole působnosti a interpretace Listiny základních práv EU*“ započala výkladem o použití Listiny jako interpretačního nástroje a základu pro případné rozhodování o neplatnosti unijních a vnitrostátních opatření a předpisů spadajících do oblasti evropského práva.

Následovalo představení oblasti působnosti Listiny na základě čl. 51 (1). Profesorka Douglass-Scott se dále zabývala významem pojmu implementace unijního práva ve spojení se zmíněným článkem, problém totiž podle ní spočívá v určení, kdy stát implementuje právo EU. Odpověď je totožná jako v případě obecných principů, tedy v případě, že vnitrostátní opatření spadají do působnosti práva EU, co se týče jeho aplikace nebo derogace. Profesorka zmínila, že v tomto ohledu neexistuje mezi členskými státy sho-

da, např. Velká Británie se snaží trvale prosadit restriktivní výklad při aplikaci Listiny. Profesorka Douglass-Scott stejně jako prof. Šturma zmínila rozhodnutí C-617/11 *Åkerberg Fransson*, včetně stanoviska generálního advokáta a rozhodnutí velkého senátu.

Následující den vystoupil se svým příspěvkem **JUDr. Ladislav Vyhnanek, Ph.D., LL.M.**, který v současné době působí jako asistující pedagog na katedře ústavního práva a politických věd na Masarykově univerzitě v Brně. Zároveň již několik let působí jako asistent soudce Ústavního soudu ČR. Svůj příspěvek pojmenoval „*Použití jména třetí osoby v rámci práva EU – relevantní judikatura a ustanovení Listiny*“.

Hned na začátku upozornil na fakt, že koncepčně právo na užití jména třetí osoby není chráněno jako základní právo EU, avšak za jistých okolností může být podřazeno pod některé ze zakotvených základních práv EU (např. pod integritu osobnosti, právo na soukromý a rodinný život, svobodu projevu, zákaz diskriminace na základě etnického původu¹¹).

Dále Vyhnanek zmínil, že přestože není kompetencí EU regulovat problematiku jmen, existují způsoby, jak je možné vlastní jméno ochránit. Lze toho dosáhnout prostřednictvím jedné ze svobod v rámci vnitřního trhu (judikát *Konstantinidis*) nebo na základě společných ústavních tradic členských států, což je velmi často používáno v rámci argumentace generálních advokátů. Dalším způsobem ochrany může být podřazení ochrany jména pod práva vztahující se k evropskému občanství (rozhodnutí SDEU ve věci *García Avello*), kde je důležité být opravdu občanem EU a ochrana se neodvíjí od faktického pobytu na území EU, jak se dle Vyhnaneka spousta laiků i odborníků mylně domnívá.

Vyhnanek zdůraznil rozhodnutí Soudního dvora ve věci *Sayn-Wittgenstein*, týkající se opuštění šlechtických titulů v Rakousku a změny rodného listu, nebo případ *Runěvič-Vardyn*, který se zabýval polsko-litevskými vztahy a špatným prapovísem jména na oddacím listu (litevský

9 Judikát C-399/11 *Melloni*; případ C-617/10 *Åkerberg Fransson*.

10 Judikáty: *Solange I*, *Solange II*, nařízení německého ústavního soudu z 15. 12. 2015, 2 2735/14.

11 Rozhodnutí ESD ve věci *Grunkin and Paul*.

pravopis namísto polského). Soud tehdy vyslovil nutnost vyvažovat mezi lingvistickou tradicí (ze strany Litvy) a práva na použití jména, přičemž test proporcionality zůstal ponechán k uvážení národním soudům. Vyhnánek doplnil, že na to litevský soud odvětil, že v tomto testu proporcionality je třeba ustoupit vyšším standardům litevské ústavy, která svou důležitostí převyšuje problém žalobkyně, která nepřišla k závažnější újmě.

Na závěr svého příspěvku položil Vyhnánek otázku, proč je na právo na použití jména třetí osoby nahlíženo pouze prostřednictvím vnitřního trhu a ochrany evropského občanství a vlastně vůbec ne v rámci práva na soukromý a rodinný život? Vyhnánek tvrdí, že jedno z možných vysvětlení je, že Soudní dvůr je natolik zahlcen, že se ne vždy dívá na případy ve světle lidských práv, jelikož existují i jiné způsoby, jak tuto problematiku uchopit. Jestliže však dotčená osoba chce ochranu jména explicitně řešit lidskoprávními instituty, obrátil by se spíše na Evropský soud pro lidská práva, nikoliv na Soudní dvůr Evropské unie.

Jako poslední přednášející vystoupil milánský advokát **Giangiuseppe Sanna**, zaměřující se na evropské, mezinárodní právo a přeshraniční obchod. Ten svůj příspěvek na téma „*Nepřiměřená ujednání ve spotřebitelských smlouvách a právo*

na účinný opravný prostředek na základě čl. 47“ začal velmi rozsáhlým historickým exkurzem, od bible, Magny Charty až po současný právní řád EU, který neustále zvyšuje úroveň ochrany spotřebitele. Zmínil čl. 38 Listiny a čl. 12 a 169 Smlouvy o fungování Evropské unie, jež zakotvují ochranu spotřebitele v rámci primárního práva, a pak také směrnici Rady 93/13/EHS ze dne 5. 4. 1993, o nepřiměřených podmínkách ve spotřebitelských smlouvách, zejména s ohledem na definici spotřebitele a také z pohledu zajištění efektivní ochrany spotřebitele proti nepřiměřeným ujednáním při její aplikaci.

Dále se Sanna zabýval čl. 47 Listiny, ve smyslu práva na efektivní opravný prostředek. S tím úzce souvisí také test rovnocennosti a efektivnosti a také test efektivní soudní ochrany.¹² Sanna oba pojmy obecně představil a také zdůraznil, že přestože se jeví být určujícími faktory při rozhodování, v samotném rozhodování SDEU jsou často sotva patrné. Výsledkem je pak nekonzistentní judikatura. Jako příklad uvedl případ *Banif Plus Bank*, kde se projevuje efektivní soudní ochrana na základě čl. 47 Listiny velmi zřetelně. Tento případ zmínil v kontrastu s judikátem *Aziz*, kde SDEU argumentoval pouze testem rovnocennosti a efektivnosti, bez jakékoliv reference na čl. 47. V případě *Pohotovost* pak dle Sanny použil ESD oba výše zmíněné testy harmonicky, zatímco v případech *Sanchez Morcillo I a II* se opět spíše přiklonil k podpoře efektivní základních práv v rámci čl. 47 než

k odůvodnění na základě efektivnosti evropského práva.

Sanna na závěr uvedl rozhodnutí *Finanmadrid* z tohoto roku, které považuje za možnost ke sjednocení rozhodovací praxe. Výsledkem je podle něj promarněná příležitost, jelikož soud se s případem vypořádal čistě v intencích efektivnosti na základě směrnice č. 93/13, opět bez jakékoliv odkazu na čl. 47 Listiny. Proto Sanna svůj příspěvek uzavřel se stanoviskem, že není jasné, zda čl. 47 Listiny poskytuje vůbec nějakou dodatečnou ochranu nebo zda je pouze jedním z možných nahrazení principu efektivnosti. Je však zřejmé, že role efektivní soudní ochrany v rámci ochrany spotřebitelů bude nadále používána ve vztahu k testu efektivnosti.

V poslední části programu byli účastníci rozděleni do dvou skupin, z nichž jednu vedl Ladislav Vyhnánek a druhou Giangiuseppe Sanna, a diskutovali s účastníky ohledně svých příspěvků a dalších otázek ve vztahu k článkům Listiny základních práv EU.

Následně zástupkyně ERA, Sofia Mairal Montero de Espinosa, poděkovala všem účastníkům za účast a České advokátní komoře a odboru mezinárodních vztahů ČAK za spolupráci a úspěšnou organizaci semináře, který měl velký ohlas, a seminář ukončila.

✿ ALŽBĚTA RECOVÁ,
odbor mezinárodních vztahů ČAK

¹² K tomu ještě může přistoupit tzv. *effet utile* = praktický účinek. Tento pojem znamená, že v případě, že je k dispozici více výkladů, převládá ten, který má největší praktický dopad na pravidla EU a jejich efektivnost.

Christian Bibelriether

Advokát · Rechtsanwalt

Právní služby v Německu

(již od roku 1998)

česky hovořící německý advokát nabízí právní poradenství a pomoc v oblasti německého a mezinárodního práva soukromého včetně zastoupení před německými soudy.

Luragogasse 5
94032 Passau/SRN

tel.: 0049 851 33403
00420 910 259 869
fax: 0049 851 34327

www.advokanc.de

advokat@advokanc.de

inzerce

informace a zajímavosti

Přednášky a semináře pro advokáty a advokátní koncipienty ve Vzdělávacím a školicím středisku ČAK v Praze v paláci Dunaj

ve čtvrtek 1. září 2016

Nový zákon o zadávání veřejných zakázek

Lektor: doc. JUDr. Ing. Radek Jurčík, Ph.D., advokát se specializací na veřejné zakázky a PPP projekty

ve čtvrtek 8. září 2016

Wolters Kluwer, a. s., U Nákladového nádraží 6, Praha 3 ASPI – práce s judikaturou

Lektor: Ing. Jiří Effler, Wolters Kluwer, a. s.

od 12. září 2016 do 30. ledna 2017

Právnícká angličtina pro pokročilé pololetní kurz (vždy v pondělí)

Lektorka: Mgr. Vladimíra Kvasničková, právnička a vysokoškolská pedagožka (PF UK v Praze)

ve čtvrtek 15. září 2016

Bytové vlastnictví v katastrální praxi

Lektorka: JUDr. Daniela Šustrová, ředitelka kanceláře ředitele Katastrálního úřadu hl. m. Prahy

ve čtvrtek 22. září 2016

Exekuce po významných novelách včetně aktuální judikatury

Lektorka: JUDr. Martina Kasíková, místopředsedkyně Krajského soudu v Praze

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném **Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK**. Telefonické informace na tel. č. 224 951 778 – pi Marie Knížová.

ve čtvrtek 6. října 2016

Odpovědnost za újmu zaměstnanců v pracovněprávních vztazích, včetně újmy na zdraví pohledem posledních legislativních změn, srovnání náhrady škody a nemateriálních újem při poškození zdraví podle zákoníku práce a podle o. z.

Lektor: JUDr. Martin Mikyska, advokát, soudní znalec pro obor ekonomika, odvětví mzdy, se zvláštní specializací náhrady za ztrátu na výdělku při úrazech a nemocech z povolání

v úterý 11. října 2016

Akciová společnost po rekodifikaci

Lektor: JUDr. Petr Šuk, předseda senátu Nejvyššího soudu

v pondělí a v úterý 17. a 18. října 2016

Mediace z pohledu právního zástupce stran (Mediation Advocacy)

Lektorky: JUDr. Martina Doležalová, Ph.D. – advokátka, zapsaná mediátorka, předsedkyně sekce ADR ČAK, spoluautorka zákona o mediaci
PhDr. Andrea Matoušková – lektorka a koučka mediace, mediátorka a zkušební komisařka

ve čtvrtek 3. listopadu 2016

Vyživovací povinnost mezi rodiči a dětmi

Lektorka: JUDr. Hana Nová, soudkyně Obvodního soudu pro Prahu 8

ve čtvrtek 10. listopadu 2016

Trestní zákoník – vybrané problémy

Lektor: JUDr. František Púry, Ph.D., předseda trestního kolegia Nejvyššího soudu

Semináře pro advokáty pořádané pobočkou ČAK Brno v sále Veřejného ochránce práv

v pondělí 12. září 2016

Civilní proces a jeho ústavněprávní aspekty

Lektor: JUDr. Jaromír Jirsa, soudce Ústavního soudu

Bližší informace s podrobnějším programem naleznete na internetových stránkách ČAK na adrese www.cak.cz v levém menu nazvaném Pro advokáty/Vzdělávání advokátů/Vzdělávací akce ČAK.
Telefonické informace: 542 514 401 – pi Tereza Quittová.

ve čtvrtek 15. září 2016

Odpovědnost za vady, reklamace a záruky

Lektor: JUDr. Ing. Josef Šilhán, Ph.D., asistent soudce Nejvyššího soudu, odborný asistent katedry obchodního práva PF MU v Brně

asociace insolvenčních správců

Asociace insolvenčních správců si vás dovoluje pozvat na dva semináře:

1. Aktuální otázky insolvenčního řízení

Datum konání: 14. června 2016 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Hotel Continental Brno, Kounicova 680/6, Brno

Přednášejí: Mgr. Eva Krčmářová a Mgr. Jan Kozák, soudci Krajského soudu v Brně

2. Vliv insolvenčního řízení na uplatňování a vymáhání pohledávek u obecných soudů a jiných k tomu příslušných orgánů, se zvláštním zaměřením na exekuční řízení a na osud těchto nároků po skončení insolvenčního řízení

Datum konání: 24. června 2016 od 9 do 16 hodin

Místo konání: Justiční akademie Praha, Hybernská 18, Praha 1

Přednáší: JUDr. Zdeněk Krčmář, předseda senátu Nejvyššího soudu

Přihlašte se na
www.asis.cz
nebo e-mailem
na seminare@asis.cz

Účastnický poplatek
za semináře:
1 590 Kč členové ASIS,
2 790 Kč ostatní účastníci

Insolvenční zákon a předpisy související. Komentář Třetí, aktuální vydání úspěšného komentáře

Jan Kozák, Alexandr Dadam, Lukáš Pachel

 Wolters Kluwer

Komentář k dispozici také v systému ASPI

inzerce

Zveme vás na mezinárodní konferenci

„Marketingové právo v sociálních médiích“

Místo konání: **Palác Dunaj, Voršilská 14, Praha 1**
Doba konání: **21. 10. 2016, 10-12 hodin**

VSTUP VOLNÝ

Přihlašujte se na: scc@scc.cz,
do předmětu zprávy uveďte **ADLAW**.

PROGRAM:

MARKETINGOVÉ PRÁVO V SOCIÁLNÍCH MÉDIÍCH

- Osobní identita v sociálních médiích (falešné profily)
- Ochrana osobnosti v sociálních médiích (ochrana podoby a soukromí, nakládání s osobními údaji, cookies)
- Fotografie v marketingu (práva k fotografii, obsah zachycený na fotografii)

Pořádá ADLAW INTERNATIONAL pod záštitou České advokátní komory, která laskavě poskytla prostory paláce Dunaj.

Těšíme se na Vaši účast.

Advokátní kancelář Svoboda Chlumská Chrůma a partneři
ve spolupráci s uskupením Kotelna 55

Mezinárodní síť ADLAW INTERNATIONAL sdružuje advokátní kanceláře zabývající se reklamním a marketingovým právem. Tato oblast zahrnuje kromě samotné regulace reklamy také otázky práva autorského a práv průmyslových, nekalé soutěže, ochrany osobnosti včetně ochrany osobních dat, ochrany spotřebitele, práva informačních technologií a další.

ADLAW INTERNATIONAL existuje od roku 1992 a v současnosti čítá 23 členů ze všech koutů světa, jak je možno přesvědčit se na www.adlawinternational.com. Členskou základnu tvoří významné kanceláře s dobrou pověstí.

Sdružení pořádá každoročně mezinárodní konferenci v některé z členských kanceláří na aktuální téma marketingového práva. V minulých letech se konala např. v Londýně, Miláně, Madridu, Amsterdamu, Kodani, Stockholmu, Berlíně, Lisabonu, Buenos Aires, Rio de Janeiru, Novém Dillí, Chicagu a nyní, po Paříži, je na řadě Praha.

Konference je vždy otevřena odborné právní i marketingové veřejnosti, mohou se jí účastnit místní advokáti i koncipienti. Sdílení zkušeností z jednotlivých zemí inspiruje a přispívá ke vzdělanosti všech zúčastněných.

Letošní téma si vyžádala marketingová praxe, která řeší především právní regulaci v sociálních médiích. Překotný rozvoj technologií staví právníky i marketéry před řadu otázek. Co s falešnými profily na sociálních sítích, zda jsou cookies osobními údaji, jaké podmínky a následky má sdílení příspěvků na sociálních sítích a za jakých podmínek mohou být použity fotografie účastníka promo akce, to jsou jen některé z bodů, jimiž se konference bude zabývat.

Příspěvky se očekávají jak z pohledu práva, tak marketérů. Účast zahraničních právních kanceláří přinese pohled z jiných zemí.

Jeden z největších světových simulovaných soudních sporů v Brně

Na začátku dubna letošního roku se do Brna sjela téměř stovka zahraničních studentů, a to z jediného důvodu: aby se zúčastnili mezinárodního simulovaného soudního sporu pořádaného ve spolupráci se Světovou obchodní organizací (WTO). Soutěžící se zhostili úlohy žalobců i žalovaných ve fiktivním případě, který vypracovala právě WTO. Adekvátně zde poměřili své argumentační schopnosti.

ELSA Moot Court Competition on the Law of World Trade Organization neboli EMC² je jedním z největších simulovaných soudních sporů na světě. A právě studenti Právnické fakulty Masarykovy univerzity v Brně z asociace studentů práv ELSA se v letošním roce postarali o organizaci jednoho z pěti regionálních kol. Další regionální kola proběhla v Německu, Jihoafrické republice, Kanadě a Singapuru.

Abychom se mohli zhostit role organizátora evropského kola, museli jsme se zúčastnit výběrového řízení, které spočívalo v sestavení motivačního dopisu a předběžného rozpočtu. Již tehdy bylo nezbytné nastínit základní plány týkající se ubytování více než 100 osob, prostory pro samotná soudní jednání či obstarání finančních prostředků od externích subjektů. Z faktu, že jsme obdrželi privilegium organizovat akci podobných rozměrů, jsme byli nadšeni.

Tento projekt proběhl ve dnech 6. až 10. dubna 2016 a mimo zahraničních studentů z celé Evropy se jej zúčastnili také hodnotitelé z WTO, prestižních mezinárodních advokátních kanceláří a dalších mezinárodních institucí. Celá akce vyvrcholila 9. dubna, kdy se nejlepší ze soutěžních týmů utkaly ve velkém finále. Právě toto finálové kolo se odehrálo v prostorech Ústavního soudu České republiky a bylo přístupné veřejnosti.

Díky tomu se široké veřejnosti naskytla jedinečná možnost nahlédnout do budovy Ústavního soudu a zároveň na vlastní oči vidět, jak takový simulovaný soudní spor probíhá. Podařilo se nám přilákat téměř 150 hostů, a tím zaplnit celou plenární místnost Ústavního soudu, která vyvolala všudypřítomný obdiv a přidala prestiži celé akce. Vítěz evropského regionálního kola se v červnu utká s ostatními vítězi v Ženevě přímo v sídle Světové obchodní organizace.

Samotnému simulovanému soudnímu sporu předcházela velice úspěšná panelová debata na téma TTIP, která proběhla 5. dubna na Právnické fakultě Masarykovy univerzity. Transatlantické obchodní a investiční partnerství ovlivní život každého z nás. Přitom se na toto téma ve veřejných diskusích v ČR stále mlčí. Rozhodli jsme se zprostředkovat tuto jedinečnou možnost diskutovat s těmi nejpovolanějšími. Svou přítomností nás poctili samotní profesionálové ze Světové obchodní organizace.

Na fotce organizačního týmu zleva: Jan Burda, Nela Janoušková, Karolína Anna Kárníková, Lukáš Grodl, Dominika Gregoříková, Daniela Macháčková, Lucie Kalousková, Ondřej Chylek, Veronika Tamašková, Jan Dohnal, Linn Tsuki, Břetislav Chod, Nikola Nevečeřalová, Lukáš Hrabec, Kristýna Tlapáková, Jaroslav Pospíšil, Kristýna Tranová.

Cílem celé této akce bylo podpořit studenty ve vzdělávání. Díky simulovaným soudním sporům si mohou ti nejlepší studenti práv již během studia zkusit nanečisto to, co budou v budoucnu dělat denně. Samozřejmě i studenti práv čelí problému, že ve škole naučená teorie je od praxe zásadně odlišná.

Pro nás jako organizátory je to samozřejmě cenná zkušenost se zajištěním akce takového rozsahu. Přípravovali jsme se půl roku během našeho volného času. Organizační jádro mělo deset členů. V týdnu, kdy akce probíhala, bylo zapojeno téměř 50 osob z řad studentů ELSA Brno. Hned první večer byla naše *Opening Ceremony* obohacena dech beroucím vystoupením Symfonického orchestru Masarykovy univerzity. Osobně jsem za možnost organizovat projekt EMC² velmi vděčný. Oceňuji především zkušenosti z oblasti vedení a práce v týmu, obstarávání finančních prostředků ze soukromé i veřejné sféry a komunikaci s významnými právními institucemi České republiky.

Rád bych srdečně poděkoval České advokátní komoře za poskytnutou záštitu nad celým projektem. Mezi dalšími udělenými patronáty bych rád vyzdvihl Právnickou fakultu Masarykovy univerzity, rektora Masarykovy univerzity, Ústavní soud, Ministerstvo spravedlnosti, město Brno a také Jihomoravský kraj. Speciální poděkování patří i JUDr. Michalovi Bortelovi za finanční výpomoc s celým projektem. Velmi si cením kvalitní spolupráce se všemi externími subjekty, díky kterým jsme byli schopni uspořádat nezapomenutelnou akci na opravdu vysoké úrovni.

✿ JAN DOHNAL, Director for ELSA Moot Court Competition, ELSA Brno

Čierno-biele súboje: IX. ročník turnaja „Advokát Chess Open Bratislava 2016“

SLOVENSKÁ ADVOKÁTSKA KOMORA SI AJ V TOMTO ROKU PRIPOMENULA PRIJATIE ZÁKONA O SLOBODNOM VÝKONE ADVOKÁCIE Č. 132/1990 ZB. ZORGANIZOVANÍM ODBORNÉHO SEMINÁRA SPOJENÉHO S DISKUSIOU A IX. ROČNÍKA MEDZINÁRODNÉHO ŠACHOVÉHO TURNAJA POD NÁZVOM „ADVOKÁT CHES OPEN BRATISLAVA 2016“ S PODTITULOM AD HONOREM JUDR. JÚLIUSA KOZMU, VYSOKOŠKOLSKÉHO MAJSTRA SVETA V ŠACHU A BÝVALÉHO ŠÉFREDAKTORA DENNÍKA ŠPORT.

Šachový turnaj bol sprievodným podujatím Dňa advokácie 2016. Komora podujatím zdôrazňuje spolupôsobenie právnických povolání nielen v odbornej sfére, ale aj v priateľskej súťaživej atmosfére mimo súdnych siení a oficiálnych miest.

Podujatia sa uskutočnili **15. až 16. apríla 2016** na pôde Komory, ktorá už deviaty raz privítala šachistov z radov advokátov a koncipentov, sudcov, prokurátorov a čakateľov na výkon týchto povolání, ako aj podnikových právnikov, zástupcov akademickej obce, študentov právnických fakúlt – jednoducho, právnikov v rôznych právnických profesiách.

Organizátori každý rok evidujú približne päťdesiat šachistov, medzi nimi nechýba početné zastúpenie najmä zo susednej Českej republiky, z Maďarska, v predošlých rokoch aj z Poľska, Írska, Bulharska a Egypta.

Turnaj sa teší obľube, čoho dôkazom bolo štyridsať sedem registrovaných účastníkov. V portfóliu hráčov sa stretlo osemnásť advokátov, deväť advokátskych koncipentov, trinásť zástupcov iných právnických povolání, siedmi študenti právnických fakúlt a hostia. Medzi účastníkov sa zaradili siedmi hráči z Českej republiky a dvaja z Maďarska, organizačný výbor evidoval troch medzinárodných majstrov a dvoch majstrov FIDE.

Účastníkov za hosťiteľskú organizáciu privítal člen predsedníctva Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Ondrej Mularčík** so vznešenou ideou, že šach je ušľachtilá a krásna hra, ktorej vynikajúce pravidlá je potrebné dodržiavať. Následne prezentoval myšlienku so želaním, aby právnici pri výkone povolání – rovnako ako šachisti pri hre – stanovené pravidlá vedeli dodržiavať aj v oblasti práva. Následne otvoril turnaj symbolickým ťahom pešiaka z E2 na E3.

Pozvanie na otvorenie turnaja prijal aj bývalý minister spravodlivosti **JUDr. Tomáš Borec**, ktorý účastníkom šachového turnaja poprial veľa síl a zdaru pri hre s pripomienkou, že šach a politika majú veľa spoločného, najmä ak ide o simultánne

Víťaz turnaja – český hráč Tomáš Kulhánek, IM (sprava s členkou predsedníctva JUDr. Havelkovou a členkou organizačného výboru turnaja JUDr. Chrenkovou).

partie v šachu súčasne na dvoch a viac šachových poliach.

Prítomným sa prihovril aj **JUDr. Anton Blaha**, predseda organizačného výboru turnaja. Hráčom poprial dobré ťahy a správne rozhodnutia v atmosfére fair-play.

Súčasťou turnaja bola aj tento rok odborná prednáška bývalého predsedu komisie pre rekodifikáciu civilného práva procesného **doc. JUDr. Mareka Števečka, PhD.**, na tému „*Nové civilnoprávne kódexy*“. V súčasnosti ide v oblasti legislatívneho procesu o najviac diskutovanú problematiku, preto sa stretla s veľkým záujmom prítomných.

Riaditeľ turnaja **Ing. Gustáv Štunc** z klubu ŠK Slovan dal hráčom posledné pokyny a zápolenie sa v plnom sústreďení v kolegiálnej, ale aj tak napínavej atmosfére mohlo začať.

V prvý súťažný deň šachisti odohrali štyri kolá. Niektorých hráčov súťažné zápolenie nevyčerpalo a hre sa venovali aj po skončení prvého hracieho dňa naberaním síl aktívnou neformálnou hrou. V sobotu pokračoval turnaj druhým hracím dňom, po mnohých napínavých partiách IX. ročník turnaja spoznal víťazov. I. cenu – putovný pohár pre víťaza a cenu Antona Blahu – si odniesol český hráč **IM Tomáš Kulhánek**, na II. mieste sa umiestnil účastník z Českej republiky **Jan Příborský**, III. miesto vybojoval **IM Peter Petrán**, IV. cenu prevzal **FM Dušan Mikuláš**, V. miesto obsadil **IM Igor Gažík** a na VI. priečke sa umiestnil hráč z Maďarska **FM Bognár Csaba**.

Okrem šiestich najúspešnejších hráčov organizačný výbor ocenil aj víťazov osobitných kategórií. V kategórii najlepší

Český hráč na II. mieste Jan Příborský (v strede, zľava JUDr. Havelková, JUDr. Chrenková, Mgr. Příborský, predseda organizačného výboru turnaja JUDr. Blaha a riaditeľ turnaja Ing. Šturc).

šachista – advokát zvíťazil **IM Tomáš Kulhánek**, titulom najlepšia šachistka – advokátka bola ocenená **Libuša Dočkalová**. Spomedzi neregistrovaných hráčov si prvenstvo odniesol **Tomáš Buzinger** a cenu pre najlepšieho študenta – šachistu získal **FM Bognár Csaba**. Spomedzi ostatných účastníkov bol na záver vyžrebovaný **Alexander Riabov** ako šťastný neocenený hráč. V roku 2016 do portfólia odovzdávaných cien pribudla nová cena – Víťaz najkrajšej šachovej partie. Najkrajšiu partiu na šachovnici odohral **IM Peter Petrán**.

K pestrosti udeľovaných cien prispeli dary sponzorov, najmä organizátorskej Slovenskej advokátskej komory, sponzorské dary advokátov JUDr. Radomíra Bžána, JUDr. Slavomíra Rabatina a JUDr. Antona Blahu, knižnými poukazmi prispela spoločnosť **WOLTERS KLUWER**, vecné ceny venoval Daniel Požár. Súčasťou cien boli aj knižné publikácie JUDr. Blahu Manderla a Modrý Maurícius a knihy z publikačnej činnosti Slovenskej advokátskej komory. Turnaj sa aj tento rok tešil podpore mediálneho partnera – vydavateľstva Šport Press.

Za organizátora sa s prítomnými rozlúčila členka predsedníctva Slovenskej advokátskej komory **JUDr. Andrea Havelková**. Cestu zo Žiliny

si krátila čítaním knihy „Všetchny neřesti nejsou stejné“ od Terezy Bělinovej, kde sa dočítala jednu smutnú vetu: „*Lidé jsou všeobecně moc líní na to, aby o něčem sami přemýšleli, nejsou líní, aby pracovali, ale jsou líní, aby mysleli.*“ Ako advokátke jej začali hlavou bežať argumenty polemizujúce s týmto tvrdením. Hľadali sa ťažšie, ale jedna myšlienka jej vyčarila na tvári úsmev, a za tento úsmev vďačila práve účastníkom šachového turnaja. Fakt, že sa zúčastňujú na turnaji, je dôkazom toho, že pri právnickom povolani náročnom na myslenie sú ochotní mysleniu venovať svoj čas nielen v práci, ale aj vo voľnom čase. Všetkým poďakovala za to, že aj napriek tvrdeniu prezentovanému v knihe v nej šachisti takpovediac obnovili vieru v človeka.

Ďalší ročník obľúbeného a tradičného podujatia je za nami, vydaril sa hráčsky aj spoločensky. Víťazi si odniesli ceny a diplomy, „čiernobiely“ svet šachovnic je na rok odložený. JUDr. Blaha poďakoval Slovenskej advokátskej komore za vytvorenie výbornej atmosféry a ŠK Slovan za organizačnú podporu turnaja a zabezpečenie jeho regulérnosti, ako aj samotným účastníkom za prispenie nielen k bezproblémovému priebehu podujatia, ale aj k vytvoreniu príjemnej, priateľskej atmosféry. Mottom turnaja je blahoželať víťazom, poďakovať tým, ktorí nevíťazili, zúčastniť sa a čas venovať stretnutiam s priateľmi. Organizačný výbor má radosť z dobrých partii a čoskoro sa s chuťou a nemalým očakávaním pustí do prípravy jubilejného X. ročníka. Veríme, že okrem známych uvidíme aj nové tváre a Advokát Chess Open Bratislava 2017 bude stretnutím nielen účastníkov minulých ročníkov, ale aj nových hráčov, ktorí si nenechajú ujst výnimočnosť okrúhleho výročia. Dovidenia o rok, milí šachisti!

❖ Mgr. JÚLIA DERNEROVÁ, Mgr. KATARÍNA MAREČKOVÁ, odbor medzinárodných vzťahov SAK
❖ Fotograf: VLADISLAV ZIGO

Pozvánka na 19. sportovní hry české advokacie

Vážené kolegyně, vážení kolegové,

Česká advokátní komora pokračuje v pořádání úspěšné společenské sportovní akce a dovoluje si vás a vaše rodinné příslušníky co nejsrdečněji pozvat na

19. ROČNÍK SPORTOVNÍCH HER ČESKÉ ADVOKACIE zaměřený na sport, relaxaci a společenské setkání.

Místo konání: Areál střediska vrcholového sportu v přírodním prostředí anglického parku města **Nymburk**, který bude vyhrazen v daném termínu pouze advokátům. V případě nepříznivého počasí se mohou všechny sportovní akce uskutečnit v prostorných halách.

Doba konání: od **30. 9. 2016** (pátek), příjezd od 16.00 do 22.00 hod. do **2. 10. 2016** (neděle), odjezd do 12.00 hod.

Účast: Advokátky, advokáti, pracovníci advokacie a rodinní příslušníci v předpokládaném počtu kolem 230 osob (ubytovací kapacita).

Program sportovních soutěží: Mezi jednotlivými regiony bude organizována soutěž ve volejbalu smíšených družstev, basketbalu dle zájmu a kopané dle zájmu.

Pro usnadnění a urychlení organizace by organizátoři uvítali, kdyby účastníci přihlašovali již celá družstva, nebo si je vytvořili hned po příjezdu na místě samém.

Kromě toho je možnost individuálního sportování ve stolním tenisu, tenisu, nohejbalu, minigolfu, atletice, plavání a posilování se saunou a soláriumem.

Budou vítáni i ti, kteří chtějí pouze své přátele povzbudit a budou mít zájem o prohlídku areálu města Nymburk, přičemž mohou využít krytý plavecký bazén, saunu, solárium a relaxační centrum. Upozorňujeme, že výdej večerí končí ve 21.00 hod.

K dispozici je restaurace, večer s tancem a živou hudbou.

Ubytování: Hotelového typu v jedno- až třílůžkových pokojích se sprchou a toaletou.

Náklady: Účastnický poplatek za osobu činí 1 500 Kč (děti do 12 let 750 Kč) a zahrnuje ubytování, snídaně, obědy, večere a nájem sportovního areálu.

Přihlášky: S ohledem na omezenou kapacitu na straně jedné a na nezbytnost naplnit požadovanou účast 230 osobami na straně druhé, prosíme o zaslání závazných přihlášek na e-mailovou adresu: gajdosova@cak.cz **nejpozději do 16. září**, spolu se zaplacením účastnického poplatku na účet č. 12432011/0100, variabilní symbol 2016, konstantní symbol 308.

Odhlášení: Zašlete též na adresu gajdosova@cak.cz. Pokud bude odhlášení doručeno **nejpozději do 23. září (včetně)**, **účastnický poplatek se v plné výši vrátí**. Po tomto termínu již není možné (vzhledem k rezervaci pokojů a nemožnosti je znovu obsadit) účastnický poplatek vrátit.

Po 16. září 2016 organizátorky sportovních her vaši přihlášku písemně potvrdí s podrobnější informací. V případě, že by plánovaná akce byla odvolána pro nedostatečný zájem, bude vám účastnický poplatek vrácen.

TEST INSOLVENCE: *filtr pro výplatu dividendy, nástroj ochrany manažerů*

JUDr. MICHAL ŽIŽLAVSKÝ

Psychiatr MUDr. Miroslav Plzák popsal v jedné své knize *filtr uskutečnitelnosti*. Jde o jakousi vnitřní zábranu, kterou ilustroval příměrem, že „český bezdomovec nebude usilovat o to, aby se oženil s Julií Roberts“. Zmínil i stav, kdy filtr nefunguje: „Stačí, abychom onemocněli takzvaným erotomanickým bludem, a dojdeme k přesvědčení, že Julia Roberts je nám souzena a máme na ni právo.“¹ Test insolvence vlastně není nic jiného. Manažeři a vlastníci buď jasně vidí, zda mají ve svých korporacích k dispozici zdroje, které si mohou rozdělovat, a pokud ne, neusilují o výplatu dividend a tantiém. Když ale filtr nefunguje, nevidí to, případně to vidět nechtějí a berou si, co jim nepatří. Utvrzují se přitom finančními výkazy, které však skutečnost spíše zakrývají. Účetní rozvaha, která zpravidla zachycuje reálné hodnoty pasív, mívá zkrleslé hodnoty aktiv. Víím, kolik jsem do firmy vložil, kolik jsem si půjčil a kolik dlužím věřitelům z obchodních vztahů. Obtížně ale odhaduji reálnou hodnotu svého majetku. Ta se mění v čase a závisí na tom, jak efektivně dokáží využívat majetek v běžícím podniku. Finanční výkazy zkrátka nestačí pro reálné vyhodnocení stavu korporace. K tomu slouží testy insolvence.

CO TO JSOU TESTY INSOLVENCE?

Zákon počítá s testy insolvence v řadě situací. Právní úprava testů má viditelnou část ledovce nad hladinou a skrytou část pod ní. Pod hladinou spí (a v případě potřeby se probouzí) základní pravidlo, které třídí korporace na dvě skupiny. V první skupině jsou zdravé korporace a ve druhé ty nemocné, ohrožené insolvenčí. Viditelnou část ledovce nad hladinou představují dílčí právní normy, které upravují konkrétní povinnosti. Některé z nich zmiňuji v závěrečné tabulce. K těm nejnovějším patří § 40 zákona o obchodních korporacích, podle kterého manažeři nesmějí vyplácet zisk nebo jiné prostředky z vlastních zdrojů, pokud tím mohou korporaci přivodit úpadek. Testy insolvence představují nový stavební kámen ochrany věřitelů. Jde o ochranu, směřující k tomu, aby korporace byly schopny plnit své dluhy, nepřiváděly věřitele do druhotné platební neschopnosti a neohrožovaly fungování hospodářského styku.² Když je výsledek testu pozitivní, pak, i když společníci na valné hromadě schválí rozdělení zisku, nesmějí manažeři vyplatit dividendy ani tantiémy.

KDO ODPOVÍDÁ ZA PROVEDENÍ TESTU?

S aktivy korporace nakládají manažeři, zejména členové představenstev akciových společností, jednatelé společností s ručením ome-

zeným a předsedové družstev. Ti všichni mají zákonnou povinnost provádět testy insolvence nejméně jednou ročně před rozdělením zisku, ale i v dalších případech. Musejí si znovu a znovu zodpovídat otázku, zda spravují zdravou společnost nebo společnost ohroženou úpadkem. Test insolvence funguje jako filtr, který propouští do světa vlídných pravidel korporátního práva jen zdravé společnosti, a ty korporace, které filtrem neprojdou, podrobují přísnějšímu režimu. Nová pravidla správy korporací např. vytvářejí právní domněnku, že manažeři, kteří souhlasili s vyplacením podílu na zisku v rozporu se zákonem, nejednali s péčí řádného hospodáře.³ V případě pozdějšího úpadku korporace ručí za závazky korporace, když dříve nezajistili provedení testu insolvence nebo se neřídili jeho výsledkem.

KDY SE TESTY PROVÁDĚJÍ?

Zatím byla řeč o interním testování vlastní korporace pro účely výplaty dividend a tantiém, což je právě aktuální. Interní testy ale představují základní stavební kámen ochrany manažerů také v situaci, kdy po nich věřitelé uplatňují nároky na náhradu škody, způsobené opožděným podáním insolvenčního návrhu. Slouží rovněž pro externí testování cizích korporací. Věřitelé je používají, když se rozhodují, zda zahájí soudní spor, zda podají věřitelský insolvenční návrh nebo zda uplatní nároky vůči manažerům dlužníka. Banky testují finanční zdraví svých korporátních dlužníků pro účely kategorizace pohledávek.⁴ A konečně, insolvenční správci využívají „zpětné“ testy insolvence jako nástroj, podle kterého určují okruh manažerů a dalších osob, po kterých uplatňují nároky na vydání plnění do majetkové podstaty.

NEJČASTĚJŠÍ DŮVODY UŽITÍ TESTŮ SHRNUJI V TABULCE:

	KDO	VŮČI KOMU	PROČ
1	manažeři	akcionáři, společníci, členové orgánů	výplata dividendy, tantiémy § 40 ZOK
2	banky	regulátor (ČNB), akcionáři	kategorizace pohledávek § 81 vyhl. č. 163/2014 Sb.
3	věřitelé	dlužník	je efektivní litigace? (náklady x dobytost)
4	věřitelé	dlužník	insolvenční návrh § 103 IZ
5	věřitelé	členové orgánů korporací	náhrada škody § 99 IZ
6	věřitelé, správce	členové orgánů, ovládající a vlivné osoby	ručení za závazky korporace § 68 ZOK
7	správce	členové orgánů korporací	vydání prospěchu z výkonu funkce § 62 ZOK
8	správce	druhá strana smlouvy s dlužníkem	vydání plnění z úkonů § 240 až 242 IZ

Autor je advokátem v Praze, členem představenstva ČAK a prvním insolvenčním správcem v České republice se zvláštním povolením pro řešení úpadku korporací a finančních institucí.

**TESTY INSOLVENCE
NÁSTROJ OCHRANY
MANAŽERŮ**

VYZKOUŠEJTE TEST ZDARMA

INSOLSIDE www.insolside.cz

1 Miroslav Plzák: Tušení o lidské duši. 2. vydání, MOTTO, Praha 2011, str. 31.
2 Jarmila Pokorná: Zákon o obchodních korporacích: Komentář (§ 40), Wolters Kluwer, a. s., Praha 2014, čerpáno z databáze ASPI.
3 § 34 odst. 3 in fine zákona o obchodních korporacích.
4 Viz § 81 odst. 4 a § 83 odst. 5 vyhlášky č. 163/2014 Sb., o výkonu činnosti bank, spořitelních a úvěrních družstev a obchodníků s cennými papíry.

O hledání spravedlnosti

Psal jsem úvahu o spravedlnosti a připomněl si konferenci na Nejvyšším správním soudu i sborník z ní a v něm úvahu Otakara Motejla nazvanou NEJVYŠŠÍ SOUD – NEJVYŠŠÍ SPRAVEDLNOST?¹ Úvod příspěvku byl typický pro jeho autora. Zněl: „*Mnou zvolené téma lze označit za pohodové. Až na ten otazník na konci nadpisu.*“ Po několika dalších popíchnutích pokračoval pak charakteristikou spravedlnosti: „*Odborným šetřením (v literatuře) jsem zjistil, že spravedlnost je v českých exteriérech i interiérech zobrazena v dvojrozměrné či trojrozměrné podobě asi ve 143 případech. Kromě několika případů, kdy k jejímu vyjádření bylo použito nejrůznější nářadí, jako sekýra, svazek prutů, meč či váha, jde vesměs o osobu ženského pohlaví spíše mírně dobře živenou, v některých případech se zavázanýma očima, asi více než v polovině případů sedící, jinak stojící a zcela výjimečně, tedy v jednom případě, ležící. Nechci tento jediný případ nějak rozebírat, i když je možná typické, že tato prezentace vleže je na budově pražské právnické fakulty.*“

Ani já nechci provozovat zlomyslnosti na úkor Nejvyššího soudu či pražské právnické fakulty, mé „matky živitelky“ právními znalostmi. Mám-li být upřímný, možná jsem Motejlův text citoval záměrně se zvláštním cílem. Umožňuje mi totiž, abych se pochlubil, že pro přemítání o spravedlnosti mám doma další myšlenkový podnět. Jde o grafiku Jiřího Slívy, na které je zobrazena spravedlnost jako stojící sošná žena se šátkem přes oči. Váhy v obvyklém provedení si netradičně vybírá ze šatní skříně, kde má k dispozici dvě další takové váhy s různě nevyváženými rameny.

Leč vraťme se k příspěvku Otakara Motejla, který o spravedlnosti uvažoval následovně: „*Je stará zkušenost, že přes tuto dámu a její instrumenty se lidstvo ke spravedlnosti nedostane. K naplnění spravedlnosti je třeba usilovného procesu duševního, kterým se musí zabývat i lidé k tomu vyvolení i povolání, vzdělání i vycvičení...*“ Rozvíjí pak myšlenku, že v každém jednotlivém posuzovaném případě by takových lidí mělo být víc, „... že je to úkol nad síly jednotlivce... a že sborové soudnictví je symptomem hledání spravedlnosti v celé dlouhé historii práva“.

Vyhledal jsem pak další zdroj názorů na hledání spravedlnosti, drobnou prózu Chestertonovu, příznačně nazvanou „Dvanáct mužů“.² Její autor souhlasí se sborovým soudnictvím, ale prosazuje, aby v něm významnou úlohu plnil laický živel. Vychází z osobních zkušeností porotce.

Píše: „*Čím víc se člověk na nějakou věc dívá, tím méně ji vidí, a čím víc ji studuje, tím méně o ní ví... Určit člověka, který by lidi trestal, je ovšem hrozný úkol. Ale i na to si člověk zvykne, jako si zvykne na jiné hrozné věci; zvykne si i na slunce. Na mužích zákona, ať jsou to soudcové, úředníci, advokáti, detektivové nebo strážníci, není hrozné to, že jsou zlí (někteří jsou dobří) ani že jsou hloupi (někteří jsou docela inteligentní); hrozné je prostě to, že si na své povolání zvykli. Oni už vlastně nevidí na lavici obžalovaných provinilce; vidí jen obvyklého člověka na obvyklém místě...*“

S tím zvykem má Chesterton kus pravdy. Jistou dávkou profesionální otrlosti však musí být vybaven každý lékař, učitel a leckdo další, pokud si nehodlá přivodit stav, kterému se říká „vyhoření“. Literátům bych připomněl, že většinou také nevidí věci, jaké ve skutečnosti jsou, neboť je ve svých dílech chtějí učinit zajímavými. U spisovatelů bývá navíc druhem zvyku, že si rádi zaryjí do právníků a ve svých dílech je obsazují do záporných rolí. Čini to někdy i výběrem slovníku; Chesterton například tvrdí: „*Mnoho právních pedantů prohlásilo, že neškolenou porotu by měl plně nahradit školený soudce.*“ Kdyby mohl znát například Otakara Motejla, rozhodně by ho neoznačil za právního pedanta, spíš by v něm našel duši spřízněnou. Leč nebudu polemizovat s jednotlivými slovíčky a uvedu závěr Chestertonova textu, v němž chválí porotní systém: „*Naše civilizace rozhodla, a rozhodla velmi správně, že určovat lidskou vinu nebo nevinu je úkol příliš závažný, než aby byl svěřen jen školeným odborníkům. (Prosím čtenáře, aby si povšimli slova **jen** v předchozí větě. Poznámka P. H.) Přeje si mít v té strašné záležitosti jasno, a tak volá lidi, kteří neznají zákony o nic lépe než já, ale kteří jsou schopni cítit to, co jsem cítil já, když jsem seděl mezi porotci. Kdokoli chce zkatalogizovat knihovnu, objevit sluneční systém nebo jinou takovou maličkost, pozve odborníky. Ale když jde o něco skutečně vážného, povolá dvanáct obyčejných lidí, aby na to dohlédli.*“ (I ono poslední slovo je autorem pečlivě odvážené. Poznámka P. H.)

Slova, na která jsem upozornil v předchozím textu, naznačují, že názor Chestertonův i postřeh Motejlův nejsou zcela protikladné. Oba spojuje myšlenka, kterou vyjadřuje přísloví: „Více hlav, více rozumu.“ Jeden či druhý způsob nalézání spravedlnosti, o němž oba uvažovali, má své přednosti a není prost problémů. Vždyť v Americe se říká, že porota je náhodně vybraných dvanáct lidí rozhodujících, která ze sporných stran má lepšího advokáta. Myslím, že se k té věci zvlášť podnětně vyjádřil výtvarník Jiří Slíva ve své grafice, kde Spravedlnost vybírá ze skříně jednu ze tří vah. Můžeme tuto alegorii chápat i tak, že existuje více způsobů, jakými lze hledat a nalézat spravedlnost.

1 V. Šimíček (ed.): Role Nejvyšších soudů v evropských ústavních systémech – čas pro změnu? Masarykova univerzita, Brno 2007, str. 85 a násl.

2 In Gilbert Keith Chesterton: Ohromné maličkosti * Obrany, přeložil Jan Čulík, Vyšehrad, Praha, str. 29 a násl.

Kresba pro Bulletin advokacie LUBOMÍR LICHÝ

Víte, že ...

- výbor Union Internationale des Avocats konal svoji schůzi dne 5. června 1938 v Praze? Připraven byl i bohatý doprovodný program. Advokátní komora uspořádala „ve Šramotově restaurantu v Praze slavnostní oběd, odpoledne podnikli účastníci v přepychovém autocar-u Čedoku projížďku Prahou a shlédli její památky za případného výkladu francouzského tlumočnicka. Po krátké svadině v hotelu Savoy na Hradčanech prohlédli si chrám sv. Víta, pražský hrad a konečně kostel Panny Marie u Karmelitánů, v němž upoutalo jejich zájem Milostné pražské Jezulátko. Večer uspořádala advokátní komora večeri na Barrandově, při níž měli proslovy Dr. Rowinski a Dr. Stompe. Dne 6. června navštívili účastníci výstavu pražského baroka ve Valdštyňském paláci. Při obědě na Nebozízku jsme se s našimi hosty rozloučili,“ referoval pro Českou advokacii její redaktor Stanislav Hendrych.

- sňatkem s cizincem mohly v období první republiky kandidátky advokacie i advokátky přijít o možnost vykonávat své povolání? Jednou z podmínek pro zápis do seznamu advokátů či kandidátů advokacie bylo československé státní občanství. Ženám, které o ně sňatkem s cizincem přišly, mohlo Ministerstvo spravedlnosti splnění této podmínky prominout. O tom, že se nejednalo pouze o hypotetický případ, svědčí rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 1931, č. 5392/30,

ve věci kandidátky advokacie. Z citovaného rozhodnutí je patrné, že tehdejší právní úprava ženám nepřála. „Nejvyšší správní soud musil se zabývatí především otázkou, zda naříkaným rozhodnutím bylo zasaženo do subjektivních práv stěžovatelčiny,“ uvádí se v odůvodnění rozhodnutí, jímž soud zamítl stížnost proti negativnímu rozhodnutí ministerstva jako bezdůvodnou. Dovedil dále, že ministerstvo může po slyšení advokátní komory povolit výkon profese, čímž zákon „nedává zřejmě ani advokátkám právního nároku, aby jim bylo dáno povolení k dalšímu výkonu advokacie, nýbrž ponechává to volné úvaze ministerstva spravedlnosti“.

- v Polsku byl v roce 1938 zaveden princip *numerus clausus*? Stalo se tak nařízením ministra spravedlnosti pro obvod soudů ve Varšavě, Katovicích, Krakově, Lvově, Poznani a Toruni. Jednalo se ve skutečnosti o opatření proti židovským kandidátům advokacie. V polské advokacii působilo tehdy 45 % židovských advokátů, židovských obyvatel žilo v Polsku 11 %. Nařízení, jež mělo platit do roku 1945, se dotklo přibližně 3 000 kandidátů advokacie. Na protest proti tomuto opatření zahájilo 220 židovských kandidátů advokacie dvoudenní hladovku, zrušení nařízení však nebylo dosaženo.

✿ JUDr. PhDr. STANISLAV BALÍK

Leitartikel

Vladimíra Glatzová: Wo schreitest du hin, Tschechische Rechtsanwaltschaft?	3
---	---

Aktuelles

Sicherheitsrahmen: Endlos Geschichte Michal Žižlavský	4
Die Tschechische Rechtsanwaltskammer hat gemeinsam mit den Vertretern der Regierung und der Berufskammern die Einbindung in den Gesetzgebungsprozess ausgewertet Hana Rýdlová	5
Der Kongress „Das neue Privatrecht“ in Ostrava Hana Rýdlová	6
Inovative Legal Service Forum 2016 Hana Rýdlová	10
Der Jurist des Jahres 2016 ist ausgerufen	12
Die Tschechische Rechtsanwaltschaft in den Jahren 1920-1943 Stanislav Balík	13
Aktuell im Rechtswesen Hana Rýdlová	16

Aus Rechtstheorie und Praxis**Artikel**

Staatliche Beihilfe und Menschenrechte: Verfahren über die staatliche Unterstützung und das Recht auf ordentliches Verfahren Luboš Tichý, Petra Joanna Pipková	17
Einleitung des Gesetzes über das Vertragsregister Michal Vitek	26
Register der Treuhandfonds Tomáš Plihal	30
Miranda warning (wie) aus dem Second-Hand-Laden Vladimír Janošek	33
(Un)ehrliche Absicht in den Sanierungsformen des Insolvenzverfahrens Adam Sigmund	35

Aus der Judikatur

Zur Frage der Beurteilung der Ungültigkeit des Vorvertrages	38
Zur Auslegung der subjektiven Verjährungsfrist gem. § 106 Abs. 1 des Gesetzes Nr. 40/1964 Sb. BGB zugunsten des Geschädigten	40
Möglichkeit der Verwendung von Abhörungen und Aufzeichnungen des Telekommunikationsverkehrs	42
Notstand; strafrechtlicher Charakter des Tieres	52
Einstweilige Verfügung – Unterbringung der Kinder	55

Aus der Fachliteratur

Petr Bezouška, Milan Hulmák, Jindřich Psutka, Tomáš Doležal: Rechtssprechung der Gerichte im Lichte des neuen Bürgerlichen Gesetzbuches (Bohumil Havel)	57
Petra Polišínská und Koll.: Das Strafprozessrecht. Auswahl aus der wichtigen Gerichtsentscheidungen im Strafrecht für die Periode von Januar 2014 bis Mai 2015 (Ivo Keisler)	57
Alena Macková, Ladislav Muzikář und Kol.: Das Gesetz über besondere Gerichtsverfahren. Kommentar mit Motivenbericht und Rechtssprechung (Martin Foukal)	58
Lukáš Vymazal: Das Pfandrecht im neuen Bürgerlichen Gesetzbuch (Kryštof Čermák)	60
František Weyr: Rechtstheorie (Renata Rázková)	61
Das Bulletin der slowakischen Rechtsanwaltschaft bringt...	62

Aus der Rechtsanwaltschaft**Kolumne von Karel Čermák**

Toccata d-Moll BWV 565	63
-------------------------------------	----

Aus der tschechischen Rechtsanwaltschaft

Aus der Disziplinarpraxis Jan Syka	64
Sie haben den himmlischen Ruhmsaal betreten	64
Versicherung des bürgerlichen Vermögens und Personenversicherung für Rechtsanwälte, deren Eingestellten und Familienangehörigen Zdeněk Turek	65
Aus der Verhandlung des Vorstands der Tschechischen Rechtsanwaltskammer Icha	66

Aus Europa

„Workshop on Lawyers' Specialisation“ in Katowitz Lenka Vidovičová	67
Gemeinsames Seminar der Tschechischen Rechtsanwaltskammer und ERA, diesmal über das Thema „Akte der Grundrechte der Europäischen Union in der Praxis“ Alžběta Recová	69

Informationen und Wissenswertes**Was Sie wissen sollten**

Vorträge und Seminare für Rechtsanwälte und Rechtsanwaltsanwärter in den Bildungs- und Schulungszentren der Tschechischen Rechtsanwaltskammer	73
Einladung zu zwei Seminaren über das Insolvenzrecht	74
Einladung zur Konferenz „Das Marketingrecht in den sozialen Medien“	75
Einer der weltweit größten simulierten Gerichtsstreitigkeiten in Brno Jan Dohnal	76
Schwarz-weiße Duelle: Der IX. Jahrgang des Turniers „Rechtsanwalt Chess Open Bratislava 2016“ Júlia Dernerová, Katarína Marečková	77
Einladung zu den 19. Sportspielen der tschechischen Rechtsanwaltschaft	79

Zum Schluss

Über die Suche nach der Gerechtigkeit Petr Hajn	81
Eine Zeichnung von Lubomír Lichý	82
Wissen Sie, dass... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis

Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

Luboš Tichý, Petra Joanna Pipková: Staatliche Beihilfe und Menschenrechte: Verfahren über die öffentliche Unterstützung und das Recht auf ordentliches Verfahren

Die Autoren behandeln in ihrem Artikel die kontroverse Frage der Verfahrensrechte des Empfängers der staatlichen Beihilfe im Rahmen des Verfahrens über eine unerlaubte Unterstützung vor der Europäischen Kommission. Der Empfänger hat nämlich nur minimale Rechte, die nicht seiner faktischen Bedeutung für die Lösung des Problems entsprechen. Die Autoren zeigen die negativen Folgen dieses Zustands an einem neuerlichen Fall, wo die Entscheidung der Kommission über die Rückerstattung der Beihilfe erst durch den Gerichtshof der Europäischen Union eben aufgrund der Argumente des Empfängers aufgehoben wurde, die bisher nicht berücksichtigt worden waren. Der Artikel beschäftigt sich zunächst mit dem rechtlichen und faktischen Status des Empfängers im Verfahren, dann analysiert er die Grundrechte des Empfängers, die durch die gegenwärtige Rechtsregelung ignoriert werden. Schließlich schlagen die Autoren eine legislative Lösung vor, die Abhilfe schaffen sollte.

Michal Vitek: Einleitung des Gesetzes über das Vertragsregister

Der Autor bringt einleitende Informationen über die völlig neue und außergewöhnliche Rechtsvorschrift, die an das Gesetz über den freien Zugang zu Informationen anschließt und durch deren Folgen die Gültigkeit und Wirksamkeit der privatrechtlichen Verträge wesentlich beeinflussen kann. Der Artikel bringt die Zusammenfassung der Konzeption des Gesetzes, dessen Entwicklung und Ziele, die Auslegung dessen einzelnen Bestimmungen sowie die Hinweise auf eventuelle Auslegungs- und Anwendungsprobleme.

Tomáš Plihal: Register der Treuhandfonds

Der Autor beschäftigt sich mit der Regierungsnovelle des Bürgerlichen Gesetzbuches und weiterer Gesetze, die unter anderem die Errichtung des Registers der Treuhandfonds vorsieht. Das Register der Treuhandfonds soll, mit Rücksicht auf die reichen Erfahrungen mit der Führung der öffentlichen Register, durch die Registergerichte geführt werden. Zu diesem Zweck wird insbesondere das Gesetz Nr. 304/2013 Sb. über die öffentlichen Register der juristischen und physischen Personen geändert. Dieses regelt künftig nicht nur die Verfahren in Sachen des Registers der Treuhandfonds, sondern auch gleichzeitig die Form des Antrags auf Eintragung und dessen Erfordernisse, die Aufzählung der ins Register der Treuhandfonds obligatorisch einzutragenden Tatsachen, das Verzeichnis der in der Urkundensammlung obligatorisch zu hinterlegenden Urkunden bezüglich der Treuhandfonds usw.

Vladimír Janošek: Miranda warning (wie) aus dem Second-Hand-Laden

Die Verwaltungsorgane sind verpflichtet, die Verwaltungsdelikte mit absoluter Einhaltung der Rechte und Freiheiten der wegen eines Verwaltungsdeliktes beschuldigten Person zu verhandeln, die in der Akte der Grundrechte und Grundfreiheiten und in den internationalen Verträgen über die Menschenrechte und Grundfreiheiten verankert sind, durch welche die Tschechische Republik gebunden ist, wobei zu diesen Rechten auch das Recht der wegen eines Verwaltungsdeliktes beschuldigten Person gehört, vom Verwaltungsorgan über das Schweigerecht belehrt zu werden. Bei Verletzung dieses Rechtes ist es notwendig, eine solche Aussage des Beschuldigten als prozessual unverwendbaren Beweis anzusehen, und es ist dabei nicht auszuschließen, dass infolge dieses ungesetzlichen Verfahrens auch nicht die Beweise verwendet werden können, die von der Aussage kausal abgeleitet sind. Da das zitierte Recht nicht ausdrücklich in der Verwaltungsordnung, im Deliktgesetz oder in einer anderen Vorschrift bezüglich der Verwaltungsstrafen auf der Ebene des einfachen Rechts verankert ist, passiert es auch oft, dass die Verwaltungsorgane in der Praxis dann und wann vergessen,

diese Belehrung durchzuführen. Wenn die Person, die wegen eines Verwaltungsdeliktes beschuldigt ist, nicht durch einen Rechtsanwalt vertreten wird, kann es dann leicht passieren, dass sie sich zu einer Tat bekennt (obwohl sie dies ansonsten nicht tun müsste), und zwar zum Beispiel in der Situation, wo gegen sie kein anderer Beweis spricht. Es stellt sich dann die Frage (im Hinblick darauf, dass die Verwaltungsorgane, wie es scheint, nicht in der Lage sind, die Grundverfahrensrechte des Beschuldigten zu erkennen), ob es nicht an der Zeit ist, das Verwaltungsstrafrecht zu kodifizieren, welches die Tatsache reflektieren würde, dass die wegen eines Verwaltungsdeliktes beschuldigte Person dieselben Verfahrensrechte hat, wie die Person, die wegen einer Straftat beschuldigt ist.

Adam Sigmund: (Un)ehrliche Absicht in den Sanierungsformen des Insolvenzverfahrens

Im Konkursrecht existieren Begriffe, die weniger verwendet werden und bei deren Auslegung wir in der Praxis immer unsicher sind. Einer von ihnen ist die sogenannte unehrliche Absicht des Schuldners, nämlich ein Institut, das mit den Sanierungsformen des Insolvenzverfahrens begrifflich verbunden ist und eine sehr individualisierte Behandlungsweise erfordert. Die Sanierungsweisen der Konkurslösung sind laut Insolvenzrecht die Umstrukturierung und die Entschuldung, welche darauf beruhen, dass sie den Schuldnern eine neue Perspektive gewähren; und zwar entweder die Rettung der betriebsfähigen Korporation durch deren teilweiser Schuldbefreiung, oder die Rettung des betriebsfähigen Handelsgeschäfts oder die Befreiung der physischen Person von der Pflicht, den Rest der Schulden zu bezahlen, nachdem sie während fünf Jahre mindestens 30% von diesen Schulden diszipliniert bezahlt hat. Prozessual kommt die Überprüfung der eventuellen Unehrlichkeit der Absicht des Schuldners seitens des Insolvenzgerichts an die Reihe typischerweise erst aufgrund der Eingabe des Insolvenzverwalters ggf. der Gläubiger oder des Staatsanwalts, der das öffentliche Interesse im Verfahren vertritt. Das Insolvenzgesetz bietet eine demonstrative Aufzählung der positiven Fälle des unehrlichen Interesses an. In die Praxis wird dann dieses Gesetz, vielleicht noch intensiver als in anderen Bereichen, erst durch die Rechtsprechung eingeführt. Die Zusammenfassung dieser Rechtsprechung, welche auch die historische Entwicklung der Behandlungsweisen und Schlussfolgerungen der Gerichte erfasst, ist in diesem Artikel enthalten.

Luboš Tichý, Petra Joanna Pipková: State aid and basic human rights: state aid proceedings and the right to fair trial

In their article, the authors discuss the controversial question of procedural rights of beneficiaries of state aid in unlawful state aid proceedings before the European Commission. The beneficiary has only minimum rights, which do not correspond to the factual significance for solution of the problem. The authors show the negative consequences on a recent case where the Commission's decision on the recovery of aid was cancelled only by the CJEU based on the beneficiary's arguments which had not been taken into account before. First, the article maps the legal and factual situation of the beneficiary in the proceedings and subsequently it deals with fundamental rights of the beneficiary, which the current regulations ignore. Finally, the authors propose a legislative solution which should rectify the situation.

Michal Vitek: Introduction to the law on the register of contracts

The author introduced a completely new and non-traditional law, which follows up on the law on free access to information and whose impact may significantly influence the force and effect of private-law contracts. The article summarizes the philosophy of the law, its genesis and objectives, interpretation of its individual provisions, and points out potential problems with interpretation and application.

Tomáš Plihal: Register of trusts

The author deals with the Government's amendment to the Civil Code and other laws, which, among other things, envisage the creation of a register of trusts. Registers of trusts should be administered by courts maintaining public registers as they already have rich experience. To this end, amendments will affect mainly Act No. 304/2013 Sb., on public registers of legal and natural persons. Henceforth, the Act will regulate not only proceedings regarding registration of trusts but also the form of a motion to enter a record and its elements, a list of facts mandatorily recorded in the register of trusts, a list of documents mandatorily entered in the collection of instruments regarding trusts, etc.

Vladimír Janošek: Miranda warning without class

Administrative authorities are to consider administrative infractions while fully respecting the rights and freedoms of the person accused of an administrative infraction guaranteed by the Charter of Fundamental Human Rights and Freedoms and international treaties on human rights and fundamental freedoms the Czech Republic is bound by. These rights also include the right of the person accused of an administrative infraction to be advised by the administrative authority of his or her right to remain silent. In the event of violation of this right, the testimony of the accused must be viewed as a piece of evidence excluded on procedural grounds, and as a consequence of such illegal procedure, the possibility of inadmissibility of evidence derived from such testimony cannot be ruled out. Since the cited right is not explicitly enshrined in the Code of Administrative Procedure, the Misdemeanours Act or any other regulation governing administrative punishment at the level of simple law, it happens in practice that administrative authorities often forget to provide such advice. And where a person accused of an administrative infraction is not represented by a lawyer, it can easily happen that the person pleads guilty (although they would not have to otherwise), for example in a situation when there is no other evidence against this person. A question to ponder therefore is (with regard to the fact that administrative authorities, as it seems, are not able to recognise the fundamental procedural rights of the accused) whether the time has come to codify criminal procedural law which would reflect the fact that a person accused of an administrative infraction has the same procedural rights as the person accused of a crime.

Adam Sigmund: (Dis)honest intention in remedial forms of insolvency proceedings

There are terms in the Insolvency Act which are less frequent and whose interpretation in practice is still unclear. One of them is the debtor's dishonest intention, an institution conceptually linked to remedial forms of insolvency proceedings and requiring a much personalised approach. Under the insolvency law, remedial methods of addressing insolvency include reorganization and debt relief. Their purpose is to give a new perspective to the debtor, either by saving an operational corporation with a partial discharge of debts or by saving a viable business establishment, or by exempting a natural person from their obligation to pay the rest of their debts after they have duly paid at least 30% of the debts over five years. Under procedural rules, the examination of possible dishonesty of the debtor's intention is typically carried out by the insolvency court only upon the initiative of the insolvency administrator or the creditors or a public prosecutor protecting the public interest in the proceedings. The Insolvency Act provides a non-exhaustive list of positive cases of dishonest interest. This Act is then put into practice, perhaps even more often than in other areas, only by the case law. A summary of this case law, portraying also the historical development of approaches and conclusions of courts, is the contents of this article.

Leading Article

Vladimíra Glatzová: Where are you heading, Czech legal profession?	3
---	---

Current News

Security control frames: neverending story Michal Žižlavský	4
The CBA engaged in the legislative process with representatives of the Government and professional chambers Hana Rýdlová	5
„New private law” congress in Ostrava Hana Rýdlová	6
Innovative Legal Service Forum 2016 Hana Rýdlová	10
The lawyer of the year 2016 announced	12
Czech legal profession between 1920 and 1943 Stanislav Balík	13
Currently in law Hana Rýdlová	16

Legal Theory and Practice**Articles**

State aid and basic human rights: state aid proceedings and the right to fair trial Luboš Tichý, Petra Joanna Pipková	17
Introduction to the law on the register of contracts Michal Vitek	26
Register of trusts Tomáš Plihal	30
Miranda warning without class Vladimír Janošek	33
(Dis)honest intention in remedial forms of insolvency proceedings Adam Sigmund	35

Judicial Decisions

On assessment of invalidity of a contract to contract	38
On the interpretation of the statutory limitation under § 106 (1) of Act No. 40/1964 Sb., the Civil Code, for the benefit of the injured party	40
The possibility of use of wiretaps and recordings of telecommunications	42
Extreme emergency; criminal-law nature of an animal	52
Preliminary ruling—placement of children	55

Professional Literature

Petr Bezouška, Milan Hulmák, Jindřich Psutka, Tomáš Doležal: Court case law in the light of the new Civil Code (Bohumil Havel)	57
Petra Polišenská et al.: Criminal procedural law. A selection of important court decisions in criminal law between January 2014 and May 2015 (Ivo Keisler)	57
Alena Macková, Ladislav Muzikář et al.: Law on Special Legal Proceedings. Commentary with the explanatory memorandum and case law (Martin Foukal)	58
Lukáš Vymazal: Secured interest in the new Civil Code (Kryštof Čermák)	60
František Weyr: Theory of Law (Renata Rázková)	61
Bulletin of the Slovak Bar Association brings...	62

Legal Profession**Karel Čermák's Column**

Toccata d-moll BWV 565	63
------------------------------	----

Czech Legal Profession

Practice Jan Syka	64
Gone to the celestial hall	64
Insurance of civil property and personal insurance for lawyers, their employees and family members Zdeněk Turek	65
Meeting of the Czech Bar Association Board of Directors icha	66

Europe

“Workshop on Lawyers' Specialisation in Katowice Lenka Vidovičová	67
Joint seminar of the CBA and the ERA, this time on „The Charter of Fundamental Rights of the European Union in practice” Alžběta Recová	68

Information and Points of Interest**You should know**

Lectures and seminars for lawyers and legal trainees at the educational and training centres of the Czech Bar Association	73
Invitation to two seminars on insolvency law	74
Invitation to the „Marketing law in social media” conference	75
One of the world's biggest simulated lawsuits in Brno Jan Dohnal	76
Black and white duels: 9 th year of the „Advokát Chess Open Bratislava 2016” tournament Júlia Dernerová, Katarína Marečková	77
Invitation to the 19 th Sports games of the Czech legal profession	79

Finally

On the search of justice Petr Hajn	81
Drawing by Lubomír Lichý	82
Did you know that... Stanislav Balík	82

Inhaltsverzeichnis	83
Zusammenfassung/Summary	84
Table of Contents	85

DLA Piper, jedna z největších globálních advokátních kanceláří s pobočkami ve více než 30 zemích, hledá nové kolegy na pozice

ADVOKÁT/KA

POŽADUJEME:

- skvělou úroveň odborných znalostí, samostatnost, logické myšlení
- vynikající znalost AJ slovem i písmem (znalost dalšího jazyka výhodou)
- motivaci k osobnímu i profesionálnímu růstu
- komunikativnost, schopnost práce v týmu
- loajalitu, flexibilitu a vysoké pracovní nasazení

NABÍZÍME:

- zázemí úspěšné mezinárodní advokátní kanceláře
- práci s významnou národní i mezinárodní klientelou
- motivující finanční ohodnocení
- mladý a přátelský kolektiv
- možnost dalšího profesního rozvoje

ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT/KA A STUDENT/KA

POŽADUJEME:

- vynikající znalost AJ slovem i písmem (znalost dalšího jazyka výhodou)
- aktivní přístup k řešení právních problémů
- schopnost týmové práce
- loajalitu, flexibilitu a vysoké pracovní nasazení

NABÍZÍME:

- zázemí úspěšné mezinárodní advokátní kanceláře
- motivující finanční ohodnocení
- mladý a přátelský kolektiv
- možnost dalšího profesního růstu
- benefity

V případě Vašeho zájmu, prosím zašlete svůj strukturovaný životopis v českém a anglickém jazyce na e-mailovou adresu: iveta.zvolenska@dlapiper.com nebo na adresu DLA Piper Prague LLP, organizační složka, k rukám Ivety Zvolenské, Perlová 5, 110 00 Praha 1.

DLA Piper je vysoce hodnocenou a doporučovanou advokátní kancelář v žebříčcích Legal 500/Chambers 2014.

DLA Piper is a global law firm operating through various separate and distinct legal entities.
Further details of these entities can be found at www.dlapiper.com.
Copyright © 2016 DLA Piper. All rights reserved | JUN16 | 3063285

POMOZTE NÁM NAKRMIT DĚTI JÍDLEM A LÁSKOU

VĚDĚLI JSTE, ŽE V ČESKÉ REPUBLICE SI
KAŽDÁ 10. RODINA

NEMŮŽE DOVOLIT PLATIT SVÝM DĚTEM ŠKOLNÍ OBĚDY?

TYTO DĚTI PŘÍCHÁZEJÍ O DŮLEŽITOU SOUČÁST PRAVIDELNÉ STRAVY
A NAVÍC ZAŽÍVAJÍ POCIT VYČLENĚNÍ Z DĚTSKÉHO KOLEKTIVU, COŽ
MŮŽE MÍT VELMI NEGATIVNÍ DOPAD NA JEJICH PSYCHICKÝ ROZVOJ.

SOUHLASÍTE S TÍM, ŽE BY V ČR NEMĚLO ŽÁDNÉ DÍTĚ TRPĚT HLADEM?

POKUD ANO, POMOZTE TĚMTO DĚTEM LIBOVOLNOU ČÁSTKOU.
VŠECHNY PŘÍSPĚVKY DO KORUNY POUŽIJEME NA ZAPLACENÍ OBĚDŮ
KONKRÉTNÍM DĚTEM!

S PODPOROU

HLAVNÍ PARTNER

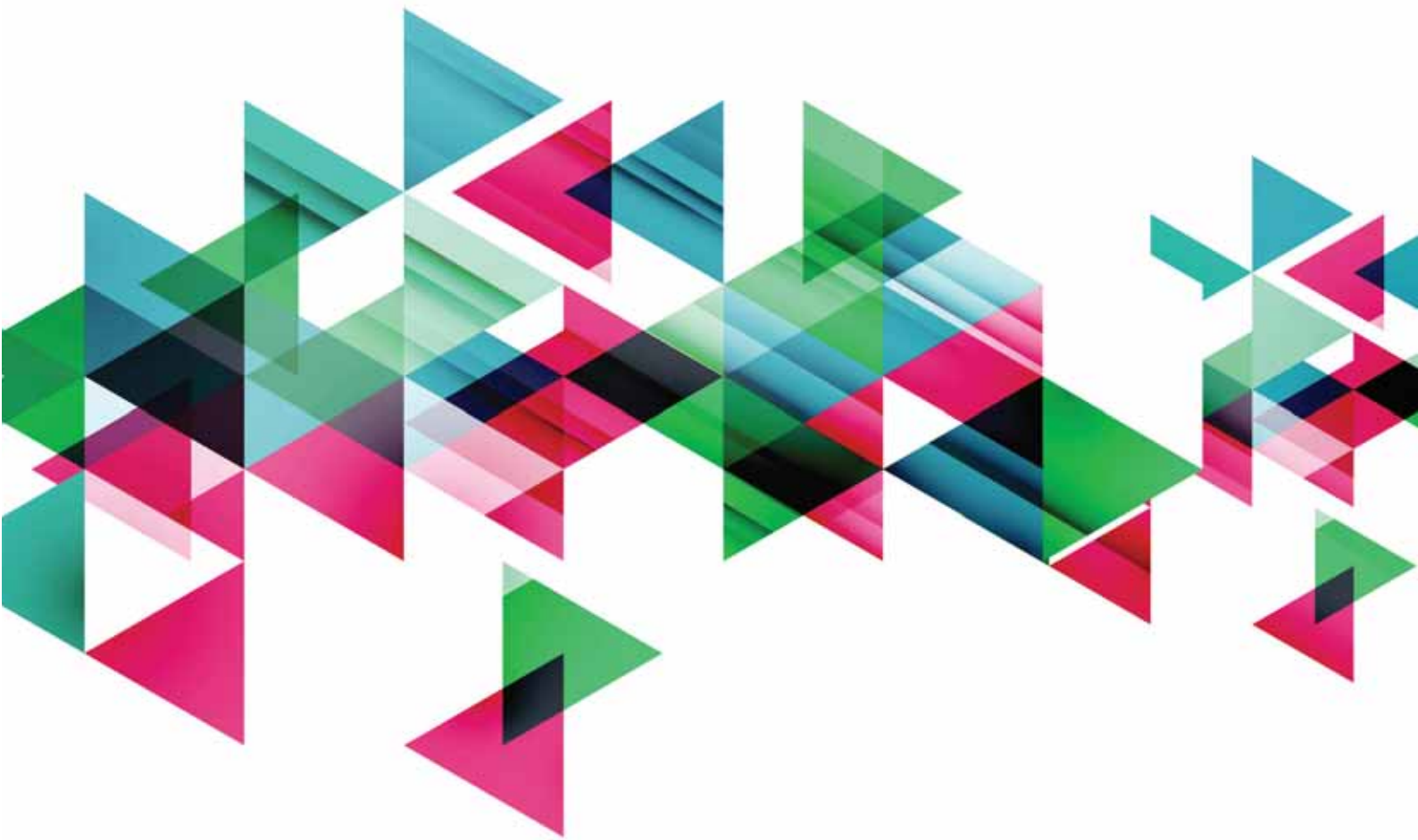

ČÍSLO TRANSPARENTNÍHO ÚČTU:

888 555 999 / 5500

WWW.OBEDYPRODETI.CZ

ALLEN & OVERY

A lawyer for tomorrow

Opportunities for law students and junior lawyers

The spirit and ethos of a firm, the way that it supports and nurtures its people and the tone and energy that exists between team members are the characteristics that really define a top law firm. At Allen & Overy we believe in the fundamental importance of collaboration and teamwork, of giving lawyers tasks that will challenge them, and then supporting them to advance their careers. We believe that our people perform best when they are given the very best resources, opportunities and encouragement to explore their full potential.

Please do not hesitate to send us your CV and cover letter to recruitment.prague@allenoverly.com.

*Most Attractive Employer for Law students
in the Czech Republic for the past three years*

Universum Awards 2014, 2015 and 2016

ADVOKÁT / ADVOKÁTNÍ KONCIPIENT

Nabízíme:

- ▼ zajímavou a podnětnou práci v oblasti obchodního, občanského a stavebního práva
- ▼ zázemí úspěšné advokátní kanceláře se stabilní klientelou
- ▼ příležitost k osobnímu i profesnímu růstu
- ▼ příjemné pracovní prostředí
- ▼ finanční ohodnocení odpovídající schopnostem
- ▼ nástup dle dohody

Požadujeme:

- ▼ výbornou úroveň odborných znalostí
- ▼ nadšení a aktivní přístup k práci
- ▼ schopnost samostatného a odpovědného řešení případů
- ▼ sounáležitost s týmem
- ▼ vstřícnost vůči klientům i kolegům
- ▼ aktivní znalost alespoň jednoho světového jazyka slovem i písmem
- ▼ smysl pro humor

Pokud Vás tato nabídka zaujala, zašlete prosím Váš strukturovaný životopis s fotografií na e-mailovou adresu kariera@scholzmalý.cz a jako předmět e-mailu uveďte dle poptávané pozice slovo „ADVOKÁT“ či „KONCIPIENT“.

Advokátní kancelář Glatzová & Co. rozšiřuje svůj team a hledá

GLATZOVA & Co.

ADVOKÁTA / ADVOKÁTKU

Požadujeme

- 1–2 roky praxe na transakční práci v oboru M&A, financí nebo nemovitostí
- Výbornou znalost obchodního práva
- Vyvinutou právní logiku, cit pro obchodní potřeby klientů
- Vysokou úroveň angličtiny (samostatné psaní smluv a vyjednávání), další jazykové vybavení výhodou
- Ambiciózní, ale slušný přístup
- Praxe v mezinárodní nebo přední české kanceláři výhodou

Nabízíme

- Zázemí přední české kanceláře s mezinárodní i českou klientelou a řadou ocenění
- Zajímavou a různorodou práci zaměřenou na kvalitu, nejen na počet účtovatelných hodin
- Dlouhodobou spolupráci v příjemném kolektivu, odborný i kariérní rozvoj
- Propracovaný systém dalšího vzdělávání, přístup k know-how našich konzultantů (včetně JUDr. Petra Čecha)
- Motivující finanční ohodnocení

ADVOKÁTNÍHO KONCIPIENTA / KONCIPIENTKU

Požadujeme

- Výbornou znalost obchodního práva
- Vyvinutou právní logiku, cit pro obchodní potřeby klientů
- Vysokou úroveň angličtiny (samostatné psaní smluv a komunikace), další jazykové vybavení výhodou
- Ambiciózní, ale slušný přístup
- Zodpovědnost a smysl pro pečlivost
- Vhodné také pro absolventy (praxe v mezinárodní nebo přední české kanceláři výhodou)

```
<!DOCTYPE advokátka // advokát>
<html >
<head>
<title> informační technologie, telekomunikace </title>
</head>
<body>

<h1> nabízíme </h1>
<p> inspirativní kolegy //
samostatnou kancelář //
podnětnou práci pro nejzajímavější regionální i světovou klientelu //
nadprůměrné finanční ohodnocení //
skvělé prostředí pro osobní i profesní rozvoj //
robustní zázemí globální advokátní kanceláře </p>

<h2> požadujeme </h2>
<p> praxi dva <2> až tři <3> roky po advokátních zkouškách //
perfektní angličtinu slovem i písmem //
vstřícnost vůči klientům i kolegům //
nadšení pro technologie //
silnou sounáležitost s týmem //
plné porozumění tomuto inzerátu </p>

<h3> oceníme </h3>
<p> znalost druhého či více cizích jazyků //
aktivní přístup k rozvoji businessu //
smysl pro společenský život //
schopnost nalézat praktická řešení (i v regulatorice) //
touhu být každým dnem lepší než včera //
zahraniční zkušenost (pracovní i akademickou) </p>

<h4> kontakt </h4>
<p> CV v angličtině i češtině spolu s motivačním dopisem <continue>
posílejte na e-mail <a href="mailto:dana.leva@squirepb.com">dana.leva@squirepb.com</a> </continue>

</body>
</html >
```

OLYMPUS

PROFESIONÁLNÍ ZÁZNAM VE VAŠÍ RUCI

DS-7000

- Široká škála možností editace záznamu
- Ergonomický posuvný spínač
- Možnost implementace softwaru rozpoznávání řeči

DS-3500

- Velký barevný displej s dlouhou životností
- Tlačítkové ovládání
- Silná ochrana dat (256 bitů)

www.diktafon.cz

tel.: +420 225 540 355

 neutron
technologies